

liabitur. Quid hoc loco uallium nomine nisi humiles: quid montium
 & collium nisi superbi homines designantur? In aduentu igitur redēp-
 toris nostri ualles implete: montes uero & colles humiliati sunt: quia
 iuxta eius uocē. Omnis qui se exaltat humiliabitur: & qui se humiliat
 exaltabitur: uallis enim impleta crescit. mons: & collis humiliatus de-
 crescit. Quia nimirum in fide mediatoris dei & hominum hominis christi
 iesu: & gentilitas plenitudinem gratiæ accipit: & iudea hoc per errorem
 perfidiæ unde tumebat: perdidit. (Omnis ergo uallis implebitur) quia cor-
 da humiliū sacre doctrine eloquio uirtutum gratia replebuntur. iuxta hoc quod
 scriptum est. Qui emittit fontes in conuallibus. & unde rursum dicitur: &
 conualles abundabunt frumento. A montibus namque aqua dilabitur: quia
 superbas mentes ueritatis doctrina deserit. Sed fontes in conuallibus sur-
 gunt: quia mentes humiliū uerbum predicationis accipiunt. Nam uidemus
 iam conualles frumento abundare conspiciamus: quia illorum ora pabulo ueri-
 tatis completa sunt qui mites & simplices & huic mundo despicabiles
 esse uidebantur. Ipsum quoque iohannem baptistam quia mira sanctitate pro-
 ditum populus uiderat: hunc esse singulariter celsum ac solidum mon-
 tem credebat. de quo scriptum est. In nouissimo dierum erit mons domus
 domini paratus in uertice montium. Nam hunc esse christum putabant
 sicut per euangelium dicitur. Estimante autem populo & cogitantibus omni-
 bus de iohanne ne forte ipse esset christus: quem & requebant dicentes. Numquid christus
 es tu? Sed nisi idem iohannes apud se uallis esset repletus spiritu gratiæ non fuis-
 set. Qui ut hoc quod erat ostenderet dixit. Venit fortior me post me cuius
 non sum dignus soluere corrigiam calciamenti eius. Et rursum ait.
 Qui habet sponsam sponsus est: amicus autem sponsi qui stat & audit eum
 gaudio gaudet propter uocem sponsi. Hoc autem gaudium meum impletum
 est. Illi oportet crescere me autem minui. Ecce cum primæ operatione
 uirtutum talis esse ut christus esset crederetur: non solum christum non se esse ridere
 sed & corrigiam calciamenti eius soluere. id est incarnationis eius mysterium
 perscrutari non se dignum esse prohibuit. Eius spiritus sanctum esse ecclesiam credebat
 qui hunc christum esse estimabant. Sed ait. qui habet sponsam sponsus
 est. ac si diceret: ego sponsus non sum: sed amicus sponsi sum. Nec propter
 uocem suam sed in uoce sponsi se gaudere perhibebat. Quia non ideole-
 tabatur in corde: quam a populis humiliter audiebatur loquens: sed quia
 ipse ueritatis uocem audiebat intus: ut loqueretur foras. Quod bene gau-
 dium impletum dicit: quia quisquis de sua uoce gaudet: plenum gau-
 dium non habet. A quo & subditur. Illi oportet crescere: me autem minui.
 Quia in re querendum est in quo creuit christus in quo minutus est iohannes: nisi
 si quod populus iohannis abstinentiam uidens: remotum hunc esse ab homini-
 bus? conspiciens: eum esse christum putabat: christum uero cum publicanis comedente
 inter peccatores ambularem intuens. eum non christum sed prophetam esse cre-
 dit.

habitur. Quid hoc loco uallium nomine nisi humiles: quid montium
 & collium nisi superbi homines designantur? In aduentu igitur redemp-
 toris nostri ualles implete: montes uero & colles humiliati sunt: quia
 exaltabitur uallis enim impleta crescit. mons & collis humiliatus de-
 crescit. Quia nimirum in fide mediatoris dei & hominum hominis christi
 iesu: & gentilitas plenitudinem gratiae accepit: & iudea hoc per errorem
 perfidiae unde iurebat: perdidit. (Omnis ergo uallis implebitur) quia cor-
 da humiliu[m] sacre doctrine eloquio uirtutu[m] gratia replebuntur. iuxta hoc quod
 scriptum est. Qui emittit fontes in conuallibus. & unde rursus dicitur: &
 conualles abundabunt frumento. A motibus namque aqua dilabitur: quia
 superbas mentes ueritatis doctrina deserit. Sed fontes in conuallibus sur-
 gunt: quia mentes humiliu[m] uerbu[m] predicationis accipiunt. Nam uidemus
 iam conualles frumento abundare conspiciuntur: quia illorum ora pabulo ueri-
 tatis completa sunt qui mites & simplices & huic mundo despicabiles
 esse uidebantur. Ipsum quoque iohannem baptistam quia mira sanctitate pro-
 ditum populus uiderat: hunc esse singulariter celsum ac solidum mon-
 tem credebat. de quo scriptum est. In nouissimo dierum erit mons domus
 domini paratus in uertice montium. Nam hunc esse christum putabant
 sicut per euangelium dicitur. Estimante autem populo & cogitantibus omni-
 bus de iohanne ne forte ipse esset christus: quem & requebant dicentes. Numquid christus
 es tu? Sed nisi idem iohannes apud se uallis esset repletus spiritu gratie non fuisset.
 Qui ut hoc quod erat ostenderet dixit. Venit fortior me post me cuius
 non sum dignus soluere corrigiam calciamenti eius. Et rursus ait.
 Qui habet sponsam sponsus est: amicus autem sponsi qui stat & audit eum
 gaudio gaudet propter uocem sponsi. Hoc autem gaudium meum impletum
 est. Illi oportet crescere me autem minui. Ecce cum premita operatione
 uirtutum talis esse ut christus esset crederetur: non solum christum non se esse ridentem
 sed & corrigiam calciamenti eius soluere. id est incarnationis eius mysterium
 perscrutari non se dignum esse prohibuit. Eius sponsam esse ecclesiam credebat
 qui hunc christum esse estimabant. Sed ait. qui habet sponsam sponsus
 est. ac si diceret: ego sponsus non sum: sed amicus sponsi sum. Nec propter
 nocem suam sed in uoce sponsi se gaudere perhibebat. Quia non ideole-
 tabatur in corde: quam a populis humiliter audiebatur loquens: sed quia
 ipse ueritatis uocem audiebat intus: ut loqueretur foras. Quod bene gau-
 dium impletum dicit: quia quisquis de sua uoce gaudet: plenum gau-
 dium non habet. A quo & subditur. Illi oportet crescere: me autem minui.
 Quia in re querendum est in quo creuit christus in quo minutus est iohannes: nisi
 si quod populus iohannis abstinentiam uidens: remotum hunc esse ab homi-
 nibus respiciens: eum esse christum putabat: christum uero cum publicanis comedentem
 inter peccatores ambulantem intuens. eum non christum sed prophetam esse cre-
 dit.

Luce. xviij. e.

Psalm. cxxij.
Psalm. lxxvij.

Matth. iij. 10.

Matth. iij.
Joan. i. c.Matth. i. 10.
Joan. iij. 10.Christus creuit & iohannes
minutus est.

Joan. ij. d.

2the. xl. a.

Salutare dicitur
debet omnis
caro qualiter
sit intelligendum.

Superarum
genimina vocat
male soboles.

Fructum facere
et et dignum
penitentiae fructum
facere sunt
uersa.

debat. Sed dum pe accessum temporis & christus qui propheta esse putabatur: christus est agnitus & iohannes qui christus esse credebatur propheta esse innotuit: impletum est quod de christo super cursor predictum. Illi enim oportet crescere: me autem minui. In estimatione quippe populi & christus creuit: quia agnitus est quod erat & iohannes decreuit: quia cessauit dici quod non erat. Illi gitor quonia & eidem iohannes ideo in sanctitate perstitit: quia in cordis humilitate perdurauit. Et multi iccirco ceciderunt quia apud se ipsos elata cogitatione tumuerunt: dicant res ete (omnis uallis implebitur: & omnis mons & collis humiliabitur.) Quia humiles donum accipiunt quod a se corda superbiu repellunt. Sequitur. (& erunt praua indirecta & aspera in uias planas) praua directas fiunt: cum malo corda per iniusticiam detorta: ad iusticiam regulam diriguntur. Et aspera in uias planas imitatur: cum immites atque iracundae mentes per infusionem supernae gratiae ad lenitatem mansuetudinis redeunt. Quando enim uerbum ueritatis ab ita cuncta mente non recipit: quasi asperitas itineris gressum per gentis repellit. Sed cum mens iracunda per acceptam mansuetudinis gratiam correctionis uel exhortationis uerbum recipit: sibi planam uiam predicator inuenit: ubi prius per asperitatem itineris pergere id est predicationis gressum ponere: non ualebat. Sequitur. (Et uidebit omnis caro salutare dei.) Quia omnis caro accipit omnis homo salutare dei uidelicet christum. christum in hac uita omnis homo uidere non potuit ubi ergo in hac sententia propheta propheticum oculum nisi ad extremum iudicii diem tetendit: ubi cum apertis coelis: ministrantibus angelis considentibus Apostolis in sede maiestatis suae christus apparuerit: omnes hunc & electi & reprobis pariter uidebunt. Ut & iusti de manere retributionis sine fine gaudeant & iniusti in ultione supplicii in perpetuum gemant. Nam quia hoc ista sententia intendit: quod in extremo examine ab omni carne uidebitur: recte subiungitur. Dicebat autem a turbas que exiebant: ut baptizaretur ab eo. Genimina uiperarum quis ostendit uobis fugere a uentura ira? Ventura enim ira est animadaersio ultionis extreme: quam tunc peccator fungere non ualeat: qui nunc ad lamenta penitentiae non recurrit. Et notandum quod male soboles malorum parentum actiones imitantes genimina uiperarum uocantur: quia per hoc quod bonis inuident: eosque persequuntur: quod quibusdam mala retribuunt: quod lesionis proximis inquirunt: quoniam in his omnibus priorum suorum carnalium uiam sequuntur: quasi uenenati filii de uenatis parentibus nati sunt. Sed quia iam peccauimus: quia uel male consuetudinis inuoluti sumus: dicat quid nobis faciendum sit: ut fugere a uentura ira ualeamus. Sequitur. (Facite ergo fructus dignos penitentiae.) In quibus uerbis notandum est: quod amicus sponsi non solum fructus penitentiae sed dignos penitentiae admonet esse faciendos. Aliud namque est fructum facere: aliud dignum penitentiae fructum facere: ut enim secundum dignos penitentiae fructus loquamur: sciendum est quia quisquis illicita nulla commisit: huic iure conceditur: ut licitis utatur: sic

quod pietatis opera faciat: ut tamen si uoluerit: ea quae mundi sunt non relinquat. At si quis in fornicationis culpam uel fortasse (quod grauius est) in adulterium lapsus est: tamen a se debet illicita abscindere quanto se meminit & illicita perpetrasse. Neque enim per fructum esse boni operis debet ei: quod minus & ei qui apertius deliquit: aut eius qui in nullis & eius qui in quibusdam facinoribus cecidit: & eius qui in multis est lapsus. Per hoc ergo quod dicitur facite fructus dignos penitentiae: uniuscuiusque conscientia uenit: ut tamen maiora gratia bonorum operum lucra per penitentiam: quanto grauiora sibi intulit damna per culpam. Sed iudei de generis nobilitate gloriantes iccirco se agnoscere peccatores nolebant. quia de abrae stirpe descenderant. Quibus recte dicitur & luce. iii. a ne ceperitis dicere patrem habemus abraam: dico enim uobis quia potes est deus de lapidibus istis suscitare filios abrae. Quid enim lapides nisi corda gentilium fuerunt ad intelligendum uerbum dei patris omnipotentis insensibilia. Sicut etiam quibusdam ex iudeis dicitur. A uera cor lapideum de carne uera. Neque immerito lapidis nomine gentes significatae sunt: quia lapides coluerunt. Unde scriptum est. Siles illis fiat quae faciunt ea: & omnes qui confidunt in eis. De quibus nimirum lapidibus filii abrae suscitati sunt: quia dum dura corda gentilium in abrae semine: id est in christo crediderunt: et filii facti sunt: cuius se mini uenti sunt. Unde & eisdem gentibus per egregium predcatorem dicitur. Si autem nos christi ergo abrae semine estis. Si igitur nos per fidem christi: abrae iam semine existimatis: iudei propter perfidiam abrae filii esse deserunt. Quia uero in illo tremendo examine die parentes boni malis filiis prodesse non poterunt: testatur propheta qui dicit. Noe & Dauid & Iob si fuerint in medio eorum: uiuo ego dicit dominus: quia filium & filiam non liberabunt: sed ipsi in iusticia sua liberabunt animas suas: & rursus: quia boni filii nihil malis parentibus proficiunt: sed ad reatum potius malorum parentum proficiat bonitas filiorum ipsa per se ueritas iudaeis non creditur: dicit. Si ergo in beelzebub eicio daemonia: filii uestri in quo eicio: Ideo ipsi iudices uestri erunt. Sequitur. (Iam enim securis ad radicem arboris posita est. Omnis enim arbor quae non facit fructum bonum excidetur: & in ignem mittetur. Arbor huius mundi est unius uerum genus humanum. Securis uero est redemptor noster qui uelut ex manubrio & ferro tenetur ex humanitate: sed incidit ex diuinitate. Quae uidelicet securis iam ad radicem arboris posita est: quia & si per patientiam expectat: uidet tamen quid factura est. (Omnis enim arbor non ferens fructum bonum excidetur & in ignem mittetur.) Quia uniusquisque per uersus paratam citius gehennae concremationem inuenit: qui hic fructum boni operis facere contempsit. Et notandum quod securim non iuxta ramos positam: sed ad radicem dicitur. Cum enim malorum filii colluntur: quid aliud quam rami infructuose arboris abscinduntur. Cum uero tota simul progenies eum parente tollit infructuosa arbor a radice abscisa

Luce. iii. a

Ezech. xj. o

Psal. cxviii

2id gala. iii. e.

Ezech. xiiii. e.

Luce. xi. e.

Redemptor noster
et securis.

Arbor non faciens
fructum in ignem
mittetur.

est ne iam remaneat unde praua itez soboles succrescat. In qbus ioan nis baptistae uerbis constat qd' audientiu corda turbata sunt: cu' protinus sub inferf. (Et interrogabant eu' turbte dicentes. qd' ergo faciem?) per cussae em' terrore fuerant: q' cofilium q'rebant. Sequit'. (R'ndens autem dicebat illis. Qui habet duas tunicas det no' habenti. Et q' habet escas similiter faciat) per hoc qd' tunica pl' est necessaria uisui nro q' pallium ad fructu' dignu' penit'iae pertinet. ut no' solu' exteriora q'q' & nimis ne cessaria: sed ipsa ualde nobis necessaria diuidere cum proximus debeat mus. s. uel escā qua carnaliter uiuimus uel tunicam q' uestimur. Quia em' in lege scriptum est. Diliges pximum tuum sicut teipsum: min' pximu' amate couincit qui no' cum eo in necessitate illius etiam ea q' sibi sunt necessaria partit'. Itcirco ergo de diuidedis cum pximo duabus tunicis datur pceptu': q' hoc de una dici no' potuit quonia' si una diuidit' nemo uestit'. In dimidia quippe tunica & nudus remanet qui accipit & nudus qui dedit. Inter haec autē sciendum est qntu' misericordiae opera ualeat: cum ad fructus dignos penit'iae ipsa pra' ceteris pceptis. Hic etiā per semetipsa ueritas dicit. Date elemosina: & ecce omnia munda sunt uobis. Hinc rursus ait. Date & dabit uobis. Hinc scripto ē. Ignem ardētē extrinquit aq': & elemosina reficit p'is. Hinc iterū dicit'. Concludē elemosina in corde pauperis & haec pte exorabit. Hinc bonus pater innocētē filium ammonet dicens. Si multu' tibi fuerit: a budate tribue. si exiguum fuerit etiā exiguum libeter impartiri stude. Ut autē qnta esset uirtus in cōtinētia & susceptioe indigentiu redēptor n' ostēderet dixit. Qui recipit ppheta in nomine pphetae: mercedē pphete accipiet Et q' recepit iustu' in nomine iusti: mercedē iusti accipiet: In qb' uerbis notādū est quia no' ait mercedē & ppheta. uel mercedem de iusto: sed mercedē pphetae: & mercedē iusti accipiet. Aliud est em' merces de propheta. aliud merces pphetae: atq' aliud merces de iusto aliud merces iusti. Quid est em' dicere mercedē pphetae accipiet: nisi q' is qui prophetā sua largitate sustētat: quāuis ipse ppheta no' habeat: apud omnipotentē tñ dñm pphetae p'mia habebit. Ille em' fortasse iustus est. Et quāto in hoc mūdo nihil possidet: tāto loquēdi pro iusticia fiducia maiorē habet. Hūc dum ille sustentat: q' in hoc mūdo aliqd' possidet: & fortasse p iusticia adhuc loqui libere no' psumit: iusticiae illius libertatē sibi participem facit: ut cū eo pariter iusticiae p'mia recipiat: quē sustētādo adiuuit: quatenus eādē iusticiam libere loqui potuisset. ille pphetae spū plenus est: sed tñ corporeo eget alimēto: & si corpus no' reficitur: certū est quod uox ipsa subtrahatur. Qui igitur alimentum pphetae ppter hoc quod propheta est tribuit: pphetae illi uires ad loquēdū dedit. Cū propheta ego mercedē prophetae recipiet. Quia & si spū pphetae plenus no' fuit: hoc tñ ante dei oculos exhibuit: quod habuit. Hinc ē qd'

Mat. xxi. d.
Leuiti. xix. d

Luce. xij. f.
Luce. vi. f.
Eccle. iij. d
Eccle. xxix. b
2ho. iij. b.

Matth. x. d

Mercedē pphetae & mercedē iusti accipiet. Aliud est em' merces de propheta. aliud merces pphetae: atq' aliud merces de iusto aliud merces iusti. Quid est em' dicere mercedē pphetae accipiet: nisi q' is qui prophetā sua largitate sustētat: quāuis ipse ppheta no' habeat: apud omnipotentē tñ dñm pphetae p'mia habebit. Ille em' fortasse iustus est. Et quāto in hoc mūdo nihil possidet: tāto loquēdi pro iusticia fiducia maiorē habet. Hūc dum ille sustentat: q' in hoc mūdo aliqd' possidet: & fortasse p iusticia adhuc loqui libere no' psumit: iusticiae illius libertatē sibi participem facit: ut cū eo pariter iusticiae p'mia recipiat: quē sustētādo adiuuit: quatenus eādē iusticiam libere loqui potuisset. ille pphetae spū plenus est: sed tñ corporeo eget alimēto: & si corpus no' reficitur: certū est quod uox ipsa subtrahatur. Qui igitur alimentum pphetae ppter hoc quod propheta est tribuit: pphetae illi uires ad loquēdū dedit. Cū propheta ego mercedē prophetae recipiet. Quia & si spū pphetae plenus no' fuit: hoc tñ ante dei oculos exhibuit: quod habuit. Hinc ē qd'

Corpus si non reficitur uox ipsa subtrahit.

de quibusdā peregrinātibz fratribz. Caio per ioānem dicitur. Pro nomine enim christi profecti sunt nihil accipientes a gentilibz. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi: ut cooperatores sim' ueritatis. Qui enim spiritualia dona habentibus temporalia subsidia tribuit: in ipsis donis spiritualibus cooperator existit. Nam cum pauci sunt qui spiritualia dona percipiunt & multi qui rebus temporalibus abundant: per hoc se uirtutibus pauperum diuites inserunt: quod eisdem sanctis pauperibus de suis diuitis solatiatur. Vnde cum per Esaiā uocē dominus derelictae genti: rati. i. sanctae ecclesiae spiritualium uirtutum merita tanquam deserto arbusta promitteret: ulmum quoq' pariter promittit dicens. Ponam desertum in stagna aquarum: & terram inuiam in riuos aquarum dabo in solitudine cedrum & spinā myrtum & lignum oliuae: ponam in deserto abietē ulmum & buxum simul: ut uideant & sciant & recogitēt & intelligāt pariter. Desertum quippe dñs in stagna aquarum & terrā inuiam in riuos aqrum posuit. q' a gētilitatē q' pri' per ariditatē mētis nullos bonoz opey fruct' ferebat: per fluēta sanctae p'dicationis dedit. Et ipsa ad quam prius pro asperitate sue siccitatis uia p'dicatoribus non patebat: doctrinae postmodum riuos emanauit. Cui ad huc ex munere magno promittitur. dabo in solitudinem cedru' & spinam. Cedrum quia magni odoris est atq' impatibilis naturae: iure accipimus in promissione. De spina uero cum peccanti homini dictum sit. Terra tua spinas & tribulos germinabit tibi. quid mirū si sanctae ecclesiae illud promittitur: quod peccanti homini pro pena multiplicatur? Sed cedri designantur nomine hi qui uirtutes & signa exhibent in sua operatione. Qui dicere cū paulo ualent: christi bonus odor sum' deo. Quoz corda ita interno amore solidata sunt ut eadē iam terreni amoris putredo nulla corrūpat. Per spinam uero signati sunt doctrinae spiritalis uiri qui dum de peccatis ac uirtutibus differunt & modo aeterna supplicia minantur modo coelestis regni gaudia promittunt: corde audientium pungunt. Sicq' mentem dolore compunctionis perforant ut ab eorum oculis quasi quidam sanguis animae lachrymae decurant. Myrtus uero temperatiue uirtutis est: ita ut dissoluta membra temperādo constringat. qui itaq' per myrtum nisi hi significati sunt qui afflictionibus pximorum compati sciūt: eorūq' tribulatiōem per cōpassionem temperāt: iuxta hoc qd' scriptum est. Grās autē deo q' consolatur nos in omni tribulatiōe nra: ut possim' & ipsi solari eos qui in omni pressura sunt. Qui dum afflictis pximis uerbum uel opem consolatiōis ferunt: eos pculdubio ad statū rectitudinis restringunt: ne immoderata tribulatione in desperationē soluant. Quos autē per oliuā nisi misericordes accipimus: Quia & grece oleos misericordia uocatur: & quasi oliuae quoz ante dei omni' orientis oculos misericordiae fructus lucent. Qui

Dona spūalis accipiunt pauci

Esai. xli. e.

Desertū in stagna aquarum posuit dñs.

Ibidem.

Gen. ij. e.

Cedrus quoz designat. ij. Corint. ii. d.

Predicatores p'ncipine dicit.

ij. Corint. i. a.

Estue misericordes nra.

Psic. xli. c.
Abies quos re
pientat.

Ulmus quos
designat.

Buxus quos
designat.

Quare i ecclia
sicut arbores
ponuntur

Matth. x. d

adhuc in pmissione subiungit. Ponam in deserto abietem ulmū & bu
xū simul. Quid per abietē q̄ ualde crescendo ad aeris alta sustollit: nisi
hi designati sunt q̄ intra sc̄tām ecclesiā adhuc in terrenis corpibus po
siti iā coelestia cōtemplant? Et q̄uis de terra nascendo exierunt: cōtem
plando tñ iam iuxta aethera uerticem mentis extollūt. Et qd per ulmū
nisi seculariū mentes exp̄sse sunt: q̄ dū terrenis adhuc caris seruiūt: nul
lum uirtutū spūalium fructū ferūt. Sed & si fructū ppriū ulm⁹ non ha
bet: portare tñ uitem cū fructu solet. Quia & seculares uiri intra sacra
ecclesiā q̄uis spūaliū uirtutū dona nō habeāt: dū tñ sc̄tōs uiros dōis spi
ritualib⁹ plenos sua largitate sustentāt: qd aliud q̄ uitē cū botris portāt
Bux⁹ aut quos alios designat q̄ in altum nō pficit: & q̄uis fructum non
habeat uiriditatem tñ habet: nisi eos q̄ intra sanctā ecclesiā adhuc ex eta
tis infirmitate bona opera facere nō ualēt. sed tñ parētū fideliū creduli
tate seq̄ntes: fidē perpetuā uiriditatis tenēt. Post q̄ omnia apte subiūgi
tur. Ut uideāt & sciāt & cogitēt & intelligāt pariter. Ad hoc em̄ cedr⁹
in ecclia ponit: ut q̄sq̄ a pximo odoramina uirtutū spūaliū trahit: ip̄e
quoq̄ eterne uite dilectiōe nō torpeat sed ad donoꝝ celestiuū desideria
ignōscat. Ad hoc spina ponit ut q̄ pdicatiōis ei⁹ uerbo. cōpūct⁹ fuerit.
ip̄e quoq̄ exemplo illi⁹ discat corda seq̄ntiū pdicatiōis uerbo cōpū
gere. Ad hoc myrt⁹: ut q̄ in ardore tribulatiōis ab ore uel opere proxi
mi cōpatientis temperamētū cōsolatiōis accipit: ip̄e etiā discat quem
admodum afflictis pximis suā cōsolatiōis tēperamētū: pferat. Ad hoc
oliua ponit: ut q̄ aliene misericordie opa cognoscit: discat quē admo
dum debeat indigentī pximo & ip̄e misereri. Ad hoc abies ponit ut q̄
q̄s uim cōtemplatiōis ei⁹ agnouerit: ip̄e quoq̄ ad cōtemplāda eterna
p̄mia succendat. Ad hoc ulm⁹ ponit. ut q̄sq̄ in ueseū q̄ habere fructū
uirtutum spūalium nō ualeat: sed tñ & eos qui spūalib⁹ donis ple
ni sunt sustentat. Ip̄e quoq̄ sc̄tōꝝ uitā q̄nta ualet largitate inferuiat: &
coelestiuū donoꝝ botros quos gignendo nō ualet: sustentādo ferat. Ad
hoc bux⁹ ponit. ut qui habere multos adhuc in infirma etate positos ne
re fidei uiriditate cōsiderat esse etiā ip̄e infidelis erubescat. Bñ ergo des
criptis pri⁹ arborib⁹ dicitur. Ut uideant sciāt & cogitent & intelligant
Vbi & apte subiungit pariter. Quia cum intra sanctam ecclesiā diuer
si hominū mores diuersi sunt & ordines: necesse est ut oēs simul discāt
dum in ea spūalibus uiri diuerse q̄litas: etatis: & ordinis ad imitandū
simul uidētur. Sed ecce nos dum mōstrare ulmū q̄rim⁹: p̄ multa arbu
sta lōgius euagati sum⁹. Ad hoc itaq̄ p̄pter qd̄ p̄phetā testimoniū p
t. ulm⁹: reuertamur. Qui recipit p̄phetā in nomine p̄phetā: mercedē
p̄phetā accipiet. Quia & si ulm⁹ fructum nō habet: uitē tñ cum fructi
bus portans hec ipsa sua efficit: q̄ bene sustentat aliena. Quia uero ad
magna nos opera ioānes ammonet dicens. Facite ergo fructū in uos.

penitentiae) & rursus. (Qui habet duas tunicas det non habeti: & q̄ ha
bet escas similiter faciat) iā patenter datur intelligi quid est qd̄ ueritas
dicit. A dieb⁹ ioānis baptiste usq̄ nunc regnū celoꝝ uim patit: uolenti
rapiūt illd̄. Quē superne uerba sentētie nobis sunt magnopere perscu
tanda. Nam q̄rendum est quomodo uim perpeti regnū celoꝝ possit.
Quis em̄ celo uolentiā irrogat? Et rursus q̄rendum est: si pati uim reg
num celoꝝ potest: cur eādem uim a dieb⁹ ioānis baptiste: & non ē ante
pertulerit? Sed cum lex dicat. Si q̄s hec uel illa fecerit morte moriatur:
cunctis legentib⁹ liquet: quia p̄ctōres quosq̄ pena sue seueritatis percu
lit: non aut per penitentiā ad uitā reduxit. Cum uero ioānes baptista re
demptoris grām percurrēs penitentiā pdicabat: ut peccator q̄ ex culpa
est mortu⁹: per questionem uiuat. p̄fecto a dieb⁹ ioānis baptiste regnum
celoꝝ uim patit. Quid est aut regnum celoꝝ nisi loc⁹ iustoz⁹? Solis em̄
iustis coelestis p̄tie p̄mia debētur: ut humiles: casti: mites: atq̄ misericor
des ad gaudia superna perueniāt. Cum uero q̄s uel superbia tumid⁹: uel
carnis facinore pollut⁹: uel iracūdie facib⁹ accētus: uel crudelitate impi⁹
post culpas ad penitentiā redit: & uitā eternā percipit: q̄si in locū pecca
tor intrat alienum. A dieb⁹ ergo ioānis baptiste regnū celoꝝ uim patit
& uolenti rapiunt illd̄. Quia q̄ penitentiā p̄ctōrib⁹ indixit qd̄ aliud q̄
regno celoꝝ fieri uolentiā docuit? Recogitemus ergo fr̄es charissimi
mala q̄ facim⁹ & nolmetip̄os assiduis lamētis atteram⁹. Hereditatem
iustoz⁹ quā non tenuim⁹ per uitā: rapiam⁹ per penitentiā. Vult a nobis
om̄ps deus talē uolentiā per penitentiā perpeti. Nā regnum celoꝝ rap
pi uult nris fletib⁹: qd̄ nris meritis non debetur. A spei ergo certitudine
nulla nos maloꝝ nioꝝ q̄litas: nulla q̄ntitas frāgat. Prestat magnā ue
nie fiduciā latro ille uenerabilis: q̄ nō inde uenerabilis unde latro. Nam
latro ex crudelitate: uenerabilis ex p̄fessione. Cogitate ergo cogitate
q̄ sint incomphensibilia in omnipotēti deo misericordie uiscera? La
tro iste crucētis manib⁹ abstract⁹ a facie itineris: suspēsus est in patibulo
crucis: ibi p̄fessus est: ibi sanat⁹ est: ibi audire meruit: hodie mecū eris in
paradiso. qd̄ est hoc? Quis tāta bonitatem dei dicere: q̄s estimare suffi
ciat? De ipsa pena criminis peruenit ad p̄mia uirtutis. Iccirco aut omni
potēs de⁹ electos suos in q̄busdā lapsibus cadere permisit. ut aliis in cul
pa iacētibus si toto ad eum corde p̄surgant spem uenie reddat & eis per
lamenta penitentie uia pietatis aperiat. Exerceamus ergo nosmetip̄os
in lamētis: extingua m⁹ fletib⁹ & dignis poenitētiā fructibus culpas q̄s
fecimus: ip̄a indulgentia nobis ad indulgētiā non pereāt: quia qui multos a
suis iniquitatibus iā sanatos aspiciamus quid aliud q̄ superne misericor
die p̄ign⁹ tenemus? Adiuuat ip̄e quē amamus iesus xps dñs n̄s. Qui
cum p̄re & spū sancto uiuit & regnat deus per omnia saecula saeculoꝝ
rum. Amen.

Matth. xi. b

Regnū celoꝝ
patitur uim.

Regnū celoꝝ
est loc⁹ iustoz⁹

Uolenti rapiūt
celum.

Latro bon⁹ q̄
vocabatur dis
mas magnam
p̄stat p̄ctōrib⁹
uenie fiduciā.

Luce. xlii. f

Deo q̄si q̄litas
electos labi p̄
mittit.

Segmentum ex principio euangelij iohannis primo capite littera. a. quod canitur in die natiuitatis Domini ad Misam maiorem.

In principio erat uerbu: & uerbu erat apud deu: & deuserat uerbu. Hoc erat in principio apud deu. Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factu est nihil. Quod factum est in ipso uita erat: & uita erat lux hominu: & lux in tenebris lucet: & tenebre ea non comprehendunt. Fuit homo missus a deo: cui nome erat iohanes. Hic uenit in testimoniu: ut testimoniu perhiberet de lumine ut oes crederet per illum. Non erat ille lux: sed ut testimoniu perhiberet de lumine. Erat lux uera: quae illuminat oem hominem uenientem in hunc mundu. In mundo erat & mundus per ipsum factus est. & mundus eum non cognouit. In propria uenit: & sui eum ceperunt eum non receperunt. Quotquot autem ceperunt eum: dedit eis potestatem filios dei fieri: his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus: neque ex uoluntate carnis neque ex uoluntate uiri: sed ex deo nati sunt. Et uerbu caro factu est: & habitauit in nobis: & uidiu: gloria eius: gloria quasi unigeniti a patre: plenum gratiae & ueritatis.

Homilia beati Augustini episcopi de eadem lectione.

Quia temporalis mediatoris dei & hominis iesu christi natiuitate quae hodierno die facta est scriptura uerbis euangelistarum matthei uidelicet & luce manifestata cognouimus: libet et de uerbo id est diuinitatis eius eternitate in qua pater manet semper aequalis: beati iohannis euangeliste dicta scrutari: qui singulari privilegio meruit castitatis: ut ceteris alii diuinitatis ipsi caperet simul & patefaceret archa. Non enim frustra in cena supra pectus domini iesu recubuisse perhibetur: sed per hoc typice docet: quia celestis haustu sapientie ceteris excellenti de sanctissimo eiusdem pectoris fonte potauit. Unde & merito in figura quatuor animalium aequale uolanti comparat. Cunctis quippe aequale celsius uolare: cunctis animantibus clari solis radiis infigere conuenit obtulit. Et ceteri euangeliste quasi in terra ambulantes cum domino: qui temporalis eius generatione patris & temporalia facta sufficienter exponentes: pauca de diuinitate dixerunt. Hic autem quasi ad celum uolat cum domino: quae per pauca de temporalibus eius actibus edisserens: eternam diuinitatis eius potentiam: per quem omnia facta sunt: sublimius mente uolando: & limpidius speculari cognouit. ac nobis cognoscendam scribendo tradidit. Ergo alii euangeliste christum ex tempore natum describunt. Iohannes eundem in principio testis fuisse dicens. (In principio uerbum erat.) Alii inter homines eum subito apparuisse commemorant. Ille ipsum apud deum semper fuisse declarat dicens. (Et uerbum erat apud deum.) Alii uerum hominem. Ille uerum confirmat deum esse dicens. (Et deuserat uerbum.) Alii hominem eum apud homines

Omnia per ipsum facta sunt. ac. sicut adnotat ut ex grecis uolunt sic ipse gunt mo: sine ipso factu est nihil quod factu est. (s. sequitur ostendit in ipso) In ipso uita erat. In mundo erat. ut quod re. per ipsum factus est. & mundus eum non cognouit. In propria uenit: & sui eum ceperunt eum non receperunt. Quotquot autem ceperunt eum: dedit eis potestatem filios dei fieri: his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus: neque ex uoluntate carnis neque ex uoluntate uiri: sed ex deo nati sunt. Et uerbu caro factu est: & habitauit in nobis: & uidiu: gloria eius: gloria quasi unigeniti a patre: plenum gratiae & ueritatis.

temporaliter conuersatum. Ille deum apud deum in principio manentem ostendit dicens. (Hoc erat in principio apud deum.) Alii magnalia: quae in homine gessit perhibent. Ille quod omnem creaturam uisibilem & inuisibilem per ipsum deus pater fecerit docet dicens. (Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil.) Et mire beatus iohannes in initio euangelij sui de diuinitate saluatoris & fidem recte credentium sublimiter imbuit. & hereticorum perfidiam potenter exuperat. Fuerunt namque heretici qui dicerent: Si ergo natus est christus. erat tempus quando ille non erat. Quos primo sermone redarguit cum ait. (In principio erat uerbum.) Neque ait in principio cepisse esse uerbum: ut uidelicet eum non ex tempore ortum: sed ante ortum temporum existentem: ac per hoc sine ullo temporis initio de patre natum monstraret. Iuxta quod ipse loquitur in prouerbis. Dominus possedit me in initio uiarum suarum antequam quicquam faceret a principio: ab aeterno ordinata sunt. Itaque fuerunt haeretici qui tres sanctae trinitatis personas esse negantes dicerent. Idem deus quoniam uult pater est: quoniam uult filius est: quoniam uult spiritus sanctus est. ipse se tamen unus est. Quorum destruens errorem: subiungit. (Et uerbum erat apud deum.) Si enim alius apud alium erat: duo sunt profecto pater & filius: & non unus. Ipse modo pater: modo filius: modo etiam spiritus sanctus. quasi mirabilis sit diuinae substantiae natura. (cum aperit sine iacobus dicat apostolus.) Apud quem non est transmutatio: nec uicissitudinis obumbratio. Item fuere quidam prauis dogmatis auctores qui christum hominem tantum confitentem: deum prorsus esse non crederent. Quos consequenter opprimit cum ait. (Et deus erat uerbum) Fuere alii qui deum quidem illum: sed ex tempore incarnationis factum: non autem aeternum ante secula natum esse a patre putarent. Unde quidam taliter dixisse commemoratur. Non in uideo christo factum deo: quoniam & ego si uolo possum fieri secundum ipsam. Et horum nephandam refellit sententiam euangelista cum ait. (Hoc erat in principio apud deum.) id est hoc uerbum quod deus est: non ex tempore cepit: sed in principio erat deus apud deum. Item fuere ueritatis inimici: qui christum & ante partum uirginis fuisse iam non negarent: non tamen natum ex patre deum sed factum a patre. & ideo minorem patrem: quia creaturam crederent. Etiam hos damnat euangelicus sermo qui dicit. (Omnia per ipsam facta sunt & sine ipso factum est nihil.) Si enim nihil creaturarum sine ipso factum est: patet profecto quia ipse creatura non est: per quem omnis creatura facta est. Et ne quis audies factam per deum creaturam mutabilem crederet: eius uoluntatem quasi subito uellet facere creaturam: quam ab aeterno nunquam fecisset: manifeste docet euangelista factam quidem in tempore creaturam: sed in aeterna creatoris sapientia quando & qualis crearetur semper fuisse dispositum & hoc est

Destruatur heretici primus hereticorum error ex quibus quos designat hic augustinus. pro uerbo. viii. c. Scimus hereticorum error.

Jaco. j. c. Tertius destruitur Quartus error seu opinio damnatur.

Quinta prauitas hereticorum refellitur.

quod ait. (Quod factum est in ipso uita erat. id est quod factum in tē-
 pore siue uitens: siue uita carens apparuit: omne hoc in spūali factoris
 rōne semper uixerat: & uiuit. Non quia coeternum est creatori quā creat
 uit: sed quia coeterna est illi ratio uoluntatis suae in qua ab aeterno ha-
 buit & habet quid & quā crearet: qualiter creatum gubernet: ut maneat
 ad quē finem singula quae creauit: perducatur. Sequitur. (Et uita erat lux ho-
 minum.) Quo uerbo aperte docet quā ipsa uitalis ratio per quā omnia
 disposita sunt: & regunt: non omnem creaturā sed rōnabilem tñ ut sape
 re possit illuminat. Homines namque qui ad imaginem dei facti sunt per-
 cipere sapientiā pñt. animalia non pñt. Sed & animalis quicumque est ho-
 mo non percipit ea quae sunt spūs dei. Vnde bñ cum dixisset (& uita erat lux
 hominum.) Subiūxit. & de his quae ad humanā pditiōis honore pcul re-
 cedētes comparati sunt iumentis insipientibus & similes facti sunt illis: at-
 que ideo recte ueritatis luce priuauit. (Et lux in tenebris lucet. & tenebre
 eā non comprehendunt.) Lux quippe est hominum xp̄s: quae omnia quae illumi-
 nari merentur corda hominum: suae p̄sentia cognitiōis illustrat. Te-
 nebre autē stulti sunt & iniqui: quorum ceca p̄cordia lux aeternae sapienti-
 ae qualia sunt manifeste cognoscit: quāuis ipsos radios eiusdem lucis ne-
 quaquā capere per intelligentiā possint. Veluti si cuiuslibet ceco iubar solis
 oñditur: nec tñ ipse solem eius lumine perfusus aspiciat. Sed nec tñ tales
 omnino superna pietas despexit: uerū medelā eis salutis quae ad uidentiam
 lucē peruenire possint adhibuit. Ipa lux inuisibilis. Ipa dei sapientiā car-
 ne in quae uideri possit induta est: quae in habitu hominis apparēs & loquēs ho-
 minibus paulatim fide purificata eorum corda ad cognitiōem suae di-
 uine uisiōis pueheret. Missus est autē illum homo magni meriti cuius tes-
 timonio pararetur omnes ad audiendā mox ut appareret: ipsam dei sapi-
 entiā. Ad uidentiam iam solē iustitię nube ipm corporis tectū id est ad
 uidēdum audiēdumque hominem: qui deus est: plenum gr̄ae & ueritatis.
 Fuit homo inquit missus a deo: cui nomē erat ioānes. Hic uenit in tes-
 timoniū ut testimoniu perhiberet de lumine ut oēs crederent per illū.
 Non ait ut oēs crederēt in illum. Maledictus homo: qui confidit in ho-
 mine: & ponit carnem brachiū suum: sed ut oēs crederēt per illū. Hoc
 est per illius testimoniū crederent in lucē: quā necdū uidere nouerant:
 deū uidelicet: quod omnimō iēsum xp̄m: qui de seipso testatur. Ego sum
 lux mundi qui sequitur me: non ambulat in tenebris: sed habet lumen
 uitę. Sequitur. (Non erat ille lux: sed ut testimoniu perhiberet de lumine
 Erat lux uera quae illuminat omnem hominē ueniētem in hunc mūdum.) Et
 sancti quidem homines lux sunt recte uocati: dicente ad eos domino.
 Vos estis lux mundi & apostolo paulo. Fuistis enim aliquando tene-
 bre: nunc autem lux in domino. Sed multum distat inter lucē quae illumi-
 natur & lucem quae illuminat: inter eos qui participationem uere lucis ac-

Solū creator
 rōnāle: ut sape
 possit illumi-
 nat deus.
 Stultis hō non
 percipit quae
 ip̄s docet.
 Psal. xlviii.

Stultis iniqui
 tenebrae sūt.

Matth. xvii. a

Ioānes. viii. b

Sancti hoies
 lux uocatur.

Matth. v. b
 Ep̄st. v. b

cipiūt ut luceat: & ipsam lucē perpetuā: quae nō solū lacere in seip̄a: sed
 sua p̄sentia quoscūque attingit illustrare sufficit. Ad cuius cōparatio-
 nem uere lucis nō tantū minores quilibet electi: uerū etiā ip̄e ioānes quo
 maior inter natus mulierū nō surrexit. lux nō esse asseritur: ut uidelicet
 nō esse xp̄s quod putabatur: mōstraretur. Ille enim (ut scriptū est) erat
 lucerna ardens. Ardens scilicet fide & dilectione. lucens uerbo & actio-
 ne. Gratiā uere lucis p̄toribus infundere solius est eius de quo dicitur
 (Erat lux uera quae illuminat omnem hominē ueniētem in hūc mūdum.
 Omnē uidelicet qui illuminatur siue naturali ingenio: seu sapientiā diu-
 na. Sicut em̄ nemo a seipso esse potest: ita etiā nemo a seipso sapiens esse
 potest: sed illo illustratē de quo scriptū est. Omnis sapientiā a dño deo est.
 Cuius utrāque naturā: & diuinā uidelicet: quae semp ubiq; totus m̄at: &
 humanā ex qua in tēpore natus: loco inclusus apparuit: cōsequēter euā-
 gelista describit. dicens. (In mūdo erat: & mūdus per ip̄m factus est: & mūdus
 eum nō cognouit. In p̄pria uenit & sui eum non receperūt. In mun-
 do quippe erat: & mūdus per ip̄m factus est quia deus erat: quia totus ubiq; quia
 suae p̄sentia maiestatis sine labore regit & sine onere cōtinet. quod fecit
 (Et mūdus eū nō cognouit: quia lux in tenebris lucet: & tenebrae eā nō
 cōprehēderunt.) Mūdus namque hoc loco dicit homines mūdi amore dece-
 ptos: atque in herendo creature ab agnoscenda creatoris sui maiestate re-
 flexos. In propria uenit: quia in mūdo. quae per diuinitatē fecit: per huma-
 nitatē apparuit. In propria uenit: quia in gēte iudea: quā sibi praecate-
 ris nationibus speciali gr̄a copulauerat: incarnari dignatus est. In mun-
 do ergo erat: & in mūdū uenit. In mundo erat per diuinitatē. In mūdū
 uenit per incarnationē. Venite quippe uel abire humanitatis ē: mane-
 re diuinitatis. Quia ergo cū in mundum esse per diuinitatē: mūdus eum
 nō cognouit. dignatus ē uenire in mūdū per humanitatem: ut ut sic eum
 mundus cognosceret. Sed uideam quae sequit. In p̄pria uenit: & sui eum
 nō receperunt. (Quae em̄ in potētia deitatis cuncta creatē regētque non
 cognouerāt: ip̄m in carnis infirmitate miraculis coruscantē recipere no-
 luerunt. Et quae grauius est: sui eum nō receperunt. hoies. scilicet. quos ip̄e crea-
 uit. Iudei quos peculiaritē sibi elegerat in plebem. quibus suae cognitionis
 reuelauerat archanum: quos mirificis patrum glorificauerat actibus: quibus
 suae legis doctrinā contulerat. Ex quibus se incarnandum pro mise-
 rat: & in quibus se incarnatum ut promiserat ostendit. Ipsy eum recipere
 ueniētem magna ex p̄te recusarūt. Neque em̄ oēs recusarūt: alioquin nullus
 esset salus. Nūc autē multi eum ex utroque p̄p̄lo credēdo receperunt. De
 quibus euāgelista cōsequēter insinuat dicens. (Quotquot autē rece-
 perunt eum dedit eis potestatem filios dei fieri: his qui credunt in nomi-
 ne eius.) Cōsideremus fratres charissimi quāta gr̄a redemptoris n̄ri: quae
 magna sit multitudo dulcedinis eius. Vnicus ex patre natus est: & no-

Mat. x. b.

Joan. v. c.

Sicut a seipso
 nemo esse po-
 test. ita a seip-
 so nemo sapi-
 ens esse potest.
 Ecclesia. ja.

Mūdus quos
 designat.

Entre huma-
 nitatis mane-
 re. diuinitatis
 est.

Quare ve^o ei
gnatus est sic
ribomo.

Abacuc. ij. a.
Fides sine opi
b^o morua est.

Actu. x. c.

Jo. ij. a.

Jo. ibidem.

Bene. xlvj. c.

Luce. iij. b.

Eps ab incar
nationis tem
pore ex divini
tate carne &
anima constat
verus homo.

luit remanere unius. Descendit ad terram ubi fratres sibi quibus regnū
patris sui dare posset acquireret. Deus ex deo nat^o est: & noluit esse dei
tantum filius. Fieri homo dignatus est: non amittens quod erat: sed assu
mens qd nō erat ut per hoc homines in dei filios trāferet: glorieq; sue
faceret coheredes: q qd ipse semper habebat per naturā: incipient ha
bere per gratiā. Cōsideremus quāta virtus ē fidei: cui^o merito potestas
datur hoibus filios dei fieri. Vnde bene scriptū est qd iustus ex fide vivit
Vivit em iustus ex fide: nō illa quæ labioꝝ tātū cōfessione pfertur: sed
ea q per dilectionē operatur. Alioquin fides si non habeat opera mor
tua est in semetipsa. Nullus seipsum despiciat. Nullus de sua salute des
peret. Curramus oēs: curramus singuli: ut qui eram^o lōge: mereamur
fieri prope in sanguine xpī. Videamus quod dicitur. (Quia quotquot
receperūt eū: dedit eis potestātē filios dei fieri.) Quotquot inqt recepe
rūt. Nō est em personaz acceptor deus: sed in oī gēte que timer eum &
operatur iustitiā acceptus est illi. Quo aut ordine credētes filii dei pos
sunt fieri & quātū hec generatio a carnali distet subsecutus euāgelista
designat (qui nō ex sanguinibus inqt: neq; ex uolūtate carnis: neq; ex
uolūtate uiri sed ex deo nati sunt.) Carnalis quippe nra singulorū ge
neratio ex sanguinibus. i. ex nat nra matris & foemine a cōplexu coniugii
duxit originē. At uero spūalis spūs sc̄i grā ministratur: quā a carnali
distingues dñs ait. Nisi qui renat^o fuerit ex aqua & spū sc̄o: non potest
introire in regnū dei. Quod natū est ex carne caro est: & qd natum ē
de spū: spūs est. Verū ne quis hoīm dubitet filiū esse dei: dat exēplū euā
gelista. Quia & ipse filius dei hō fieri & inter hoīes habitare dignatus
est ut hūane particeps existēdo fragilitatis hoīes diuinæ uirtutis (sue do
naret esse participes. Et uerbū caro factū ē & habitabit in nobis)
qd est dicere: & fili^o dei hō fact^o est: & inter hoīes uersatus est. Solet nā
q scriptura modo anime: modo carnis uocabulo totū designare ho
minē. Anime uidelicet ut scriptū est. Quia descēdit iacob in egyptū in
animab^o septuaginta. Carnis uero ut rursus scriptū est. Et uidebit om
nis caro salutare dei. Sed em uel aīa sine corporibus descēdere in egip
tum: uel caro sine aīa uidere aliquid potest: sed hic p aīam totus hō. ibi
signatur per carnem. Sic ergo hoc loco quod dī. Et uerbū caro factū
est nihil aliud debet intelligi q si diceret: & deus hō factus est: carne ui
delicet induēdo: & aīam: ut sicut qsq; nīm un^o hō ex carne cōstat & ani
ma ita unus ab incarnationis tpe xps ex diuinitate: carne & anima con
stet. De^o ab aeterno in eternū existēs uer^o ut erat: hominem ex tpe assu
mēs in unitatē sue persone uerā quā nō habuerat: induit carnē. Sequitur.
(Et uidimus gloriā eius: gloria quasi unigenitiā patre: plenū gratie &
ueritatis. (Gloriā xpī quā ante incarnationē uidere non poterāt hoīes:
post incarnationē uiderunt. Aspiciētes humanitātē miraculis resulge

rem & intelligētes diuinitatē intus latitantē. Illy maximæ: q & ei^o cla
ritatē ante passionē trāfigurati in mōte sc̄o cōfēplari meruerunt: uoce
de lapsa ad eū huiuscemodi a magnifica gloria. Hic est fili^o meus dile
ctus in quo mihi cōplacui. Et post passionē resurrectionis ascēsiōisq; ip
sius gloria p̄specta: spūs ei^o sunt dono mitissime reſecti. Quib^o omnibus
manifeste cognouerūt qd hmōi gloria nō cuiilibet sc̄oꝝ: sed illi solū
homini q esset in diuinitate unigenit^o a p̄re pueniret. Quod aut seq̄.
(Plenū grā & ueritatis) Grā plen^o erat iadē homo xp̄s iesus: cui singula
ri mūere p̄re ceteris mortalib^o datū est: ut statim ex quo in utero uirgi
nis p̄cipi: & homo fieri inciperet: uer^o esse & de^o. Vnde & eadē gloriosa
semp uirgo maria nō solū hominis xp̄i: sed & dei genitrix recte credē
da & p̄fēda est. I dē ueritate plen^o erat & ipse. Ipsa uidelicet uerbi diui
nitate q hominē illū singulariter electū cū quo una xp̄i p̄sona eēt assu
mere dignata est. Nō aliqd suæ diuinæ substantiæ (ut heretici uolunt)
in faciendā hominis naturā cōmutas sed ipse ap̄d p̄rem manēs totum
qd erat totā de semine dauid naturā ueri hominis q nō habebat fuscū
piens. Vnde oportet fr̄es charissimi ut q hūanā redēptoris nri natiuita
tem hodie aīua deuotiōe recolim^o & diuinā pariter & humanā ei^o na
turā non aīua sed p̄tinuo semper ap̄lectatur amore. Diuinā per q̄ crea
ti sum^o: cū non essem^o. Humanā per q̄ recreati sum^o cū perditū essem^o.
Et qdem diuina p̄datoris nri uirtus sine assumptione hūanitatē nos re
create erat idonea. Vna aut eiusdē redēptoris nri infirmitas sine assu
mente se: & in habitate in se: & operate per se diuinitate nos re create ne
quirit. Atq; ideo (uerbū caro factū est) id est deus homo fact^o est. Et ha
bitauit in nobis: ut per cognitū nobis hominis habitū in nobis conuer
sando cōgrue nos ad loqundum instruere: nobis uiuendi uia p̄bere: pro
nobis cōtra hostem cōfligere: nostrā mortem moriendo ac resurgē
po posset destruere. Per coeternā uero deo p̄ri diuinitatem nos interius
uiuificādo ad diuina sustolleret: remissionemq; nobis p̄ctōꝝ pariter &
spū sancti dona concederent: & post bonorū perfectionem op̄e non
solū nos ad uidendā gloriā clarificatæ suæ perducere: ut hūanitatē sed
incommutabilem nobis essentia suæ diuinæ maiestatis oñderet. In q̄
uiuuit & regnat cum p̄re & sancto spū. &c.

Luce. iij. c.

Gloriosa & gō
maria nō solū
xp̄i s; & dei ge
nitrix creden
da est.

Hūanitas xp̄i
nequit nos re
create sine dē
uinitate diuini
tas uero re create
potuit.

Segmentū ex euangelio luce. ii. cap. C. qd canitur in die
circuncisionis dñi nostri.

In illo tempore: postq consumati sunt dies octo ut circuncideretur
puer. uocatum est nomen eius iesus. Quod uocatum est ab angelo
priusq in utero conciperetur.

Homilia uenerabilis bene pb̄i.

Sanc̄tam uenerandamq; p̄sentis festi memoriā paucis qui
dem uerbis Euangelista comprehendit. Sed non pauca coele

stis mysterii uirtute grauidam reliquit. Exposita namq; natiuitate dñi
 ca: cuius gaudia mox angeli dignis laudibus extulerunt. Pastores de
 uota uisitacione celebrarunt: omnes qui tūc audire mirati sunt. Nos
 quoq; p modulo nro: put potuimus pxime dño largiēte cōgruis mis
 farum hymnorumq; solēniis exigim⁹. Subiungit atq; ait. (Et postq; plu
 mati sunt dies octo ut circuncideret puer: uocatū est nomen eius iesus:
 qd' uocatum est ab angelo priusq; in utero conciperet.) Hæc sunt festi
 uitatis hodierna gaudia uenerada. Hæc solēnitas diei. Hæc illa super
 ne pietatis munera sacro sancta: q; fidelium cordib⁹ cōmēdas apls ait.
 Quia ubi uenit plenitudo tps misit deus filium suum natum ex mulie
 re factum sub lege: ut eosq; sub lege erant ridemeret: ut adoptionē fi
 liorū reciperem⁹. Magna nāq; dispensatiōe pietatis ad redemptionem
 gn̄is humani deus p̄ non angelum: nō archāgelum: sed filium suum
 unigenitum mittere dignat⁹ est. Quem qā indiuitatis sue specie ui
 dere nequimus. magna rursus dilectiōis arte puidit: ut hunc factum ex
 muliere. hoc est ex maternæ carnis substātia sine uirili admixtione cō
 ceptum ad humanos uerum hominem pferret aspectus. Qui in diuin
 a uirtute ac substantia manens per omnia qd' erat: uerā naturæ mor
 talis infirmitatem: q; non habebat indueret. Et ut nobis necessariā obe
 diendi uirtutem p̄cipuo cōmēdaret exemplo, factum sub lege filium
 suum misit de⁹ in mundum. Non qā ipse legi quicq; debeat: qui unus
 magister nr̄: unus est legislator & iudex: sed ut eos qui lege positi onera
 portare nequerant: sua cōpassione iuaret: ac de seruilī conditiōe: quæ
 sub lege erat: ereptos in adoptionem filiorum q; per grām est sua largi
 tate reduceret. Suscepit igitur circuncisionem lege decretam in carne
 qui absq; omni pr̄sus labe pollutionis apparuit in carne. Et qui in simi
 litudinē carnis peccati: non autem in carne peccati aduenit: remedi
 um quo caro peccati consueuerat mundari: non respuit. Sic etiā undā
 baptismatis: q; noue gr̄æ p̄plos a p̄c̄torum sordē lauati uoluit: ipse non
 necessitatis: sed exempli causa subiit. Scire etiā debet uestra fraterni
 tas: quia idem salutarē curationis auxilium circuncisio in lege cōtra
 originalis peccati uulnus agebat: quod nunc baptismus agere reuelan
 te gr̄æ tempore consueuit. excepto quod regni coelestis ianuam necdū
 intrare poterant: donec adueniens b̄ndictiōnem daret: qui legē dedit:
 ut uideri possit deus deorum in syon. Tantū in sinu abrahæ post mor
 tem: beatæ requiei consolati supernæ pacis ingressum spe felici expe
 ctabant. Qui em̄ nunc per euangeliū suum terribiliter: ac salubriter
 clamat. Nisi qui renatus fuerit ex aqua & spū sancto nō p̄t introire in
 regnum dei. Ipse dudum per legē suā clamabat. Masculus cuius p̄pu
 cii caro circuncisa nō fuerit: peribit anima illa de populo suo: qā pa
 ctum meum irritum fecit. i. quia pactū uitæ in paradyso hominib⁹ mā

2da gala. iiii. a.

Aps fact⁹ sub
 lege nihil legi
 debebat.

Circuncisio ille
 ge ueteri qd
 legebat.

Joā. iiii. a.

Gene. xvii.

datū adā p̄uaricāte trāsgressus est: in quo oēs peccauerūt: peribit de ce
 tu sanctorū: si nō ei fuerit remedio salutari subuentū. Vtraq; ergo puri
 ficatio & circūcisionis uidelicet in lege & in euāgelio baptismatis tollē
 dæ p̄uaricatiōis primæ gr̄a posita ē. Et ne cui sc̄lo labētis ætatis sup̄ni
 respect⁹ manera deessent: illi quoq; q; mūdi in exordio usq; ad tempora
 data: circūcisionis: uel post datā circūcisionē de aliis natiōib⁹ deo placu
 erūt uel hostiarū oblatiōib⁹: uel certæ sola fidei uirtute: suas suorumq;
 aīas creatori cōmēdātes a primi reat⁹ uinculis absoluere curabāt. Sine
 fide enim impossibile est placere deo. Et sicut alias scriptū ē. Iust⁹ autē
 ex fide uiuit. Sed ueniens in carne dei filius solā carnis naturā: nullā au
 tē p̄c̄ti cōtagionē traxit de adā. Et quia spūs facti uirtute de uirgine cō
 ceptus & natus est: & nullo eguit munere gratie renascentis: utriq; ge
 nus purificatiōis subire dignatus est. Et circūcisus uidelicet a parētib⁹:
 octaua die natiuitatis: & tricesimo ætatis anno baptizatus a iōāne. Im
 mo etiā tertium salutaris hostiæ munus ipse dñs templi pro se non res
 puit offerri: cuius die hinc tricesima tertia dño uestra charitas
 auditura simul est: & celebratura misteriū. Cuncta inq; & legalis & euā
 gelicæ purificatiōis gr̄a: qui nullo indignit: dñs suscipe non despexit
 ut & cōlumande iam legis decreta suo tēpore doceret esse saluberrima
 & adueniētis euangeliū cunctis fidelibus ostēderet aquæ subeūda reme
 dia. Sed & hoc quod eodē die suæ circūcisionis nomen ut iesus uocare
 tur accepit: ad imitationē p̄llicæ fecit obseruariōis. Quam ex eo credi
 mus sumptam qd' abrahā patriarcha: q; primū circūcisionis sacramen
 tū in testimoniū suæ magnæ fidei & diuinæ ad eū facte promissionis
 accepit: eodē die suæ suorumq; circūcisionis: etiā nominis aplificatio
 ne simul cum sna cōiuge b̄ndicti promeruit. Ut qui eatenus abrahā pa
 ter excelsus dictus est: deinde abrahā id est p̄ multarum uigētū uocaret
 quia patrem inquit multarū gentiū cōstituit. Quæ fidelissima promi
 sio tā late per orbē tā patet implere: ut etiam nos ipsi de gentibus ad
 fidei illius deuotionē uocati ipsum nos patrē spiritualiter hīc gaudea
 mus. Dicentē etiam nobis ap̄lo. Si autem uos christi: ergo semē abrahæ
 estis secundū promissionem & heredes. Et saray inquit uxorem tuam
 nō uocabis saray: sed sarram i. nō uocabis principē meam: sed princi
 pem. Videlicet aperte docens ut eam q; tāte fidei particeps & socia fa
 cta est: nō proprie principem sue domus sed absolute principem: id est
 omniū recte credentium femina uocaret & intelligeret esse parentē
 Vnde b̄sus petrus apostolus credentes de gentibus feminas ad humili
 tatis. castitatis: & modestie uirtutem prouocans eiusdem matris nos
 tre sacræ debita cū laude meminit. Sicut sarra inquit obediebat abra
 dūm eum uocans. cuius estis fili b̄ne facientes & nō pertimentes ullam
 perturbationem. Nec non dilectionem uestram fratres ammonere cu

2da hebr. xii. b
 2da bacuc. ij. e

2da ro. x. g.

Obitus
 dñs qre susce
 pit cūcta gr̄a
 purificatiōis.

Gene. xvij. a

2da gala. iiii. a.

Gene. xvij. a

1. Petri. iij. b

rauimus: ut singuli uirum meminerint et seiplos percepta fide xpi cum patriarchis non solum nominis excelsi meruisse sortiam: sed percepta in xpo purificatione baptismi salutaris deriuatu a nomine xpi gaudeat murrasse cognome. & hoc usque ad fine firmu intemeratūq; seruare ptendat. Gaudentes in se illd' esaię uaticinium esse ppletum. Et seruos suos uocabit nomine alio hoc est nomine xpiano: quo oēs nūc serui xpi se delectantur insigniri. Neq; em̄ nome aliud sub celo datū est hominibus: in quo oporteat nos saluos fieri. Vnde ppheta psequēter adiungit. In quo q̄ bndicendus est super terrā bndicetur in dño amen. Dicit & alias de eodem multiplicandā ēt de gentibus ecclesiam alloquens. Videbūt gētes iustum tuum: & cuncti reges inclytum tuum: & uocabitur tibi nomen nō uiam: qđ os dñi nominauit. Quare autē puer q̄ nat' est nobis: & filius dat' est nobis iesu. idest saluatoris nomē acceperit: nō expositioe ut a nobis possit intelligi: sed sollicita ac uigilli eget intentioe: ut ēt nō possim' eiusdem nominis participatioe saluari. Legim' q̄ppe angelo interpretante qđ ipse saluum faciet pplm suum a pctis eoz. Et indubitanter credim' ac speram': qđ a peccatis saluat: ipse ēt a corruptionibus q̄ ob pctā ptingerunt: & ab ipsa morte saluare nō omittit: psalmista testāte: qui ait. Qui ppitius sit omnibus iniquitatib' tuis. qui sanatoēs infirmitates tuas. Dimissis q̄ppe omnib' iniquitatib' nris: ad integrū oēs languores nri sanabuntur: quum resurrectionis gl'ia apparet: nouissime inimica destructa fuerit mors. Et hec est uera ac plenaria nra circūcisio quum in die iudicii cunctis simul anime carnisq; corruptionibus exuti mox peracto iudicio ad uidendam perpetuo creatoris faciem aulam regni celestis ingredimur. qđ est typice paruulos circūcisos ad templū dñi ierosolymā cum laudibus hostiarum munus acceptabile deferre. Vera etem̄ circūcisione purgat' templum dñi cum muneribus ingreditur: qui gl'ia resurrectionis ab omni labe mortalitatis excoctus: cū bonoz fructibus opeꝝ superne ciuitatis gaudia sempiterna subit. Dicitur p̄isti iniquiensq; uincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis. Vota mea dño reddā in atrijs dom' dñi. in p̄spectu om̄is ppli ei': in medio tui ieru salē. Quod desideratissimum tps̄ celestis introit' illa dies octaua q̄ circūcisio celebratur: indicat. Sex etem̄ sunt huius sc̄li etates notissimis tporum distincte articulis: in q̄bus p̄ deo laborib' insistere: & p̄ adipiscenda requie sempiterna ad tps̄ operari necesse est. Septima est atas nō in hac: sed in alia uita quiescētium usq; ad tps̄ resurrectionis animarum. Octaua autē atas ipsa est dies resurrectionis sine ullo tps̄ sine btā. Quādo uero omnino de circūcisiois gl'ia coruscate nō ultra corp' qđ corrupitē aggrauabit animā: nō terrena inhabitatio deprimet sensum multa cogitantē: sed corpus iā incorruptibile letificabit animā. & fabeuabit celestis habitatio totum hominē uisioni semp̄ conditoris inherētē. Quā

z hie. lxx. c.

Esaię ibidem

Esaię. lxxi. a. Quare filius dei uocatus ē iesus

Matth. j. d.

psal. cii.

Circūcisio xpi anozū qm̄ erit.

psal. cxv.

Etates sex huius seculi.

Septima etas Octaua qm̄.

eterni diei b̄tudinē ppheta in illo cui' supra meminim' psalmo p̄sequēter exponit: aiām suā ipse & oēs interioris sui hominis affect' ad b̄ndicēdū dñm recordās oēsq; retributiones ei' excitās. Qui redimit deum teritu inqt uita tuam. Qui satiāt in bonis desideriu tuū. q̄ coronat te in miseratioe & misericordia: renouabit ut aqla iuuetus tua. Et ideo necesse est fr̄es charissimi ut qui ad huius pulcherrimę renouatiois quasi summę circūcisiois desideram' p̄mia cōtingere: curem' primitiue circūcisiois & renouatiois: q̄ quotidianis uirtutū exercitatioib' fr̄e: subire remedia. Deponam' secundū pristina cōuersationē ueterē hominē: qui corrūpitur secundū desideria erroris. Renouemur spū mentis nostre: & induamur nouū hominē: qui secundum deum creat' est in iusticia & s̄ctitate ueritatis. Neq; audietes circūcisiois: in uno corporis nri membro nos castigare iustificare credam'. Sed sicut idē alibi monet apls m̄demur ab omni labe & inq̄namēto carnis & spūs perficiētes s̄ctificationē in timore dei. Relegam' facta apostolorū: uideam' p̄thom̄ titē beatissimū stephanū iudeis secum dño persequētib' terribiliter intonātem. Duri ceruice & incircūcisio cordibus & auribus: uos sēper spiritui sancto resistitis. Si ergo incircūcisio cordibus & auribus sunt: qđ ipi zitus sancti monitis resistunt: est utiq; cordium & aurium circūcisio. Et si est cordium & aurium: & est omniū exterioris interiorisq; hominis nostri sensuum. Qui em̄ uiderit mulierem ad concupiscēdum eam: qui habuerit oculos sublimes: huius incircūcisio est uisus. Quibus uoce ueritatis dicitur. Qui est ex deo: uerba dei audit: propterea uos non auditis: quia ex deo non estis. Incircūcisio sunt auribus. incircūcisio sūt lingua & manibus: quorum os locutum est uanitatē: & dextera eorum dextera iniquitatis. Qui loquuntur pacem cum proximo suo: mala autem sunt in cordibus eorum & dextera eorum repleta est muneribus. Incircūcisio sunt gustu quos propheta redarguit dicēs. Ve qui potentes estis ad bibendum uinum. & uiri fortes ad miscēdam ebrietatē. Incircūcisio sunt olfatu & tactu: qui unguento & uariis sunt delibuti odoribus qui sequuntur amplexus meretricis aspergentis cubile suum Myrrha & Aloę & Cinamomo. Incircūcisio gressibus sunt: de quibus psalmista commemorat. Contritio & inuoluntas in uis eorum & uiam pacis non cognouerunt. At qui omni custodia seruāt suum cor qui auertunt oculos suos ne uideant uanitatē: qui sepiunt aures suas sp̄nis ne audiant linguam nequam: qui gustant & uident quam sua uis est dominus: quam beatus uir qui sperat in eo: qui custodiunt uias suas ut non delinquant in lingua sua: qui donec superest halitus in eis: & spiritus dei in naribus eorum. Non loquuntur labiis iniquitatē: nec lingua eorum meditatur mendaciū. qui leuant manus suas ad mā data dei qui diligunt. Qui ab omni uia mala prohibent pedes suos:

psal. cii.

Et perueniamus ad q̄m̄ qđ agendum

Circūcisio multipliciter accipitur.

1. Corint. vii. a.

Actuum. vii. g.

Circūcisio iterius exterioris ē oim̄ sensuum. Joā. viii. a.

Esaię. v. e.

psal. xii.

ne custodiāt uerbū dei. I sti oēs sensus suos petra spūalis exercitii se ostē dunt hīe circūcisos. Perrinis qppe cultris circūcisiōem fieri legimus. Petra erat xps: cuius fide & spe & charitate nō solū in baptisate sed in omni prorsus actiōe deuota purificatur corda bonorū. Quae & ipsa quotidiana nra circūcisiō idē: p̄tina cordis mūdatio semper octaue diei facim celebrare nō desistit. quia nos in exemplū dñice resurrectio nis: q̄ octaue die idēst post septimā sabbati facta est: sc̄ificare cōsueuit: ut quomodo resurrexit xps a mortuis per gloriā patris: ita & nos in noui tate uite ambulemus. Preitāte deo qui uiuit & regnat in s̄acula s̄aculo rum. Amen.

¶ Segmentum ex euāgelio mathe. ii. cap. lra. A. quod cani tur in epiphania dñi.

Cum nat⁹ esset iesus in bethleē iudē in dieb⁹ herodis regis: ec ce magi ab oriente uenerūt ierosolymā dicentes. Vbi est q nat⁹ est rex iudeorū? Vidim⁹ em̄ stellā ei⁹ in oriēte: & uenim⁹ adorare eū. Audiens autē herodes rex turbat⁹ est: & om̄is iero solymā cū illo. Et congregās oēs principes sacerdotū & scribas ppli: sc̄ifici tabat ab eis ubi xps naceret. At illi dixerūt ei. In bethleem iudē. Sic em̄ scriptū est per pphetā. Et tu bethleem terra iuda nequa q̄ minima es in principib⁹ iuda. Ex te em̄ exiet dux q̄ regat pplm meū isrl. Tunc hero des clā uocatis magis diligenter didicit ab eis tps stellae q̄ apparuit eis: & mittens illos in bethleē dixit. Ite & interrogate diligēter de puero: & cū inueneritis renūciate mihi: ut ego ueniēs adorē eum. Qui cū audis sent regē abierūt. Et ecce stella q̄ uiderāt in oriente atēcedebat eos usq̄ dū ueniens staret supra ubi erat puer. Vidētes autē stellā gauisi sunt gau dio magno ualde. Et intrātes domū inuenerūt puez cū maria mte ei⁹: & p̄cidētes adorauerūt eū: & apertis thesauris suis obtulerūt ei mūera aur̄ thus & myrrhā. Et respōso accepto in somniis ne redirēt ad hero dem: per aliā uia reuersi sunt in regionem suā.

¶ Homilia beati Gregorii papae de eadē lectiōe. Habita ad pplm in basilica sc̄ti Petri Apli in die epiphaniae.

Sicut in lectiōe euāgelica fr̄es charissimi audistis: celi nato re ge rex terre turbatus est: q̄a nimirū terrena altitudo p̄funditur: cū celsitudo celestis aperit. Sed q̄rendū nobis est quid nā sit qd̄ redemptore nro nato pastoribus āgel⁹ apparuit: atq; ad adorā dū hunc ab oriente magos nō āgelus sed stella perduxit. Quia uideli cet iudeis tanq̄ rōne utenibus rōnale animal (idēst āgelus) p̄dicare de buit. Gentiles uero quia uti rōne nesciebāt: ad cognoscendū dñm nō per uocem: sed per signa perducunt. Quia & illis pphetiā tanq̄ fideli bus nō infidelibus: & isti signa tanq̄ infidelibus nō fidelib⁹ data sunt. Et notādum qd̄ redemptorem nrm cum iā perfect⁹ esset etatis eius dē

petrinis cul tris circūcisiō fiebat.

Genimus a do. an penulti mā acuit quia sp̄s p̄teriti ē. 211 Siche. v. a. Exiet dux lau re. exhibit legē dū erat. et intrā tes domū. nō ē grece in trātes s̄ uenit tes i domū. q. ueniētes ad do mū ne uidean tur qd̄ ablit in trādo irrupit se in domum. Cū maria ma tre eius dicen dū erat cū ma ria matre sua quoniam reci proci ē s̄ gre ca uox iqt lau rētus occipit interprē ut in alijs q̄busdāz locis q̄bus sui p̄ eius ecōuer s̄ spe possit. ¶ Ite gētilles ad cognō. cen. ca dñs p̄ signa p̄ducunt.

gentibus apostoli p̄dicāt: eumq; paruulum & nec dū per humani cor poris officium loq̄ntem: stella genibus denunciat: quia nimirum rō nis ordo poscebat: ut & loq̄ntem iam dñm loq̄ntes nobis p̄dicatores in notescerent: & nec dum loq̄ntem elementa muta p̄dicarent. Sed in omnibus signis q̄ uel nascente dño uel moriente eo monstrata sunt cō siderādum nobis est q̄nta fuerit in quorundā iudeorum corde duritia: q̄ hunc nec per pphetiā donum: nec per miracula agnouit. Omnia qppe elementa auctorem suum uenisse testata sunt. Ut em̄ de his q̄dā usu hu mano loquar: deum hunc cœli esse cognouerunt: quia protinus stellā miserunt. Mare cognouit quia sub plātis eius se calcabile p̄buit. Terra cognouit: quia eo moriente contremuit. Sol cognouit: quia lucis suae radios abscondit. Saxa & parietes cognouerunt: quia tpe mortis eius sc̄iffa sunt. Infernus cognouit: quia hos quos tenebat mortuos reddi dit. Et tñ hunc quem deum omnia insensibilia elementa senserunt: ad huc infidelium iudeorū corda deum esse minime cognoscunt: & durio ra faxis sc̄indi ad p̄nitendū nolunt: eumq; confiteri abnegāt: quē ele menta (ut diximus) aut signis aut sc̄issionibus deum clamāt. Qui etiā ad dānationis suae cumulū eum quē natū despiciunt: nasciturū lōge an te p̄sciuerunt. Et nō solum quia nasceretur nouerāt: sed etiā ubi nasce retur. Nā ab herode requisitū: locū natiuitatis eius exprimūt. quē scriptu rae auctoritate didicerunt. Et testimonium p̄ferunt quo bethleem ho norari natiuitate noui ducis oñditur: ut ipsa eorū gemina scientia & il lis fieret ad testimonium dānationis: & nobis ad adiutoriū credulitatis. Quos p̄fecto bene isaac cū iacob filiū suū benediceret designauit: qui & callidus oculis & profetās in p̄senti filiū non uidit: cui tā multa in pos terum puidit. Quia nimiz iudaicus ppl̄s pphetiā spū plenus & cecus: eum de quo multa in futurū p̄dixit in p̄senti positū nō agnouit. Sed nati uitate regis nri cognita: herodes ad callida argumēta cōuertitur. Et ne terrenō regno priuaretur renūciari sibi ubi puer inueniretur postu lat: adorare eū uelle se simulat ut quasi hūc si inuenire possit extinguat. Sed quāta est humana malitia cōtra cōsiliū diuinitatis: Scriptū qppe est. Nō est sapiētia nō est prudētia nō est cōsiliū cōtra p̄m. Nam ea q̄ apparuit stella: magos perduxit. Natū regē reperiūt: munera deserūt: & ne redire ad herodē debeāt in somnis ammonētur. Sicq; fit ut iesum quē q̄rit herodes inuenire nō possit. Cui⁹ persona qui alii q̄ hypocritae designatur: qui dum fiste q̄runt inuenire deum nunq̄ merentur. Sed in ter hāc sciendū est qd̄ priscillianiste hāretici nasci unūquēq; hominē sub p̄stitutiōibus stellae putāt & hoc in adiutoriū sui erroris assumūt: qd̄ noua stella exiit cū dñs in carne apparuit. Cui⁹ fuisse fatū eadē q̄ ap paruit stellā putāt. Sed si euangelii uerba pensamus quibus de eadē stel la dicitur. (Vsq; dum ueniens staret supra ubi erat puer.) dum nō puer

Oia elemēta deū uenisse te stata sunt.

Gene. xxv. 26

1 p̄roue. xxi. v.

uita humana nec a stellis nec a fato sed a solo deo ad ministratur.

ad stellam: sed stella ad puerum cucurrit: si dici liceat non stella fatum pueri: sed fatu stelle is qui apparuit puer fait. Sed abscit a fidelibus ut esse aliquid fatum dicant. Vita quippe hominum solus conditor qui creauit administrat. Neque enim propter stellas homo: sed ditelle propter hominem facte sunt. Et si stella fatu hominis di: ipsis suis ministeriis subesse homo perhibetur. Certè cum iacob de utero egredere: & prioris fratris plantam teneret manu: prior perfecte nequaquam egredi potuit nisi si subleqns inchoasset. Et tñ cum uno tpe eodemq; momento utrumq; mi fuderit: non una utriusq; uitæ eq̄litas fuit. Sed ad hæc solent mathematici respondere. quia uirtus constellationis in ictu puncti est: quibus ediuerso nos dicimus: quia magna est mora natiuitatis. Si igit in ictu puncti constellatio permutat: necesse iam erit ut tot dicant fata quod sunt membra nascentiu. Fateri etiã mathematici solent: quod quisq; signo aquarii nascit: in hac uita piscatoris ministerium sortiat. Piscatores uero (ut fertur) getalia non habet. Quis igit dicat: quia illic nemo in stella aquarii nascit ubi piscator omnimodo nõ habetur? Rursum quos signo nasci libræ asserit: trapezitas futuros dicunt. Et trapezitas multarum gentium puintie ignorant. Fateantur ergo necesse est: aut hoc in eis signu deesse: aut effectũ fati nullo modo habere. In persarum quoq; francorũq; terra reges ex genere pdeunt. Quibus pfecto nascentibus: quis estimet quãti eisdẽ momẽtis horarũ ac temporum ex seruili conditione nascuntur? Et tñ regũ filii uno eodẽq; sydere cũ seruis nati ad regnũ proficiunt: cum serui qui secũ fuerant nati in seruitute moratur. Hæc de stella breuiter diximus: ne mathematicorum stultitiã indiscussam pteriisse uideamur. Magi uero aurũ thus & myrrham deferũt. Aurũ quippe regi cõgruit. Thus uero in dei sacrificiũ ponebatur. Myrrha aut mortuorũ corpora cõdiuntur. Ergo magi quẽ adorant etiam mysticis muneribus pdicant. aut regẽ. thure deũ. myrrha mortale. Sunt uero nõnulli heretici qui hunc deum credunt: sed ubiq; regnare nequaquam credunt. Hi pfecto thus ei offerunt: sed offerte etiã aurum nollunt. Et sunt nõnulli qui hunc regẽ existimant: sed deũ negant. Hi uidelicet aurum offerunt: sed offerre thus nollunt. Et sunt nõnulli qui hunc & deũ & regem fatentur: sed assumpsisse carnem mortalem negat. Hi nimis ei aurũ & thus offerunt: sed offerre myrrhã assumppte mortalitatis nolunt. Nos itaq; nato dño offeramus aurum: ut hunc ubiq; regnare fateamur. Offeramus thus: ut credamus quod is q; in tpe apparuit: deus ate tempora extitit. Offeramus myrrham: ut eum quẽ credimus in sua diuinitate impassibilem: credamus etiã in nra fuisse carne mortalem. Quamuis in auro thure & myrrha intelligi & aliq; potest. Auo nãq; sapietia designatur: salomone attestante qui ait. Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis. Thure autem quod deo

Sen. xv. c.

Piscatores getalia nõ habet.

Regis mura xpo oblata qd significat.

Zurũ sapietia h. m. ca. thus oronec. pu. ro. xi. c.

inceditur uirtus oronis exprimitur: psalmi ta testante qui dicit. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Per myrrhã uero carnis nostræ mortificatio figuratur. Vnde sancta ecclesia de suis cperariis usq; ad mortem pro deo certantibus dicit. Manus meæ distillauerunt myrrham. Nato ergo regi aurum offerimus si in conspectu illius claritate supernæ sapientiæ resplendemus. Thus offerimus si cogitationes carnis per sancta oronum studia in ara cordis incendim: ut sua rie aliquid deo per coeleste desiderium redolere ualeamus. Myrrhã offerimus si carnis uitia per abinentiã mortificamus. Per myrrham nãq; (ut diximus) agitur ne mortua caro putrefiat. Mortuam uero carnem putrescere est: hoc mortale corpus fluxui luxuriæ deseruire. Sicut de quibusdam per prophetam dicitur. Computruerunt iumenta in stercore suo. Iumenta quippe in stercore suo putrescere est: carnales homines in fetore luxuriæ uitam finire. Myrrham deo ergo offerimus quãdo hoc mortale corpus a luxuriæ putredine per condimentum continentie custodimus. Magnum uero aliquid nobis magi innuunt: quod in regionem suam per aliam uiam reuertuntur. In eo namq; quod ammoniti faciunt: nobis pfecto insinuant quid faciamus. Regio quippe nostra paradus est: ad quam iesu cognito redire per uiam qua uenimus prohibemus. A regione etenim nostra superbiendo: inobediendo: uisibilia sequendo: cibum uetitum gustando: discessimus. Sed ad eã necesse est ut flendo: obediendo: uisibilia contemnendo: atq; appetitum carnis refrenando redeamus. Per aliam ergo uiam ad regionem nostrã regredimur: quoniam quia paradisi gaudis per delectamenta discessimus: ad hæc per lamenta reuocamur. Vnde necesse est fratres charissimi ut semper pauidi: semperq; suspecti ponamus ate oculos cordis. Hinc culpas operis: illinc iudicium extreme districtiois. Pensemus ergo qd districtius iudex ueniat qui iudicium minatur & later. Terrores peccatoribus intentat. & tamen adhuc sustinet. Et iccirco uenire citius differt: ut minus inueniat quos condemnet. Puniamus stertibus culpas: & cum psalmiste uoce pueniamus faciem eius in confessione. Voluptatũ nos ergo fallacia nulla decipiat. nulla uana læticia seducat. In pximo nãq; est iudex qui dixit. Ve uobis qui rideris nunc: quia lugebitis & flebitis. Hinc enim Salomon ait. Risus dolore miscebitur. & extrema gaudii luctus occupat. Hinc rursus ait. Risum reputaui moerore & gaudio dixi. Quid frustra deciperis? Hinc rursus ait. Cor sapientium ubi tristitia est: & cor stultorum ubi læticia. pertimescamos igitur pcepta dei: si celebramus ueraciter solemnitate diei. Gratum namq; deo sacrificium est: afflictio contra peccatum. Psalmista testante qui ait. Sacrificium deo: spiritus contribulatus. Peccata nostra præterita in baptismatis perceptione laxata sunt. Et tamen post baptismam multa commisimus: sed

psal. dx. Cant. v. b.

Joelis. j. d. Jumenta in stercore suo putrescere re qd est.

Regio nra paradus est scdã aliã uia qreandã.

psal. xcij. Luce. vj. b.

puer. xij. b. Ecclesi. ij. a. Eccle. vij. a.

psal. j.

lauati tēz: baptismatis aqua nō possum? Quia ergo & post baptismū iniquauim? uitā: baptizem? lachrymis p̄scientiā: q̄tinus regionē n̄ am per aliā uīā repetētes: q̄ ex ea bonis delectati discessimus: ad eam malis amaricati redeamus. Prestante dño &c.

¶ Segmentum ex euangelio Luce. ii. cap. F. quod canitur dñica infra octauas epiphanię dñi. Historia facta est Anno xpi. xii. vii. Kls mali. Feria. iiii.

In illo tpe. Cū factus esset dñs iesus annorum duodecim ascendē tibus parentibus eius in ierosolymam secundum consuetudinem diei festi: cōsumatisq; diebus cū redirent: remansit puer iesus in ierusalem: & nō cognouerūt parentes eius. Extimātes autem illum esse in comitatu: uenerunt iter diei. Et requirebāt eum inter cognatos & notos. Et nō inuenientes regressi sunt in ierusalem req̄rentes eū. Et factum est. post triduū inuenerūt illum in templo sedentem in medio doctoꝝ audientē illos & interrogātem eos. Stupebāt autem omnes q̄ eum audiebāt: super prudentia & responsis eius. Et uidentes admirati sunt. Et dixit mater eius ad illum. Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes q̄rebamus te. Et ait ad illos: quid est quod me q̄rebatis? nesciebatis quia in his quę p̄ris mei sunt oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt uerbum quod locutus est ad eos. Et descendit cū eis & uenit nazareth: & erat subditus illis. Et mater eius cōseruabat omnia uerba hęc conferens in corde suo. Et iesus proficiebat sapientia: etate & gr̄a apud deum & homines.

¶ Homilia uenerabilis beati de presbyteri.

Queri potest cur dei filius ad orōnē in templū ascenderit: q̄ expiari per orōnē nō indigebat? Nobis utiq; exemplū reliq̄t: ut frequētem? sc̄tās ecclesias: ubi deo offerre debemus orōnes n̄ as. Quod duodecim annoꝝ fuisse dī: p̄figurabatur q̄a ipse erat dies: q̄ duodecim horas idest duodeci ap̄loserat electur? (Cōsumatisq; diebus cum redirent: puer iesus remansit in ierusalem. Et non cognouerūt parentes eius.) Parentes xpi typum sinagoge tenent. quia iud̄a in comitatu suo deum q̄runt idest in cultu ueteris legis: qui uere habitat in ierusalem: idest inter nos. s. in sancta ecclesia. (Et requirebant eum inter cognatos & notos) uidelicet per ceremonias legis putabant se habere deum. (Et non inuenientes regressi sunt in ierusalem inquerentes eum.) Quia in fine sæculi omnis israel saluus fiet. & per prædicationem Helię & Enoch: Christum deum habitare in ecclesia recognoscent: quę per obseruationem ueteris legis se p̄merere putant. Vnde recte subditur quod. (Post triduum inuenerunt illum in medio doctoꝝ sedentē audientē & interrogantē illos?) Post triduum. i. post hoc

xps duodecim annorū qd figurabatur.

quod fuit ante legem & sub lege & sub gratia ad ultimū credent: & inter medios doctores inuenient quia dei filius inter omnes sancte ecclesie alūnos speciosior spūali gr̄a corpōrali existit. Stupebāt autē oēs q̄ cū audiebāt super prudentia & respōsis ei? Quia paucitatem dierū uidētes cōtenebāt paruitatē admirabātur tū eius sapiētia. Et dixit mater ei? ad illū (Fili quid fecisti nobis sic? Qui respōdit. Quid est quod me querebatis. Nō hoc quīs puer esset interrogauit nesciēter quid est hoc quod me querebatis: sed q̄a oculos cordis eorū uolebat extollere ad intelligēdā diuinitatē suā. Ac si diceret. Nō me tantū hominē debetis q̄rere: sed deū tē iā simul & hominē oportet uos intelligere. Vnde bñ subintulit (Quia in his q̄ patris mei sunt oportet me esse) in legis uidelicet inquisitiōe. Quia ut superi? legim? interrogabat legis doctores de q̄stōib? legis. Alio modo & hoc pōt intelligi quod parētibus suis: q̄ typū iudeorū tenēt respōdit: q̄si diceret. Quid est quod me queritis in ceremoniis legis hūanitas: quē in ecclesia debetis? intelligere manentem diuinitus. Humanitas nāq; legis est carnē p̄pucii abscindere: & mala p̄ malis redēdere. Diuinitas ecclesie sacro baptismate remissionē peccatoꝝ sperare & gr̄a sancti spūs interueniēte & bōa p̄ malis reddere. (Et ipsi nō intelligerūt.) quia in dei ecclesie sacramenta ignorāt. Iuxta litterā cetera sunt intelligenda. (Quia uenit nazareth: & quod mater eius cōseruabat omnia.) i. cogitabat hęc. (Et iesus plenus sapientia & gr̄a apud deum proficiebat: & etate apud homines.) Quod ergo dñs per oēs ānos in pascha cū parentib? ierosolimā uenit: hūane nimirū hūilitatis iudiciū est. Hominis nāq; est ad offerenda deo sacrificiorū spūaliū uota cōcurrere: & auctore suū oratiōib? lachrymisq; sibi cōciliare p̄fusis. Fecit ergo dñs inter homines hō natus: quod faciendū hominib? per āgelos imperauerat deus. Seruauit ip̄e legē quā dedit ut nobis q̄puri homines sumus seruādū per oia q̄cqd de? iubet: ostēderet. Sequamur interim humane cōuersatiōis eius exēplū: fidelitatis gloriā delectamur intueri. Si optamus habitare in domo ei? eterna in coelis omnib? diebus uite n̄e. Si uiuat uidere uolūtatem dñi & p̄tegi a tēplo sc̄to ei?: & ne ulla in eternū malorū aura pulsemur. Meminerimus p̄sentis ecclesie domum necessariis p̄cū mūdātū frequētare munerib?. Quod ip̄e duodenis in tēplo sedit in medio doctoꝝ audiens & interrogās illos hūane est hūilitatis iudiciū: immo etiā eximīū dīscende hūilitatis exēplo. Dei uirtutis: & dei sapientia eteruaq; diuinitas loquitur. Ego sapiētia habito in cōfiliis: & eruditus inter sum cogitationibus. Meum est consiliū: & eq̄tas mea: prudentia mea est & fortitudo. Per me reges regnant & conditores legum iusta decernunt. Beatus homo qui audit me: & qui uigilat ad fores meas quotidie: & obseruat ad postes ostii mei. Ipsa homine induta ad audiendos homines aduenire dignata est: ut nimirum hominib?

Deus q̄rere uenit legē.

p̄ner. viij. b.

vt prerogaret nobis officii formam: audiuit ipse doctores legis

Non docti nec ipubes debet esse doctores. puer. i. a

Joan. xvj. c

Joanis. xij. c. ibid. b.

spiritus

In humanitate subditus erat ipse hominibus.

inibus quatinus summo ingenio p̄ditis necessariam discendi uerbi formā
prograret: ne si qui discipuli ueritatis fieri refugerent: magistri efficerē
tur erroris. Et bene q̄ iuueniserat doctrinā subiturus officium puerul⁹
adhuc seniores audit & interrogat: ut uidelicet eorū p̄uida dispensatiōe
compescat audaciā: q̄ nō solum indocti sed etiā impubes ad docēdum
prumpete magis quā ad discendū uolūt summitti. Sequamur iter ei⁹ hu
manitatis si nos māsiō diuinā delectat uisionis memores semper illius
p̄cepti. Audi fili mi disciplinā p̄ris tui & ne dimittas legem m̄ris tuae: ut
addatur gr̄a capiti tuo: & torquis collo tuo per auditum quippe disci
plinā paternā ac per obseruatiā maternelē legis gr̄a capiti n̄ro: & collo
torquis addicitur: quia quāto quis diuinis intent⁹ fuerit auscultare p̄cep
tis: quāto ea quae didicerit in unitate m̄ris ecclesiae diligentius obserua
re studuerit: tanto & nunc dignius ad honorē p̄dicandī: & in futuro su
blimius ascēdet ad b̄situdinem cum xp̄o sine fine regnādi. Verū ne q̄s
existimet d̄nm saluatorē ob imperitiā necessitatē adisse: audisseq; & in
terrogasse magistros: uideamus quid loquūtur. (Stupebant autē oēs qui
eū audiebāt. super prudētia & responsis ei⁹ & uidetis mirati sunt.) Qui
enim uerus homo & uerus erat deus: ad oñdendū qa homo erat homi
nes magistros hūiliter audiebat. Ad cōprobādum quis erat eisdē loq̄n
tibus sublimiter r̄ndebat. Quod m̄ri q̄renti ac dicenti. (Fili qd fecisti
nobis sic? Ecce p̄ tuus & ego dolentes q̄rebamus te? r̄ndit. Et quid est
quod me q̄rebatis: ne sciebatis quia in his quae p̄ris mei sūt oportet me
esse? Diuinā maiestatis indicū fuit: de qua t̄libi dicit: Omnia q̄cunq;
habet p̄r: mea sunt. Atq; ideo rectissime templū non minus ad se: quam
ad p̄rem pertinere testatur. Inuentus quippe in templo dicit. (Quia in
his q̄ p̄ris mei sunt oportet me esse.) qa nimirū quoq; una est maiestas &
gloria: horū etiā una sedes ac domus est. Non solū materiale dei do
mū: q̄ ad adorādum eū t̄paliter fieri solet: sed etiā domū intellectualem
q̄ ad laudādum eū in aeternū construūt: & quae p̄ri & filio immo etiā san
ctis constat esse cōmunē. Deniq; idem filius qui de se ac patre dilectori
suo p̄mittit. Veniemus ad eum & māsiōnem apud eū faciemus dicit de
spū sctō. Et ego rogabo ad p̄rem & alium paraclytum dabit uobis: ut
maneat uobiscum in aeternum. sp̄s ueritatis: qui apud uos manebit &
in uobis erit. Quia uidelicet eiusdem sancte trinitatis: cuius una atq; in
uisibilis natura diuinitas est: māsiō in cordibus electōrū dispar esse non
potest. Ergo quod d̄ns in templo sedens dicit (In his quae p̄ris mei sunt
oportet me esse) declaratio est cū sempiterno deo p̄re potestatis & glo
riā. Quod igit̄ rediens d̄ns nazareth erat subditus parentibus: huma
ne est ueritatis indicū simulq; humilitatis exēplū. In ea nāq; natura sub
ditus erat hominib⁹ in q̄ minorē p̄re. unde ipse dicit Vado ad p̄rem qa
p̄r maior me est. In qua etiam minoratus est paulominus ab āgelis. In

illa autem in qua ipse & pater unum ē: in qua nō in tēpore uadit ad pa
trem sed semper in ipso est omnia per ipsum facta sunt & ipse ē āre om
nes. Multum est miranda magne dispensatio pietatis: qui dum paren
tes suos mysterium diuine suae maiestatis necdum capere uidisset: exhi
buit eis humane subiectionem humilitatis: ut per hāc eos paulatim ad
agnitionem diuinitatis institueret. Cum enim dixisset. (Quid est hoc
quod me querebatis: ne sciebatis quia in his quae patris mei sunt oport
tet me esse? Et ipsi non intellexerunt uerbum quod locutus ē ad illos.)
Sicut euangelista consequēter insinuat. (Descendit cum eis & uēit: na
zareth: & erat subditus illis.) Dicebat ergo archanum suae diuine uir
tutis parentibus humane suae fragilitatis matri suae. s. uere suae carnis: &
castissimo tutori castitatis illius: qui per id temporis necdum plata Lu
ce euangelica: ab omnibus pene qui eos nosse poterant carnali cōiun
ctione uir eius: & carnali adiminitratione pater extimabatur simul. &
uocabatur ipse domini saluatoris. Dicebat inquam his (Quia in his
quae patris mei sunt oportet me esse.) (Qui cum arcem tāti mysterii as
cendere intelligēdo nō possent: neq; aliter eum in his q̄ uere patris eius
essent mane discernent: nisi ut comprehenderent nosse: descendit
ipse eam eis ad inferiora cōuersationis eorum coepitq; manere in his q̄
illoz erant & erat eis pia dispensatione subiectus: donec proficiente hu
militatis magisterio: quātū oibus creaturis esset p̄ferendus agnosceret
Quid p̄ his nra agar superbia obsecro paucis attendamus. Certe quū
ea q̄ nō eternaliter nouimus: sed iuuante d̄no ex t̄pē didicimus archana
scripturarū: simpliciores quosq; fratres loquentib⁹ nobis intelligere nō
posse sentimus. Statim t̄tolli cōiuescimus: eisq; despectis de nra nos q̄si
singularis ac per plurima erudictiōe iactam⁹ q̄li nō sint per plures etiā
multo nobis doctiores: & qa doctoribus nolumus despici: ipsi indoctio
res nobis despiciere: immo etiā irridere gaudemus. Neq; reminisci cu
ram⁹ qa nō eis: q̄ uel mysteria fidei: uel sui p̄cepta cōditoris tātū medi
tando percipiūt: sed eis poti⁹ qui ea que dilcere potuerūt: operādo exer
cent: regni aditus p̄ri. In super etiā scienti bonū facere & nō faciēti pec
catū est illi. Et sicut d̄ns ipse testatur: omni cui multū datū est: multum
quaratur ab eo. Ne nos ergo scientia inflat: sed charitas poti⁹ edificet
sequamur exemplum apparentis in homine filii dei: qui eis quos se ad
sublimia discenda sequi necdum ualere conspexit: te ipsum benigna
humilitate subiecit: cuius exemplo imbutos eorū animos celesti gra
tia dignos coelestis archani redderet esse capaces. (Erat mater inq; eius
conferuabat omnia uerba conferens in corde suo.) Omnia quae de do
mino uel a domino dicta uel acta cognouerat mater uirgos: diligenti
us in corde reuocabat: sollicitē cuncta memorie commēdebat. Ut cū
demum tempus predicandae siue scribendae incarnationis eius adueniret

Joan. xij. d. Hebre. ij. o. Psal. xij.

Peccati est. sciētū bonū fa. cere non fa. cienti. Multū q̄re. tur ab eo cui. multū datū ē.

imitada e pia
m dñi.

ret: sufficienter uniuersa prout essent gesta posset explicare q̄rentibus. Imitemur & nos fr̄es mei piã dñi imitem. Ipsi quoq; omnia uerba & facta dñi ac saluatoris n̄ri fixa in corde p̄seruãdo: horum meditatioe diurna & nocturna importunos inaniũ nocentiumq; cogitationũ repellamus incursum: harum crebra collatioe & nos & p̄ximos n̄ros a fabulis superuacuis & male dulcoratis detractionũ colloquiis castigare atq; ad diuinã fr̄q̄ntiã laudis accendere curemus. Si em̄ fr̄es charissimi ut participes futuri b̄titudine s̄c̄culi habitare in domo dñi: ac perpetuo illum laudare desideramus: oportet nimig; & in hoc s̄culo qd̄ in futuro q̄ramus: sollicitè p̄mostremus: fr̄q̄ntãdo uidelicet ecclesiã liminat; & non solum in ea laudes dñi canendo: sed & in omni loco dñationis eius ea q̄ ad laudem gloriãq; p̄ditoris n̄ri p̄ficiãt: uerbis pariter & factis oñdẽdo. (Et iesus inquit p̄ficiebat scientiã: etate & gr̄a apd̄ deum & homines.) Naturã uere humanitatis: indicat: in q̄ p̄ficere ad t̄ps uoluit: qui in diuinitate idem est: & ani eius nõ deficiẽt. Iuxta hominis q̄ppe naturã p̄ficiebat sapiẽtia. Non quid ē ipse sapientior existendo ex t̄pe qui a p̄ma p̄ceptiois hora spũ sapientiã plenũ erat. Iuxta hominis q̄ppe naturã p̄ficiebat etate. Quia de infantia ad pueritiã. de pueritiã ad iuuentutem p̄suetõ hominib; crescendi ordine peruenit. Iuxta hominis naturã p̄ficiebat gr̄a: nõ ipse per accessum t̄pis accipiendo qd̄ nõ habebat: sed p̄adendo donum gr̄a: qd̄ possidebat. Et bene quum dictũ est quia iesus p̄ficiebat sapiẽtia: etate & gr̄a: adiunctum est apd̄ deum & homines: quia quãtum proficiente etate hominibus sapiẽtiã & gr̄a: quã sibi inerat: dona patefaciebat: tantum eos ad laudem dei p̄ris semper excitare curabat peragens ipsã quod ceteris agendum p̄cepit. Luceat lux uestra corã hominibus ut uideãt opera uestra bona: & glorificent p̄rem uestrum qui in coelis est. Atq; ideo non solum apd̄ homines gr̄a & sapiẽtia proficere d̄i in quãtum ipsi eius sapiẽtiã gr̄amq; potuere cognoscere: sed etiã apud deum in quãtum ad eius laudem: gloriã: sapiẽtiã & gr̄am: quã in eo cognouere: retulerunt. cuius beneficiis & muneribus aternis sit laus gr̄arum actio in omnia s̄acula s̄culorum. Amen.

xps a p̄ma cõ
ceptiois hora
spũ sapientiã
plenus erat.

Matth. v. b

¶ Segmentum ex euãgelio iõãnis secundo capite. A. quod canitur dominica. i. post octauas epiphaniã. miraculũ hoc fecit iesus año eius. xxxi. octauo K̄s ianuarii. Feria. ii.

Nuptiã facte sunt in chana galilæ: & erat mater iesu ibi. Vocatus autem est iesus & discipuli eius ad nuptias. Et deficiente uino dicit mater Iesu ad eum. Vinum non habent. Et dicit ei iesus. Quid mihi & tibi mulier? Nondum uenit hora mea. Dicit mater eius ministris. Quodcunq; dixerit uos

bis facite. Erant autẽ ibi lapide hydrice sex posite sc̄d̄m purificationem iudeoꝝ: capientes singule metretas binas uel ternas. Dicit eis iesus: implete hydras aq̄. Et impleuerunt eas usq; ad summum. Et dicit eis iesus. Haurite nunc & ferre architriclino. & tulerunt. Ut autẽ gustauit architrclinus aquã uinũ factum & non sciebat unde esset: ministri autẽ sciebant: qui hauserãt aquã: uocat sp̄sum architrclinus: & dicit ei. Omnis homo primum bonum uinum ponit: & cum inebriati fuerint: tunc id qd̄ deterius est. Tu autẽ seruasti bonum uinũ usq; adhuc. Hoc fecit initiũ signoꝝ iesus in chana galilæ. Et manifestauit gloriã suã: & crediderũt in eum discipuli eius.

300

¶ Homilia uenerabilis bede presbyteri.

Quod dñs noster atq; saluator ad nuptias uocatus nõ solum uenire: sed ē miraculũ ibidẽ: quo cõuiuas letificaret: face re dignat; est: exceptis celestiuũ sacramentoꝝ figuris: ē iuxta liãram si dẽ recte credentiũ confirmat. Porro taciãni & marciani ceteroꝝq; qui nuptiis detrahunt perfidia q̄ sit dãnabilis insinuat. Si em̄ thoro immaculato & nuptiis debita castitate celebratis culpa in esset: nequaq; dñs ad has ueniret. & nequaq; eas signoꝝ suoꝝ initiis consecrare uoluisset. Nunc autẽ quia bona est castitas p̄iugalis. Melior contingit uidualis. Optima perfectio uirginalis: ad comprobãdã omniuũ elatione graduũ & discernendũ meritũ singuloꝝ: ex intemerato utero nasci dignatus est. A p̄phético anne uidue ore mox natus benedicitur. A nuptiarum celebratoꝝ iam iuuenis inuitatus: & hos suã p̄sentia uirtutis honorat. Sed hoc est ad altioꝝ celestium letitiã figuratũ. Facturus naq; miraculũ in terra dei filius uenit ad nuptias ut ip̄m se esse doceret: de quo sub typo solis psalmita p̄cinit. In sole posuit tabernaculum suum. Et ipse tanq; sponsus p̄cedens de thalamo suo. Exultauit ut gigas ad currendam uiam: a summo celo egressio eius: & occursum eius usq; ad summum eius. Qui & ipse quodam loco de se suisq; fidelibus ait. Nunq; possunt filii sponsi lugere: quãdiu cum ipsis est sp̄suse? Venient autẽ dies cũ auferet; ab eis sp̄sus & tũc ieiunabũt. Quia nimig; incarnatio n̄ri saluatoris ex quo p̄ribus cepit p̄mitti: multis sanctorũ est lachrimis & lacru semper expectata donec ueniret. Similiter ex quo post resurrectionem ascendit in celũ: om̄is s̄ctoꝝ spes ad ei; pendet reditum. Solo autẽ quo cũ hominib; p̄uersat; est t̄pe: here ac lugere neque runt: quia iam secũ etiam corporãliter eũ qnẽ spũãliter dilexerũt: habebãt. Sp̄sus ergo xps: sponsa eius ecclesia. Filii sponsi uel nuptiarũ singuli q; fideles eius sunt. T̄ps nuptiarum est t̄ps illud qnẽ per incarnatio nis eius mysterium s̄c̄tãm sibi ecclesiã sociauit. Non igitur casu: sed celestis gr̄a mysterii uenit ad nuptias in terra carnali more celebratas: q; ad copulandã sibi spũali amore ecclesiã de celo descendit ad terrã. Cu

Dãnatur p̄stia
taciãni et
marciani & ce
teroꝝ nuptiis
detrahẽtium.
Tres uiuẽdi
ordines.

psal. xviii

Matth. ix. b

Significatio p
sonarũ et t̄pis
nuptiarum.

lus quidē thalamus incorrupte genitricis uterus fuit: in quo de^o huma-
 ne nature coniunctus est. & ex quo ad sociandā sibi ecclesiā tanq̄ sp̄sus p̄-
 cessit. Primus nuptiarū locus iudea extitit: in q̄ filius dei homo fieri & ec-
 clesiā sui corporis participatiōe p̄secrare: suiq; sp̄s p̄gnore in fide p̄fir-
 mare dignatus est. Sed uocatis ad fidē gentib^{us} usq; ad fines orbis terrā
 earundē nuptiarū uotiuā gaudia peruenerunt. Nec uacat a mysterio qd̄
 die tertiā post ea que superior euāgelii sermo descripserat: nuptie factę
 referunt. sic tertiō tpe sc̄li dñm adoptandā sibi ecclesiā uenisse designat
 primum quippe sc̄li tps ante legem: p̄iarchę exemplo. Scđm sub le-
 ge prophetarum scriptis. Tertiam sub gr̄a: p̄coniis euāgelistarū q̄si ter-
 tie diei luce mūdo refulsit: in quo dñs & saluator n̄i p̄ redemptiōe gene-
 ris humani incarnatus apparuit. Sed & hoc qd̄ in cana galilee. i. in ze-
 lo trāsmigratiōis: perpetrata eodē nuptie, factę perhibetur. typice denū-
 ciat eos maxime xp̄i gr̄a dignos existere: q̄ zelo feruere pie deuotiōis &
 emulari charismata maiora: ac deuitiis ad uirtutes bona operando de-
 terrenis ad eternoꝝ gaudia sperādo & amādo: sciunt trāsmigrare. Dis-
 cūbere autē dño ad nuptias uinū deficit: ut uino meliori per ip̄m mirabi-
 li ordine facto manifestaretur gloria latentis in homine dei & creden-
 tium in eū fides aucta p̄ficeret. Quod si mysteriū q̄rim^{us} apparēte in car-
 ne dño meraca illa legalis sensus suauita^{is} paulatim ceperat ob carna-
 lem phariseorū interpretationē a prisca sua uirtute deficere: q̄a mox ea q̄
 carnalia uidebātur mādata: ad sp̄alē cōuertit doctrinā. Cūctamq; lre
 legalis superficie celesti gr̄a uirtutis euāgelice mutauit: qd̄ est uinum fe-
 cisse de aq̄. Sed primum studeamus indagare qd̄ sit: qd̄ deficiente uino
 cum diceret m̄i iesu ad eum. (Vinum non hñt.) Respondit. (Quid mi-
 hi & tibi mulier? Nondum uenit hora mea.) Neq; em̄ ut m̄i suam in
 honoraret: hoc ait. Qui nobis iubet honorare p̄m & m̄em: aut eam
 sibi m̄em esse negaret: ex cui^{us} carne uirginea carnem suscipere nō de-
 spexit: ēt apostolo testante: qui ait. Qui factus est ei ex semine dauid se-
 cundum carnem. Quomodo ex semine est dauid scđm carnem: si non
 ex corpore marie scđm carnem: q̄ ex semine dauid descendit? sed in eo
 qd̄ miraculum factur^{us} erat ait. (Quid mihi & tibi est mulier?) Signifi-
 cat se non diuinitatis: q̄ miraculum erat patrādum: principium sp̄aliter
 accepisse de m̄e sed per eternitatē habuisse de p̄e. (Erant ergo lapidee
 hydrie sex posite scđm purificatiōem iudeorum: capientes singule me-
 tretas binas uel ternas.) Hydrice uocātur uasa aquarum receptui para-
 ta. Grece nāq; aqua hydor d̄r. Aqua autem scriptura sacre scientiā defi-
 gnat. q̄ suos auditores & a p̄tōrum sorde abluere: & diuine cognitiōis
 solet fonte potare. Vasa sex q̄bus p̄tinebatur corda sunt deuota sc̄tōrū
 quoz perfectio uite & fidei exemplum recte uiuendi ac credendi propo-
 sita est generi humano. Per sex seculi labentis etatis. i. usq; ad temp^{us} do-

Et hanc interp-
tatur zelus.

Quare dixit
mulier & nō
mater.

Et hanc j. 4

Hydros grece
aqua latine.

minice p̄dicationis. Et bene lapidea sunt uasa: quia fortia sunt p̄cordia
 iustorum: ut pote illius fide & dilectiōe solidata lapidis: quem uidit Da-
 niel p̄cissum de mōte sine manib^{us}: factumq; in monte magnum: & im-
 plesse oēm terrā. Unde zacharias in lapide uno septem oculi sunt. i. in
 xp̄o uniuersitas scientie sp̄ualis inhabitat: Cui^{us} & ap̄ls petr^{us} meminit di-
 cens. Ad quem accedentes lapidem uiuum & ipsi tanq̄ lapides uiui su-
 peredificamini. Bene scđm purificatiōem iudeoz t̄m posite erāt hydrice
 q̄a iudeorum t̄m pp̄lo lex per moysen data est. Nam gr̄a & ueritas euā-
 gelii nō min^{us} genitib^{us} q̄ iudeis per iesum xp̄m facta est. Capiētes inquit
 singule metretas binas uel ternas. Quia scripture sancte autores: mini-
 stri p̄phete modo de p̄e t̄m loquūtur e t̄ filio ut est ill^{ud} omnia in sapiē-
 tia fecisti. Virtus em̄ & sapientia dei xp̄s est: modo ēt sp̄s sancti faciunt
 mentiōem: iuxta ill^{ud} psalmogr̄api. Verbo dñi celi firmati sunt & sp̄s
 oris ei^{us} omnis uirtus eoz. Verbum dñi & sp̄m totam q̄ unus est deus in-
 tellige trinitatem. Sed q̄ntum inter aquam & uinum: t̄m distat inter sen-
 sum illum: quo scripture ate aduētum saluatoris intelligebātur & eum
 quem ueniēs ip̄s reuelauit ap̄ls eorumq; discipulis: perpetuo seq̄ndū re-
 lig^{it}. Et q̄dem potuit dñs uacuas implere hydras uino: q̄ in exordio mū-
 dane creatiōis cuncta creauit ex nihilo. Sed maluit de aq̄ facere uinum
 quo typice doceret nō se ad soluēdum improbadumq; sed ad implēdū
 poti^{us} legem p̄pheta seq̄uenisse. Neq; alia se per euāgelicā gr̄am facere
 & docere quam q̄ legalis & p̄phetica scriptura eum facturum de se
 q̄ signauit. Videamus ergo fies sex hydras scripturarum aqua
 repletas. Videamus eādem aquā in suauissimum uini odorem: gustūq;
 quersam. In prima etate sc̄li: abel iustum frater inuidens occidit: & ob
 hoc ipse perpetuam martyrii gliam br̄s ēt in euāgelicis & ap̄licis litte-
 ris iusticie laudem accepit. Fratricida impius eterne maledictionis p̄ce-
 nas luit. Quicunq; his auditis: metuant cum impiis damnari: cupiētes
 benedici cum piis omnium odiorum & inuidie fomitem abiiciūt. Deo
 placere per sacrificium iusticie: modesti: innocentie ac patientie curāt.
 Vas plenum aqua in scriptura inueniant unde salubriter abluti: pota-
 tiq; gaudeant. Sed si intellexerint caym homicidam: iudeorum eē per-
 fidiam: occisionem abel: passionem esse domini saluatoris. Terrā quæ
 apperit os suum & suscepit eius sanguinem. Caym: Ecclesi-
 am esse quæ effusum a iudæis Christi sanguinem in mysterium suæ re-
 nouationis accepit: nimirum aquam in uinum mutatam reperit:
 quia sacre dicta legis sacratius dicta intelligunt. Secunda etate sacru-
 li inchoante delatus est aquis diluuii mundus ob peccatorum magni-
 tudinem: sed solus noe est propter iusticiā cū domo liberatus in archa.
 Hui^{us} plage audita uastatione horribili paucorūq; liberatione mirabili:
 q̄sq; em̄dati: uiuere ceperit liberari desiderās: cum electis: timens ex-

Dante. ii. g.
zach. iii. d.
i. Petri. ii. a.

Psal. ciii.
Psal. xxxij

Dñs q̄re nō i-
pleuit: hydras
uacuas uine.

de se
q̄ signauit.

prima etas se-
culi qd̄ respicit
tat in nouo te-
stamento & sic
de ceteris.

Gene. iij. b
Latin homici-
da iudeoz p̄si-
das designat
& occiso.
Abel passiōe
dñi & terra ec-
clesiam etc.
Gen. vii. c.
Secda etas se-
culi

terminati cum reprobis: hydria profecto q̄ mundaretur aque uel resisteretur accipit. Ad uero dum altius aspicere & in archa ecclesia & in noe xpm: & in aq̄ diluente pct̄ores aqua baptismi qua pct̄a diluit. In animalibus qua archa continuebat: multipharia baptizatorum differentia. In columba q̄ post diluuium ramum oliue intulit in archa: unctiorem sp̄s sancti: q̄ baptizati imbuuntur intellexerit: ia in ueteris historia facti sua ablutione: sanctificationem iustificationem pphetari ptemplatur: q̄ utiq; p̄tēplatio dulcior est om̄i galerno. Tertia etate sc̄i deus tentas obedientia abrahe filiu unicu et̄seu que dilexit: in holocaustu sibi offerri p̄cepit. Non differt abraa facere q̄ iubetur: sed p filio immolatur aries. I p̄tēn pro obedientie uirtute eximia perpetue b̄ndictionis hereditate donatur. Ecce habes hydria tertia. Audiens em̄ q̄nta uirtus obedientie quata mercede remuneretur & ipse obedientia discere atq; h̄e fatagis. Quod h̄ immolacionem filii unci dilecti: passioem eius intelligit de quo dicit p̄. Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene co placuit. In q̄ quia diuinitate impassibilis permanet: sola hūanitas mortem passa est: & dolorē attēderis: quo quasi filius offertur sed ar̄is mactatur. Si intelligis b̄ndictionem: q̄ p̄missa est abraa in te & in ceteris gentib; credentis mun; esse completum: nimirum tibi de aqua uinu facit: qa sp̄ualem sensum cui; noua fragratia debriaris aperuit. Quarta etatis inicitis dauid p̄ regnu israhelice gentis sortit: humilis in nocentis & inicitis: exul p̄ illo: cuius in iusta diu persecucione cruciabat. Ecce hydria quarta fonte salutari repleta. Quisq; hec audiens hūanitati atq; innocentie studere: & superbia atq; inuidia ceperit de suo corde repellere: q̄ si haustum aq̄ limpidiissime quo reficiat inuenit. At si in saule perseq̄ntes iudeos in dauid xpm & ecclesia significari cognouerit: illorum ob perfidia & carnale simul imperium & sp̄uale simul destructu xpi autem & ecclie regnum esse m̄surum: poculum utiq; uini de aq̄ factum sentiet: qa se suaq; uita & regnum: sed & seipm regem ibi scriptu legere nouit: q̄ si de aliis ueterem legebat historia. Quinta etate sc̄i p̄p̄s peccas captiuitate nabuchodonosor babiloniam trāsmigrat: sed post septuaginta anos penitens & correct; in patriam per iesum sacerdotem magnum reducitur. ubi domum dei: q̄ incensa est: & ciuitate sanctam q̄ destructa est: reedificat. Hec audiens siue legens quisq; peccadi metum arripit. ad penitendi remedium cofugit aq̄ hydrie purificantis ablutus est. Si uero intelligere didicerit ierlm & templum ecclesia xpi. Babylonē p̄fusionē pct̄oz. Nabuchodonosor diabolum. Iesum sacerdotem magnu ue; eternumq; p̄t̄ificem esse iesum xpm: septuaginta annos bonoz plenitudinem operum: q̄ per sp̄s sancti dona largiuntur: uidelicet propter decalogum & septiformē eiusdem spiritus gratiam uiderit: hoc quotidie fieri: aliis nimirum a diabolo de ecclesia peccan

atq; a p̄tēn

Tertia etas seculi.

sabbath. lii. d.

Quarta etas seculi. atq; saule

Quinta etas seculi.

do raptis. Aliis gra sp̄s sc̄i per christum respiscendo ac p̄nitendo re conciliatis: uinum de aq̄ factum habet qa ad se pertinere q̄ scripta sunt intelligēs: mag no mox cōpunctiois ardore q̄ si multo incalescēs q̄ qd si bi pct̄i captiuitatis inesse dephēderit per xpi gra liberari deposcit. Sexta etas. xta inchoate sc̄i etate d̄ns in carne apparēs octaua die natiuitatis iuxta legē circūcisus est trigesima tertia post hęc delat; ad tēplū: & legalia sunt p̄ eo munera oblata. Hęc intuētes ad liam aperte discimus quata nobis diligētia sunt euāgelice fidei subeunda myteria: q̄ ipse benedictionē gr̄e afferēs: q̄ legē l̄x dedit. ueter; primo cerimoniaz ritu consecratis: q̄ cūcta diuinitas cōsecrat & sic noue gr̄e sacramēta suscipere simul & tradere curauit. Ecce hydria sexta ad obeunda peccati p̄tagia & potada uite gaudia m̄diore ceteris afferēs undā. Vex si in octaua die circūcisioe baptisma: qd̄ in mysteriū d̄nice resurrectionis a pct̄ozū nos morte redemit intelligis: in inductioe in tēplū & oblatioe hostie purificantis cognoscis fideles quosq; de baptisterio ad altare sc̄m ingredi: ad hanc d̄nici corporis & sanguinis uictima singulari debere p̄sacrari: uino quidem de aq̄ facto & quidem ineracissimo donatus es. Porro si circūcisio nis diem ad generalem humani generis resurrectionem q̄ mortalis p̄pago cessabit: & mortalitas tota immortalitate mutabit interpretaris. & circūcisios includi in templū cū hostiis intellexeris: q̄ post resurrectionem uniuersali expleto iudicio sc̄i incorruptibiles iam facti ad p̄tēplandū perpetuo specie diuine maiestatis cum bonoz ope; munerib; intrabunt: miradum p̄fecto uinum de aq̄ fieri uidebis: cuius p̄ditori recte p̄resteris & dicas. Et poculum tuum inebriās quā p̄clarum est. Ergo d̄ns tuum in gaudia nuptiarum nō de nihilo facere uoluit: sed hydrias sex repleri aq̄ p̄cipiens hęc mirabile cōuertit in uinum: qa sex m̄di etates sapientie salutaris largitate donauit. quā t̄n ipse ueniēs sublimioris sensus uirtute fecundauit. Nam q̄ carnales carnaliter t̄n sapiebāt: ipse spiritaliter sentienda reserauit. Vultis audire fies qualiter de aqua fecerit uinum? Apparuit post resurrectionem suā duobus discipulis ambulātib; in uia: ibatq; cum illis & incipiens a moysē & omnibus prophetis inter p̄batur in omnibus scripturis q̄ de ipso erāt. Vultis iterum audire quomodo eodē uino sunt inebriati? Postmodū cognoscētes q̄s esset q̄ eis uerbum uitæ p̄pinabat: dicebāt ad inuicem. Nonne cor nostrum ardēs erat in nobis: cum loq̄retur in uia: & aperit nobis scripturas? dicit ergo ministris. implete hydrias aqua. Et impleuerūt eas usq; ad summum. Quid per ministros: q̄ hęc iubentur facere: nisi christi signatur discipulis? Qui impleuerunt hydrias aqua: non quidem ipsi p̄teritas mundi etates legalibus ac propheticis implendo scriptis: sed ipas intelligendo prudēter & aperiendo fideliter: quia scriptura q̄ a p̄phetis ministrata est: & salubris est ad haustum sapientie celestis: & ad ope; casti

Sexta etas.

abluendo

ad hanc

In circūcisioe nota resurrectione humani generis.

1. sal. xx.

Luce. xxiii. e

per ministros discipuli signantur.

gationem utilis. (Impleuerunt eas usque ad summum.) quia recte intellexerunt nullum fuisse tempus seculi a sanctis alienum doctoribus: quod siue uerbis siue exemplis. siue etiam scriptis uia uitae mortalibus paderent. (Et dicit eis. Haurite nunc & ferte architriclino. Et tulerunt.) Architriclinus aliquis legisperitus illi tempore est. fortasse nichodemus. uel gamaliel uel discipulus tunc eius saulus: nunc autem magister totius ecclesiae paulus apostolus. Et quum talibus uerbum euangelii credit: quod in lege & prophetie latebat occultum: uinum utique architriclino de aqua factum ppinatur. Vnde conuenienter perhibet quod architriclinus uocato sponso dixerit. (Omnia homo primum bonum uinum ponit: & cum inebriatus fuerit: tunc id hoc deterius est. tu autem seruasti bonum uinum usque adhuc.) Quia doctorum est cognoscere distantiam legis & euangelii ueritatis & umbrae cunctisque ueteribus institutis. cunctis terreni regni promissis nouae euangelicae fidei gratiam perpetuae patriae coelestis dona praeferre. (Hoc fecit initium signorum iesus in chana galilee. & manifestauit gloriam suam.) Manifestauit hoc signo quia impletus esset rex gloriae. & ideo sponsus ecclesiae: quod ut homo cois ueniret ad nuptias. sed quasi dominus coeli & terrae elementa potuit uoluisset conuerteret. Pulchra autem rerum conuenientia qui initio signorum: quae mortalis adhuc mortalibus erat ostensus aqua conuertit in uinum. Ipso utique initio signorum: quod immortalis iam per resurrectionem effectus immortalis uitae studia sola sectantibus ostenderet: carnalem prius & quasi insipidam mentem eorum sapore scientiae coelestis imbuit. Nam & primo consistens in terra suis spiritu manere aperuit illis sensum ut intelligerent scripturas. Et postmodum misso eodem spiritu de coelis: maiorem superni amoris simul & sapientiae spiritus talis fragrantia eorum cordibus infudit. Data insuper omnium cognitio linguae: quibus uniuerso orbi eam quam perceperat uitae gratiam ppinare sufficerent. Has ergo christi & ecclesiae nuptias fratres charissimi: quod & tunc una in ciuitate figurabant: & nunc uniuerso celebrant in orbe terrarum: diligamus tora mente. harum gaudiis coelestibus indefessa bonorum operum intentione iungamur: has quidem per fidem uocati intremus. & modo dilectionis habitu celebrare curemus. nostraeque actionis simul & cogitationis maculas ante diem extremi discriminis ipsi sollicitus examinando diluamus. ne forte tunc ingrediens rex: qui has filio nuptias fecit: si uiderit nos nuptialibus charitatis uestibus non habere efficiat nos. & ligatis a benedagendi facultate pedibus nostris ac manibus exteriores mittat in tenebras. Mundemus fide fortia cordium nostrorum uascula secundum purificationem preceptorum coelestium. Impleamus haec aqua sapientiae salutaris: sacre lectioni crebrius attendendo. Rogemus deum ac ut ipsam quam nobis scientiae gratiam contulit: ne forte in charitatis suae feruore calefaciat: & ad superna quaerenda sola hac sapientia conuertatur: quatinus spiritualiter inebriati possimus: & ipsi cum propheta. cantare.

Potasti nos uino compunctionis. Sicut fit ut nobis quoque bene proficientibus & nunc ex parte pot capere sufficimus. & in futuro perfecte iesus manifestet gloriam suam: in quo uiuit & regnat cum patre in unitate spiritus sancti deo. Per omnia secula seculorum. Amen.

¶ Segmentum ex euangelio mathe. viii. cap. A. quod canitur dominica sancta post octauas epiphaniae domini. Historia facta est Anno christi. xxxiii. idus iulii. Feria. v.

Cum uero descendisset iesus de monte secute sunt eum turba mulierum. Et ecce leprosus ueniens adorabat eum dicens. Domine si uis potes me mundare. Et extendens iesus manum tetigit eum dicens. Volo mundare. Et confessus mundata est lepra eius. Et ait illi iesus. Vide: nemini dixeris: sed uade: ostende te sacerdoti: & offer munus tuum quod precepit moyses in testimonium illis. Cum autem introisset dominus iesus capharnaum accessit ad eum centurio rogans eum & dicens. Domine puer meus iacet in domo paralyticus: & male torquetur. Et ait illi iesus. Ego ueniam & curabo eum. Et respondens centurio ait. Domine non sum dignus ut intres sub testum meum: sed tantum dic uerbo & sanabitur puer meus. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus: habens sub me milites. Et dico huic. Vade: & uadit. & alio uenit: & uenit. & seruo meo fac hoc: & facit. Audiens autem iesus miratus est: & sequentibus se dixit. Amen dico uobis non inuenit tantam fidem in israhel. Dico autem uobis quod multi ab oriente & occidente ueniunt: & recumbent cum abraam & isaac & iacob in regno coelorum. Filii autem huius regni eiciuntur in tenebras exteriores. Ibi erit fletus & stridor dentium. Et dixit iesus centurioni. Vade & sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer ex illa hora.

¶ Homilia origenis.

Docente in monte domino discipuli uenerunt ad eum sicut alacres sicut domestici sicut proximi sicut amici uel fratres. Ideo ait dominus ad eos. Vos estis sal terrae. & uos estis lux mundi. Nunc uero descendente eo de monte: turba secute sunt eum: quae in monte ascendere non potuerunt ut pigri populi ut negligentes. ut imperfecti. Ita & filii israhel primitus in montem synai ascendere non uoluerunt ad obuiandum deo pergere non potuerunt: propter suam irreligiositatem & impietatem. sed solus moyses ascendit & pauci seniores filiorum israhel. Ita & cum domino discipuli soli in montem ascenderunt: & tardiores deorsum steterunt. Sic & modo uigilantes & alacres & fideles animae deum timentes: & dominum diligentes: regna coelestia desiderantes: dominum semper sequentes: post dominum in illum coelestem montem ascenderunt: audientes apostolum dicentem. Quae sursum sunt salutate: ubi Christus est in dextera dei sedens. Descendente nunc domino hoc est inclinante se ad infirmitatem & impotentiam ceterorum

miseratus imperfectioni eorum uel infirmitati: secute sunt eum turbe multe. Aliquasi propter charitatem. Aliquati propter doctrinam. Aliquanti propter admirationem & curatiorem. Et ecce homo leprosus unus ex illis qui curari querebat: qui leuam desiderabat. (Et ecce leprosus ueniens adorabat eum dicens. Domine si uis potes me mundare?) Deorsum currens rogas o homo. & in motu nihil dicis: quare sic? Quia tempus & tempora omni rei sub caelo. Tempus doctrinae & tempus curatioms. In motu docuit. illuminauit. monuit. animasque curauit corda sanauit. Propter ea ergo illa maiora tetari uoluit. illa summa tardari passus est. Ipsis ergo ab illo completis deorsum eode modo ad curandum descendente sicuti de caelo: sicuti de coelestibus moribus ad sanandos carnales descendere. Venit ergo ad eum homo leprosus adorans eum. Antequam peteret adorare cepit. Antequam rogaret culturam ostendit. Adorauit autem pro hoc ipso domino & deum inuocans: adorabat eum. Sic & illi beati magi prius adorauerunt eum: & ita demum munera obtulerunt. Eodem modo & nunc iste cadens adorabat. & sic supplicem obtulit postulationem. Domine deus tu qui digne adoratis: qui merito coleris: te ego ut dominum adoro. ideoque & dominum dico opera prius confitens: & sic uerba loquens per te enim omnia facta sunt. tu ergo domine si uis: potes me mundare. Voluisti ergo domine ut haec immundissima lepra superueniret: siue propter mea peccata ut correptus penituissem. siue propter tuam prudentiam: ut mirabiliter me mundas magnificeris. Omnia dispensanter & prudenter facis: & salutem largiter tribuis. Siue hanc ergo lepra propter mea peccata portauit: dimittens culpas meas munda me: siue propter prudentiam tuam mirabiliter me munda: ut ab omnibus magnificeris. (Domine si uis potes me mundare.) Voluntas tua opus est quia & opera uoluntati tuae obediunt (ideo si uis potes me mundare) non dubito: non fallor: non dico sicut ille qui filii salutem deprecabatur. Si quod potest adiuua nos. Sed scio quia omnia potes. Ideo non potentiam peto non fortitudinem quero. Has enim scio in deficientes: sed tuam uoluntatem tuam deprecor & sequens uirtus statim hanc gratiam adimplebit. (Domine si uis: potes me mundare.) Mihi ad beneficium: tibi ad laudem uidentibus autem admiraculum: & proficiendi doctrinam. (Domine si uis potes me mundare.) Tu prius Naaman ait principem syriae per Helyseum in iordanem tingens ad lepra mundasti: tu & modo si uis potes me mundare. Cui respondens dominus ait. Confiteris quia ego possum? profiteris quia si ego uolo fit? ideo (uolo mundare.) Voluntatem precaris. potentiam confiteris: (uolo mundare.) Magnifice credis: magnifice & mundaris. plenissime confiteris: plenissime laetificaris. (uolo mundare.) Non dubitasti cedere. non tardo sanare. Non distulisti confessionem: non distuleram te mundare. ut & magnam gratiam tibi ostendam: manum ad te porrigo. (Extendens manum itaque iustus tetigit eum dicens. Uolo mundare.) (Et quare tetigit eum dominus: cum lex prohibuisset leprosum tangere:

Epistola tpa omni
rei sub caelo.
Eccle. iii. 9.

Albat. ij. b

Albat. ix. c

ij. Reg. v. 9.

Et propter hoc enim tetigit: ut ostenderet quia omnia munda mundis: quia aliorum aliis non adderent inquinamenta. Quia extranea immundicia immaculatos non coingnat. Sed adhuc propter quod tetigit. Ut humilitatem demonstraret. ut nos doceret nullum spernere. nullum horrere. nullum contemptibilem ducere: propter corporis lesionem aut maculationem quae a deo immittitur: per quam ipse scit ratione. (Extendit ergo manum iesus & tetigit eum.) Medicus ait sum celestis: corpora cum animabus curare possum: propterea oestango: non ut infirmitas mihi adhereat. sed ideo ut ab his quae eam habent expellam. Sol sum ait incorruptibilis: & luna iusticiae. Ideoque ad omnes appropinquos: & omnes meis splendorebus ad salutem irradio. Ipse uero sicut fui permaneo: in singulari mee sanctitatis pulchritudine. (Extendens manum tetigit eum.) Non sperno legem: sed curo uulnere: non destruo mandatum: sed fugo atque mudo lepra. Ideoque cum extendo manum: mox effugit haec contaminatio. Meae uirtuti proximare. uel resistere mee potentiae non poterit. Dico: mundare: & manum ad tangendum extendens effugo illico lepra: & inuenta est manus domini non lepram: sed mundum tetigisse corpus. Consideremus & nunc dilectissimi: ut nullus peccati lepra in sua habeat anima. Ut nullus contaminationem delictorum in suo retineat corde. & si habeat: instanter oras dominum: dicat ad eum. (Domine si uis potes me mundare.) (Tu illum prius multa delicta committentem mundasti manus sem: tu innumerabilibus aliis a seculo peccatis miseratus es. Tu ergo si uis potes me mundare. Et dominus mox misericordie porrigens manum dicit. (Uolo mundare.) At iesus ait illi mudo a lepra. Huic: cui miseratus est. Huic credenti domino qui confessus est in uirtute eius: huic ergo dixit iesus. Credidisti: sanus es. Sperasti mundum effectus es. Noli obliuisci quilibet fueris & qualis factus sis. non cesses gratias agere: non taceas profiteri. Hoc & nos debemus facere charissimi quoniam a domino de aliquo periculo liberamur. quoniam ab aliquo dolore sanantur siue infirmitatis. siue uulneris. siue de qualibet necessitate. non efficiamur ingrati: non relinquamus liberatorem nostrum sed alacriter gratiarum actiones ei reddamus. scilicet munera sancta: substantiam nostram ad honorificandum eum exhibeamus. Hoc enim & illi mandauit dominus. (Vade ait ad sacerdotem & offer munus tuum.) Dixit ergo ei iesus. (Vade nemini dixeris) Et quare o dulcissime domine nunc dicitis nemini dixeris. propter meam autem humilitatem: propter meam dulcedinem. ut uos doceamini quando aliquid boni facitis: non gloriari: non extolli. non inaniter placere uelle in conspectu hominum. sicut consuetudo est aliquatibus: siue cum aliquid boni fecerint. siue cum ieiunauerint: siue in pauperum elemosynis & largitatibus. siue in altaris honore. siue in sanctorum honorificentia. Etenim ipsi ante homines uolunt gloriari & sibi placeat: ante dominum mercedem perdes. (Vide nemini dixeris.) Te enim tacete hoc mirabiliter clamabit: te enim nos non apertente omnis tui corporis

Oia munda
mundis sunt.

lij. Reg. xi.

Non debemus
esse ingrati deo

Quare dixit te
nemini dixeris.

Qui gloriatur
apud homines per
det mercedem
apud deum.

substantia iubilabit. Hesternum die immundus: & hodie mundus. ante patris
 fillus: horribilis: & nunc decorus. (Vide ergo nemini dixeris: sed uade
 ostende te sacerdoti. Ambulante ad templum uidentes mirabunt: & sa-
 cerdos uidens expauescet: quoniam secundum legem ab eo ^{non} ablutus: &
 ostendens ipse mundari non potuisti. Vade ergo ostende te sacerdoti:
 & uidens cognoscat: quia non per legis consuetudinem mandatus es: sed
 per gratie operationem. non per terrenorum sacerdotum imaginem: sed
 per celestem summi sacerdotis splendorem. (Vade ostende te sacerdoti.)
 Sacerdoti te ostende a summo sacerdote dei patris mandatus: sed non
 uidearis in conspectu domini inanis. Non uidearis sacerdoti manu uacua
 ad eum uenire. non uenies in conspectu sancti templi instructus: sed
 offeres munus tuum. Ad illum enim tunc hoc dicitur: nos ammonet
 omnes. Ad illum loquens nobis omnibus dicitur: & nos dona & munera
 nostra non teneamus apud nos: sed reddamus deo. maxime quum de ali-
 qua liberamur tribulatione. (Offeres inquit munus tuum.) Quare ut
 omnes qui uident te portare & offerre: credant his mirabilibus & magnifi-
 cent deum: qui miseratus est tui. & infidelibus per hoc increpacio & testi-
 monium duritie cordis ipsorum fiet. Sic & illum triginta & octo annis
 iacentem in infirmitate erigens a languore iussit portare grabatum & ire
 in domum suam ut hunc ipsum lectum portatum ab eo per mediam ciuitatem
 clamasset saluam se inuocando & laudando. Sic & illum cecum in nar-
 ratoria syloe misit: ut uidentes ambulare illud eundem cecum & iterum
 mentem mirari & obstupescere: crederent huic talia miracula fieri. Post
 hec que superius dicta sunt. (Quum introisset capharnaum ciuitatem galilee.)
 Sic cognominata est capharnaum in qua dominus sepius uirtutis sue magnificen-
 tiam monstrauit. Ingrede te eo capharnaum. Cur tibi ingressus est: propter
 hoc quod & inuenit: & statim manifestum est. (Accessit ad eum centurio.) Ac-
 cessit uere non dimidius: sed totus: non aspectu corporis tantum: sed & anime
 plenitudine: non facie tantum: sed immaculato corde. Accessit centurio alieni
 generationis: sed domesticus corde. alieni nationis: sed alacer fide. militum prin-
 ceps sed plus angelorum gaudium. Accessit ad eum centurio. increpacio illorum:
 quoniam ad Heliam carmelo ascendentes quinquagenarii mox in infidelitate
 sua igne combustum sunt: & iste in fide mox in sinu deputatus est abrahe.
 (Accessit ad eum centurio rogans eum & dicens.) Domine puer meus iacet in do-
 mo paraliticus: & male torquetur. Multi in illo tempore per diuersis rogabant in-
 firmis. Alius pro filio. alius pro aliquo alio. Sed nullus pro seruo
 nisi iste solus. Et hoc ei in augmentum beatitudinis: ad coronam glorie erat.
 Quid enim cogitabat iste brutus? Quid estimabat in omnibus bonis plenus
 centurio? Iste aiebat. mihi seruus est. & ego seruus creatori sum. Iste me ha-
 bet super terram dominum. & hanc ego magnum in celis habeo dominum. Si ergo
 ei non miseror: quomodo ille miserebitur. Si ergo huic non subuenio:

quomodo mihi ille subueniet? Sic debet omnes qui famulos habent & famu-
 las cogitare. sic misereri. sic condolere eis. sic supplicare. sic curam ha-
 bere de seruis suis. uel de ancillis suis: sicut & ille brutus centurio puer me-
 us inquit in domo non in una re tantum miserabilis que iacet: sed in alia que paralit-
 icus: tertia que male torquetur. Omnia enim ista dolore congeminauit. & iace-
 re. & paraliticum. & dure detentum. Ideo ut suam animam angustias demon-
 straret: & dominum commouisset: quatenus & illius cruciatum demonstraret: &
 domini beniuolentiam inuaret. Puer meus iacet in domo. Et huc que non at-
 tulisti eum: sicut illi illum paraliticum in lecto portauerunt? Ideo ait:
 quia non opus est ostendere illi omnia uidentem. Non opus est in conspectu eius
 afferri: cuius potentia non terminatur: nec includit. neque excludit. Iacet
 in domo paraliticus & male torquetur. Quid ergo uis? Quid cupis? Quid
 desideras? Non multum loquor ait. scio enim quia ad omnia cognoscere
 loquor. Non uerborum. scio enim quia ad omnia prescienter respondeo. Ideo que iste
 cognoscens corda respondens dicit. (Ego ueniam & curabo eum.) Ego ad
 abraam uenies senilem sarræ uterum sanauit: in senectute eius isaac filium
 donans. ego & uenies ad te curabo eum. Et quomodo domine promit-
 tis aduentum tuum huic? Neque perit: neque quirit: sciens que non acceptabile
 sit ei: ut uenias in domum eius propter quid omnino hoc profers? Ob
 hoc: ut & uos pualetis. & eius fidei similes. uel cognoscatis que sit iste.
 uel qualis in eo fidei thesaurus habetur occultus. Iam enim & primitus
 abraam tentauit: non pro hoc ut cognoscerem quem ante sciebam: sed
 ut uos & similes in omni tentatione & fortissimi inueniamini. Et iob per
 baui. Non propter hoc probaui. quem iuste testificatus sum: sed ut uos
 bis spem & fiduciam: uel confidentiam demonstrarem. Ideo & huic di-
 co. Ego ueniam & curabo eum: ut & ipse magnam suam fidem profertens
 dicat. Domine terruisti me de hoc promisso. conturbasti me de hoc dicto in-
 terfecisti fortitudinem anime mee in hoc uerbo. Non sum dignus aspectu
 Non sum dignus appropinquatione. Non sum dignus accessu. uel introitu
 tuo. (Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum.) Moyses primitus
 ille magnus & tuus confabulator. ille mirabilis narrator operum tuorum.
 ille fidelis in tota domo tua nimium se humiliavit dicens. Non sum dig-
 nus ante hesternum & tertium diem. Quam magis ego dicam. Domine non
 sum dignus ut sub tectum meum intres. alienigena sum. ~~Sum.~~ Sum.
 miles sum. gladio accinctus: sanguinem fundens ad plium mexiens. Ideo que
 non sum dignus ut intres sub tectum meum. sed tantum dic uerbo. sed tantum
 ueni uerbo. Verbum tuum aspectus tuus est. Verbum tuum opus consumma-
 tum est. Ideo que dic uerbo. ostende absens corpore: quod presens spiritu consu-
 mare potens es. Vbi que indeficiens tua presentia. ubi que presens tuus aspectus
 Ideo que dico ego accessu & introitu tuo indignus sum: & iste infirmus uer-
 bi tui uisitatione indiget & ideo. (Dic uerbo: & sanabit puer meus.) Sed

Dñi misereri
debet seruou.

Matth. ix.

Gen. xxi. 8.

Gen. xxi. 8.

Job. i. c.

Matth.

Deus intrat sub
 tecum credentiu
 duplici iura.

& hoc nullū n̄m pertrāseat sicut pusillū aliquid qđ dixit ille bt̄s. Non
 sum dign⁹ ut sub tectū meum intres. Intrat & nūc dñs sub tectū creden
 tium duplici figura: uel more. Nūc em̄ qñ sc̄i & religiosi & deo accep
 tabiles ecclesiarum at̄stites sub tectum tuum intrāt: tunc ibidē dñs per
 eos ingreditur: & tu sic estimes. tanqđ dñm suscipias. Et aliud qñ sc̄m su
 mis cibum. qñ illud incorruptam accipis epulum: qñ uitæ pane & po
 culo fueris: qñ māducas & bibis carnem & sanguinem domini: tūc do
 minus sub tectum tuum ingreditur. Et tu ergo humiliās temetipm̄ imi
 tare hunc centurionem & dicito. Dñe non sum dignus ut intres sub te
 ctum meum. Vbi em̄ indigne ingreditur: ibi ad iudicium ingreditur il
 li accipienti. Sed adhuc quid adiecit ille bt̄s in seq̄ntibus: (Nam & ego
 homo sum sub pt̄ate p̄stitutus. & habeo sub me milites: & dico huic ua
 de: & uadit & alio ueni & uenit: & seruo meo fac hoc. & facit.) Oprudē
 tia: o intellectus anime. o manditia cordis. Prior omnium manifeste
 ueritatis confessionem reuelauit. & noui testamenti mysterium decla
 rauit & ecclesiā in sese monstrauit imaginem. primitieq; ex gentib⁹ do
 mino credentium factus est. Ego ait homo sum sub pt̄ate regis: uel prin
 cipis indignus. ego habeo sub pt̄ate mea milites & seruos: & tu habes
 sub pt̄ate tua āgelos sicut milites. & omnes sc̄os seruos. ego mādo unū
 cui qđ: & facit sc̄dm̄ p̄ceptum meum. & tu mādas: qđ & statim complet.
 Quod em̄ mādas & dicis fit. Mādas & sine mora perficitur. Omnis em̄
 creatura seruit tibi. & ideo dic uerbo. & perficitur uelociter. & sanabit
 ur puer meus. O fides uiri. o religiositas militis. Quāto te magnificet
 mus o dulcissime amice ueritatis: Te admitatur dominus: & tuā indefi
 cientem magnificat fidem. Quomodo de tenebris gentium tm̄ lumē
 processit: Quomodo de errore eorum deum cognoscentium tāta ma
 nifesta iustitia. Quomodo ex ore stultorum idolis seruentium tā lim
 pida effulsi fides: Audiens ergo dominus admirabat eū. Et qđ de⁹ uni
 genitus miratur: quātum sit æquale & quā enarrabile & inestimabile.
 Recipe sensu charissime qđ deo nihil est mirabile. nec aurum. nec diui
 tie. nec regna. nec principatus. Ista omnia sunt in conspectu eius tanqđ
 umbra. & sicut nihil. sicut flos decidens. Nihil ergo in cōspectu dei mi
 rabile est. nihil magnum. nihil p̄ciosum: nisi tm̄ una fides. Hāc mira
 tur. hāc honorificat. hāc acceptabilem sibi estimat. I deoq; conuertens
 se ad sequentes turbas dixit: (Amendico uobis.) Hoc est uere dico uo
 bis (non inueni tantā fidem in isrl̄.) Non in illo priore isrl̄ bt̄o iacob tā
 tam abnegat se dominus fidem inuenisse. ille enim non tm̄ credidit do
 minum sed & prophetauit deo. & apertius eius iustitiā demonstrauit.
 & manifestum in carne aduentum eius p̄locutus est. Nisi em̄ credidisset
 eum: quō de eodem p̄phetasset: Sic & ii qui de isrl̄ processerunt. israhel
 etiam & ipsi nominati sunt prophete & iusti. Dauid. Esaias. & Hiero

Mihil i cōspe
 ctu dei mirabi
 le p̄ter fidē.

mias. Hi omnes clare & manifeste eius aduentum prenunciauerunt.
 Oēs nāq; hi habuerūt fidem habebāt etiā & prophetiā. Et iste beatus ce
 turio fidē habuit: sed prophetiā nō habuit: ideoq; dñs admirās magnifi
 cat fidem eius super illū: qui tunc fuit israhel. Hoc est super oēs q; tūc fue
 rūt tribus israhel & nō super eos: q; postea prophete & iusti inuēti sunt in
 israhel. (Amē dico uobis: nec in israhel tāta fidem inueni) sicut in gētib⁹
 sicut in barbaris: sicut in alienigenis: gētes filiū dei inuocāt omnipotentem:
 unigenitū cōfiterur dñm afferūt: & sicut dñm diligūt: & sicut bñ
 omni disp̄sātē adorāt: & israhel me nō cognouit & popul⁹ me⁹ hic me
 nō intellexit. I deoq; beelzebub & samitanū appellant & peccatorē
 estimāt. Iair⁹ israhel princeps p̄ filia sua me petēs nō dixit dic uerbo sed
 ueni ait uelociter antequā moriatur filia mea. Nicodem⁹ doctor isrl̄
 de fidei sacramēto audiens ait. Quomō potest hoc fieri? Maria & mar
 tha me nimū diligētes dicunt. Dñe si fuisses hic: nō esset mortuus fra
 ter meus: tanquā dubitātes quōd ubiq; nō uelox scit ad essa mea poten
 tia. I deoq; nō inueni tantā fidē in israhel: sicut in isto alienigena. (Dico
 aut̄ uobis quōd multi ab oriēte & occidēte ueniēt: & recubent cū abraā
 isaac & iacob in regno coeloz.) Dico uobis: testor uobis: anūcio uobis
 predico uobis quōd multi ueniēt: de quibus iam propheta locutus ē di
 cēs. Et ueniet gētes multæ & dicēt. Venite ascēdamus in mōtem dñi: & in
 domū dei iacob ingrediamur: & ostēdat nobis uias suas & ambul
 emus in eis. Multi ueniēt: de quibus ait dñs. Et alias ouēs habeo q; non
 sunt de hoc ouili: & illas adducā & erit unus grex & unus pastor. Multi
 ueniēt: de quibus dictū est. Ut & filii dei: q; dispersi sunt: congregentur in
 unum. I tū ergo oēs ueniēt: unde ueniēt: ab oriēte & occidēte. Hoc
 est ex omni gēte q; sub celo est ab oriēte usq; ad occidēte. Sicut em̄ per
 oēs gētes debet hoc euāgeliū p̄dicari: sic ex omnib⁹ gentib⁹ uēturū sūt
 ad regnū celorū. Vel adhuc ab oriente ii qui statim illūinati trāseūt: et
 ab occidente ii q; passiones & persecutiones usq; ad mortē tollerarunt
 pro fide. Multi ergo ueniēt. Et quomō alibi dicis o dulcissime dñe mul
 ti uocati pauci uero electi. Multi ait uocati. Oēs enim tribus hominum
 ab initio seculi uocati sunt & pauci electi. Simul uero ueniētes & simul
 cōgregati in tēpore uisitationis multi inueniēt: nimirūq; innumerabiles.
 Multi em̄ ueniēt ab oriēte & occidēte: & recubent nō carnaliter: iacen
 tes: sed sp̄ualiter requiescētes: nō tēporaliter potantes: sed eterne epulā
 tes. Recubent in regno dei. ubi lux est & spes: ubi letitia & exultatio.
 Vbi est gloria & benedictio: ubi lux oculorū: & longeuitas uitę eterne
 ubi oēs iucūdantur: ubi omnes gaudēt: ubi patres illi beati recubūt ubi
 omnes prophete requiescunt: ubi apostoli & euangeliste sup̄ gloriosus
 sedent thronos: ubi multitudo martyrum in eterna gloria gloriatur:
 ubi copiositas uirginum in secula exultat portans coronam immacu

Joānis. ij. b.
 Joā. x. c

Mat. ii. a

Joan. x. c.

Matth. xx. b.
 Omnes tribus
 hoim uocati
 sunt sed pauci
 electi.

Regnū dei va
 ria dilectione
 cōpictum est.

Iate uirginitatis. O dulcissimi fratres unanimis conuētio. Hilaris con-
gregatio fulgēs coniunctio. ista est a seculo bñ pdicata & annuncata.
ista est exultatio ista est ab initio narrata requies. In istam festinauerūt
oēs dñm diligentes. ad istā colligunt oēs ex gentibus dño credentes re-
ligiositate seruātes. In eā & nos oēs pgam^o religiosi filii dei: ad istā om-
ni uirtute nra festinemus. Nihil nos reuocet: nihil nos retardet: nihil
nōs impediat ad hoc desiderabile pperare quiniuum. Oēm negligētiā a
nobis pellamus: oēmq; desidīā ab animo: & corporis impedimēta a no-
bis prouiciamus ut huius beatitudinis & requiei domestici efficiamur:
quatenus sancte huius (ut dictū est) epulatiōis digni inueniamur. (Va-
de sicut credidisti: fiat tibi.) Sic fiet uere unicuiq; homini sicut crediderit
scdm mensuram fidei metietur ei & ista a dño grā. I deoq; dixit ad illū
dñs: (Sicut credidisti fiat tibi) credidisti qa omnia possum: credidisti qa
ego sum dñs omnium: sicut credidisti: ita fiat tibi: credamus & oēs fr̄es
charissimi iesum xpm deum ac dām nrm omnia posse: ubiq; p̄sentem
esse: remissionē nobis cunctōy p̄ctōrum ei^o indulgētia. (si tñ eius p̄cepta
seruemus) largiri: ut & uniuersiq; nrm cum centurione isto audire
mereamur. Vade & sicut credidisti: fiat tibi. A diuante ipso dño nro ie-
su xpo: qui cum deo p̄re in unicate sp̄s sancti uiuit & regnat in seculo-
rum secula. Amen.

Segmentū ex euāgelio matthei. viii. cap. C. qd̄ canit dñi
tertia ca. post octanasepiphanie. Historia huius euāgelij fa-
cta est anno xpi. xxxiii. k̄s augusti. feria. v.

In illo tpe. Ascendēte iesu in nauiculā secuti sunt eū discipuli eius.
Et ecce mot^o magn^o fact^o est in mari: ita ut nauicula operiret flū-
ctibus. Ipse uero dormiebat. Et accesserūt ad eum discipuli eius: &
suscitauerūt eum dicētes. Dñe salua nos: perim^o. Et dicit eis iesus.
Quid timidi estis pusille fidei? Tunc surgēs imperauit uētis & mari: &
facta est trāquillitas magna. Porro homines mirati sunt dicētes. Qua-
lis est hic quia uenti & mare obediunt ei.

Homilia origenis.

Ingrediēte domino in nauiculam secuti sunt eum discipuli ei^o &
nō imbecilles: sed firmi & stabiles in fide: māsuēti & pii: sp̄nētes
mundum: nō duplici corde: sed simplici. Hi ergo secuti sunt eum
non tm̄ gressus eius sequentes: sed magis sanctitatem comitātes: & in-
ficiam eius confectātes (Et ecce tempestas magna facta est in mari ita
ut nauicula operiretur fluctib^o.) Cum em̄ multa & magna & miranda
ostendisset in terra: trāsit in mare: ut ibidem adhuc excellentiora & ma-
iora opera demonstraret: quatinus terre marisq; dominus se esse cūctis
ostenderet. Ingressus ergo in nauiculam fecit turbari mare: commo-
uit uentos: concitauit flūct^o. Cur hoc: ideo ut discipulos mitteret in tri-

Reiectis ipe-
dimētis ad re-
gnū celorū p-
seruādum est.

Quales erant
discipuli dñi.

psal. cxxiii.

motem & suam auxiliam postularent: suamq; potentiam rogantibus
manifestaret. Illa tēpestas nō ex se orta est: sed potestati paruuli imperā-
ris eius. qui educio uentos de thesauris suis. qui terminū maris arenam
constituit. Dixit em̄ ei. Vsq; huc uenies & nō super egredietis: sed in te
metipso cōstringentur fluctus tui. Huius ergo iussione & precepto or-
ta est tēpestas in mari propter occasiones superi^o memoratas. Facta est
tēpestas magna: ut nō pusillum miraculū ostēderet. Et quanto fluctus
nauicule iruebat: tanto magis timor discipulos conturbabat: ut plus
magis desiderarent ad liberadū se mirabilia saluatoris. (Dñs uero dor-
miebat.) Ores mirabilis & stupēda: isq; nunq; obdormit dormit: is qui
celū & terrā gubernat dormit: is q; nunq; dormit neq; dormitat ipse dor-
mire dicitur? Dormiebat qd̄ corpore: sed uigilabat deitate. Dormie-
bat corpore: sed cōturbabat mare. Erigebatq; fluctus: & apostolos cō-
terebat: suā ostensurus potentiā. Dormiebat corpore sicut & ad pute-
um laillus de itinere uel fatigatus sedebat demōstrās qa uere humanū
portabat corpus quod corruptibile indgerat: ipso corpore dormiebat
deitate uero cōcitabat mare: & iterū deplacabat. Dormiebat itaq; cor-
pore ut apostolos suscitaret & uigilare faceret. Precipue autē oēs nos ne
unq; animo dormiamus ne uel intellectu aut prudentia dormire sed
uigilare in omni tpe & iubilare deo: & salutē ab eo postulare studeam^o.
Nā ipse q; dormiebat corpore: illud sanctū uerbū dicit. Ego dormio: &
cor meū uigilat. Ad quē accēdētes discipuli suscitabāt eū dicētes. Dñe
salua nos: perim^o. O beati & ueraces dei discipuli dñm saluatorem no-
biscum habetis: & periculū timeris? Vita uobiscū est: & de morte solli-
citi estis: maris turbidinem trementes? Creatorem eius ita suscitatis pre-
sentem: quasi non possit dormiens corpore fluctus sedare uel mitigare.
Sed quid respondeant hi dilectissimi discipuli. Paruuli inquit sum^o
adhuc infirmi: & nōdum robusti: ideoq; timemus ideoq; trepidamus:
nec dum uisimus crucem: nec dñm confirmauit passio dñi & resur-
rectio: non ascensio in celū: nec missi de celo sp̄s sancti paracliti: pp-
terea fragilitate mutamur. Propterea & sepe audiamus ad dño increpa-
tionem pusille fidei. Supportamus: toileramus: libenter: uoluntarie su-
stinemus. Vnde & nunc dicente domino ad diuimus. (Quare turbati
estis pusilli fidei.) & non habetis fortitudinem? Cur confidētiā & si-
daciā ap̄d uos non tenetis? Sed si mors iruerit non ne eam debuisse
tis constantissime sustinet? Ad omne enim quicquid egerit fortitu-
do necessaria est & ad omne periculum uel tribulationē usq; ad anime
exitum. Similiter & cōtra delitias & diuitias & amores terrenos anime
fortitudo tenēda est. Vt neq; extollaris o homo: neq; in superbiā eriga-
ris: nō despicias inimicos: neq; humiles spernas: neq; obliuiscaris dñm
neq; derelinquas creatorē: nec existas ingratus. Si ergo in necessitate &

Job. xxxviii.

psal. cxx.

Joan. iiii.

Lant. v. a.

Joan. i. v. d.

Quare p̄sentem
dñm discipuli te-
mebat tēpesta-
tem maris.

Luce. xij. d.

Fortitudo ad
se quod euene-
rit necessaria ē

discipula di
ab el infernus
est.

psal. xlvij.

Decet magnū
magna facere.

In tribulatiōi
bus cōstantes
debemus esse.

psalmus. xlvij.
Ibidem.

in periculis fortitudo necessaria est: ut uiriliter cum fide tolles uniter
sa: multo magis contra delicias ut dictū est. Fortitudo luxurie est necessa-
ria: ne in miscipulā incidas diaboli. Quare ergo turbati estis pusille
fidei: Si potentem me super terrā cognouistis: quare non creditis quod &
in mari potens sum? Si deum me uere esse & creatorem omnium susce-
pistis quare non creditis quod ea quae a me facta sunt in mea habeā pote-
stater quare ergo dubitatis pusille fidei: Qui pusillum credit arguetur. Et
qui nihil credit contemnetur. Fragiles inde corripientur: & alieni om-
nino a fide punientur. Tales fuerunt iudei & pagani ideoque in malis eua-
nuerunt. Tales est heretici ideoque in die iudicii damnabuntur. (Tūc sur-
gens imperauit uentis & mari. Et facta est tranquillitas magna.) Scriptū
fuit. Et surrexit tanquam dormiens dominus: tanquam potens crapulatus uino.
Et percussit omnes inimicos suos in posteriora. Et nunc surgens impe-
rat uentis: & facta est tranquillitas magna. Decet enim hunc magnū: ma-
gna facere: imperauit uentis & mari sicut creatur: sicut suis. Ut potens
ut dominus imperauit uentis: & mari. Primitus autem discipulos ut audientes fir-
marentur in fide: & potentia deitatis occulta imperabat & comminaba-
tur. Magis autem regebat & placabat illud secundum quod quidam ait. Potentia mi-
rigauit mare. Imperauit ergo uentis & mari: & facta est tranquillitas ma-
gna. De magno uento & magna tempestate mari turbato & tumentū
facta est tranquillitas magna. Ideoque paulo ante magna accinctus est po-
tentia: magnifice turbauit profundum maris. Et nunc iterum in eo ipso
ostendens suae magnificentiam potestatis: tranquillitatem magnam fieri iussit.
Dedit per haec omnia enim nobis dominus figurā & doctrine imaginē ut
& nos in omni turbatione & contumelia patientiam teneamus: stabiles simus
in fide & non discedamus. Et si omnis iste mundus tanquam mare ebulliat: at-
que in furore insurgat. Et si omnes uenti & uertigines demonum undique
seuiant. Et si omnes ut diximus tempestates: id est omnes principatus &
prælates mundi huius concitentur: & in tumorem iracundie spument &
furiant super sanctos: & si adhuc usque ad celos sese extollat ut tempesta-
tes maris malignitates & dolos & fremitus: concitates aduersus aliquē
uestrum: nolite timere: nolite turbari: nolite contremiscere: nolite deficere.
Omnes enim quotquot in fide nauicula cum domino nauigatis: omnes quot-
quot in hac sancte ecclesie nauicula cum domino per hunc undosum mun-
dum super natatis: & si ipse dominus dormiat pio somno uestram patientiam
& tollerantiam expectatis: uel impiorum penitentiam & conuersionem susti-
nens alacriter accedite ad eum orationibus instantes: atque cum propheta di-
centes. Exurge quare obdormis domine exurge: & ne repellas nos in fine.
Et iterum. Exurge domine adiuua nos: & redime nos propter nomen tuum.
Et ipse surgens imperauit uentis id est aeris demonum spiritibus. Ipsi enim ma-
gis tempestates commouet: hoc est amarus & elatos concitat fluctus. Huius potestatis

cipes mundi ad persecuciones sanctis omnibus immittendas ad contame-
lias fidelibus ingerendas. Omnibus dominus impat: omnibus comminatur. omnia
mitigat: facitque tranquillitatem magnam circa corpus & spiritum pacem ecclesie &
serenitatem mundo. Quomodo namque sepius concilia infidelium commota sunt ad
uersus ueram ecclesiam & firmam aliquoties paganorum: aliquoties hereticorum
quemadmodum sepius sicut maris fluctus irruerunt: comminantes & conterē-
tes huiusmodi principes per omnia mundi perdere se ecclesie filios arbitantes
Sed surgens dominus imperauit demonum uentis: & omnes euascerere fecit audaces
aduersarios fidei: magnamque pacem & tranquillitatem dedit ecclesie sue. Homi-
nes autem illi in nauicula mirati sunt quomodo omnes scilicet hanc habentes nauis-
culam & eimmederes nauiculae: non putes hic per homines apostolos significa-
tos. Nunc enim inuenimus propter honorem cognominari discipulos: sed
semper aut apostoli aut discipuli nominantur. Mirabant ergo illi homi-
nes: hi qui cum eo nauigabant: hi quorum erat nauicula hi qui in ea nauicula
se transgebant hi mirabantur. Et admiratione dignum fuit mare a profundo
commotum mitigari: eiusque elatos deplacari fluctus uentos furētes cōpesci.
Mirabantur ergo dicentes. Qualis est iste: quia uenti & mare obediunt ei).
non interrogantes dicunt qualis est iste: sed asserentes quod hic talis est: cui
mare & uenti obediunt. Qualis est iste: hoc est quantus qui fortis: qui potens
magnus: qualis est iste: Maior moysi. Potentior helia. Illi enim ambo
ex quibus uno ligno mare percussit cum labore discedit. Alius in melo
te iordanē pertransiit. Iste uero uno uerbo mandauit illis qui non habent uer-
ba & obediunt ei. Hi qui non habent auditum obtēperant. Hi qui prudentie:
& intellectus expertes sunt inclinatur iubenti: quibus neque loquela: neque ut dixi-
mus sermo est: obediunt. In eadem autem substantia in qua sunt: & sua natu-
ra mouetur: & iussioni deseruiunt ad cōfessionem mortaliū: ad cōdenatio-
nem corruptibiliū iubet mari & non contemnit. Dicit uentis & tempestatibus
& mox cōpescunt: iubet omni creaturæ: & non super gredit iussionem
eius: & unum hominum genus: & unum quod secundum similitudinem dei hono-
rificatum est: cui uerbum & prudentia data est. Hi soli homines resistunt: hi trā-
inobedientes sunt. Hi soli contemnit: ideoque & hi soli in iudicio dāna-
buntur: & a iusticia punientur uel ut deteriores mutis animalibus uel his
qui sine spiritu sunt & sine anima in isto mundo. Mirabantur ergo illi quia
mare cōpescuit: & uenti mitigati sunt. Admitemur & nos quando beni-
gnitates & beniuolentias ostēdit circa nos dominus: quando de periculis nos
saluare dignatur: quando de tumultibus & tribulationibus nos liberat:
quomodo ab inimicis insequentibus eruit nos. Miremur: & mirantes gratias aga-
mus gratias obaudiamus: obaudientes timeamus: timētes diligamus ut es-
terne charitatis ab eodem efficiamur. Mirabantur dicentes quomodo iste est
iste qui sicut homo uidetur: & sicut deus potentiam ostēdit: Sicut unum car-
naliū putat esse: & super omnia carnalia magna ostēdit mirabilia. dor-

Concilia infide-
liū contra eccle-
siā sepius exer-
ta sūt. s; statim
euauerunt.

Apostoli nūq̄
propter honorem
cognouit sūt.

Exodi. xliij. e
iii. Regū. ii. b.

heredes

mit sicut homo: & imperat mari & uentis sicut deus. In nauicula sedere & oem creaturam iussione inclinari. Vbi uult iesus xps dñs nri: qui cū deo pte & spū scō uiuit & regnat in unitate eiusdem spū sancti deus. Per omnia saecula saeculorum. Amen.

¶ Segmentum ex euāgelio Mathaei. cap. xiii. lra. C. quod canitur dominica. iiii. post octauas epiphanię. Historia huius euāgelii facta est in mense aprili ano xpi. xxxi. ii.

Serui autē. p. 2c. vsqz ad eradicetis siml & tritici grece inq̄t iauerius est. Serui autē dixerūt ei. vsqz igitur profecti colligamus: hic autē ait nō ne qñ colligētes zizania 2c.

In illo tpe. d. d. i. d. f. Sile factum est regnum coeloz homini q se minauit bonū semen in agro suo. Cum autē dormirent homines uenit inimicus eius & superseminauit zizania in medio tritici: & abiit. Cum autem creuisset herba & fructum fecisset: tunc apparuerunt & zizania. Accedentes autem serui p̄is familias: dixerunt ei. Domine nonne bonum semen seminasti in agro tuos? Vnde ergo zizania habet? Et ait ad illos inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerunt ei. Visitamus & colligimus eas? Et ait. Non. ne forte colligentes zizania: eradicetis simul & triticū. Sinite utraqz crescere usqz ad messem: & in tempore messis dicam messoribus. Colligite primum zizania: & alligate ea in fasciculos ad comburendum. triticum autem congregate in horreum meum: "

¶ Homilia beati Augustini episcopi:

filij mali heretici sūt.

Cum negligenter agerent p̄positi ecclesiae aut dormitiōem mortis acciperent apli: uenit diabolus: & superseminauit eos quos malos filios dñs interpretatur. Sed recte q̄ritur utrū haretici sint: an male uiuētes catholici. Possunt etenim dici filij mali etiā haretici: q̄a ex eodē euāgelii semine: & xpi nomine p̄creati: prauis opinionibz ad falsa dogmata cōuertunt. Sed qd̄ dicit eos in medio tritici seminos: q̄si uident illi significari: q̄ unius cōionis sunt. Veruntā qd̄ dñs agrū illū nō ecclesiam: sed hūc mūdū interpretat est. Bñ intelligunt haretici: q̄a nō societate unij ecclesiae uel unij fidei: sed societate soli nominis xpiani in hoc mūdo permiscēt bonis: ut illi q̄ in eadē fide mali sunt: paleis poti⁹ q̄ zizaniis depurent: q̄a palea etiā fundamentū habet cū frumēto: radicēqz cōmunem. In illa plane sagena q̄ cludūtur: & boni & mali pisces nō absurde mali catholici intelligūtur. Aliud est em̄ mare qd̄ magis istam mundum significat. Aliud sagena: q̄ unij fidei uel unius ecclesiae cōionem uidetur ostēdere. Inter heticos & malos catholicos hoc interest: qd̄ haretici falso credunt illi aut falso non credentes: non uiuant ita ut credunt. Solet autem q̄ri etiam scismatici quid ab haretici distant: & hoc ideo inueniri quod scismaticos non fides diuersa faciat sed cōionis dirupta societas: sed utrum inter zizania numerandi sin dubitari pōt. Magis em̄ uidentur spicis corruptis esse similiores. sicut scriptum est. Vento autem corruptetur filius iniquitatis:

Matth. xiii. f

Differētia inter hereticos & malos catholicos.

ris. Vel p̄stari: q̄a fractis uel scisis: & de segete arreptis. Quo enim altiores id est superbioreo fragiliores: leuioreqz sunt. Nec tamē cōsequens est ut omnis heretic⁹ aut scismatic⁹ ab ecclesia corporaliter separetur. Si enim falsa de deo credit: uel de aliq̄ parte doctrine q̄ ad fidei pertinet edificationem: ita ut non querentis cunctationem temperat⁹ sit: sed incōcasse credentis: nec omnino scientis opinione atqz errore. discordans: hereticus est: & foris est animo quis corporaliter intus esse uideatur. Multos enim tales portat ecclesia q̄ ita non defēdūt falsitatē sentētię suę ut intentam multitudinem faciant. quod si fecerint tunc pelluntur. Regnum coeloz per diuersas sacre scripturę paginas multitudine sentitur: aliquando anima sancta: non nunquam agio. grapha interdum filius hominis cuius exempla assiduo lectori uolumina perscrutati non ignobiliter patent. Ad hęc prout cepimus regnū coeleste non simpliciter intelligitur ut satis euidenter liquet: cum hoc dei filius per speciem hominis frumento agrum ferentis cui illud comparatur. Alias anima iusti figuretur. Ut est illud. Coelū mihi sedes est. Bene ut dictum est: per satorem tritici qui in luce peruigil laborat: deus qui uera lux est anima aduertitor: ipso dicente. Ego sum lux mūdi: Qui sequitur me non ambulat in tenebris. sed habebit lumē uitę. Vigilare proprium est diei: & in bonam partem accipitur. Dormire noctis: & ad sinistra pertinet. Et cōgrue uigilare diei ē: sub quo dies diei id est christus typice figuratur. Cuius psalmista meminit dicēs. Dies diei eructat uerbum. Quem rursus uociferans uigilantem indicat aiens. Nō dormitabit neqz dormiet qui custodit israel. Cuius diei uestigia uigilantes id est in bonis operibus uacantes. Charissimi sectari pro uiribus studeamus: ut uigilantes christo deo nos aduocante inueniamur. Sicut euāgelista ait. Beati serui illi quos cum uenit dominus inuenit uigilantes. E contrario zizaniorum sator leuiatam qui inimicus dei: & omninū necessario intelligendus est: qui omnibus dormientibus nocte ueniēs lolium tritico superseminauit & abiit. Semen tritici filios dei figurat. Lolium uero filios iniquitatis: Ager autem mundum. Quid est enim in tempestiuo noctis dormientibus mortalibus inimicum uenire: zizaniam in agro disseminare: nisi antiquum serpentem humani generis insidiatorem: qui nox noctis dicitur homines circuire? Qua hora sancte matris ecclesiae p̄alatos: uel quosqz corde rectos dormientes id est negligentes: uel illicita cogitatione ebetatos inueniet: seu quia phantastica machinatione minus armatos animas, latenter surripiat. Et ad incentiua uana carnis p̄cipiter: & cum lolii nigredine tritici candorem per fusce id est per membra sua simplicitatem iustorum discindere tentet: qualiter eos a ueritate que est deus recedere faciat? Ager in quo zizanum cum tritico creuit mundi globus: prout dicitur.

si. ad thesia. h̄ hereticis nō est separadus ab ecclesia coe postaliter.

Regnum coeloz multipharie sentitur.

Esai. lxi. e

Joā. viij. b.

Vigilare et dormire.

psal. xvij.

psal. cx.

Luce. xij. c.

Semen lolii q̄ ager quos designant.

Diabolus nox noctis ē.

ximus accipitur: in quo diuersa genera hereticorum seu ceterorum peruersorum cum bonis inhabitat quae obstinata pertinacia erroris ac nefando domate haeresum ecclesiam catholicam dilacerare presumunt: & seducere contendunt. Contra quos nimis multiplices ecclesiae rectores constituti sunt: quae statum ipsius ecclesiastico iure ordinem atque defendat: & artianis sabellianis ac cephalis: ceterisque prauis obiectis norma ueritatis resistent. Ad huc de factoribus. i. christo & aduersario eius restat quod quod logice intelligat: quae in quantum diuersi: instantum diuersa seminarat. Quorum uterque usque hodie semen proprium spargere non cessant. Hic charitatem: ille discordiam: iste obedientiam: ille inobedientiam: iste humilitatem: ille superbiam: per quam quidem omne humanum genus in morte iacebat nisi christus erigeret. Omne enim peccatum patet sacrae paginae tradunt ex superbia est: quae totius mali radix penitus comprobatur: primum namque christus in phloplausio. i. primo patere ad omne pulchritudinem aeternitatis: omneque delectamentum sapientiae infixerat: unde teterrimus dracho arbiter inuidie emarcuerat: deceptio ni: elationisque schemate sparso a deo supradictum patrem uerbis suis superbire fecerat: & credulum uelut deum fieri ex gustu pomi effecerat ut superbia quae ipse corruebat: primum hominem transgressoris peccati tibi fraudulenter persuadendo pelleret. (Cum autem creuisset herba & fructum fecisset: apparuerunt & zizania.) Sunt quidem nonnulli intra sanctam ecclesiam de gentes habitu. s. foris secus quasi digni: intrinsecus autem omni dolo & malicia cordis occulta pessimi: quorum iniquitas parua scintillula drimitus inchoans: & in modum edacis ignis cui estrues lignorum large superponitur: in dies ampliatur: quae ad te impus latens non illico propalatur. sed quando crescendo ad maturitatem messis peruenerit succindenda manifestabitur. Et tunc ipse arbores ex fructu qui iniquitas & peccatum est facili erectione cognoscuntur: ipsa ueritate dicente. A fructibus eorum cognoscetis eos. Hi profecto hypocrite dicuntur: & alienam culpam actiter increpant & grauius deludicant: propria autem quamuis flagitiosissima uilipendunt: & scelus quasi non scelus in semet ipsis conspiciunt. Hi ergo dominica uoce redarguuntur dicente. hypocrite eice primum trabende oculo tuo: & tunc perspicias ut educaas festucam de oculo fratris tui.

Segmentum ex euangelio Luce. x. cap. . D. quod canitur dominica. iiii. post octauas epiphaniae. Historia huius euangelii facta est anno christi. xxxi. idus decembris. Feria. iiii.

EXultauit iesus in spiritu sancto & dixit. Confiteor tibi domine patri coeli & terrae quod abscondisti haec a sapientibus & prudentibus. & reuelasti ea paruulis. Etiam pater quoniam sic placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo scit quis sit filius nisi pater: & quis sit pater nisi filius: & cui uoluerit filius reuelare. Et conuersus

Rectores ecclesie sic ad quod constituti sunt.

De peccatum ex superbia est. Eccle. x. b. Gene. ij. b

Sec. iiii. a

Matth. vi. a Luce. vi. f

Luce. ex forma greca sic legitur. Domini. p. c. ter. q. abscondisti haec a sapientibus & prudentibus & reuelasti ea paruulis. certe pater quod sic fuit bona uoluntas in conspectu tuo.

ad discipulos suos dixit. Beati oculi qui uident quos uidentis. Dico enim uobis quod multi prophetarum & reges uoluerunt uidere quos uidentis & non uiderunt: & audire quae auditis & non audierunt.

Homilia beati Augustini episcopi ex libro de uerbis domini.

Sanctum euangelium cum legeretur fides audiuimus exultasse dominum in spiritu & dixisse. (Confiteor tibi domine patri coeli & terre quae abscondisti haec a sapientibus.) Hucusque uerba domini si digne si diligenter si quod primum est pie consideremus. Inueniemus primum quod non semper cum in scripturis legimus confessionem debemus intelligere uocem peccatoris. Maxime autem hoc dicendum fuit: & hinc ammonenda charitas uestra: quia mox ut hoc uerbum sonuit letionis securus est etiam sonus transuersus pectoris uestri audito. s. quod dominus ait. Confiteor tibi patri. In hoc quod sonuit confiteor: pectora uestra distis. Tundere autem peccatum quod est nisi arguere quod latet in pectore: & euidetum pulsu occultum castigare peccatum. Quare hoc fecistis nisi quae audistis. Confiteor tibi patri: Confiteor audistis: quod confiteretur non attendistis. Nunc igitur aduertite. Si confiteor christus dixit: a quo longe est omne peccatum. non solum est confiteri peccatoris: sed aliquando et laudatoris. Confitemur ergo siue laudantes deum: siue accusantes nos ipsos: pia est utraque confessio siue cum te reprehendis qui non es sine peccato: siue cum illum laudas: qui non potest habere peccatum. Si autem bene cogitemus reprehensio tua: laus est ipsius. Quare etiam confiteris in accusatione peccati in accusatione ipsius tui. Quare confiteris nisi quae ex mortuo uiuus es factus: Scriptura quippe ait. A mortuo quasi qui non sit perit confessio. Si perit a mortuo confessio: qui confitetur uiuit. Et si peccatum confitetur utique a morte reuixit. Si peccati confessor reuixit a morte: quis eum suscitauit: nullus mortuus est sui ipsius resuscitator. Ille se potuit suscitare: qui mortua carne non mortuus est. Etenim hoc quod mortuum fuerat suscitauit. Ille suscitauit qui uiuebat in se. In carne autem suscitanda mortuus erat. Non enim pater solus filium suscitauit: de quo dictum est ab apostolo. Propter quod deus illum exaltauit: sed etiam dominus seipsum. i. corpus suum: unde dicit. Soluite templum hoc. & in triduo suscitabo illud. Mortuus est autem peccator: maxime ille quem moles consuetudinis premit: quasi sepultus est lazarus. Parum enim erat quia mortuus: nisi etiam sepultus esset. Quisquis igitur male consuetudinis: malae uitae terrenarum scilicet cupiditatum mole premitur. ita ut in illo iam factum sit: quod in quodam psalmo miserabiliter dicit. Dixit stultus in corde suo: non est deus: sit talis deus quasi dicitur est. A mortuo uelut quod non sit: perit confessio. Et quae eum suscitauit: nisi quod remoto lapide clamauit dicens. Lazare ueni foras. Quid est autem perire foras nisi quod occultum erat foras prodire. Qui confitetur: foras prodit. Foras prodire non posset nisi uiueret. Viuere non posset nisi resuscitatus esset. Ergo in confessione sui accusatio: dei laudatio est. Dicit ergo aliquis. Quid prodest ecclesie

Matth. xi. e

non semper confessionem est si uox peccatoris. Tundere peccatum quod.

Confiteri non est peccatum.

Eccle. xvii. e

Ad phil. ii. b

Jo. ii. a

psal. liij Eccle. xvii. e Joan. xij

Matth. xvi. e

HOMILIA

Quid pdest ecclesia con- tenti nota

Jo. 1. 1. f.

Eph. vi. b

Octauinus p. diei rest.

Galla dicit le- gedu ee pod- diei estum. Ire tibi an no- lz mibi qd vo- lo ac. dicit q- lz e de curata- qd fierat le- gedu. An non lz mibi facere- qd volo ireb- meis: si oculus- tuus mal' e q- ego bon' sum.

si iam confessor uoce dominica resuscitatus prodit? Quid prodest ecclesia contenti? Cui dñs ait. Quæ solueris in terra. soluta erunt & in coelo. Ipse lazarus attende cū uinculis prodit. Iam uiuebat contredos. sed nondū liber ambulabat uinculis irretitus. Quid ergo fecit ecclesia cui dictum est: q̄ solueris soluta erunt: nisi qd' ait dñs continuo ad discipulos Sol uite illum: & finite abire. Siue ergo nos accusamus: siue deum laudamus: bis deū laudamus. Quādo deū laudamus: tanq̄ eum q̄ sine pctō est predicamus. Quādo autē nos ipsos accusamus: ei per quē resurreximus gloriā damus. Hoc si fecerimus nullam occasionem inueniet inimicus: q̄ circūueniat apd' iudicem. Cum enim tu ipse fueris accusator & dñs liberator: qd' erit ille nisi calumniator? Merito ille hinc sibi tutelam præuidit aduersus inimicos: non conspicuos: carnem & sanguinem miserandam potius q̄ cauendam. sed aduersus illos inimicos contra quos apostolus nos hortatur armari. Non est inquit uobis conluctatio aduersus carnem & sanguinem. i. aduersus homines quos ui- detis seruire in uos.

Segmentum ex euangelio matthei. xx. capite. a. quod canitur dñica in septuagesima.

In illo tpe. d. i. d. f. parabolā hāc. Simile est regnū coeloz homini prius familias: q̄ exiit primo mane conducere operarios in uineam suā. Conuentione autē facta cū operariis ex denario diurno: misit eos in uineā suā. Et egressus circa horā tertią uidit alios stantes in foro ociosos & dixit illis. Ite & uos in uineā meā: & qd' iustū fuerit da- bo uobis. Illi autē abierūt. Ite autē exiit circa sextā & nonā horā & fecit sicut. Circa undecimā uerō exiit: & inuenit alios stātes. Et dixit illis. Quid hic statis tota die ociosi? Dicūt ei. Quia nemo nos conduxit. Dicit illis. Ite & uos in uineā meā. Cum sero autē factum esset dixit domi- nus uineæ procuratori suo. Voca operarios & redde illis mercedem in- cipiens a nouissimis usq̄ ad primos. Cū uenissent ergo qui circa undeci- mam horam uenerāt: acceperunt singulos denarios. Venientes autē & primi arbitrati sunt qd' plus essent accepturi: acceperūt autē & ipsi singu- los denarios. Et accipientes murmurabāt aduersus p̄fem familias dicē- tes. Hi nouissimi una hora fecerūt: & pares illos nobis fecisti q̄ potan- mus pondus diei & æstus? Ait illi rñdens uni eoz dixit. Amice nō facio tibi iniuriam: nonne ex denario conuenisti mecum? tolle quod tuū est & uade: uolo autē & huic nouissimo dare sicut & tibi: aut nō licet mi- hi quod uolo facere? an oculus tuus neq̄ est: quia ego bonus sum. Sic erunt nouissimi primi: & primi nouissimi. Multi enim sunt uocati pau- ci uerō electi.

Homilia beati Gregorii pape de eadem lctōne. Habita ad- pplm in basilica beati laurentii martyris in septuagesima.

IN explanatione sua multa ad loquēdū sancti euāgelii lectio postu- lat: quā uolo si possum sub breuitate perstringere ne uos & extēsa p̄cessio & plixa expositio uideat onerare. Regnum coeloz p̄fisa- milias simile dicitur qui ad excolendam uineam suā operarios cō- ducit. Quis uero p̄ris familias similitudinem rectius tenet q̄ conditor noster: qui regit quos condidit & electos suos sic in hoc mūdo possidet quasi subiectos dñs in domo? Qui hic habet uineā: uniuersam. i. eccle- siam q̄ ab abeli iusto usq̄ ad ultimū electū qui in fine mūdi nascitur? est: qd' sc̄tōs p̄tulit q̄si tot palmites misit. Hic itaq̄ p̄ ad excolendā uineam suā mane: hora tertia: sexta: nona: & undecima operarios conduxit: quia a mundi huius initio usq̄ ad finē ad erudiendā plebem fidelium p̄ dicatores mittere non destitit. Mane etē mūdi fuit ad adam usq̄ ad noe. Hora uero tertia a noe usq̄ ad abraam. Sexta quoq̄ ab abraā usq̄ ad moysen. Nona autē a moysē usq̄ ad aduentum dñi. Undecima uero aduentu dñi usq̄ ad finē mūdi: in qua p̄dicatores sancti apli missi sunt: qui mercedē plenā & tarde ueniētes acceperūt. Ad erudiendam ergo dñs plebem suā: quasi ad excolendā uineā suam nullo tpe destitit operarios mittere: qui & prius per p̄res & post modū per legis doctores & per pro- phetas ad extremū uerō pro apostolos dū plebis suæ mores excoluit: q̄ si operarios in uineā cultura laborauit. Quamuis in quolibet modulo uel mēsurā q̄sq̄ cū fide recta bone p̄dicator actionis exitit: huius uineæ operarius fuit. Operator ergo mane: hora tertia: sexta & nona: antiquus ille & ebraicus pplus designat. qui in electis suis ab ipso mūdi exordio: dum recta fide deū estuduit colere: q̄si non destitit in uineā cultura la- borare. Ad undecimā uero gentiles uocātur: quib' & dī. (Quid hic sta- tis tota die ociosi?) Qui enim transacto tam longo tempore mūdi pro- uita sua laborare neglexerant q̄si tota die ociosi stabant. Sed pensate fr̄es quid inquisiti respondeant. (Dicunt ei quia nemo nos conduxit:) nullus quippe ad eos p̄iarcha null' propheta uenerat. & quid est dicere ad laborem nemo nos conduxit nisi q̄a uitæ nobis uias null' p̄dicauit. Quid ergo nos a bono opere cessantes in excusatione nostra dicituri su- mus? q̄ pene a m̄ris utero ad fidem uenimus: qui uerba uitæ ab ipsis cu- nabilis audiuius. q̄ ab uberib' sanctæ ecclesiæ potū supernæ p̄dica- tionis suximus cum lacte carnis? Possunt uero & easdem ditteritates hora: & etiam ad unūquemq̄ hominem per ætatem momēta distinge- re. mane quippe intellectus nostri pueritia est. Hora autē tertia ado- lescentia intelligi potest: quia q̄si tam sol in altum p̄ficit: dū calor æta- tis crescit. Sequetur iuuentus est. quia uelut in centro sol figitur: dum in ea plenitudo roboris solidatur. Nona autē senectus intelligitur: in qua sol uelut ab alto axe descendit: quia ea ætas a calore iuuentutis deficit. Undecima uera hora est ea ætas quæ decrepita uel ueterana dicitur.

Ecclesia ab ab- bel iusto ince- pit.

ad Sunduari- as h3 etates.

xp̄iani a bono- ope cessantes- uix se excusa- bunt apd' dñm.

Vnde & greci ualde seniores nō gerontas: sed presbyteros appellant ne plusq̄ senes esse insinuent: quos proveciores uocant. Quia ergo ad uitam bonā ali² in puericia. alius in adolescētia alius in iuuetute ali² in senectute alius in decrepita etate perducit: q̄si diuersis horis operarii ad uineā uocātur. mores ergo uos fr̄es aspiciate & si iā dei operarii estis uideate. Penset unusquisq̄ qd̄ agat & consideret si in domini uinea laborat. Qui enim in hac uita ea q̄ sunt hui² mūdi q̄rit: adhuc ad dñi uineā non uenit. Illi nāq̄ deo laborant q̄ non sua: sed lucra dñica q̄rūt. Qui zelo charitatis studio pietatis inseruiūt. animab² lucrandis inuigilant. perducere & alios secū ad regnū festināt. Nam q̄ sibi uiuit: qui carnis uoluptatib² pascit: recte ociosus redarguit: quia fructum diuini operis non sectat. Qui uero & usq̄ ad etatē ultimam deo uiuere neglexerit: q̄si usq̄ ad undecimā ociosus stetit: unde recte usq̄ ad undecimā torpentib² dī. (Quid hic statis tota die ociosi.) Ac si aperte dicat: & si deo uiuere in puericia & in iuuetute noluitis. saltem in ultima etate respiciate: & ad uite uias cū iam laboraturi multū nō estis: uel sero uenite. Et tales ergo p̄ familias uocat & plarūq̄ ante romūerāt: quia pri² ad regnū de corpore exeūt: q̄ hi qui iā a puericia uocati esse uidebāt. An non ad undecimā uenit latro: qui & si nō habuit per etatem: habuit tñ sero per penā: qui deū in cruce p̄fess² est: & pene cū uoce sentēciæ sp̄m exalauit uite? A nouissimo autē reddere denariū p̄ familias coepit: quia ad paradysi requiē pri² latronē q̄ petrū perduxit. Quāti p̄es ante legem: q̄nti sub lege fuerūt: & tñ hi qui in dñi aduētū uocati sūt: ad celos regnū sine aliq̄ tarditate peruenerūt. Eūdem ergo denariū acceperunt qui laborauerūt ad undecimā: quē expectauerūt toto desiderio qui laborauerūt ad primā: quia eglē uitæ æternæ retribucionē sortiti sūt: cū his q̄ a mūdi incio uocati fuerāt hi in mūdi termino ad dñm uenerūt. Vnde & hi in labore p̄cesserāt. Murmurātes dicūt. (Hi nouissimi una hora fecerūt: & pares nobis illos fecisti: qui portauim² pōd² diei & est²) Pond² em̄ diei & æst² portauerūt hi quos a mūdi incio q̄ditū hic contigit uiuere: necesse fuit etiā lōgiora carnis tētamēta tollerare. Vnicuiq̄ em̄ pond² diei & est² ferre est: per lōgioris uitæ t̄pā carnis suæ calore fatigari. Sed q̄ri potest quomodo marmurasse dicti sūt: qui salte sero ad regnū uocant? Celos etem̄ regnū null² marmuras accipit: null² qui accipit marmurare potest. Sed quia antiqui p̄es usq̄ ad aduētū domini q̄ntūlibet iuste uinxerint: ducti ad regnū non sunt: nisi ille descendet qui paradysi claustra hominib² interposicione sue mortis aperiret. Eo² ergo hoc ip̄m marmurasse est: qd̄ & recte pro percipiēdo regno uixerūt & tñ diu ad percipiēdū regnū dilati sūt. Quos enim post peractam iusticiam inferni loca (q̄ uix tranquilla) susceperūt eis profecto laborasse fuit in uinea: & marmurasse. Quasi ergo post marmura-

Uinea dñi q̄ dñi recte colere.

Qui sine fructu iuuetute p̄terit salte i senectute nitat bene uiuere.

Regnū celorū an possit carni marmurari.

tionem denariū accipiunt: qui post lōga inferni tempora ad gaudia regni peruenerūt. Nos autē q̄ ad undecimā uenimus post laborem nō marmuramus & denariū accipimus: quia post mediatoris aduētū in hoc mundo uenientes ad regnū ducimur: mox ut de corpore exim²: & illud sine mora percipim²: qd̄ antiqui p̄es cū magna percipere dilatio nemeruerunt. Vnde idē pater familias dicit. (Volo & huic nouissimo dare sicut & tibi.) Et quia ipsa regni perceptio eius est bonitas uolūtatis: recte subiūgit (an nō licet mihi qd̄ uolo facere.) Stulta em̄ q̄stio ē hominis cōtra benignitatē dei. Cōq̄rendum q̄ppe esset si nō daret qd̄ deberet: sed nō si daret qd̄ debuerit. Vnde aperte subdit (an ocul² tu² ne q̄ est q̄a ego bon² sū. Nemo autē se de opere: nemo de t̄pē extollat: cum hac expleta sententiā subsequēter ueritas clamet. (Sic erūt nouissimi primi & primi nouissimi.) Ecce em̄ & si iā scim² q̄. i. quāta bona egim² ad huc supern² iudex q̄ subtilitate hec examinet ignoram². Et q̄dem gaudēdū cuiq̄ summopere est in regno dei eē uel ultimū. Sed post hec terribile est ualde qd̄ sequit. Multi em̄ sunt uocati pauci uero electi. Quia ad fidē plures ueniūt: & ad celeste regnū pauci perducūtur. Ecce enim ad hodiernam festiuitatē q̄ multi conuenimus: ecclesie parietes implem²: sed tñ quis sciat quā pauci sunt qui in illo electorū grege numerant. Ecce uos oīm xpm̄ clamat. Sed uita oīm xpm̄ nō clamat pleriq̄ deū uocib² sequunt morib² fugiūt. Hinc etem̄ paul² dicit. Qui confitent se nosse deū factis autē negāt. Hinc iacobus ait. Fides sine operib² mortua est. Hinc per psalmistā dñs dicit. Annūciaui & locutus sum multiplicati sunt super numerū. Vo cāte em̄ dño super numerū multiplicat fideles: quia nō nūq̄ etiā hi ad fidē ueniūt: qui ad electorum numerū nō pertingūt. Hic em̄ fidelib² per p̄fessionē admixti sūt: sed propter uitā reprobā illic numerari i sorte fidelium nō merēt. Hoc ouile scētē ecclesie hedos cū agnis recipit sed attestāte euāgelio cū iudex uenerit bonos a malis separat sicut pastor segregat oues ab hedis. Nec em̄ possūt qui hic carnis sue uoluptatibus seruiūt: illic in ouium grege numerari. Illic eos a sorte humiliū iudex separat: qui se hic in superbie cornibus exaltāt. Regnū celi percipere neq̄unt. qui hic & in celesti fide positi toto desiderio terrā q̄rūt. Et multos tales intra sanctā ecclesiā fratres charissimi cernitis: sed eos nec imitari nec despiciere debetis. Quid em̄ sit hodie aspiciamus: sed quid cras futurus sit unusq̄sq̄ nescimus. Plerūq̄: & qui post uos uenite cernit: per agilitatē nos bōi opis atcedit: & uix eū cras seq̄mur: quē hodie preire uidebamus. Ecce cū stephanus certe pro fide moretū: saulus lapidantiū uestimēta seruabat. Omnium ergo manibus ipse lapidauit: q̄ ad lapidādū oēs expeditos reddidit: & tñ eundē ipsum in scētā ecclesia laborib² antecessit: quē per seq̄ndo martyre fecit. Duo ergo sunt q̄ sollicitē pensare debem². Quia em̄ multi uocati sed

Timot. i. d.
Iaco. ii. d.
Ibid. xxxix.

Mat. xxv. c.

Regnū celorū
q̄b² dnegatū ē

Actū. vii. g.

pauci electi sunt. Primum est ut de se quisq; minime presumat: quia & si iam ad fidem uocatus est utrum perenni regno dignus sit: nescit. Secundum uero est ut unusquisque proximum quem fortasse iacere in nituis respicit: desperare non audeat: quia diuine misericordie diuitias ignorat.

¶ Segmentum ex euangelio Luce. viii. cap. A. quod canitur dominica in sexagesima.

In illo tempore. Cum turba plurima conueniret ad Iesum & de ciuitatibus properarent ad eum: dixit per similitudinem. Exiit qui seminat seminare semine suum. & dum seminat: aliud cecidit cecus uisus & conculcatus est: & uolucres coeli comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram. & natum aruit: quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas: & simul exortum spinis suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam: & ortum fecit fructum centuplum. Hac dicens clamabat. Qui habet aures audiendi audiat. Interrogabant autem eum discipuli eius: quod esset haec parabola. Quibus ipse dixit. Vobis datum est nosse mysterium regni dei: ceteris autem in parabolis: ut uidentes non uideant: & audientes non intelligant. Est autem haec parabola. Semen est uerbum dei. Quod autem secus uiam: hi sunt qui audiunt: deinde uenit diabolus & tollit uerbum de corde eorum: ne credentes salui fiant. Nam quod supra petram: hi sunt qui cum audierint cum gaudio suscipiunt uerbum: & hi radices non habent: quia ad tempus credunt: & in tempore tentacionis recedunt. Quod autem in spinas cecidit: hi sunt qui audierunt & a sollicitudinibus & diuitiis & uoluptatibus uitae uitae uitae suffocantur: & non referunt fructum. Quod autem in bonam terram: hi sunt qui in corde bono & in optimo audientes uerbum retinent: & fructum afferunt in patientia.

¶ Homilia beati Gregorii pape. Habita ad populum in basilica beati Pauli Apostoli. *Sexagesima*

Lectio sancti euangelii quam modo fratres Charissimi audistis eupositione non indiget sed ammonitione. Quam enim per se metipsam ueritas exposuit: hanc discutere humana fragilitas non praesumat. Sed est quod solliciti in hac ipsa expositione dominica pensare debeatis: quia si nos uobis semen uerbum agrum mundum uolucres demonia spinas diuitias significare dicerem: ad credendum nobis mens uestra forsitan dubitaret. Unde & idem dominus per semetipsum dignatus est exponere quod dicebat: ut sciat is rebus significationes quae re in his etiam quod per semetipsum uoluit explanare. Exponendo ergo quod dixit: figurate se loqui innotuit: quatinus certos uos redderet: cum uobis nostra fragilitas uerborum illius figuras aperiret. Quis enim mihi unquam crederet: si spinas diuitias interpretari uoluissim? maxime cum ille punxerit: & iste delectent? Et tamen spine sunt: quia cogitationum suarum punxerunt mentem lacerant: & cum usque ad periculum pertrahunt: quasi insili-

sto uulnere cruentant. Quas bene hoc in loco (alio euangelista testante) nequaquam dominus diuitias: sed fallaces diuitias appellat. Fallaces enim sunt qui nobiscum diu permanere non possunt. Fallaces sunt qui mentis inopia non expellunt. Sole autem diuitiae uerae sunt qui nos diuites uirtutibus faciunt. Si ergo fratres charissimi diuites esse cupitis: ueras diuitias amate. Si culmen ueri honoris queritis: ad celeste regnum tendite. Si gloriam dignitatum diligitis: in illa superna angelorum curia ascribi festinate. Verba dei quae aures percipitis mente retinete. Cibum enim mentis sermo dei est. Et qui si acceptus cibus stomacho languente reicitur: quando auditus sermo in uentre memoriae non tenetur. Sed si quis alimenta non retinet: huius uita profecto desperatur. Eternae ergo mortis periculum formidate: si cibum quidem sanctae exhortationis accipitis: sed uerba uitae id est alimenta iusticie in memoria non tenetis. Ecce transit omne quod agitis & ad extremum iudicium sine ulla momenti interpositione quorunde uolentes nolentemque properatis. Cur ergo amatur quod relinquitur? Cur negligitur quo peruenitur? Memento quod dicit. (Si quis habet aures audiendi audiat.) Omnes enim qui illic aderant: aures corporis habebant. Sed qui cunctis aures habentibus: si quis habet aures audiendi audiat dicit: aures proculdubio cordis requirit. Curate ergo ut acceptus sermo in cordis aures remaneat. Curate ne semen iuxta uiam cadat: ne malignus spiritus ueniat: & a memoria uerbum tollat. Curate ne petrosa terra semen excipiat: & fructum boni operis sine perseverantie radicibus mittat. Multis enim libet quod audiunt: boni operis initia proponunt: sed mox ut fatigari aduersitatibus ceperint: inchoata derelinquunt. Petrosa ergo terra humorem non habuit: quia hoc quod germinauerat: ad fructum perseverantie non perduxit. Multi namque cum uerbum contra auariciam audiunt: eandem auariciam detestantur: rerum omnium contemptum laudant: sed mox ut uiderit animus quod concupiscat obliuiscitur quod laudabat. Multi cum uerbum contra luxuriam audiunt: pollutiones carnis non solum perpetrare non appetunt: sed etiam perpetratas erubescunt. Sed mox ut carnis species eorum oculis apparet: sic mens ad desiderium rapit: ac si adhuc ab ea nihil sit contra haec eadem desideria delibatum. Damna agit: quicquid egisse se meminit iam & ipse dannauit. Sepe etiam contra culpas compungimur: & tamen post fletum ad eandem culpas redimus. Sic Balaam israelitici populi tabernacula contemplatus fleuit: eisque se similem fieri in morte depoposcit dicens. Moriatur anima mea morte iustorum: & fiant nouissima mea istorum similia: sed mox ut hora compunctionis transit: in auaritia nequitiam exarsit. nam propter promissa munera in eiusdem populi mortem consilium dedit: cuius morti in morte se fieri similem optauit. Et oblitus est quod planxerat: cum extinguere noluit quod per auariciam ardebat.

Abat. xlii. c.

Diuitie dicuntur fallaces.

Cibus mentis est sermo dei.

Judicium ad extremum sine intermissione peramus.

Muc. xlii. b. Balaam propter auaritiam in populo necesse conuenit.

Notandū uero est qđ exponēs dñs dicit. Quia sollicitudines & uoluptates & diuicie suffocāt uerbū. Suffocāt em̄ qđ importunis cogitationibus suis guttur mētis strāgulāt: & dū bonū desiderū intrare ad cor nō finūt: qđsi aditū flatus uitalis necāt. Notandū etiā qđ duo sunt qđ diuiciis iūgit: sollicitudines uidelicet & uoluptates: qđ profecto & per curā mētē opprimūt: & per affluenciā resoluūt. Res em̄ cōtrarie possessores suos afflictos & lubricos faciūt. Sed qđ uoluptas uenire non potest cū afflictioe: alio qđem tempore per custodie sue sollicitudinem affligūt: atq; alio per abundantiam ad uoluptates emolliūt. Terra autē bona fructū per patientiam reddit: qđ uidelicet nulla sunt bona qđ agim⁹: si non eq̄nimitē etiā proximorū mala tolleram⁹. Quanto enim qđq; alti⁹ profecerit: tanto in hoc mūdo inuenit qđ duri⁹ portet. Quia cū a præsenti seclō mentis nostre delectatio uel dilectio deficit eiusdem seclī ad ueritas crescit. Hinc est enim qđ plerosq; cernim⁹ & bona agere: & tamen sub graui tribulationū fasce desudare. Terrena namq; iam desideria fugūt: & ramen flagellis duriorib⁹ fatigant. Sediuxta uocem domini fructū per patientiam reddūt: quia cū humiliter flagella suscipiunt: post flagella ad requiem sublimiter suscipiunt. Sic una calcib⁹ tundit: & in uini saporem liquat. Sic oliua contusionib⁹ expressa amurcharum suā deserit: & in olei liquorem pinguefcit. Sic per trituram areq; a paleis grana separant: & ad horreū purgata perueniūt. Quisq; ergo appetit plene uicia uincere: studeat humiliter purgationis sue flagella tollerare: ut tanto post ad iudiciū mūdior ueniat: quāto nūc ei⁹ rubiginem ignis tribulationis purgat.

¶ Segmentū ex euangelio Luce. xviii. cap. E. qđ canitur dñica in quinquagesima.

In illo tpe assumpsit autē iesus duodecim discipulos suos & ait illis. Ecce ascēdim⁹ ierosolymam: & consumabūtur omnia qđ scripta sunt per pphetas de filio hominis. Tradetur em̄ gentib⁹ & illudetur & flagellabitur: & cōspuetur. Et postqđ flagellauerint occidēt eū: & die tertia resurget. Et ipsi nihil horū intellexerūt. Erat autē uerbum istud absconditū ab eis & nō intelligebāt qđ dicebāt. Factū est autē cū appropinquaret hierico: cecus qđā sedebat secus uia mendicās. Et cū audiret turbā ptereuntē interrogabat qđ hoc eēt. Dixerūt autē ei: qđ iesus nazarenus trāsiret. Et exclamauit dicēs. Iesu fili dauid: miserere mei. Et qđ preibāt increpabāt eū ut taceret. Ipse uero multo magis clamabat. Fili dauid: miserere mei. Stās autē iesus iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset interrogauit illum dicens. Quid tibi uis faciā? At ille dixit. Domine ut uideam. Et iesus dixit illi. Respice. fides tua te saluum fecit. Et confestim uidit: & seq̄batur illum magnificans deū. Et omnis plebs aut uidit: dedit laudem deo.

Bonis qñq; graues cōtinētur afflictioes

¶ Homilia beati Gregorii pape. Habita ad pplm̄ in basilica beati Petri Ap̄li. Dñica in quinquagesima.

Redemptor noster p̄uidens ex passione sua discipulorum animos perturbados: eis lōge ate & eiusdē passiois penā: & resurrectionis sue gl̄iam p̄dixit. ut cum eū morientē. (sicut p̄dictū est) cernerēt: etiā resurrecturū nō dubitaret. Sed qđ carnales adhuc discipuli nullo modo ualebāt capere uerba mysterii: uenitur ad miraculū. Ante eorū oculos cecos lumē recepit. ut qui cœlestis mysterii uerba non caperēt eos ad fidē celestia facta solidarēt. Sed miracula dñi & saluatoris nostri: sic accipiēda sunt fides mei: ut & in ueritate credant facta: & tñ per significationem nobis aliquid innuant. Opera quippe eius & per potentiā aliud oñduat: & per mysteriū aliud loquūtur. Ecce em̄ quis iuxta historīā cecus iste fuerit: ignoram⁹ sed tñ quid per mysterium significet nouimus. Cecus quippe est genus humanum qđ in pariete primo a paradyssi gaudiis expulsus: claritatem supernæ lucis ignorans: damnationis sue tenebras patitur: sed tamen per redemptoris sui p̄sentiam illuminatur: ut interne lucis gaudia iā per desiderium uideat atq; in uia uite boni operis gressus ponat. Notādum uero est qđ cum iesus hierico appropinquare dicitur: cecus illuminatur. Hierico quippe interpretatur luna: Luna autem in sacro eloquio p̄ defectu ponitur carnis: qđ dum mēstruis momētis decrescit defectum n̄e mortalitatis designat. Dum igitur conditor n̄e appropinquat hierico cecus ad lumen redit: quia dum diuinitas defectū n̄e carnis suscepit: humanū gen⁹ lumen qđ amiserat recepit. Vnde em̄ deus humana patitur: inde homo ad diuina subleuatur. Qui uidelicet cecus recte & iuxta uiam sedere & mendicās esse describitur. Ipsa em̄ ueritas dicit. Ego sum uia. Qui ergo eterne lucis claritatem nescit: cecus est. Sed si iā in redemptorē credit iuxta uia sedet: si autē iā credit: sed ut eternum lumen recipiat rogare dissimulat: atq; a p̄cibus cessat: cecus equidem iuxta uia sedet: sed minime mendicat. Si uero & crediderit: & cecitatem cordis sui cognouerit: sed ut lumen ueritatis recipiat postulat: iuxta uiam cecus sedet & mendicat. Quisquis ergo cecitatis sue tenebras agnoscit: quisquis hoc quod sibi deest: lumē eternitatis intelligit: clamet medullis cordis: clamet uocibus mētis dicēs. (Iesu fili dauid miserere mei.) Sed quid clamate ceco subiungit audiamus. (Et qui p̄bant increpabāt eum ut taceret.) Quid autē significant isti qui iesum uenientē p̄cedant: nisi desideriorū carnaliū turbas: tumultusq; uitiorum: qui priusq; iesus ad cor n̄m ueniat: tentationibus suis cogitationem n̄am dissipat: & uoces cordis in orōne perturbāt. Sepe nāq; dum querit ad dñm post perpetrata uitia uolumus: dū extra hec eadem exorare uitia qđ perpetrāuimus conamur occurrunt cordi nostro phantasmata peccatorum quæ fecimus: mentis nostre aciem

¶ Siracla x p̄ ultra ipas xitātē aliqd innuunt.

¶ Hierico luna interpretatur. Luna p̄ defectu ponitur in sacro eloquio. Sen⁹ hūanū qđ recepit lumen qđ amiserat. Joan. xiiii. a

¶ Conuersio peccatorū ad dñm qđ impedit

reuerberāt: pfundunt animum: & uocem nre deprecationis pmūt. (Qui pibant ergo increpabāt eum ut taceret.) Quia priuſq̄ iefus ad cor nrm ueniat: mala q̄ fecimus cogitationi nre ſuis imaginib⁹ illiſa: in ipa nra nos oīone perturbāt. Sed qd̄ adhuc illuminādus iſte cecus fecit. audiamus. ſeq̄tur. (Ipe uero multo magis clamabat. Fili dauid miſerere mei) Ecce quē turba increpat ut taceat: magis ac magis clamat: q̄ q̄nto grauiori tumultu cogitationū carnaliū pmimur: tāto oīoni inſiſtere ardērius debemus. Contradicit turba ne clamemus: quia pctōrum nrorum phāſmata plerūq̄ in oīone patimur. Sed nimis neceſſe eſt ut uox cordis nri quo durius repellitur: eo ualentius inſiſtat: q̄tinus cogitatiois illicite tumultū ſuperet: atq̄ ad pias aures dñi nimietate ſue importunitatis erumpat. In ſe (ut ſuſpicor) recognoſcit unuſquiſq̄ qd̄ dicimus: q̄ adūm ab hoc mūdo animum ad deū mutat⁹: dum ad oīonis opus conuertimur: ipſa q̄ prius delectabiliter geſſim⁹: imp̄ortuna poſt & grauiā in oīone nra tolleramus. Vix eoꝝ cogitatio manu ſancti deſiderii ab oculis cordis abiicit. Vix eoꝝ phāſmata per penitētie lamēta ſuperātur. Sed cum in oīone nra uehemēter inſiſtimus trāſeuntem iefum mētri ſigimus. Vnde illic ſubditur. (Stās autem iefus iſſit illum adduci ad ſe.) Ecce ſtat q̄ ante trāſiebat: quia dum adhuc turbas phantasmātū in oīone patimur: iefum aliq̄tenus trāſeuntem ſentim⁹. Cum uero oīoni uehemēter inſiſtimus: ſtat iefus ut lucem reſtituat: q̄ deus in corde ſigitur: & lux amiſſa reparatur. Qua tñ in re & aliud aliqd̄ nobis dominus innuit: qd̄ intelligi de humanitate ac diuinitate illi⁹ utiliter poſſit. Clamātem etem cecum iefus trāſiēs audiuit: ſed ſtās miraculum illuminatiois exhibuit. Trāſire nāq̄ humanitas eſt: ſtare diuinitatis. Per humanitatem q̄ppe habuit naſci creſcere mori reſurgere de loco ad locū uenire: q̄ ergo in diuinitate mutabilitas nō eſt: atq̄ hoc ipm̄ mutare trāſire eſt: p̄fecto iſte trāſitus ex carne eſt: nō ex diuinitate. Per diuinitatē uero ei ſemper ſtare eſt: q̄ ubiq̄ p̄ſens nec per motū uenit: nec per motū recedit. Cecum igit̄ clamātem dñs trāſiens audiuit: ſtās illuminauit: q̄ nō ſolum per humanitatē ſuā uocibus nre cecitatis compatiēdo miſertus eſt ſed & lumē ḡſe nobis per diuinitatis potentia inſudat. Et notandum qd̄ ceco uenienti dicat. (Quid tibi uis faciam⁹?) Nunqd̄ qui lumē redde re poterat: qd̄ uellet cecus ignorabat⁹? Sed peti uult hoc qd̄ nos & petere: & ſe concedere p̄noſcit. Importune nāq̄ ad oīonem nos ammonet: & tñ dicit. Scit namq̄ p̄ ueſter quid opus ſit uobis ante q̄ petatis eū. Ad hoc ergo requirit ut petatur: ad hoc requirit ut cor ad oīonem excitet. Vnde & cecus protinus adiunxit. (Dñe ut uideam.) Ecce cecus a dño non aurum: ſed lucem querit. Paruipendit extra lucem aliquid petere: quia & ſi habere cecus quodlibet poteſt: ſine luce non poteſt uidere qd̄ habet. Imitemur igitur fr̄es chariſſimi eum quē & corpore audiui⁹:

Ep̄iſt. v. de di-
uix ſp̄atū
amplēctitur.

Humanitatis
xp̄i trāſire
ſtare diuinita-
tis.

ſabb. vi. a

& mente illuminatum: nō falſas diuitias: nō tērena dona: non fugiti-
uos honores a dño: ſed lucem q̄ramus: nec lucem que loco clauditur: q̄
tpe finitur: q̄ noctium interruptione uariatur: q̄ nobis cōmuniter cum
pecoribus cernitur: ſed lucem q̄ramus quā uidere cum ſolis āgelis poſ-
ſimus: quā nec initium inchoat: nec finis anguſtat. Ad quā p̄fecto lucē
uia fides eſt: unde recte & illuminādo ceco protinus ſndetur. (Reſpice:
fides tua te ſaluū fecit.) ſed ad hoc cogitatio carnalis dicit. Quo mo-
do poſſum lucem ſp̄ualem q̄rere: quam uidere non poſſum⁹? Vnde mi-
hi certū eſt ſi ſit: q̄ corporeis oculis nō inſulget⁹? Cui ſcilicet cogitationi
eſt quod breuiter quiſq̄ reſpondeat: dicens: q̄ & hec ipſa q̄ ſentit: non
per corpus ſed per animā cogitat. Et nemo uā animā uiuet nec tamen
ſe dubitat habere animā quā non uidet: ex inuiſibili nāq̄ anima: uiſibi-
le regitur corpus ſi auferatur quod eſt inuiſibile: protinus corrui hoc
quod uiſibile ſtare uidebatur. Ex inuiſibili ergo ſubſtātia in hac uita uiſi-
bili uiuitur: & eſſe uita inuiſibilis dubitatur. Sed iā petenti ceco qd̄ factū
eſt: uel quid ipſe fecerit audiamus. ſequitur. (Et conſeſſim uidit & ſeque-
batur eum.) Videt & ſequitur: qui bonum quod intelligit op̄rat. Vi-
det autem ſed non ſequitur: qui bonum quidē intelligit ſed bona ope-
rari contemnit. Si ergo fratres chariſſimi cecitatem iam noſtre peregrina-
tionis agnoſcimus: ſi credendo in redemptoris noſtri myſteriū iuxta
uiam ſedemus ſi exorando cotidie ab auctore noſtre uite lucē petimus:
ſi eadem luce iam per intellectum uidendo illuminati poſt cecitatem ſu-
mus: iefum quem mente cernimus: opere ſequamur. Aſpiciamus quā
graditur: & eius ueſtigia imitando reneamus. Iefum em̄ ſequitur q̄ inui-
tatur. Huic namq̄ dicit. Sequere me. Et dimitte mortuos ſepelire mor-
tuos ſuos: ſequere em̄ dicitur. i. imitare. Hinc ruruſus ammonet dicens.
Si quis mihi miniſtrat: me ſequatur. Conſideremus ergo quā graditur:
ut ſe qui mereamur. Ecce cum ſi dñs & creator angelorum: luſceptur⁹
naturam nram quā condidit in uterum uirginis uenit. Naſci tamen in
hoc mundo per diuites noluit: parentes pauperes elegit. Vnde & cum
agnus qui p̄ illo offerretur deſuit: columbarum pullos & par turturam
ad ſacrificium mater inuenit. Proſperati in mundo noluit: opprobria
irriſioneſq̄ tolerauit ſputa: flagella: alapas: spineam coronam: crucem
ſubſtinuit. Et qui rerum corporalium delectatiōe a gaudio interno ce-
cidimus: cum qua amaritudine illuc redeatur oñdit. Quid itaq̄ homo
p̄ ſe pati debet ſi tāta deus p̄ hominibus pertulit? Qui ergo in chriſtum
iam credit: ſed adhuc auaritie lucra ſectatur: in ſuperbia honoris extol-
litur: inuidie ſaſcibus inardescit: libidinis ſe immundicia polluit: p̄ſpera
q̄ in mundo ſunt concupiſcit: iefum in quem credit: ſequi contemnit.
Diuerſo quippe itinere ambulat ſi gaudia delectationeſq̄ appetit. Cui
dux ſuus uia amaritudinis oſtendit. Reuocemus ergo ante oculos pec-

Luce & nō ter-
rena q̄ramus
a dño.

ſp̄atū

ſabb. vii. e
in oīone
ſepelire
Joan. vii. d.
peccata dñi
in uita

xps̄ p̄ hoibus
multa tollere
uit.

xpm̄ ſuo itinere
ambulātes
inueniamus.

cata q̄ fecimus: cōsideremus q̄ terribilis iudex hæc puniturus adueniat. Mentē formem⁹ ad lamenta. Vita n̄ra ad t̄ps amarescat in penitētiē ne eternā amaritudinē sentiat in uindicta. Per fletus q̄ppe ad gaudia perducimur ueritate pollicēte q̄ ait. B̄i qui lugent: qm̄ ipsi p̄solabūtur. Ad fletū uero per gaudia peruenitur hac eadem ueritate attestāte q̄ ait. Ve uobis q̄ ridetis nunc: quia lugebitis & ftebitis. Si ergo retributiōis gaudium in peruentiōe q̄rimus: poenitentiē amaritudinē in uia teneamus. Sicq̄ fit: ut nō solū n̄ra in deū uita p̄ficiat sed hec ipsa n̄ra p̄uersatio ad laudem dei: & alios ascēdat. Vnde illic subditur. (Et omnis plebs ut uisit dedit laudem deo.)

¶ Segmentum ex euangelio matthei. iiii. capite. a. quod canitur dñica. i. quadragesima:

In illo t̄pe ductus est iesus in desertum a spū: ut tentaretur a diabolo. Et cum ieiunasset quadraginta diebus & quadraginta noctib⁹ postea esuriit. Et accedens tentator dixit ei. Si filius dei es dic ut lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit. Scriptum est non in solo pane uiuit homo: sed in omni uerbo quod procedit ex ore dei. Tūc assumpsit eum diabolus in sc̄am ciuitatē: & statuit eum supra pinaculum templi & dixit ei. Si filius dei es mitte te deorsum: scriptum est em̄ quia āgelis suis mādauit de te: & in manibus tollēt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. At illi iesus rursus. Scriptum est. Non tentabis dñm deum tuum. I t̄p̄ assumpsit eum diabol⁹ in montem excelsum ualde: & oñdit ei omnia regna mundi & gloriā eorum: & dixit ei. Hec omnia tibi dabo: si cadens adoraueris me. Tunc dicit ei iesus. Vade sathana. Scriptum est em̄. Dominum deum tuum adorabis: & illi soli seruiēs. Tunc reliquit eum diabolus & ecce āgelī accesserūt: & ministrabāt ei. *ministrabant*

in ista dicitur.
¶ Non in solo pane uiuit homo: grece est uiuet in futuro. Et similiter angelis suis mandabit in futuro: nō mādauit in p̄terito: in psalmo similiter ē erratū hoc dicit laurētius culpa in p̄ssoris uel alicui⁹ temerarij correctoris. Itē ibi ne forte offendi legē dū cē neq̄i uel ne uis q̄: sicut in psalmo. neq̄i dicat inimicus etc. Itē. Vade sathana. grece est abi post me sathana. habet autē sathanas accentū in penultima q̄ longa est.

¶ Homilia beati Gregorii pape de eadem lectione. Habita ad pp̄lm̄ in basilica sancti iōanis q̄ dī constantiniana dominica. i. in q̄dragesima.

Dubitari a quibusdam solet: a quo spiritu sit Iesus ductus in desertum: propter hoc quod subditur. Assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem. Et rursus. Assumpsit eum in montem excelsum. Sed uere & absq̄ ulla questione conuenienter: accipit: ut a sancto spiritu in desertum ductus credatur: ut illic eum suus spiritus duceret ubi hunc ad tentandum spiritus malignus inueniret. Sed ecce cum dicitur deus homo: uel in excelsum mon-

Mat. v. a.

Luce. vi. a.

Deut. viii. a.

Psal. xc.

Deut. vi. c.

Deut. vi. a.

Iesus spū sancto uocatus est in desertum.

tem uel in sanctam ciuitatem a diabolo assumptus: mens refugit credere: humana hoc audire aures expanescunt. Qui tamen non esse incredibilia ista cognoscimus: si in illo & alia facta pensam⁹. Certe iniquoz omnium diabol⁹ caput est: & hui⁹ capitis membra sunt omnes iniqui. An non diaboli membrū fuit pilat⁹. An non diaboli mēbra iudæi persequentes: & milites crucifigētes xpm̄ fuerūt. Quid ergo mir⁹ si se ab illo permisit in montē duci: qui se pertulit etiā & a membris illi⁹ crucifigē. Non est ergo indignū redēptori nostro qd̄ tētati uoluit qui uenerat occidi. Iustū quippe erat ut sic tētaciones nostras suis tētationib⁹ uinceret: sicut mortē nostrā uenerat sua morte superare. Sed sciendum nobis est q̄a trib⁹ modis tētacio agit: suggestionē: delectacione cōsensu. Et nos cum tētamur plarūq̄ in delectacionē: aut etiā in consensum labimur: quia ex carnis p̄ctō propagati in nobis etiā ipsis gerim⁹ unde certamina tolleram⁹. De uero qui in utero uirginis incarnat⁹ in mundum sine p̄ctō uenerat: nihil contradictionis in semetipso tollerabat. Tentari ergo per suggestionē potuit: sed ei⁹ mentem peccati delectatio nō mordit: atq̄ ideo omnis diabolica illa tētacio foris non int⁹ fuit. Sed si ipm̄ ordinem tentacionis ei⁹ aspiciam⁹: pensam⁹ q̄nta magnitudine nos a tentacione liberamur. Antiqu⁹ hostis contra primum hominem patientem n̄m in trib⁹ se tentacionib⁹ erexit: q̄a hūc uidelicet gula: uana gloria & auaricia tentauit: sed tentādo superauit quia sibi eum per consensum subdidit. Ex gula quippe tētauit: cū cibū ligni uetitem ostēdit: atq̄ comedēdum suasi. Ex uana autē gloria tētauit cū diceret. Eritis sicut dii. Et ex prouectū auariciæ tētauit cum diceret. Sciētes bonū & malū. Auaricia enim non solum pecuniæ est sed etiam altitudinis. Reſſte enim auariciam honoris rapina pertineret: nequa q̄ paul⁹ de unigenito dei filio diceret. Non rapinā arbitrat⁹ est esse se eq̄lem deo. In hoc ergo diabol⁹ parētem n̄m ad superbiā traxit: quo eū ad auariciā sublimitatis excitauit. Sed quib⁹ modis primū hominē strauit: eisdē modis secundo hominē tētator succubui. Per gulā quippe tentat cū dicit. (Dic ut lapides isti panes fiāt.) Per uanā gloriā tētat cum dicit. (Si filius dei es mitte te deorsum.) Per sublimitatis auariciam tentat: cū omnia regna mundi oñdit dicēs. (Hæc omnia tibi dabo si procidēs adoraueris me.) Sed eisdē modis a sc̄o homine uincit: quib⁹ primum se uicisse gloria bat: ut a nostris cordibus ipso auditu captus exeat quo nos aditu intromissim⁹ tenebat. Sed aliud est fr̄es charissimi qd̄ in hac tentaciōe dominica considerare debeamus: quia tentatus a diabolo dominus: sacri eloqui p̄cepta t̄ndit: & qui eo uerbo qd̄ erat tētatorē suum mergere in abyssum poterat: uirtutē suæ potēcie non oñdit. Sola diuinæ scripturę p̄cepta edidit: q̄tinus suæ nobis pacienciæ praberet exemplum: ut quo-

Adilatus fuit membrū diaboli

Tētatio tripli- citer agitur.

Adam triplici tentatiōe tēntus fuit.

Sen. iij. a.

It̄s dicitur.

Ad philip. ii. a.

liberes ut plu-
rimū sunt im-
pientes

7
v. ten. 8. F

Quadrages-
ma q̄re ē i ab-
stinētia. xl. die-
rum.
Exo. xxxiii. d.
lij. Reg. xix. b

ciens a prauis hominibus aliquid patimur: ad doctrinam excitemur po-
cius q̄ ad uindictam. Pensate q̄nta est paciēcia dei: q̄nta est impaciēcia
nostra. Nos si iniuriis aut aliq̄ lesione prouocamur furore permoti aut
quantum possumus nosmet ipsos ulcissimur: aut qd̄ non possumus fa-
cere minamur. Ecce aduersitatē diaboli dñs pertalit: & nihil ei nisi mā-
suetudinis uerba r̄ndit. Porrat quem punire poterat: ut hoc in laudem
eius latius cresceret: si hostem suum non extinguendo: sed interim pa-
tiendo superaret. Notandum uero qd̄ subditur: quia recedente diabo-
lo angeli ministrabāt ei. Ex q̄ re quid aliud quā unius personę utraq̄ na-
tura ōnditur. Quia & homo est quem diabolus tentat: & idē ipse deus
est: cui ab āgelis ministratur. Cognoscamus in eo igit̄ naturam nostrā:
quia nisi hunc diabol⁹ hominem cerceneret: non tētare. Veneremur
in illo diuinitatem suā: quia nisi super omnia deus existeret: ei nullo mo-
do āgeli ministrarēt. Sed quia his diebus q̄dragesime lectio congruit:
nam q̄draginta dieꝝ abstinentiā nostri redēptoris audiuimus: quia qua-
dragesimę t̄ps inchoamus: discutiendū nobis est: cur hec ipsa abstinē-
tia per q̄draginta dierum numeꝝ custodit̄. Moyses em̄ ut legem acci-
peret sc̄do: diebus q̄draginta ieiunauit. Helias in deserto q̄draginta die-
bus abstinuit. Ipse auct̄or hominum ad homines ueniēs in q̄draginta
dieb⁹: omnimodo nullum cibū sumpsit. Nos quoq̄ q̄ntum possumus:
annuo q̄dragesime t̄pe carnē nostrā per abstinentiā affligere conemur.
Cur ergo in abstinentia q̄dragenarius numerus custoditur: nisi q̄a uir-
tus decalogi per libros q̄ttuor sancti euāgelii impletur. Denarius etem̄
numerus quater ductus in q̄dragenarium surgit: q̄a nunc decalogi mā-
data perficimus: cum profecto q̄ttuor libros sancti euāgelii custodim⁹.
Ex qua re sentiri & aliud potest. In hoc enim mortali corpore ex quat-
tuor elementis subsistimus: & per uoluptates eiusdem corporis præcep-
tis dominicis contrahimur. Præcepta aut̄ dominica per decalogū sunt
accepta. Quia ergo per carnis desideria decalogi mādata contēpim⁹:
dignū est ut eādē carnem q̄terdecies affligam⁹. Quāuis de hoc q̄dra-
gesime t̄pe est adhuc aliud qd̄ possit intelligi. A p̄senti enim die usq̄ ad
paschalis solemnitatis gaudia sex hebdomade ueniūt. Quaz uidelicet
dies: q̄draginta duo fiunt. Ex quibus dum sex dies dñici abstinētie sub-
trahunt̄. non plus in abstinētia quā triginta & sex dies remanēt. Dum
uero per trecentos & sexaginta quinque dies annus ducitur: nos autē per
triginta & sex dies affligimur: q̄si anni nostri decimas deo damus: ut q̄
nobis metipsis per acceptum annum in uiximus: auct̄ori nostro nos in
eius decimis per abstinentiā mortificemus. Vnde frat̄es charissimi: sicut
offerre in lege iubemini decimas rerum: ita ei offerre: contendite & de-
cimas dierum. Vnusquisq̄ in quātum uirtus suppetit: carnem maceret
eiusq̄ desideria affligit concupiscentias turpes interficiat. Ut iuxta pau-

Leuit. xviij. a

li nocem hostia uiua fiat. Hostia quippe & immolatur & uina est: quan-
do & ab hac uita homo nō deficit & tñ se a carnalibus desideriis occidit.
Caro nos leta traxit ad culpā. afflicta reducat ad ueniā. Author eterna
mortis n̄ie per fructum ligni uetiti præcepta trāsgressus est. Qui ergo
a paradysi gaudiis per cibum cecidimus: ad hæc in quātum possumus
per abstinentiam resurgamus. Sed nemo sibi eādē abstinentiā solam
credat posse sufficere: cum per p̄phetā dñs dicat. Nōne hoc est maius
ieiunium qd̄ elegit̄? Subiiciens. Frāge esurienti panē tuum: & egenos:
uagosq̄ in domum tuā. cum uideris nudū: operi eū: & carnem tuam ne
despexeris. Illud ergo ieiuniū deus approbat: qd̄ ad eius oculos man⁹
helemosynaz leuat. Quod cum p̄ximi dilectione agitur: quod ex pie-
tate cōditur. Hoc ergo quod tibi subtrahis alteri largire ut unde tua ca-
ro affligitur inde egentis p̄ximi caro reparetur. Hinc enim per p̄phe-
tam dñs dicit. Cum ieiunaretis & plangeretis: nunquid ieiuniū ieiuna-
stis mihi: Et cum comedistis & bibistis. nunquid non uobis comedistis
& uobis metipsis bibistis? Sibi em̄ comedit & bibit q̄ alimenta corporis.
q̄ sunt cōmunia dona cōditoris: sine indigentibus percipit. Et sibi quisq̄
q̄ ieiunat: si ea quę sibi ad tempus subtrahit nō pauperibus tribuit: sed
uentri postmodū offerenda custodit. Hinc per ioh̄elem dicitur. Sancti-
ficare ieiuniū. Ieiuniū quippe sanctificare est: adiunctis bonis aliis dig-
nam deo abstinentiā carnis oñdere. Cesset ira. sopiātur iurgia. In cas-
sum em̄ caro at̄eritur: si a prauis suis uoluptatibus animus nō refrena-
tur. Cum per p̄phetā dñs dicat. Ecce in die ieiuniū ur̄i inuenitur uolup-
tas uestra & omnes debitores ur̄os repetitis. Ecce ad lites & cōtentiōes
ieiunatis: & percutitis pugno impie. Neq̄ em̄ qui a debitore suo hoc qd̄
dedit repetit: aliquid iniūctum facit: sed dignū est ut quisquis se in poeni-
tentia macerat: etiā hoc qd̄ sibi iuste cōpetit interdicit. Sic sic nobis af-
flicti & poenitentib⁹ deo dimittitur qd̄ iniuste egim⁹: si p̄ amore illi⁹ &
hoc qd̄ nobis iuste cōpetit relaxamus.

Decimas re-
rū & uerū de-
bem⁹ offerre.
2id ro. xii. a

2 fac. lviii. d. 8

Auc

zacha. vii. b

Joelis. i. c.

2 fac. lviii. a. 8

¶ Segmentū ex euangelio Matth. xxi.
xy. cap. lra. B. qd̄ canitur dñica se-
cunda in quadragesima.

IN illo tempore. Egressus inde iesus secessit in partes tyri & sidon-
nis. Et ecce mulier chananea a finibus illis egressa clama uit dicēs:
ei. Miserere mei domine fili dauid: filia mea male a demonio ue-
xatur. Qui non respondit ei uerbum. Et accedentes discipuli ei⁹
rogabant cum dicentes. Dimitte eam: quia clamat post nos. Ipse autē
respondens ait. Nō sum missus nisi ad oues quę perierunt domus israel.
At illa uenit & adorauit eū dicens. Dñe adiuua me. Qui respōdens ait.
Nō est bonū sumere panem filiorum: & mittere canibus. At illa dixit.

Sunt

Etiā dñe nam & catelli edunt de micis q̄ cadunt de mēsa dñoz suoz. Tūc rñdens iesus ait illi. O mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut uis. Et sanata est filia eius ex illa hora.

¶ Homilia uenerabilis bede p̄bi.

A Vdiuit uestra dilectio in p̄senti sancti euāgelii lectiōe de do mini n̄i mirabilibus: enūciātem atq; canentē euāgelistam. (Et egressus inde iesus secessit partes tyri & sidonis.) omnis em̄ lex diuinitus inspirata semper uiles est ad docēdum ad audiēdum ad intelligēdum. Ergo si omnis lex diuinitus inspirata a qua p̄phetā & apostoli fuerūt per sp̄m sc̄m locuti in omnibus animā n̄rā uilis est: q̄nto magis qđ ipse dñs n̄r per seipm̄ nobis oñdit. Ergo (egres sus inde iesus abiit in partes tyri & sidonis.) id est reliquit iudeos: & uenit ad gētes. Quos reliq̄t remāserunt in perditione ad quos uenit de perdi tione salui facti sunt. (Egressa mulier clamauit dicentes. Misere mei dñe fili dauid.) O magnū mysterium: dñs egressus es a iudeis: & mulier egressa est a finibus suis. Ille reliquit iudeos: & illa mulier reliquit ido latrā & conuersationē pessimā: quod illi perdiderūt ista inuenit quem illi in lege negauerāt: ista per fidē confessa est. Mulier hęc m̄r est gen/ tium q̄ ex fide xpm̄ cognouit. Pro filia itaq; sua. i. p̄p̄o gētium dñm de p̄catur quia errando per idolatrias & p̄ctā diuersa: male a demonio ue xabatur. Ergo hęc mulier pro filia. i. pro ecclesia gentiū rogat. (Qui non rñdit ei uerbum.) Non quia nolebat dñs curare eam: sed ut malo rem fidem & humilitatem eius oñderet. Nā & discipuli commoti mise ricordia rogauerūt dñm dicētes. (Dimitte eā quia clamat post nos.) q̄ bus rñdit. (Non sum missus nisi ad oues perditas domus isrl̄.) Hinc iam ad cumulum iudeoz: ut nulla sit eis in die iudicii excusatio dicentibus: quia plus ad gētes q̄ ad nos uoluit uenire. Ecce iudæis negātib⁹: mulier gētilis rogat sanitatē filiæ suæ: sed domin⁹ excusat & iterū prociđit & adorauit dicēs. (Domine adiuua me.) Cui iterū dñs ait. (Non est bonū fumere panē filioz & mittere canibus.) qđ ad hęc dicturi sunt iudæi. Ecce illos filios dixit: & gētes canes appellauit. Et itez. Mulier consen tiens saluatori ait. (Etiā domine.) Hoc est scio domine: quia p̄p̄us gētium canes sunt idolis seruiēdo: & contra deum latrādo: sed & catelli edūt de micis q̄ cadunt de mēsa dominoz suoz: id est uenisti ad iudeos & teipm̄ eis exhibuisti & non excipere uoluerunt. Certe uel quod illi repulerunt hoc nobis perentib⁹ dona. Cuius domin⁹ noster importunā fidē cog noscēs ait. O mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut uis.) Accepit fi des qđ opera non merētur. Gentes perfidem de canib⁹ sunt filii effecti. Dicēte domino per prophetā. Vocabo non plebē meā: plebē meam: & non dilectā meam: dilectā meam erit enim in loco ubi uocabuntur filii dei uiui. Ecōtrario nō recipiētes iudei: de filiis canes odibiles effecti sūt.

Lex diuinitus inspirata ad qđ uilis est.

Mulier cha nanea mater cit gentium.

isrl̄

Gentes p̄fide occisib⁹ sunt effecti filij

ad ro. vii.

sicut ipse dñs in passiōe sua loq̄t per p̄phetā dicēs. Circūdederūt me ca nes multi: thauri pingues obfederūt me. Vnde dilectissimi nob̄ cogno uimus de quo ad qđ peruenim⁹? Nō aliqđ sapiam⁹? sed semper & sine ces satione dñm timeam⁹? nā si peccauerim⁹? quia naturalib⁹ ramis non per percit: ne forte nec nobis parcat. Dicēte dño Ecce san⁹ effect⁹ es iā nō li peccare: ne quid deteri⁹ tibi aliquid p̄tingat. Quia oēs nos manifesta ri oportet āte tribunal xpi ut recipiat unusquisq; scđm quod gessit siue bona: siue etiam mala.

¶ Segmentum ex euangelio luce. xi. cap. lra. B. qđ canitur dñica tertia in quadragesima.

E T erat iesus eiiciēs demoniū & ill⁹ erat mut⁹. Et cū eiecisset de moniū: locut⁹ est mut⁹: & admirare sunt turbe. Quidā autē ex eis dixerūt. In beelzebub principe demonioz eiicit dāmonia. & alii tentātes signū de celo q̄rebāt ab eo. Ipse autē ut uidit cogi tatiōes eoz dixit eis. Omne regnū in seipm̄ diuisum desolabit⁹: & do mus supra domū cader. Si autē & sathanas in seipm̄ diuisus ē quomodo stabit regnū ei⁹? quia dicitis in beelzebub me eiicere dāmonia? Si autem ego in beelzebub eiicio dāmonia: filii uiri in quo eiiciūt⁹? ideo ipsi iudi ces uestri erūt. Porro si in digito dei eiicio dāmonia: p̄fecto peruenit in nos regnū dei. Cū fortis armat⁹ custodit atriū suū in pace sunt ea q̄ pos sident. Si autē fort. or illo superueniēs uicerit eū: uniuersa arma eius aufe ret: in quib⁹ p̄sidebat⁹: & spolia ei⁹ distribuet. Qui nō est mecū: p̄tra me rens requiē: & nō inueniēs dicit. Reuertar in domū meā unde exiui: & cū uenerit inueniteā scopis mundatam & ornatā. Tūc uadit & assumit septē alios spūs nequiores se: & ingressi habitant in eo. Et sunt nouissi ma hominis illi⁹ p̄iora priorib⁹. Factū est autē cū hęc diceret: extollens uocem qđam mulier de turba dixit illi. Beatus uenter quite portauit & ubera q̄ suxisti. At ille dixit. Quinimo. Beati qui audiunt uerbum dei: & custodiunt illud.

¶ Homilia uenerabilis bede p̄bi.

D Emoniācus iste apud mattheum nō solum mut⁹ sed & cec⁹ fuisse narraf. Curatusq; dī a dño ita ut loqueret⁹: & uideret. Tria generalia signa simul in uno homine perpetrata sunt. Cec⁹ uidet. mut⁹ loq̄f. possessus a demone liberat. Quod & tūc qđ ē carnalr factum ē: sed & quotidie cōplef in p̄uersiōe credētiū: ut expulso p̄imum demone fidei lumē aspiciāt: deinde ad laudes dei ta centia prius ora laxent. (Quidā autē ex eis dixerūt: in beelzebub princi pe demonioz eiicit demōia) nō hoc aliqui de turba: sed pharisei calum niabāt & scribe: sicut alii euāgeliste testāf. Turbis quippe q̄ min⁹ erudi te uidebant dñi semper facta iyrantib⁹: illi cōtra uel negare hec. Vel q

10. sat. xxi.

Joā. v. c.

ij. Loun. v. b.

Ill⁹ erat mu tū: locutus ē mut⁹ grece est p̄sderat surd⁹: locut⁹ surd⁹: sic oē regnūz ac grece ē dō lat & cadit de p̄senti nō de futura desola tur.

Si autē a sathā nas in seipz di uisus est: dicit ualla in seipso diuisus est uel sup seipm̄.

10. sat. ij. b.

Beelzebub
muscarum deo

negare nequerat: sinistra interpretatioe peruertere laborabat quasi haec non diuinitatis sed immundi spiritus opera fuissent. i. beelzebub quod deus erat acharon. nam beel quod est ipse est baal. zebub musca uocat. nec iuxta quodam modo ex eplaria. l. lra uel. d. in fine est nominis legenda: sed. b. Beelzebub ergo baal muscarum. i. deus muscarum: siue hinc muscas interpretat. Obsordes uidelicet in molaticii cruoris ex cuius expurcissimo ritu uel nomine principem demoniorum cognominabant. (Et alii tetates signum de coelo querebant ab eo) uel in more helie igne de sublimi uenire cupiebant. uel in similitudinem famulis tempore estiuo mugire tonitrua: choruscare fulgura: imbres ruere. quasi non possint & illa calumniari & dicere ex occultis & uariis aeris passionibus accidisse. At tu quod calumniaris ea quae oculis uides manu tenes utilitate sentis: quod facies de his quae de celo uenerint? Vtique respondebis. & magos in egypto multa signa fecisse de celo. (Ipe autem ut uidit cogitationes eorum dixit eis. Oportet regnum in seipsum diuisum desolabitur: & domus supra domum caderet.) Non ad dicta sed ad cogitata respondit: ut uel sic compelleretur credere potentia eius: qui cordis uidebat occulta. Si autem oportet regnum in seipsum diuisum desolatur: ergo patris & filii & spiritus sancti regnum non est diuisum quod sine ulla contra dictioe non aliquo unquam poterit labefactari impulsu. Si uero sancte & indiuidue trinitatis indiuiduum: immo quia indiuiduum mater regnum. Desinat arriani minoris patris filium: minoris filio sanctum dicere spiritum. quia quorum unum est regnum: horum est & una maiestas. (Si autem & sathanas in seipsum diuisus est: quomodo stabit regnum ipsius? quia dicitis in beelzebub eicere me demonia?) Haec dicens ex iporum confessione uolebat intelligi quod in eum non credendo: in regno diabolice dixissent: quod utique aduersum se diuisum stare non possit. Eligant ergo pharisei quod uoluerint si sathanas sathanam non potest eicere: nihil contra deum quod dicerent: inuenire potuerunt. si autem potest: multo etiam magis sibi prospiciant: & recedant de regno eius quod aduersum se diuisum stare non potest. In quo autem dominus eiiciat demones: ne demoniorum principem existiment: attendant quod sequitur. (Si autem ego in beelzebub eiicio demonia: filii uerum in quo eiiciunt? Ideo ipsi iudices uerterunt.) Dixit hoc utique discipulis suis illius populi filiis: qui recte domini discipuli iesu christi bene sibi consci fuerant: nihil se malarum artium a bono magistro didicisse ut in principe demoniorum eiicerent demones: ideo inquit. Ipsi iudices uestri erunt. ipsi inquit. ipsi ignobilis & contempnibilis huius mundi in quibus non artificiosa malignitas: sed sancta simplicitas meae uirtutis apparet. ipsi testes mei iudices uestri erunt. Aliter filios iudaeorum exortitas gentis illius ex more significat: qui ad inuocationem deseticiebant demones: & coarctat eos interrogatione prudenti ut confiteantur spiritus sancti esse opus. Quod si expulsio inquit demonum in filiis uestris deo non demonibus deputatur: quare idem in me opus non eandem habet causam? Ergo ipsi iudices uestri erunt non potestate sed con-

Arrianozum
prauitas.

paratione: dum illi expulsionem demonum deo assignant: uos beelzebub principem demoniorum. (Porro si in digito dei eiicio demonia: profecto peruenit in uos regnum dei.) Iste est digitus: quem & confitentur magi: qui contra Moysen & Aaron signa faciebant dicentes. Digitus dei est iste. quo & tabule lapidee scripte sunt in monte synai. Igitur manus & brachium dei filius est. & digitus eius spiritus sanctus. Patris & filii & spiritus sancti una substantia est. Non te scandalizet membrorum inaequalitas quum edificet corporis unitas. Aliter. Digitus dei uocatur spiritus sanctus propter partitionem donorum: quae in eo dantur unicuique propria siue hominum siue angelorum. In nullis enim membris nostris magis apparet participio quam in digitis. Quod autem dixit. Peruenit in uos regnum dei: regnum dei nunc dicit: quo damnantur impii. & a fidelibus peccatis suis poenitentiam nunc agentibus se cernunt. (Quum fortis armatus custodit atrium suum: in pace sunt ea quae possidet.) Fortem diabolus. atrium uero eius: mundum qui in maligno positus est appellat: in quo usque ad saluatoris aduentum male parto potiebatur imperio: quia in cordibus in fidelium sine ulla contradictione quiescebat. Unde & alibi princeps mundi uocatur: dicente domino. Venit enim princeps mundi huius: & in me nil inuenit. Et iterum. Nunc princeps huius mundi eiicietur foras. De qua hic eiectione subiungitur. (Si autem fortior illo superueniens uicerit eum: uniuersa arma eius auferet: in quibus confidebat. & spolia eius distribuet.) De ipso quippe loquitur: quod non concordat fallax operatione: quemadmodum calumniabatur: sed fortiori potentia uictor homines a demonio liberaret. Arma in quibus male fortis ille confidebat: astutiae dolique sunt nequitiae spiritualis. Spolia uero eius ipsi homines sunt ab eo decepti: quae uictor Christus distribuit: quod est insigne triumphantis. quia captiuam duxit captiuitatem: dedit dona hominibus. quosdam quidem apostolos. alios euangelistas. hos prophetas illos pastores ordinans & doctores. (Qui non est mecum aduersum me est. & qui non colligit mecum dispergit.) Non putet quisquam de haereticis hoc dictum & scismaticis: quamquam & ita ex superfluo possit intelligi: sed ex sequentibus textibus sermonis ad diabolus refert & quod non possunt opera saluatoris Beelzebub operibus comparari. Ille cupit animas hominum tenere captiuas. dominus liberare. Illae praedicatorum idola. hic unius dei noticiam. Ille trahit ad uitia. hic ad uirtutem reuocat. Quomodo ergo possunt habere concordiam inter se: quorum opera diuisa sunt? (Quum immundus spiritus exierit ab homine: ambulat per loca iniqua.) Quamuis simpliciter intelligi possit dominum haec ad distinctionem suorum & sathanae operum adiunxisse. quod si licet ipse semper polluta mundare. Sathanas uero mundata grauioribus festinet attingere sordibus. Tamen & de haeretico quolibet uel

Exodi. viii. c.

In nullis membris magis apparet participio in digitis.

Joan. xiiii. c.
Joan. xii. c.

Opera saluatoris a beelzebub diuersa.

de scismatico: uel etiā malo catholicopoteft nō incōueniēter accipi. de quo tpe baptismatis spūs immūd⁹: q̄ in eo prius habitauerat ad p̄felliōnem catholicæ fidei abrenūciationēq̄ mundanæ p̄uersatiōis eiiciatur: locaq̄ in aquosa perageret. i. corda fidelīū: q̄ a mollicie fluxe cogitationis expurgata sint callid⁹ tentator exploret: si quosibi forte sue nequitia gressus figere possit. Sed bene dī (q̄rens requiē & nō inueniēs.) quia castas mētes effugiēs in solo diabolus corde prauarū gratā sibi pōt inuenire quietem. Vnde & de illo dñs. Sub umbra inq̄t dormit. in secreto calami. in locis humētibus. In umbra uidelicet tenebrosas cōscientias (in calamo q̄ foris nitidus: intus est uacuus simulatrices: in locis humētibus lasciuas mollesq̄ mētes) insinuās. Tūc dicit. (Reuertat in domum meā unde exiui.) Timēdus est iste uersiculus nō exponēdus ne culpa q̄ in nobis extinctā credebam⁹: per incuriā nos uacātes opprimat. (Et cū uenerit inuenit scop⁹ mūdātā.) Hoc est grā baptismatis a p̄tōrum lasciuia castigatā: sed nulla boni operis industria cumulatā. Vnde bñ matthæus hāc domum uacātem scopis mundatā: atq̄ ornātā dicit inuentā. Mundatam uidelicet a uitīs pristinis post baptismū. Vacātem a bonis actib⁹ per negligentiam. ornātā simulatis uirtutibus per hypocrisim. (Et tūc uadit & assumit septē alios spūs nequiores se: & ingressi habitāt ibi.) Per septē alios spūs uniuersa uitia designat. Quæcūq̄ em̄ post baptismū siue prauitas heretica: siue humana cupiditas arripuerit: mox omnium p̄ternet in ima uitioꝝ. Vnde recte nequiores tunc eum spūs dñr ingressi: q̄ non solum habebit illa septem uitia: q̄ septem spūalib⁹ sūt cōtraria uirtutib⁹: sed per hypocrisim ip̄s se uirtutes habere simulabit. (Et sunt nouissima hominis illi⁹ peiora priorib⁹.) Meli⁹ est em̄ uia ueritatis nō agnoscere: q̄ post agnitōem retrosum cōuerti. Quod in iuda traditore: uel in Simonē mago: ceterisq̄ talibus specialr legim⁹ implerū. Quo aut̄ generalr hęc parabola tēdat ipse scd̄m matthēū saluator expoliuit: ubi ea terminata mox subdidit dicēs. (Sicerit & generationi huic pessime) id est qd̄ de uno quolibet specialr geri solere narraui: hoc in tota generaliter hui⁹ ppli gente geri nō desinat. Immundus quippe spūs exiuit a iudæis qñ acceperūt legem. & ābulauit per loca arida q̄rēs sibi requiē. expulsus uidelicet a iudæis ambulauit per gentium solitudines. Quæ cum postea dñm credidissent: ille nō inuento loco in natiōibus dixit. Reuertat in domum meā pristina: unde exiui. habui iudæos: quos ante dimiseram. (Et ueniēs inq̄t inuenit uacātē & scopis mūdātā) Vacabat em̄ replū iudeoꝝ. & xpm̄ hospite nō habebat dicentē. Dimitretur uobis domus uestra deserta. Quia igitur dei & angeloꝝ præsidia nō habebāt: & ornati erāt superfluis obseruatiōib⁹ phariseoꝝ: reuertē ad eos diabolus: & septenario sibi numero dæmonum addito: habitat pristina domū. (Et sunt posteriora hominis illi⁹ peiora priorib⁹.) Mul

Job. xl. c.

Mat. xli. p.

Septem spūs uniuersa uitia delignant

Meli⁹ est nō agnoscere uia diuitatis q̄ agnitā relinquere. Ibidem

Mat. xlii. d.

to em̄ nunc maiore dæmonū numero possidentur blasphemantes in fingogis suis xpm̄ iesum q̄ in egypto possessi fuerant ante legis noticiam. Quia aliud est uenturū non credere. aliud em̄ non suscepisse cū uenerit. Septenarium em̄ numerum adiunctum diabolo uel p̄pter sabatum intellige. uel p̄pter numerum spūū sancti: ut quomodo in csaia per uirgam de radice iesse. Et florem qui de radice ascendit: septē spiritus uirtutum descendisse narrantur: ita & e contrario uitioꝝ numerus in diabolo consecratus sit.

Esaie. xl. a.

¶ Segmētum ex euangelio iōānis. vi. cap. lra. A. qd̄ canitur dñica q̄rta in quadragesima.

In illo tempore. Abiit iesus trās mare galilææ qd̄ est tyberiadis. Et seq̄bat eum multitudo magna: q̄a uidebat signa q̄ faciebat super his qui infirmabant. Subiit ergo in montem iesus. & ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem proximum pascha dies fest⁹ iudæoꝝ. cum subleuasset ergo oculos iesus: & uidisset q̄a multitudo magna uenit ad eum: dicit ad philippum. Vnde emem⁹ panes ut māducent hi⁹? Hoc autem dicebat tentās eum. Ipse em̄ sciebat qd̄ esset facturus: Rñdit ei philippus. Ducentoꝝ denarioꝝ panes nō sufficiūt eis: ut unusq̄sq̄ modicum qd̄ accipiat. Dicit ei unus ex discipulis ei⁹ andreas frater symōis petri. Est puer un⁹ hic q̄ habet quinq̄ panes ordeaceos. & duos pisces: sed hæc qd̄ sunt inter tantos? Dicit ergo iesus. Facite homines discumbere. Erat autem fenum multum in loco. Discubuerūt ergo uiri numero q̄si q̄nq̄ milia. Accepit ergo iesus panes: & cum grās egisset: distribuit discumbētibus. Similiter & ex piscibus quātum uolebant. Ut autem impleti sunt: dixit discipulis suis. Colligite q̄ supererunt fragmenta ne pereant. Collegerūt ergo & impleuerūt duodecim cophinos fragmentoꝝ ex quinq̄ panib⁹ ordeaceis & duobus piscibus q̄ super fuerant his qui māducauerant. Illi ergo homines cū uidissent quod iesus fecerat signum dicebant. Quia hic est uere propheta qui uenturus est in mundum.

Accepit iesus panes & cū grās egisset distribuit discumbētibus. dicit lauren. q̄ tam apud iōānē q̄ apud ceteros euāgelistas sic historia narratur grece Accepit aut̄ panes iesus: ubi grās egit & distribuit discipulis: cū cūcumbētibus. Cophinos. i. accētum h̄ in tertia a h̄nc.

¶ Homilia uenerabilis bedæ p̄bri.

Qui signa & miracula dñi ac saluatoris recte cum legūt uel audiunt accipiant: non tam in his quid foris stupeant attendant: quam quid horum exemplo ip̄s intus agere. quid in his mysticum perp̄dere debeant. inspiciant. Ecce etem̄ appropinquante pascha (dies fest⁹ iudæoꝝ) seq̄ntem se multitudinem dominus uerbis salutaris pariter. & ope curationis erigebat. Nam sicut euāgelista alius scribit: loq̄batur illis de regno dei: & eos qui curari indigebant sanabat. Eadēq̄ doctrina & sanatione completa: paucis & decibariis abundantissime refecit. Et nos ergo fides charissimi huius rei exempli imitatores facti: appropinquante pascha die festo n̄c redemptionis

festi

nis adiuncta fratrum caterua dñm toto corde sequamur. Quo actio-
num itinere ingressus sit diligētissime contemplantur: ut uestigia eius seq-
mereamur. Qui em̄ dicit se in ipso manere debet sicut ille ambulauit &
ipse ambulare. Quicquid in nobis impericie nocentis inesse deprehendimus:
crebra uerbi illius auditiōe tergamus. Quicquid uicij tentamēti morbi
uidelicet spūalis nos interiorius uastare senserimus: sollicitē pietatis
illius munere postulemus emundari. Sed & si ei unitos nos celestis
uitæ dulcedine aspexerim⁹: ei⁹ grām si agitemus: ut necessarie nos
cōpūctiōis & cæterarum uirtutum spūalium donis faciare dignes: quā-
nus tempore sacrosanctæ resurrexerit illi⁹ interiorius exteriorisq; decenter
ornati sacramēta salutis puro corpore simul & corde sumamus. Verū
quia breuiter ista p̄libauimus liber diligētius totam sacre seriem lectōnis
intueri. & quicquid in ea mysticum indagare ualeamus ut a pandere chari-
tati. (Abiit iesus trās mare galilæe qd̄ est tyberiadis.) Primo dicendum
est iuxta historiam: quia mare galilæe: qd̄ multis diuersitate circūiacētū
regionum uocabulis distinguit. Illis tm̄ in locis tyberiadis uocat⁹: ubi
apud tyberiadem ciuitatem ags ut aiūt calidis salubrem habitationem
p̄mōstrat. Siq; dem inter fluēte iordane duodeuiginti passuum milibus
in lō gum. & quicquid extenditur in altum. Mystice autem mare turbida ac
tumētia sæculi hui⁹ uolumina significat: in quibus prauis q̄libet iniuste
delectati q̄si pfundis dediti pisces: mētem ad superna gaudia nō inten-
dunt. Vnde bene idem mare galilæe rota cognominat⁹ quia nimirum
amor labētis sæculi q̄si in uertiginem corda mittit: q̄ ad perhēnsi-
desideria ire nō permittit. De quib⁹ psalmista. In circuitu inquit impij
ambulant. Sed ab euntem trans mare galilæe iesum multitudo maxi-
ma seq̄batur: q̄ doctrinæ sanationis & refectiōnis ab eo manera sum-
ma percipit. Quia priusq; dñs in carne apparet: sola illum gens iudaica
seq̄batur. credendo. postq; uero per incarnationis suæ dispensationē
fluctus corruptibilis adiit: calcauit transiat. Maxima mox eum multi-
tudo credentium secuta est nationum: spūaliter instruit: sanari: ac satia-
ri desiderās: & cum psalmista deprecās. Domine ad te pfugi doce me fa-
cere uolūtatem tuam. Miserere mihi dñe quoniam infirmus sum fania
me dñe qm̄ conturbata sunt ossa mea. Et iterum de percipiendis ab eo
uitæ perpetuæ alimoniis pfusa: dñs inqt. Pascit me. & nihil mihi deerit
in loco pascue ibi me collocauit. Quod autem subsēs mōtem iesus ibi
sedebat cum discipulis suis: sed ueniente ad eum multitudine descēdit:
atq; hāc inferiorib⁹ paulo ante curauerat: nequaquā frustra credamus:
sed ad significandum mystice: quia doctrinam & chrisinata sua domi-
nus iuxta percipiētium capacitatem distribuit. Infirmis quidem adhuc
mentibus: ac paruulis spūitu simpliciora credens sacramenta. celsiorib⁹
bus autem quibusq; & perfectioribus sensu: secretiora suæ maiestatis ag-

Quis deo ma-
gis debet sicut
ipse ambulauit
ambulare.

Mare galilee
multis distingui-
tur uocabulis.

Mare qd̄ my-
stice significat.
Mare galilee
et cognoscit.
psal. xi.

psal. cxxi.

psal. xxij

Doctrinam &
chrisinata sua
iuxta percipiē-
tium capacitatem
distribuit per-

chana referans: arctiora deuote conuersationis itinera suggerens & al-
tiora p̄miorum celestium dona promittens.

¶ Segmētum ex euangelio iōānis. viii. cap. F. quod canit̄
tur dñica in in passione.

In illo tpe. Dixit iesus turbis iudeorum: & principibus sacerdotum
Quis ex uobis arguet me de peccator? Si ueritatem dico uobis: q̄-
re uos non creditis mihi? Qui est ex deo. uerba dei audit. Propterea
uos non auditis: quia ex deo non estis. Responderunt ergo iu-
dei & dixerunt ei. Nonne benedicimus nos: quia samaritanus es tu &
demonium habes? Respondit iesus. Ego demoniū non habeo: sed ho-
norifico patrem meū: & uos in honorastis me. Ego autem non quero
gloriam meam: est qui querat & iudicet. Amen amen dico uobis si quis
sermonem meum seruauerit: non uidebit mortem in eternum. Dixe-
runt ergo iudei. Nunc cognouimus quia demoniū habes. Abraham
mortuus est & prophete: & tu dicis. Si quis sermonem meū seruauerit:
non gustabit mortem in eternum. Nunquid tu maior es patre nostro
abraham qui mortuus est? Et prophete mortui sunt: quē te ipsum facis
Respondit iesus. Si ego glorifico meipsum gloria mea nihil est: si pa-
ter meus qui glōrificat me quem uos dicitis: quia deus uester est: & nō
cognouistis eum. Ego autem noui eum. Et si dixerō quia non noui eū
ero similis uobis mendax: sed scio eum: & sermonem eius seruo. Abra-
ham pater uester exultauit ut uideret deum meum: uidit & gauisus est.
Dixerunt ergo iudei ad eum. Quinquaginta annos nondū habes &
abraham uidisti? Dixit ei iesus. Amen amen dico uobis: ante q̄ abraham
fueret ego sum. Tulerūt ergo lapides iudei ut iacerent in eū. Iesus autē
abscondit se & exiit de templo.

¶ Homilia beati gregorii pape de eadē lectiōe. Habita ad po-
pulū in basilica sancti petri apostoli dominica in passione.

¶ Enstate fratres charissimi mansuetudinem dei. Relaxate pecca-
ta uenerat & dicebat. (Quis ex uobis arguet me de peccator?)
non dedignatur ex ratione ostēdere se peccatorē non esse: qui
ex uirtute diuinitatis poterat peccatores iustificare. Sed terribi-
le est ualde quod subdidit. (Qui ex deo est: uerba dei audit. Propterea
uos non auditis: quia ex deo non estis.) Si enim ipse uerba dei audit qui
ex deo est: & audire uerba eius non potest quisquis ex illo non est: in-
terroget se unusquisq; si uerba dei in aure cordis percipit: & intelligit
unde sit. Coelestem patriam desiderare ueritas iubet: carnis desideria
conteri mundi gloriam declinare: aliena non appetere: propria largi
ri. Penset ergo apud se unusquisq; uestram: & si hec uox dei in cordis
eius aure conualuit: quia iam ex deo fit agnoscer. Nam: sunt nonnul-
li qui p̄cepta dei nec aure corporis percipere dignantur. Et sunt non-
nulli qui p̄cepta dei nec aure corporis percipere dignantur. Et sunt non-
nulli qui p̄cepta dei nec aure corporis percipere dignantur.

¶ Verbum meo
mihi audio
res sunt i mul-
tipliciter differē-
tia.

nulli q̄ hec quidē corporis aure percipiunt: sed nullo ea mentis desiderio cōplectūt. Et sunt nōnulli q̄ libēter uerba dei suscipiūt: ita ut ēt in fletibus cōpungantur: sed post lachrymarū tēpus ad iniquitatē redeūt. Hī p̄fecto uerba dei nō audiunt: qui hec exercere in ope cōtemnūt. Vt ergo uestrā fratres charissimī ante mētis oculos reuocate: & alta cōsideratiōe pertimescite. Hoc qd̄ ex ore ueritatis sonat. Propterea uos nō auditis quia ex deo nō estis. Sed hoc qd̄ de reprobis ueritas loquitur ipsi hoc de semetipsis reprobi iniquis suis opib⁹ ostēdunt. Nā sequitur respondērunt ergo iudei & dixerūt ei. Nōne bñdicim⁹ nos: quia samaritanus es tu: & demoniū habes? (Accepta aut̄ rāta contumelia: quid deus respōdeat audiamus. (Ego demoniū non habeo: sed honorifico p̄tem meum: & uos inhonorastis me.) Quia em̄ samaritanus interpretatur custos: & ipse ueraciter custos est. De quo Psalmista ait. Nisi dñs custos dierit ciuitatem: in uanum uigilant qui custodiunt eam. Et cui p̄ esaiā dicitur. Custos quid de nocte: Custos quid de nocte. Respondere noluit dñs: samaritanus nō sum: sed ego demoniū nō habeo. Duo quippe ei illata fuerant: unū negauit: aliud tacendo cōsensit. Custos namq̄ humani gñis uenerat: & si samaritanū se nō esse diceret: esse se custodē negaret. Sed tacuit quod cognouit: & patiēter repulit quod dictam fallaciter audiuit. (Ego demoniū nō habeo.) In quib⁹ uerbis qd̄ aliud nisi superbia nra cōfundit: quæ si ex agitata uel leuiter fuerit atrocior res iniurias reddit: q̄ acceperat. Facit mala que potest: minatur: & quæ non pōt facere. Ecce iniuriam suscipiens de⁹ non irascitur. Nō contumeliosa uerba respōdit: qui si eisdē ita dicentibus respōdere uoluisset: demoniū uos habetis: uerum p̄fecto diceret: quia nisi impleti demōio fuissent: tam peruersa de deo loqui nō possent: sed accepta iniuria etiā quod uerum erat dicere ueritas noluit: ne nō dixisse ueritatem: sed pro uocatus contumeliā reddidisse uideretur. Ex qua re quid nobis inuicē nisi ut eo tempore quo a proximis es falsitate cōtumelias accipim⁹: eorū ēt uera mala taceamus: ne miltierū iuste correptiōis in arma uertamus furoris. Sed quia quisquis dei zelo utitur: a prauis, hōibus sepe de honestatur: in semetiplo nobis dñs patientie p̄buit exemplū: qui ait: (Sed honorifico patrem meū: & uos inhonorastis me) Sed quid nobis ad ista faciendū sit: adhuc exēplo nos ammonet cū subiugit. (Ego autem nō quero gloriā meam: est qui q̄rat & iudicet) Scimus certe quod scriptū est. Quia pater omne iudicium dedit filio. Et tamen ecce demofilius iniurias accipiens gloriā suā non querit. Illatas contumelias patris iudicio reseruat: ut nobis p̄fecto inijnet quantum nos esse patientes debemus dum adhuc se ulcisci nō uult: & ipse qui iudicat. Cum uero malorum peruersitas crescit nom solum frangi p̄ dicationē nō debet sed etiam augeti. Quod suo dominus exemplo nos ammonet: qui

Samaritanus
custos interp̄
tatur.
ps̄al. cxxvi.
Esaie. xxi. c.

patientia xpi
nos ad patientiā
exhortari
debet.

Joan. 9. 30.

postquam habere demonium dictus est: predicationis sue beneficia largius impendit dicens. (Amen amen dico uobis: si quis sermonē meum serauerit mortē nō gustabit in eternū. (Sed sicut bōis necesse ē ut meliores etiā per cōtumelias existant: ita semp̄ reprobi de beneficio peiores fiunt: nam accepta p̄dicatione iterū dicunt. (Nūc cognouim⁹ quia demonium habes. (Quia em̄ eterne morti inherant: & eandē mortē cui inherant nō uidebāt: dum solam mortem carnis aspicerēt in ueritatis sermone caligabāt: dicentes. (Abraam mortus est & p̄phete mortui sunt: & tu dicis. Si quis sermonē meū serauerit mortē nō gustabit in eternū.) Vnde & ip̄i ueritati eundē abraam & p̄phetas quasi uenerātes preferunt. Sed aperta nobis ratione ostēditur quia qui deū nesciūt. dei quoq̄ famulos falso uenerantur. Et notandum qd̄ uidit eos dñs a perra sibi impugnatione resistere. & tñ eis se iterata nō definit uoce p̄dicare dicens. (Abraam pater uester exultauit ut uideret diē meum: uidit & gauisus est.) Tūc quippe diē dñi abraam uidit cum in figura summe trinitatis tres angelos hospicio recepit. Quib⁹ p̄fecto susceptis sic tribus quasi uni locutus est. Quia & hī in p̄sonis numerus trinitatis est. in tñ natura unitas diuinitatis. Sed carnales mentes audiētū oculos a carne nō subleuāt: dum in eo solā carnis etatem p̄sant: dicētes. Quin quaginta annos nōdū habes & abraā uidisti. Quos benigno redemptor noster a carnis sue icuitu submouet: & ad diuinitatis cōtēplatiōem trahit dicens. (Amen amē dico uobis: a te quā abraā fieret ego sum.) Ante em̄ p̄teriti t̄pis est: sum p̄sentis. Et quia p̄teritum & futurum tēpus diuinitas non habet: sed semp̄ esse habet. non ait ante abraam ego fui: sed ante abraam ego sum. Vnde & ad moysen dicitur: Ego sum q̄ sum hec dices filiis israel. Qui est misit me ad uos. Ante ergo uel post abraā esse habuit q̄ & accedere potuit p̄ exhibitionē p̄sentie & recedere p̄ cursū uite. Veritas uero semp̄ esse habet: quia ei quicquam nec priorit̄ se incipitur nec subsequēti terminatur. Sed sustinere ista aternuatis uerbamētes in fidelū nō ualētes ad lapides currūt. Et quē intelligere nō poterāt obruere q̄rebant. Quid aut̄ contra furorem lapidatiū dñs fecerit: ostēdit: cum p̄inus subinfertur. (Iesus aut̄ abscondit se & exiit de tēplo.) Mirum ualde est fratres cum p̄secutores suos dñs se abscondēdo declinauerit: qui si diuinitatis sue potētiam exercere uoluisset: tacito nutu mētis in suis oculis ligaret: aut in p̄sa subite mortis obrueret. Sed quia pati uenerat exercere iudicium nolebat. Certe sub ip̄o passionis tempore: & quantum poterat ostendit: & tamē hoc ad quod uenerat pertulit: nam cum p̄secutoribus suis querentibus se dicere te ego sum: solla hac uoce eorum superbiam pertulit: & omnes in terram strauit. Qui ergo & in loco hoc potuit manus lapidantium non se abscondendo euadere: cur abscondit se: nisi quod homo iatex homines fas

Deū nesciētes
si famulos falso
uenerantur.

Gene. xviii. 1.

Exo. iii. 14.

Ep̄asi uelisset
facile suos
p̄secutores ex
terminasset.

Joā. xv. 1. 1.

Roma. xij. d.

ctus redētor noster: alia uobis uerbo loquitur alia exēplo? Quid autē nobis hoc exēplo loquitur: nisi ut etiam cum resistere possumus irā superbētium humiliter declinemus? Unde & per paulum dicitur: Date locum ire. Quanta humilitate iram pximi ferre debeat: perpēdat homo si furor irascētū abscondēs se declinauit deus: nemo ergo se cōtra acceptas cōtumelias erigat: nemo cōiicis cōiuitia reddat. Imitatio ne etem dēi gloriosus est iniuriā tacēdo fugere: quā respondēdo superare. Sed contra hoc superbia dicit in corde. Turpe est ut accepta iniuriā taceas. Quisquis conspiciat quia contumeliā accipis & taces: nō putat quia patientia exhibes sed crimina cognoscis. Sed unde uox ista in corde nō cōtra paciētiam nascitur nisi quia nimis cogitationē figimus & dum in terra gloriā querimus placere ei qui nos de celo cōspicit nō curamus. Accepta ergo cōtumelia meditemur in opere uocē dēi (Ego non quero gloriā meā: est qui querat & iudicet) Hoc autē quod de deo scriptū est. Abscondit se: intelligi & aliter potest. Multa quippe iudeis pdicauerat: sed pdicationis ei? uerba deridebāt. Deteriores quoq; ex pdicatione facti sunt: qui usq; ad iacēdos lapides peruenerūt. Et quid abscondēdo se dūs significat: nisi quod eis ipsa ueritas absconditur qui eius uerba sequi contēnūt. Eam quippe quam non inuenit humilē: ueritas fugit mentē. Et quā multi sunt hodie qui iudeorū duritiā detestantur: quia pdicationē dēi audiri noluerunt: & tamen quales illos arguūt fuisse ad fidē: tales ipsi sūt ad operationē. precepta dēi audiūt: miracula cognoscunt: sed conuerti a suis prauitatibus renuunt. Ecce uocat & redire nolunt. Ecce sustinet: & eius paciētiam dissimulamus. Dum ergo tēpus habemus fratres prauitate suam unusquisq; deserat: dēi paciētiam pertimescat ne quē nunc tranquillum despiciat: iratum postmodum nequaquam euadere possit.

Veritas ipsa
abscondita fuit
iudeis.

Segmentū ex euangelio Matthei xxi. cap. A qd canitur dominica in ramis palmarum.

In illo tpe. Cum appropinquasset dñs ierusalymis & uenisset bethphage ad mōtē oliuē: tūc misit duos discipulos dicēs eis. Ite in castrū quod contra uos est & statim inuenietis asinam alligatam & pullum cum ea: soluite & adducite mihi. Et si quis aliquid uobis dixerit: dicite quia dominus his opus habet. & confestim dimittet eos. Hoc autē factū est: ut adimpleretur quod dictum est per prophetam dicentem. Dicite filie syon: ecce rex tuus uenit tibi mansuetus sedens sup asinā & pullum filiū sibi uigalis. Euntes autem discipuli fecerunt sicut preceperat illis iesus. Et adduxerunt asinam & pullum: & imposuerunt super eos uestimenta sua: & eum de super sedere fecerūt. Plurima autē turba strauerunt uestimenta sua in uia. Alii autē cedebāt ramos de arboribus & strangebant in uia. Turba autē q̄ p̄cedebat & q̄ sequebā-

Esai. li. ij. d.
zachei. ix. b.

tur clamabāt dicēs. Osanna filio dauid: bñdictus qui uenit in nomine dñi: osanna in altissimis. Et cum intrasset ierusalymam: commota est uniuersa ciuitas dicens. Quis est hic? Populi autem dicebāt. Hic est iesus ppheta a nazareth galilee.

Homilia uenerabilis bedae p̄bri.

Mediator dei & hominū homo xps iesus: qui p̄ humani generis salute passurus de coelo descenderat ad terras: appropinquaret hora passiōis: adpropinquante etiam uoluit loco passionis: ut etiam per hoc claresceret: quia nō inuictus: sed spōte pateretur. In asina uenire & a turbis rex appellari ac laudari uoluit: ut etiam per hoc eruditus quisq; agnosceret ipm esse xpm: quem sic illo uerurum ppheta olim pmissa signauerat. Ante dies quinq; pasche uenire uoluit sicut ex ioānis euāgelio didicim⁹. Ut etiam per hoc ostēderet agnū immaculatū se esse: q̄ p̄tm̄ tolleret mūdi. Agn⁹ quippe paschalis: cui⁹ immolatiōe popul⁹ israeliticus ab egyptia est seruitute liberatus: ante quinq; dies pasche. i. decima luna domum inferri & ipsa die pasche. i. tridecima luna ad uesperū iussus est immolari significans eum qui nos suo sanguine redempturus. ante quinq; dies pasche. i. hodierno die magno p̄cedētium sequētiumq; p̄p̄torū gaudio ac laudatione deductus uenit in templum dei: & erat quotidie docēs in eo. Quinta demū passa die ubi ueteris pasche sacramēta hacten⁹ obseruata cōsumauit ac noui deinceps obseruandi discipulis sacramēta p̄tradidit egress⁹ in mōtē oliuētū tētus est a iudeis: & mane crucifixus. Ipsa nos die a dēmōiaca dñatione redemit q̄ antiquus ille hebr̄eorū p̄p̄tus per immolationē agni iugum egyptie seruitutis abiecit. Ergo dñs instar agni paschalis ante quinq; dies quam pati in ḡte per locum passionis adiit: ut se insinuaet illum esse: de quo pdixit Esaias. Sicut ouis ad occisiōem ducetur: & q̄ si agn⁹ coram tondēte se obmutesceret: & nō aperiet os suū. Et paulo superius. Ipse em̄ uulnerat⁹ est p̄pter iniquitates n̄as: & liuore eius saluati sumus. Sed inuidorū corda principum in cūctis q̄ p̄uide gessit: eū persequi quam in eum credere maluerunt. Et multū miseri auctorem uitę mortis potius dare: q̄ per eum ipsi uiuificari studebāt. Verū nos perfidorū cecitate declinata: eorum magis exemplatq; fideliter dñm laudauerunt sequamur: & iter eius mysticum mystica ut decet interpretatio ne scrutemur. Asina & pullus quibus sedēs ierusalymam uenit: utriusq; populū iudei uidelicet & gētilis simplicita corda designant quibus p̄s̄tens ipse q̄q; noxia libertate suo frenans impio ad uisiōem superne pacis inducit. Ierusalyma etenim uisio pacis interpretatur. Et bene cum ad montem oliuētū uenisset dominus: discipulos qui hoc animalia ad ducerent misit: quia non nostris ad eum meritis: sed sola ipsius gratia largiente peruenimus. Ioannes attestante qui ait. Et in hoc est chari-

Ios. x. d.

imperet

Esai. lili. d.
Ibidem.

Per asinā et
pullū quid de
signatur.

Ierusalyma
lio pacis d̄
Joan. lili. b.

tas non qm nos dilexerim² deum: sed qd ipse prior dilexit nos. Mōs nā
 qd oliueti celstiqdine dñice dilectōis: q nos misericorditer illustrare ac
 saluare digna² est in si nuat. Nō solum qd olei natura lucis ministra ē
 & laboz dolorumq; so lamē: uerum etiā qd cunctis qb² miscetur solet
 excellere liquorib². Et apłus de charitate locutus adhuc inqt excel
 lentiozem uia uobis demōstro. Ad mōtem igitur oliueti ueniēs dñs ali
 nos sibi: qbus ierosolymam petat: pcepit exhiberi figurate significans
 hoc: qd alibi dicit, Quia sic de² dilexit mūdum: ut filium suum unige
 nitum daret: ut oēs qui credūt in ipso: nō pereāt: sed habeāt uitam eter
 nam. Duos ad exhibenda sibi iumenta misit discipulos: ut significarēt
 in utrumq; pplm circuncisionis. s. & ppuū p̄dicatores esse destinādos.
 Vel cerre duos misit: ut eosdem p̄dicatores doctrina simul: & operatio
 ne perfectos esse moneret: ne uel erroris uerba indocti ueritati misce
 rent: uel ea q rectius docuissent: peruerse uiuendo negarent. (I uenie
 tis inquit asinam alligatam: & pullum cumea. Soluite & adducite mi
 hi.) Pullum quoq; alligatum fuisse: alii euāgeliste testātur. Vterq; ppl̄s
 funibus p̄torum erat circumplēxus & solatione diuina op² habebat.
 iste lege q̄ acceperat male utēdo ille nunq̄ accipiēdo peccauerūt. Vnde
 bene dicit apłs. Quia nō est distinctio: oēs em̄ peccauerūt & egent glo
 ria dei: iustificati gratis per grām ipsius. Et pulchre alii tres euāgeliste
 q gentibus scripserūt: pullum solummodo alligatum me morāt. Mat
 thaeus aut euāgelista qui & hebræis & hebræo sermōe scripsit euange
 lium: etiam asine facit mētionem: puidā utiq; disp̄latiōe: ut quoz sa
 lutē scribēdo q̄serat: hos saluādos a dño mystice doceret eē figuratos.
 (Et si qs uobis inqt aliqd dixerit: dicite qd dñs his opus habet & p̄estim
 dimittere eos.) Et doctorib² percipit: ut si quid eis obstiterit aduerfita
 tis si quis phibuerit p̄ctōres a laq̄is diaboli solui: & per confessionem fi
 dei dño: adduci non tñ p̄dicando desistant sed constāter influent: qd
 dñs ad edificandum ecclesiam talibus opus habet. Quamuis se uis
 sit persecutor & immanis: nō potest tñ eorum obfistere saluatiōi quos
 nouit dñs: quia sunt eius: quos ad uitam p̄ordinauit eternam. Adhi
 betur aut hūc factō pphete testimonium: ut appareat dñm qdem om
 nia q de ipso erant scripta complexe: sed inuidia cecatos scribas & pha
 riseos ea q̄ ipsi legebant intelligere nequiuisse. (Dicite filiæ syon: ecce
 rex tuus uenit tibi mansuetus sedens super asinam & pullum filiū sub
 iugalis.) Filia syon: ecclesia est fidelium pertinens ad supernā ierusalē:
 quę est mater omnium nostrum. Cuius portio tunc non minima erat
 in populo israel: regem habens mansuetum: quia non terrena in miti
 bus: sed mansuetis coelestia regna dare consueuit dicens. Discite a me
 quia mitis sum & humilis corde: & inuenieris requiem animabus ue
 stris. De quibus psalmista. Mansueti inquit possidebāt terram: & dele

Luce. xix. c.
 mbarci. xi. a

Adroma. x. c.

Secu² p̄secutor
 nō p̄or resistere
 saluatiōi fide
 lium.

Esaie. lxi. d.
 Zacha. ix. b
 Filia syon eccle
 sia est.

Mat. xj. d

Psal. cxxvi.

stabantur in multitudine pacis. Rex uero mansuetus mansuetis. i. humi
 libus corde terrā pacis tribuit: quos in terra belli & tribulationū quon
 dā rex impi². i. diabol² superbie uulnere strauit. (Sedēs inqt super asinā
 & pullū filiū subiuigalis) qd regescit super corda humiliū & quietorū &
 tremētia uerba eius siue eoz. qui in sinagoga iugū legis trahere noue
 runt: seu illoz qui gētili diu liberrate effrenes eiusdē sinagogæ instātia
 ad fidei & ueritatis sunt grām cōuersi. (Adducētes aut asinā & pullum
 discipuli posuerūt super eos uestimēta sua: & dñm desuper sedere fece
 rūt.) uestimēta discipuloz opera sunt iustitię psalmista teste: q ait Sa
 cerdotes tui induant iusticiā. A sinos quos nudos inueniūt discipuli: suis
 sternūt uestimētis: & ita desuper dñm imponunt: quū p̄dicatores sancti
 quoslibet a sanctitatis habitu uacuos inueniūt: hosq; uirtutū suaz exē
 plis ad suscipiēdā fidē & dilectiōne sui p̄ditoris imbuūt. Nō em̄ nudam
 dñs asinā: nō nudū uoluit ascendere pullū: qd siue iude² siue gentilis nisi
 sc̄tōz fuerit dictis ornatus & actis: nō potest dñm habere rectorē: sed re
 gnat potius p̄ctm̄ in mortali eius corpore ad obediēdū concupiscentiis
 eius. (Plurima aut turba strauerūt uestimenta sua in uia.) Plurima hec
 turba innumerabile marty² designat exercitū: qui corpora sua anima
 rū uidelicet tegumēta pro dño dabāt: quo seq̄ntibus electis planiorem
 recte uiuendi callē facerēt: ne q uidelicet dubitarent tibi pedē bonę actio
 nis ponere in pace: ubi non paucos uiderent in bello precessisse marty
 rii. (Alii aut credebāt ramos de arboribus: & sternerēt in uia.) Rami ar
 boz dicta sunt patrū p̄cedentiū exempla. Et qsq; in exemplum recte
 credendi siue operādi qd pphete: qd apostoli: qd ceteri sancti dixerunt
 seu fecerūt: p̄dit ramos p̄fecto de arborib² cedit: quibus iter asini dñm
 portātis complanēt: qd sententias de sc̄tōz libris excerpit: per quas sim
 plicium xp̄i corda ne in uia ueritatis errēt edificet. (Turbe aut quę p̄ce
 debāt & quę sequebātur clamabāt dicentes. O fanna filio dauid.) Vna
 eademq; p̄fessionis & laudatiōis uoce deū qui p̄cedunt & qui sequuntur
 exaltāt: quia una nimis fides est eoz: qui ante incarnatiōem dñicā & q
 post hęc fuerūt p̄bati quos sacramenta habuerint p̄ tempore rōne dis
 paria. Petro attestāte: qui ait. Sed per grām dñi selu credimus saluari:
 quemadmodum & illi. Quod aut alunt o fanna filio dauid: hoc est qd
 in psalmo legitur. Dñi est salus: & super ppl̄m tuum bñdictio tua: hoc
 est qd in magne deuotione laudis in apocalypsi sc̄tōz chorus resonat.
 Salus deo nro q sedet super thronū & agno. (Bñdictus qui uenit in no
 mine dñi.) In noie dñi: in nomine dei p̄ris significat. Quod ipse alibi in
 deis nō credētib² dicit. Ego ueni in nomine p̄ris mei: & non recepistis
 me. Alias ueniet in nomine suo: illū recipietis. Veniet em̄ xp̄s in nomine
 dei p̄ris qd in omnib² q̄ gessit & dixit: p̄rem gl̄ficare & gl̄ficādū homi
 nib² p̄dicare curauit. Veniet anti xp̄s in nomine suo: q cū sit hō omniū

Psal. cxxj.

Quare nō as
 cēdit dñs nu
 das asinā aut
 pullum.

Actum. xv. c.

Psal. iij

Apoca. vii. c
 Jean. v. g.

q. d. b. ii. b.

nequissimus: & diabolo comite plenus: nō dedignabitur se filium dei cognominari. Aduerfatur em̄ & extollitur super omne quod dī deus aut quod colitur. Assumunt autem uersiculum laudis turbe de psalmo cētesimo decimo septimo: quē de dño cātātū nemo ē qui dubitet. Vnde de pulcrā p̄mittit lapidē quē reprobauerunt edificātes: hic factus est in caput āguli: quia uidelicet x̄ps quē reprobauerunt iudei: edificātes suarū decreta traditionū: fact⁹ est in monumētū utriusq; ppli credētis iudei. s. & gētilis. Quod em̄ in psalmo lapis āgularis uocatur x̄ps hoc est utriq; qđ in euāgelio prācedentiū seq̄ntiumq; collaudatur uoce turbarum. Quod autē in eiusdē laudis prosecutiōe subiungit. (O sanna. i. sal⁹ siue saluifica in altissimis: perspicue docet aduētū dñi in carne: nō solū hūani generis in terra: sed & angelorū in coelis esse salutē: q̄a dū nos redēpti ad superna perducimur: eorū p̄fecto numer⁹: qui sathana cadente erat minorat⁹ implet. Hinc em̄ paulus ait. Instaurari omnia in x̄po q̄ in coelis & q̄ in terra sunt in ipso. Recte igit̄ osanna in altissimis in eiusdē laudē canitur: cui⁹ tota incarnatiōis dispēsatio p̄implēda gloria p̄iis cōlestis aderat. Proinde necesse est fr̄es mei ut ad p̄missam nobis p̄iam tota mētis deuotiōe tendam⁹: semper recordātes q̄a & si angusta est uia q̄ ingredimur: beata est tñ mātio: ad quā festinamus. Felicius quippe ē per aspēziter ad regnū: quā per amoenū & planū ad suppliciū duci. Felici⁹ est p̄tinetia carnis t̄pali gaudiū perenne mereri: quā p̄lasciua paruī t̄pis aeternā luere uindictā: ecce in ieiuniū quadragesimale dño auxiliāte tā plurima ex parte compleuim⁹. Testis est unicuiq; cōsciētia sua: quia q̄nto districtius se sanctis hīs diebus dño mancipasse meminit tanto āplius gaudens sc̄tm̄ dñice resurrectionis t̄ps expectat. At si qua forte adhuc cōsciētia min⁹ perfecte castigata accusat: nulli dubiū quin p̄uidus & tremens tāte solēnitatis p̄stolatur aduentum. Nec tñ hic talis de salute diffidat: ne aliqua suorū numerositate uel enormitate scelerum confusus: barathrū desperatiōis incidat iuxta illud salomonis. Impius quum uenerit in pfundū malorū: cōtemnit. Sed sollicite perpēdat q̄a si t̄ps annuā festiuitatis. (qua de autoris nostri resurrectiōe lectamur) tanto uel gaudio castos: uel impuros metu & pfusione afficit: multo magis in t̄pe districti examinis: q̄n̄ generalis omniū resurrectio celebrat. Et iā audita iudicis sentētia hos cōsciētia mūda excusās latificat: illos noxia accusans imperpetuū dānat. Quicumq; ergo fr̄es dilectissimi continentie armis accincti ab initio quadragesimāe cū t̄ratore superbo certare cōperūt: uideāt caute ne cepta deserāt: priusq; hoste p̄trato ministeriis donentur angelicis. Qui uero hactenus armatūcam uirtutum non induit uel hodie incipiat: hodie cum turbis illis fidelibus fidei opera assumat: imploret pietatē eius: q̄ in nomine p̄ris adueniēs b̄ndictionē mundo attulit: & Osanna in altissimis proclamās saluari se superna in patria fla-

felicit⁹ ē p̄ aspe
ritur t̄re ad
lū q̄ p̄ plēnū
ad suppliciū

p̄son. xviii. a

gitet. Sternat uestimenta sua in uia. i. membra sui corporis humiliet in p̄senti: ut exaltet ea deus in futuro memor illius. Dauidici. Qui exultabunt ossa hūiliata. Ramos de arboribus cedat: & sibi sternat in uia. i. sc̄torum scripta sedulus ad memoriā reuocet: quib⁹ stantes ne cadāt roborātur. Lapi ne diutius iaceant hortātur: resurgētes ut uirtutib⁹ exerceātur instruuntur. Exercitati in uirtutib⁹ p̄mia in coelis ut sperēt eriguntur: bisq; gressus suarū actiōis: ne in lapidē offensionis & petrā sc̄da li offendāt premuniat: ac si etiā ipse cum ceteris fidelibus redemptoris uestigia sequatur: passiōisq; ac resurrectiōis ei⁹ mysteria digna mentis puritate ueneretur: qui electis omnib⁹ mēbris uidelicet suis in remediū uulnē simul & cōlestium gaudiorū pignus dare dignatus est iesus x̄ps dñs n̄r: qui uiuit & regnat cum p̄re in unitate sp̄sū sancti deus per omnia s̄cula s̄culorum. Amen.

¶ Segmentum ex euangelio marci. xvi. capite. A. quod canitur in die sc̄to pasche resurrectionis.

In illo t̄pe. Maria magdalene & maria iacobi & salome emerunt aromata ut ueniētes ungerēt iesum. Et ualde mane una sabbatorum ueniunt ad monumētum: orto iā sole. Et dicebant ad inuicē. Quis reuoluet nobis lapidē ab ostio monumētū: Et respiciētes uiderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus ualde. Et introeūtes in monumētum uiderunt iuuenē sedentē in dextris coopertū stola candida & obstupuerunt. Qui dixit illis. Nolite expauescere. Iesum quem q̄ritis nazarenum crucifixum. Surrexit nō est hic. Ecce locus ubi posuerunt eum. Sedite & dicite discipulis eius & petro: quia p̄cedet uos in galileam: ibi eum uidebitis: sicut dixit uobis.

¶ Homilia beati Gregorii pape de eadem l̄ctōne. Habita ad pplm̄ in basilica beate marie die sc̄to pasche.

Multis uobis l̄ctōnibus fr̄es chariss̄mi per dictatū loq; p̄sueui: sed quia lacescente stomacho ea q̄ dictauerā legere ipse nō possum: & quosdā uim min⁹ libēter audientes intueor: unde nūc a me ipso exigere p̄tra morē uolo: ut intra sacra missarū solēnia l̄ctōne sc̄ti euāgelii nō dictādo sed colloq̄ndo edisserā. Sicq; excipiat ut loquimur: quia collocutiōis uox corda torpētia plusq; sermo l̄ctōnis excitat: & q̄si q̄dā manu sollicitudinis ut euigilent pulsat. Et quidē ad hoc op⁹ me sufficere posse nō uideo: sed tñ uires q̄s imperitia denegat: charitas administrat. Scio nāq; qui dixit. Ap̄ os tuū & ego adimplebo ill⁹: bonū ergo op⁹ nobis in uolūtate sit. Nā ex d̄uino adiutorio erit in p̄fectiōe. Dat loq̄ndi ausum ip̄a ē resurrectiōis dñice tāta solēnitas: quia & indignū ualde ē ut eo die laudes debitas faceat lingua carnis: quo uidelicet die caro resurrexit autoris. Audistis fr̄es charissimi qđ sancte mulieres q̄ dñm fuerāt secute: cū aromatis ad monu-

p̄sal. l.

¶ Et plus ex
cita q̄ lecto.
p̄sal. lxxx.

mentū uenerūt: & ei quē uiuentē dilexerant: etiā mortuo studio hūanitat̄is obsequunt̄. Sed res gesta aliqd̄ in sc̄tā ecclesia signat̄ gerēdum: sic quippe necesse est ut audiam⁹ q̄ facta sunt: q̄tinus cogitem⁹ etiam q̄ nobis sint ex eorū imitatiōe faciēda. Et nos ergo in eū q̄ est mortu⁹ credētes: si odore uirtutū refecti cū opinione bonorū opor̄ dūm q̄rimus: ad monumentū p̄fecto illius cū aromatib⁹ uenimus. Ille autē mulieres angelos uidēt: q̄ cū aromatibus uenerūt: q̄ uidelicet ille mētes super nos ciues aspiciunt: q̄ cum uirtutū odorib⁹ ad deū per sc̄tā desideria p̄ficiscuntur. Notandū uero nobis est qd̄ nā sit: qd̄ in dextris sedere angel⁹ cernitur. Quid nāq̄ per sinistra nisi uita p̄sens? Quid uero per dexterā nisi perpetua uita signatur? Vnde in cāticis cāticorū scriptū est. Leua ei⁹ sub capite meo: & dextera illi⁹ amplexabit̄ me. Quia igit̄ redēptor n̄ iam p̄sentis uitae corruptiōem trāserat: recte angel⁹ q̄ nunciare perennē ei⁹ uitā uenerat: in dextera sedebat q̄ stola cādida indutus apparuit: q̄a festiuitatis n̄ a gaudia nunciauit. Candor etem uestis splendorē n̄ a denūciat̄ solemnitatis. N̄ sic dicamus: an sue? Sed ut fateamur uerius: & sua dicamus & n̄ a illa quippe redemptoris n̄i resurrectio & n̄ a festiuitas fuit: q̄a nos ad immortalitatem reduxit: & angelorū festiuitas extitit: q̄a nos reuocādo ad coelestia eorū numeꝝ impleuit: in sua ergo ac n̄ a festiuitate angelus albis uestib⁹ apparuit: q̄a dum nos per resurrectiōem dñicā ad superna reducimur: coelestis patrie dāna reparantur. Sed quid aduenientes foeminas āgelus affatur audiamus. (Nolite expauescere) ac si aperte dicat pauēat̄ illi q̄ non amat̄ aduentū supernorū ciuiū pertimescāt q̄a carnalibus desideriiis p̄ssi: ad eorū societatem pertingere se posse desperāt uos autē cur pertimescitis q̄ uiros conciuēs uidetis? Vnde & matthaeus āgelum apparuisse describens ait. Erat autē aspectus eius sicut fulgur: & uestimenta eius candida sicut nix. In fulgure etem terror timoris est: in niue autē blādimentum cādoris. Quia uero om̄ps deus & terribilis est p̄tōrib⁹ & blādus iustis: recte testis resurrectionis eius angel⁹ & in fulgure uultus & in candore habitus demonstratur: ut ipse sua specie & terreret reprobos & mulceret pios. Vnde recte quoq̄ per populū deserta gradientem & columna ignis in nocte & columna nubis in die p̄ibat. In igne etem terror est: in nube autē uisōis lene blādimentum. Dies uero uita iusti & nox accipitur uita p̄tōris. Vnde & conuersus p̄tōrib⁹ paulus dicit. Fuisti aliquē tenebre: nunc autem lux in dño. In die ergo per nubē columna demonstrata est: & in nocte per ignē q̄a om̄ps deus & blādus iustis: & terribilis: apparebit in iustis. Istos in iudicio ueniēs per lenitatis mansuetudinem demulcet: illos uero per iustitiae districtiōem terret. Sed iam quid angelus subiungit audiamus. (I esum q̄ritis nazarenū) iesus latino eloquio salutaris (i. saluator) interpretatur. At uero multi hoc nomine tunc iesu dici poterāt: non tū substantialiter sed nuncu-

Mulieres q̄ uiderūt q̄ cū aromatibus uenerūt.

Canti. ij. b

Resurrectio redēptoris fuit festiuitas xp̄ia nox āgelorū

Matth. xv. 11. a

Ero. xij. d. Columna ignis & nubis pplm̄ israeliticū p̄rebat. ad ept. v. b

Iesus saluator interpretatur.

patiae. Ideo & locus subiungit̄. ut de quo iesu dictū sit manifestet. Nazarenū. Et causam p̄tin⁹ subdidit. Crucifixum. Atq̄ addidit. (Surrexit nō est hic.) Nō est hic d̄ per p̄sentia carnis: q̄ tū nūsq̄ deerat per p̄sentia maiestatis. (Sed ite discite discipulis ei⁹ & petro q̄a p̄cedet uos in galileā) Querendū nobis est cur nominatis discipulis: petro designat̄ ex nomine. Sed si hūc angel⁹ nominatim nō exprimeret q̄ magistrū negauerat uenire inter discipulos nō auderet. Vocatur ergo ex nomine: ne desperaret ex negatiōe. Qua in re cōsiderandū nobis est cur om̄ps deus eum quē cūctē ecclesiā p̄ferendū disposuerat ancille uocem pertimescere & seipm̄ negare permittit. Quod nimis magne actum esse pietatis dispensatione cognoscim⁹: ut is qui futur⁹ erat pastor ecclesie: in sua culpa disceret q̄liter aliis misereri debuisset. Prius itaq̄ eum oñdit sibi & tunc p̄posuit ceteris: ut ex sua infirmitate cognosceret q̄ misericorditer aliena infirma tolleraret. Bene autē de redemptore n̄o d̄ (Precedet uos in galileā: ubi eū uidebitis sicut dixit uobis.) Galilea nāq̄ transmigratio facta interpretatur. Iam quippe redemptor n̄ a passione ad resurrectionē: a morte ad uitā: a pena ad gl̄iam: corruptione: ad incorruptionē trāsmigrauerat. Et pri⁹ post resurrectiōem in galilea bñ ad discipulis uidetur: q̄a resurrectionis ei⁹ gl̄iam post leri uidebim⁹: si modo a uicis ad uirtutū celsitudinem trāsmigrem⁹. Qui ergo in sepulchro nūciat̄: in trāsmigratiōe oñditur: q̄a his qui in mortificatione carnis agnoscit̄: in transmigratiōe mentis uidetur. Hac etem f̄res charissimi pro tāta diei solēnitāte de l̄tōnis euangelice expositione trāscurrimus: sed libet ut de hac eadem solēnitāte aliqd̄ subuli⁹ loquamur. Due etem uite erāt. Quarū unā nouimus: alterā nesciebamus. Vna quippe mortalis est: altera im̄mortalis. Vna corruptionis: altera incorruptionis. Vna mortis: altera resurrectionis. Sed uenit mediator dei & hominū homo xp̄s iesus: suscepitq̄ unam & oñdit alteram. Vnā pertulit moriendo: & oñdit alterā resurgendo. Si ergo nobis mortalem uitā scientibus resurrectionē promitteret carnis: & n̄ hanc uisibilr̄ non exhiberet: q̄s eius p̄missionibus crederet? Factus itaq̄ homo apparuit in carne: mori dignatus est ex uoluntate: sed resurrexit ex potestate: & ostendit exemplo quod nobis promisit in p̄mio. Sed fortasse aliquis dicat. Iure ille surrexit qui cum deus esset: teneri a morte non potuit. Ad instruendam ergo ignorantia nōstram: ad roborandam infirmitatem n̄iam sue tantum resurrectiōis exemplum nobis sufficere noluit: solus in tempore illo mortuus est: & tamen solus minime resurrexit. Nam scriptum est. Multa corpora sc̄tōꝝ qui dormierant: resurrexerunt. Ab lata ergo sunt omnia argumēta perfidie. Ne quis em̄ dicat sperare de se nō debet homo: quod in carne sua exhibuit deus homo. Ecce cū deo homines resurrexisse cognoscim⁹ & quos p̄ueros homines fuisse nō dubitam⁹. Si ergo membra n̄i redem-

Deus ubiq̄e per p̄sentiam maiestatis.

Petrus q̄re permittit eū cum negare

Galilea transmigratio interpretatur.

1. Thimo. ij. a

1. 1. Cor. xv. b

ptoris sumus: presumamus in nobis quod gestu patat in capite. Si multum nos abiciamus: sperare in nobis debemus nos membra ultima quod de membris superioribus audiuimus. Ecce uero ad memoriam reddit quod crucifixus dei filio in dei insultates dicebat. Si rex israel est: descendat nunc de cruce & credimus ei. Quis si de cruce tunc descenderet: nimis insultatibus cedens uirtutem nobis patientiam non demonstraret. Sed expectauit paululum: tollerant opprobria: irrisiones sustinuit: seruauit patientiam distulit admirationem. Et qui de cruce descendere noluit: de sepulchro surrexit. Plus igitur fuit de sepulchro surgere: quam de cruce descendere. Plus fuit mortem resurgendo destruere: quam uitam descendendo seruare. Sed cum iudei hunc ad insultationem de cruce descendere minime cernerent: cum morientem uiderent: eum se uicisse crediderunt: nomen illius se quasi extinxisse gauisi sunt. Sed ecce clarificatum de morte nomen eius per mundum creuit: ex quo hunc infidelis turba extinxisse se credidit. Et quem gaudebat occisum: dolet mortuum: quia hunc ad suam gloriam cognoscit peruenisse per penam. Quod bene in libro iudicum samson illud facta significant. Quod cum gaza ciuitate philistinorum fuisset ingressus: philistei ingressum eius prius cognoscetes: ciuitatem repente obsidionibus circumdederunt: custodes deputauerunt: & samson fortissimum se iam comprehensisse gauisi sunt. Sed quid samson fecit: agnouimus. Media nocte portas ciuitatis abstulit: & motus uertice ascendit. Quod frater charissimus hoc in facto: quem nisi redemptorem nisi samson ille significat. Quid gaza ciuitas nisi infernum designat. Quid per philisteos nisi iudeorum perfidia demonstrat: quod cum mortuum dominum uiderent: eiusque corpus in sepulchro iam positum: custodes illico deputauerunt: & eum qui autor uitae claruerat: inferni claustris retentum quasi samsonem in gaza se comprehensisse letati sunt. Samson uero media nocte non solum exiit: sed et portas tulit: quia uidelicet redemptor noster ante lucem resurgens non solum liber de inferno exiit: sed & ipsa etiam inferni claustra destruxit. portas tulit & motus uertice subiit: quia resurgendo claustra inferni abstulit: & ascendendo caelorum regna penetravit. Hanc ergo resurrectionis eius gloriam frater charissime: quod & prius demonstrabat ex signo: & post patuit ex facto: tota mente diligamus: pro eius amore moriamur. Ecce enim in resurrectione auctoris nostri ministros eius angelos conciuues nostros agnouimus. Ad horum ergo ciuium illam frequentem solenitatem festinemus. His cum nec dum uisione possumus desiderio & mente iungamur. Tristemus ad uirtutes de uitis: ut in galilea redemptorem nostrum uidere mereamur. Adiuuet omnipotens deus ad uitam desiderium nostrum: qui pro nobis in mortem dedit unicum filium suum dominum nostrum iesum christum: qui cum eo uiuit & regnat in unitate spiritus sancti deus: per omnia saecula saeculorum. Amen.

Segmentum ex euangelio iohannis. xx. capite. E. quod canitur in dominica in albis. Historia huius euangelii per prima parte facta est die ipso resurrectionis: per secundam in octauo die.

Sat. xxvii. c.

Surgere de sepulchro plus fuit quam de cruce descendere.

Judi. xvi. a.

Sason christi resurrectionem figurauit. Gaza ciuitas infernum designat.

In illo tempore. Cum sero esset die illa sabbatorum & fores essent clausae ubi erant discipuli congregati propter metum iudeorum: uenit iesus & stetit in medio: & dixit eis. Pax uobis. Et cum haec dixisset ostendit eis manus & latus. Gauisi sunt ergo discipuli uiso domino. Dixit ergo eis iterum. Pax uobis. Sicut misit me pater: & ego mitto uos. Haec cum dixisset insufflauit & dixit eis. Accipite spiritum sanctum. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis: & quorum retinueritis retenta sunt. Thomas autem unus de duodecim qui dicitur didimus non erat cum eis quando uenit iesus. Dixerunt ergo & alii discipuli: uidimus dominum. Ille autem dixit eis. Nisi uidero in manibus eius fixuram clauorum: & mittam digitum meum in locum clauorum & mittam manum meam in latus eius: non credam. Et post dies octo iterum erant discipuli eius intus: & thomas cum eis. Venit iesus ianuis clausis: & stetit in medio: & dixit eis. Pax uobis. Deinde dicit thome. Infer digitum tuum huc: & uide manus meas: & affer manum tuam & mitte in latus meum: & noli esse incredulus sed fidelis. Respondit thomas & dixit ei. Domine meus & deus meus. Dixit ei iesus. Quia uidisti me thomas: credidisti. Beati qui non uiderunt: & crediderunt. Multa quidem & alia signa fecit iesus in conspectu discipulorum suorum: quae non sunt scripta in libro hoc. Haec autem scripta sunt ut credatis: quia iesus est filius dei. Et ut credentes uitam habeatis in nomine eius.

Homilia beati Gregorii pape de eadem lectione. Habita ad populum in basilica sancti iohannis quae dicitur constantiniana in octa pasche.

Prima lectionis huius euangelice questio animam pulsat. quomodo post resurrectionem corpus dominicum uerum fuit quod clausis ianuis ad discipulos ingredi potuit. Sed sciendum nobis est quod diuina operatio si ratione comprehenditur non est admirabilis. Nec fides habet meritum cui humana ratio prebet experimentum. Sed haec ipsa nostri redemptoris opera quae ex semetipsis comprehendere non possunt: ex alia eius operatione pensanda sunt: ut rebus mirabilibus fidem prebeant facta mirabiliora. Illud enim corpus domini intrauit ad discipulos ianuis clausis: quod uidelicet ad humanos oculos per naturam suam clauso exitu uirginis. Quid ergo mirum si clausis ianuis post resurrectionem suam in eternum iam uicturus intrauit qui moriturus ueniens non aperto utero uirginis exiuit. Sed quia ad illud corpus quod uideri poterat fides intuentium dubitabat: ostendit eis protinus manus & latus: palpandam carnem prebuit: quam clausis ianuis intrauimus. Quia in re duo mira & iuxta humanam rationem sibi ualde contraria ostendit: dum post resurrectionem corpus suum & in corruptibile: & tamen palpabile demonstrauit. Nam & corrumpi necesse est:

Fides non habet meritum cui humana ratio prebet experimentum. Corpore domini quod intrauit intrare ad discipulos ianuis clausis.

quod palpatur: & palpari non potest quod non corrumpitur. Sed miro modo atque inextimabili redemptor noster: & incorruptibile post resurrectionem & palpabile corpus exhibuit: ut monstrando incorruptibile inuiteret ad primum: & prebendo palpabile formaret ad fidem. Et incorruptibile se ergo & palpabile demonstrauit: ut perfecto esse post resurrectionem ostenderet corpus suum & eiusdem nature: & alterius glorie. dicit eis. (Pax uobis. Sicut misit me pater: & ego mitto uos.) id est sicut misit me pater de deum: & ego mitto uos homo homines. pater filium misit: quod hunc per redemptionem generis humani incarnari constituit. Quem uidelicet in mundum uenire ad passionem uoluit: sed tamen amauit eum quem ad passionem misit. Electos uero ad apostolos dominus non ad mundi gaudia: sed sicut ipse missus est ad passionem in mundum mittit. Quia ergo & filius amatur a patre & tamen ad passionem mittitur: ita & discipuli a domino amantur: qui tamen ad passionem mittuntur in mundum. Itaque recte dicit. Sicut misit me pater. & ego mitto uos. id est ea uos charitate diligo: cum inter scadala persecutorum mitto: quod me charitate per diligit: quem uenire ad tollerandas passiones fecit. Quamuis mitti etiam iuxta naturam diuinitatis possit intelligi. Eo enim modo ipse a patre filius mitti dicitur quo a patre generatur. Nam spiritus sanctus qui cum sit coequalis patri & filio non tamen incarnatus est: idem se filius mittere perhibet: dicens. Cum uenerit paraclytus quem ego mittam uobis a patre. Si enim mitti solummodo incarnari deberet intelligi: sanctus proculdubio spiritus nullo modo dicitur mitti: qui nequaquam incarnatus est. Sed eius missio ipsa processio est: quod de patre procedit & filio. sicut itaque spiritus mitti dicitur quia procedit: ita & filius non incongrue mitti dicitur: quia generatur. Hanc cum dixisset in sufflauit & dixit eis. (Accipite spiritum sanctum.) Quod erendum nobis est: quid est quod spiritum sanctum dominus noster & semel dedit in terra consistens: & semel in coelo praesidens. Neque enim alio in loco datus esse spiritus sanctus aperte monstratur: nisi nunc cum per insufflationem percipitur: & postmodum cum de coelo ueniens in linguis uariis demonstratur. Cur ergo prius in terra discipulis datur: postmodum de coelo mittitur: nisi quod duo sunt praecepta charitatis: dilectio uidelicet dei & dilectio proximi? In terra datur spiritus ut diligatur proximus. datur de coelo spiritus: ut diligatur deus. sicut enim una est charitas & duo praecepta: ita unus spiritus & duo data. prius a domino consistente in terra: postmodum de coelo: quia in proximi amore discitur qualiter perueniri debeat ad amorem dei. Unde & idem iohannes dicit. Qui non diligit fratrem suum quem uidet: deum quem non uidit quomodo potest diligere? Et ante quidem discipulorum mentibus idem spiritus inerat ad fidem: sed tamen manifesta datione non nisi post resurrectionem datus est. Unde & scriptum est. Non datur spiritus datus: quia iesus nondum fuerat glorificatus. Unde etiam per moysen dicitur. Suxerunt mel de petra: oleumque de firma pe-

tra. Neque enim tale quicquam iuxta historiam legit: si tota testamenti ueteris series recenseatur. Nusquam de petra mel: nusquam oleum ille populus suxit. Sed quae iuxta pauli uocem: petra erat christus: Mel de petra suxerunt: quod eiusdem redemptoris nostri facta & miracula uiderunt. Oleum uero de firma petra suxerunt quae effusione sancti spiritus post resurrectionem & ungi meruerunt. Quasi ergo infirma petra mel dedit: quoniam adhuc mortalis dominus miraculorum suorum dulcedinem discipulis ostendit. Sed firma petra oleum sudidit quae post resurrectionem suam factus iam impassibilis: per afflationem spiritus donum sanctae unctiois emanauit. De hoc oleo per prophetam dicit. *Esai. x. f.* Coputrescet iugum a facie olei. Sub iugo quod tenebatur a dominatione dominatiois: sed uncti sumus oleo spiritus sancti. Et quae nos gratia libertatis unxit: demoniace dominationis iugum putruit. paulo attestate quod ait. *ij. Corint. ii. v.* Vbi spiritus domini ibi libertas. Sciendum uero est quod hi qui prius spiritum sanctum habuerunt: ut ipsi innocenter uiuerent & in predicatione quibusdam predesent. In circo hunc post resurrectionem domini patenter acceperunt ut prodesse non paucis sed pluribus possent. Unde & in hac ipsa datione spiritus dicitur. (Quorum remiseritis peccata remittuntur eis. Et quorum retinueritis retenta sunt.) Libet intueri illi discipuli ad tanta onera humilitatis uocati: ad quantum culmen glorie sint perducti. Ecce non solum de semetipsis secuti sunt: sed etiam aliene obligationis praeterea relaxationis accipiunt. Principatumque superni iudicii sortiuntur: ut uice dei quibusdam peccata retineant quibusdam relaxent. Sic eos a deo decebat erigi: quod tantum pro deo consentire humiliari. Ecce qui districtum dei iudicium metuunt: animarum iudices fiunt. Et alios damnant uel liberant qui semetipsos dariare metuebant. Horum profecto nunc in ecclesia episcopi locum tenent. Soluendi ac ligandi potestatem suscipiunt: qui gradum tegiminis sortiuntur. Grandis honor sed graue pondus istius est honoris. Durum quippe est ut qui nescit teneri moderamine uitae suae: iudex uitae fiat alienae. Et plerumque contingit hic iudicii locum teneat: cui ad locum uitae minime concordat. Ac pinde saepe agit ut uel damnet immeritos: uel alios ipsae ligatus soluat saepe in soluendis ac ligandis subditis suae uoluntatis motus: non autem causarum merita sequitur. Unde fit ut ipsa ligandi & soluendi potestate se priuet: qui hanc pro suis uoluptatibus & non pro subditorum moribus exercet. Saepe fit ut erga quemlibet proximum odio uel gratia moueatur pastor. In iudicare autem digne de subditis nequeunt qui in soluendis ac ligandis subditis sua uel odio uel gratia sequuntur: Unde recte per prophetam dicitur. Mortificabant animas quae non moriuntur: & uiuificabant animas quae non uiuunt. Non morietem quippe mortificat qui iustum damnat. Et non uicturum uiuificare nititur: qui reum absoluit supplicio conatur. Causae ergo pensandae singulorum sunt: & tunc ligandi atque soluendi potestas exercenda. *Esai. xlii. d.*

Joan. xv. d.

spiritum sanctum qui rededit dicitur in terra coelestis & semel in coelo praesidens

Joannis. iij. d.

Joan. vij. f. Deu. xxv. b

Esai. x. f.

ij. Corint. ii. v.

Discipulorum christi mirabilis dignitas.

Episcopi gradus est honor sed graue est pondus huius honoris.

Esai. xlii. d.

est q̄ culpa; & q̄ sit p̄nitētia secuta post culpam. ut quos om̄s de^o per compūctiōis gr̄am n̄st̄at: illos pastoris sentētia absoluat. Tunc enim uera est absolutio p̄sidentis: cum æterni arbitrium sequitur iudicis. Quod bene quatruiduani lazari resuscitatio illa significat q̄ uidelicet de monstrat: qd̄ prius dñm mortuum uocauit: & uiuificauit dicēs. Lazare ueni foras: & postmodum is qui uēs egressus fuerat a discipulis est solutus. Sicut scriptum est. Cumq̄ egressus esset q̄ fuerat ligat^{us} in istis: tūc dixit discipulis suis. Soluite eum & sinite abire. Ecce discipuli illum iam uiuētē soluit: quem magister iam resuscitauerat mortuum. Si enim discipuli lazari mortuum soluerēt: fetorem magis oñderēt quam uirtutem. Ex q̄ p̄sideratiōe intueđū est: qd̄ illos nos debem^{us} per pastorale auctoritatem soluere: quos auctorem n̄m cognoscim^{us} per suscitandam gr̄am uiuificare. Quæ nimirum uiuificatio ante operationem reformationis: in ip̄a iam cognoscit p̄fessiōe peccati. Vnde & huic ip̄i mortuo lazaro nequa q̄ dñi reuiuiscere: sed ueni foras. Omnis q̄ppe peccator dum culpam suam intra cōscientiam abscondit introrsus latet: quia in suis penatibus occultatur. Sed mortuus uenit foras cū peccator negatias suas sponte confiteretur. Lazaro ergo dñi ueni foras. Ac si aperte cui^{libet} mortuo in culpa diceretur. Cur reatam tuam intra cōscientiam abscondis? Foras iam per confessionem egredere qui apud te interius per negationem later. Veniat itaq̄ mortuus foras. id est culpam suam p̄fiteatur peccator. Venientem uero foras soluant discipuli ut pastores ecclesiæ & p̄nam debeant amouere quam muruit: qui non erubuit confiteri quod fecit. Hæc de solutiōis ordine breuiter dixerim: ut sub magna moderamine pastores ecclesiæ uel soluere studeant uel ligare. Sed utrum iuste an iniuste obliget pastor: pastoris tamen sentētia a grege timenda est: ne is qui subest: & cum iniuste forsitan ligatur: ip̄am obligationis suæ sententiam ex alia culpa mereatur. Pastor ergo uel absolute soluere indiscrete timeat uel ligare. is autem qui sub manu pastoris est ligari timeat iuste uel iniuste nec pastoris sicut dicitur temere reprehendat. ne & si iniuste legatus est: ex ipsa tumide reprehensionis superbia culpa quæ non erat: fiat. Sed quia hæc breuiter per excessum diximus: ad expositionis ordinem redeamus. (Thomas autem unus ex duodecim qui dicitur didimus: non erat cum eis quando uenit iesus.) Iste un^{us} discipulus defuit: reuersus quod gestum est audiuit. audita credere tenuit. Venit iterum dominus: & non credenti discipulo latus palpandum p̄buit: manus ostendit: & offensa suorum cicatrice uulnerum infidelitatis illius uuln^{us} sanauit. Quid fratres charissimi quid inter hæc animaduertitis? Nunquid casu gestum creditis: ut electus ille discipulus tunc deesset: Post autem ueniens audiret: Audiens dubitaret: Dubitans palparet: Palpans crederet. Non hoc casu sed diuina dispensatione:

absolutio q̄n
s̄t p̄ra.

Joan. xij.

doctōri vlt
saro dicēdū
ē veni foras.

Sentētia pasto
ris iusta siue
iniusta timē
da est.

gestū est. Egit nāq̄ miro modo superna clementia: ut discipul^{us} ille dubitans: dum in magistro suo uulnera palparet carnis: in nobis uulnera sanaret infidelitatis. Plus enim nobis thome infidelitas ad fidem: quā fides credentium discipulorum profuit. Quia dum ille ad fidem palpando reducitur: nostra mens (omni dubitatione postposita) in fide solidatur. Sic quippe discipulū domin^{us} post resurrectionem suam dubitare p̄milit: nec tamen in dubitatione deseruit sicut ante natiuitatem suā habere mariam sponsum uoluit: qui tamen ad eius nuptias nō peruenit. Nam ita factus est discipulus dubitans & palpans testis uere resurrectionis: sicut sponsus marie fuerat custos ite gerissime uirginitatis. Palpauit aut^{em} & exclamauit. (Dom̄n^{us} me^{us} & de^{us} me^{us}. Dicit ei iesus. Quia uidisti me thoma credidisti.) Cū paulus apostolus dicat. Est aut^{em} fides speranda rerum substantia rerum argumentum non apparentium: profecto liquet: quia fides illarum rerum argumentum est: que apparere non possunt. Que etenim apparent iam fidem non habent: sed agnitionē. Dū ergo uidit thomas: dum palpauit: cur ei dicitur quia uidisti me credidisti? Sed aliud uidit. & aliud credidit. A mortali quippe hoīe diuinitas uideri nō potuit. Hominem ergo uidit: & deum confess^{us} est: dicens. (Dom̄n^{us} meus & deus meus.) Videndo ergo credidit quia considerando uerum hominem huc deum quem uidere non poterat: exclamauit. Iustificat ualde quod sequitur. (Beati qui non uiderunt & crediderunt) In qua nimirū sententia nos specialiter signati sum^{us}: qui eū quem carne non uidim^{us}: mente retinem^{us}. Nos signati sum^{us}: sed si fidem nostram operib^{us} sequimur. Ille etenim uere credit: qui exercet operando quod credit. Quo contra de his qui fidem nomine ten^{ent} retinent: paul^{us} dicit contententur se nosse deum factis autem negant: hinc iacob^{us} ait. Fides Jaco. ij. d. sine operib^{us} mortua est.

Thome in
dultas uulne
ra infideli
tatis sanauit.

Mariae sponsus
ad eius nupti
as nō peruenit.

Ad hebre. xj
Fides quid

Ad tim. j. d.

Segmētū ex euangelio Ioannis. x. cap. B. qd̄ canit dominica secūda post resurrectionem. Historia facta est āno christi. xxxiii. vi. kalendas octobris in sabbato.

In illo t̄p̄e. Dixit dñs iesus discipulis suis. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor aīam suam ponit p̄ ouib^{us} suis. Mercenari^{us} aut^{em} & q̄ nō est pastor cui^{us} non sunt oues p̄prie: uidit lupū uenientem & dimittit oues & fugit: & lup^{us} rapit & dispergit oues. Mercenari^{us} autem fugit: quia mercenari^{us} est & non pertinet ad eū de ouib^{us}. Ego sū pastor bon^{us}: & cognosco oues meas & cognoscunt me mee. Sicut nouit me pater: & ego agnosco patre^m & animam meam pono pro ouib^{us} meis. Et alias oues habeo q̄ non sunt ex hoc ouili: & illas oportet me adducere: & uocem meam audient: & fiet unū ouile: & unus pastor.

Ad ptinet ad
eū de ouibus.
Galla. uicēdū
erat nō ē ei cu
re de ouibus.
It̄ fiet unum
ouile: & unus
p̄stor.

Homilia beati gregorii pape de eadē lectiōe. Habita ad populū in basilica sancti petri apostoli dñi. ca. i. post. octa. pas.

Avdistis fratres charissimi ex lectione euangelica eruditionem uestram. Audistis periculum nostrum. Ecce em is qui non exaccidit dono: sed essentialiter bonus est dicit. (Ego sum pastor bonus.) Atque eiusdem bonitatis formam quam nos imitemur adiungit dicens. (Bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis.) Fecit quod monuit: ostendit quod iussit. Bonus pastor pro ouibus suis animam suam posuit: ut in sacramento nostrum corpus suum & sanguinem uerteret: & ouesque redemerat carnis sue alimento faceret. Ostensa nobis est de contemptu mortis uia quam sequimur apposita est forma cui imprimamur. Primum nobis est exteriora nostra misericorditer ouibus eius impedere. postremum uero (sit necesse sit) et mortem nostram per eisdem ouibus ministrare. A primo autem hoc minimo puenitur ad postremum maius. Sed cum incomparabiliter longe melior sit anima quam uimus: terrena substantia quam exterius possidemus: quam non dat pro ouibus suis substantiam suam quod pro his daturus est animam suam? Et sunt nonnulli qui dominum plus terrenam substantiam quam oues diligunt merito nomen pastoris perdunt. De quibus primum subdit. (Mercenarius autem & qui non est pastor cuius non sunt oues proprie: uidet lupo uenientem & dimittit oues & fugit.) Non pastor sed mercenarius uocat qui non pro amore uicino oues dominicas: sed ad temporales mercedes pascit. Mercenarius quippe est. qui locum quod pastoris tenet: sed lucra animam non querit: terrenis commodis inhiet: honore platiouis gaudet: temporalibus lucris pascit: impensa sibi ab hominibus reuerentia letatur. Iste sunt etenim mercedes mercenarii: ut pro eo ipso quod in regimine laborat: hic quod querit inueniat: & ab hereditate gregis in posterum alienum existat. Vtrum uero pastor sit an mercenarius cognosci ueraciter non potest: si occasio necessitatis deest. Tranquillitatis enim tempore plerumque ad gregis custodiam sicut uerus pastor. sic etiam mercenarius stat. Sed lupo ueniens indicat. quo quisque animo super gregis custodiam stabat. Lupo etenim super oues ueniente cum quilibet iniustus & raptor fideles quosque atque humiles opprimit. Sed is qui pastor esse uidebatur & non erat: relinquit oues & fugit. Quia dum sibi ab eo periculum ingere metuit: resistere eius iniustitie non presumit. Fugit autem non mutando locum sed subtrahendo solatiu. Fugit quia iniustitiam uidit & tacuit. Fugit quia se sub silentio abscondit. Quibus bene per prophetam dicitur. Non ascendistis ex aduerso: neque opposuistis murum pro domo israel ut staretis in prelio in die domini. Ex aduerso qui prope ascendere est: quibuslibet potestatibus praeua a gentibus: rationis libera uoce contraire. Et in die domini pro domo israel in prelio magno stamus ac murum opponimus: si fideles innocentes contra peruersorum iniustitiam ex iusticie auctoritate uindicamus. Quod quia mercenarius non facit: cum uenientem lupo uiderit: fugit. Sed est alius lupo qui sine cessatione quotidie non corpora: sed mentes dilaniat. Malignus uidelicet spiritus qui causas fidei uim insidians citat: & mortes animarum

pastor bonus duo pro ouibus impedere debet.

Opus pascens pro temporalibus mercede de non est pastor.

Lupus quando dicitur super oues venire.

Ezecch. xliij. a

Diabolus est alius lupo mentes dilanians.

querit: de quo lupo mox subditur. (Et lupo rapit & dispergit oues.) Lupo uenit & mercenarius fugit: quia malignus spiritus mentes fidelium in tentatione dilaniat: & is qui locum pastoris tenet curam sollicitudinis non habet. Anime pereunt: & ipse de terrenis commodis letatur. Lupo rapit & dispergit oues. Cum alium ad luxuriam pertrahit alium in avaritiam ascendit: alium in superbiam erigit. alium per iracundiam diuidit. Hunc inuidia stimulat. illum fallacia supplantat. Quasi ergo gregem lupo dissipat cum fidelium populum diabolus per tentationes necat. Sed contra haec mercenarius nullo zelo acceditur: nullo seruire dilectionis excitatur. Quid dum sola exteriora commoda requirit: interiora gregis dana negligenter patitur. Unde & mox adiungitur. Mercenarius autem fugit: quia mercenarius est: & non pertinet ad eum de ouibus. Sola ergo causa ut mercenarius fugiat. quia mercenarius est. Ac si aperte diceretur. Stare in periculo ouium non potest: qui in eo quod ouibus preest non oues diligit sed lucrum terrenum querit. Dum enim honorem amplectitur: dum temporalibus commodis letatur. opponere se contra periculum trepidat: ne hoc quod diligit amittat. Sed quia redemptor noster culpas facti pastoris innotuit: iterum formam cui debeamus imprimi ostendit dicens. (Ego sum pastor bonus.) Atque subiungit. (Et cognosco oues meas hoc est diligo & cognosco me mee.) Ac si patenter dicat. Diligentes obsequi. Qui enim ueritatem non diligit adhuc minime cognouit quia ergo audistis fratres charissimi periculum nostrum: pensate in uerbo dominicis etiam periculum uestrum. Videte si oues eius estis uidete si eum cognoscitis: uidete si lumen ueritatis scitis. Scitis autem dico non perfide sed per amorem. Scitis dico non ex crudelitate: sed ex operatione. Nam idem ipse qui haec loquitur Ioannes euangelista testatur dicens. Qui dicit se nosse deum & mandata eius non custodit mendax est. Unde & hoc in loco dominus protinus subdidit. (Sicut nouit me pater & ego agnosco patrem: & animam meam pono pro ouibus meis.) Ac si aperte dicat. In hoc constat quia & ego agnosco patrem & cognoscor a patre: quia animam meam pono pro ouibus meis id est ea charitate qua pro ouibus morior: quantum patrem diligam ostendo. Quia uero non solum iudeam sed etiam gentilitatem redimere uenerat. Ad iungit. (Et alias oues habeo que non sunt ex hoc ouili. Et illas oportet me adducere & uocem meam audiet. et fiet unum ouile & unus pastor.) Redemptionem nostram quae ex gentili populo uenimus dominus aspexerat: cum se adducere & alias oues dicebat. Hoc quotidie fieri fratres charissimi aspicitis: hoc reconciliatis gentibus factum hodie uidetis. Hodie quasi ex duobus gregibus efficit unum ouile quia iudaicum & gentilem populum in sua fide coniungit. Paulo attestante qui ait. In parte est pax nostra quae fecit utraq; unum. Dum enim ad eternam uitam ex utraque natione simplices elegit. ad ouile proprium oues deducit. De

etiam multa

Mercenarius stare in periculo ouium non potest.

Jo. ij. a.

Iudea et gentilitatem uenerat & nos redimere.

ad ephe. ij. c.

quibus profecto ouibus rursus dicit. (Oues mee uocem meam audient & ego agnosco eas & sequuntur me: & ego uitam eternam do eis.) De qb? & paulo superius dicit. (Per me si quis introierit saluabitur. Et egredietur & egredietur: & pascua inueniet.) Ingredietur quippe ad fidem Egredietur a fide ad spe: a credulitate ad contemplantionem. Pascua autem inueniet i illa eterna refectio. Oues ergo eius pascua inuenient: quia quis quis illum corde simplici sequitur: eterne uiridatis paulo nutritur. Que autem sunt ista? autum pascua nisi interna gaudia sempiternae uirtutis paradisi? Pascua namque electorum sunt uultus presens dei. Qui dum sine defectu conspicitur sine fine mens uite cibo satiatur. In istis pascuis de eternitatis facie letati sunt: quia iam laqueos uoluptuose temporalitatis euaserunt. Ibi hymnidici angelorum chori. Ibi societas supernorum ciuium. Ibi dulcis solennitas a peregrinationis huius tristi labore redemptium. Ibi prouidi prophetarum chori. Ibi iudex duodecim apostolorum numerus. Ibi innumerabilium martyrum uictor exercitus: tanto illic letior: quanto hic durius afflicti. Ibi confessorum constantia praemii sui perceptione consolata. Ibi fideles uiri quos a uirilitatis sue robore uoluptas seculi emollire non potuit. Ibi sancte mulieres quae cum seculo & sexu uicerunt. Ibi pueri qui hic annos suos in orbibus transcederunt. Ibi senes quos hic aetas debiles reddidit: & uirtus operis non reliquit. Queramus ergo fratres charissimi haec pascua in quibus cum tantorum ciuium solennitate gaudeamus. Ipsa nos letantium festiuitas inuadet. Certe sic ubi populus nundinas celebraret si ad alicuius ecclesie dedicationem denunciata solennitate uel festiuitate concurreret: festinaremus omnes simul inueniri in interesse tante solennitati unusquisque satageret: graui se damno afflictum crederet: si solennitatem communis letitiae non uideret. Ecce in celestibus electorum ciuium letitia agitur: uicissim de se omnes in suo conuictu gratulantur: & tamen nos ab amore eternitatis tepidi nullo desiderio ardemus: inter esse tante solennitati non querimus. Priuamur gaudiis & leti sumus. Accendam? ergo animam fratres: recalescat fides in id quod credidit: in ardescant ad superna nostra desideria: & sic amare iam ire est. Ab interne solennitatis gaudio nulla uos aduersitas reuocet: quia & si quis ad locum propositum ire desiderat: eius desiderium quolibet uie asperitas non imutat. Nulla uos prosperitas blandiens se ducat: quia stultus uiator est qui in itinere amenaprata conspiciens obliuiscitur ire quo tenebat. Toto ergo desiderio ad supernam patriam animus anhelet: nihil in hoc mundo appetat quod constat quia ciuium relinquatur. Vt si celestis pastoris ueraciter oves sumus: quia in uie delectatione non figimur: eternis pascuis in perceptione faciemur. Prestante domino nostro iesu christo qui uiuit & regnat in secula seculorum. Amen.

quod pascua ouium christi que sunt.

populus ad nundinas & solennitates libenter pergit.

statoris stultici condicio

¶ Segmentum ex euangelio iohannis .xvi. cap. l. i. c. quod cantus dominica .iiii. post resurrectionem. Historia facta est anno christi: xxxiii. nono K. i. s. apri. feria. y. In illo tempore. Dixit dominus iesus discipulis suis. Modicum & iam non uidebitis me: & iterum modicum & uidebitis me: quia uado ad patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem. Quid est hoc quod dicit nobis: modicum & non uidebitis me: & iterum modicum & uidebitis me: quia uado ad patrem? Dicebant ergo. Quid est hoc: quod dicit modicum? Nescimus quod loquitur. Cognouit autem iesus quia uolebat eum interrogare & dixit eis. De hoc queritis inter uos: quia dixi modicum & non uidebitis me: & iterum modicum & uidebitis me. Amen amen dico uobis quia plorabitis & flebitis uos: mundus autem gaudebit. Vos autem quoniam stabimini: sed tristitia uestra uertet in gaudium. Mulier cum parit tristitiam habet: quia uenit hora eius. Cum autem peperit puerum: iam non meminit tristitiae propter gaudium quia natus est homo in mundum. Et uos igitur nunc quoniam uidetis tristitiam habetis. Iterum autem uidebo uos: & gaudebit cor uestrum: & gaudium uestrum nemo tollet a uobis.

Nota est postquam per uocem sua inquit laudat.

¶ Homilia uenerabilis bede presbiteri.

¶ **L**eta domini & saluatoris nostri promissa frater charissimi leto cordis audire percipere debemus: sedulaque intentione persistere: quoniam nunc ad haec pertingere mereamur. Quid est enim quod merito laetius audiatur: quam perueniri posse ad gaudium: quod nunquam possit auferri? Notandum autem quia tota letationis huius series illis conuenit: qui eam praesentes audierunt a domino. Pars autem illius etiam nobis: qui post passionem suam & resurrectionem dominicam ad fidem uenimus: apertissime congruit. Quod autem ait. (Modicum & non uidebitis me: & iterum modicum & uidebitis me: quia uado ad patrem.) Ad illos specialiter pertinet: quoniam eius discipulus sui predicatis in carne adhaesere: & post tristitiam passionis uisa resurrectione & ascensione eius laetificari meruerunt. Modicum etenim fuit ab illa hora illius noctis quae traditus est in hora passionis suae: quo eum discipuli carnaliter non uiderunt. Et iterum modicum fuit quod clausus in sepulchro: tertia die resurrexerit: & illorum aspectibus uideri non potuit. Hoc uero quod ait. Modicum & non uidebitis me. Significat post resurrectionem: quia cum discipulis conuersatus est: & illis multi modis ostensione apparuit: usque dum in coelum illis uidentibus ascendit. Vt in euangelio & actibus apostolorum legitur. Et hoc est quod ait. (Quia uado ad patrem.) Ac si patet dicat. quia post modicum destructo mortis imperio uobis inuendus appareo: quia tempus est ut expleta assumptione assumpte mortalitatis cum resurrectionis triumpho iam reuertar ad patrem. Haec uero uerba domini specialiter his qui eius resurrectionem uidere potuerunt conueniant: quoniam apostoli tunc temporis non potuerunt intelligere. Et haec illorum ignorantiam pius magister

gister intelligens subsequenter scdm illorum dubitationem rñdit qñ ex
 positurus qd esset: qd esset: qd dixit. (Modicum & non uidebitis me: &
 iterum modicum & uidebitis me. Amen amen dico uobis qa plorabi
 tis: & flebitis uos: mundus aut gaudebit: uos autem cōtristamini: sed tri
 stitia uñ a uertetur in gaudium. (Etipsoꝝ & tonius ecclesiæ statui pgruit
 Plorabāt quippe & flebāt amatores xp̄i cum illum compñendi ab ho
 stibus ligari: ad cōsiliū duci: damnari: crucifigi: mori & sepeliri uide
 runt. Gaudebāt mūdi amatores quos ob infimas cogitatiōes mūdum
 uocat dñs: cum morte turpissima qdemnarēt illum: qui grauiserat eis
 etiam ad uidēdum. Cōtristabātur discipuli posito in morte dño sed ag
 nita eius resurrectiōe tristitia illoꝝ uersa est in gaudium: Vifa ascensio
 nis potētia iā maiori gaudio subleuati laudabāt & bñdicebāt dñm. Vt
 lucas euāgelista testatur. Sed & cūctis fidelib⁹ hic dñi sermo cōuenit: q
 per lachrymas p̄surasq̄ p̄sentes ad gaudia aeterna peruenire contem
 dunt: ut qui semināt in lachrymis in gaudio merūt. Sicut scriptum est
 euntes: ibāt & flebāt. Quatinus in eterna beatitudine laboris sui mer
 cedem recipiāt. Mūdus autem. i. mūdi amatores gaudebūt: q̄ ad ateri
 na gaudia se pperare per lachrymas & afflictiōes despiciūt. Illis autē
 idēit iustis cōuenit. Cōtristabimini per labores & p̄suras. Sed tristitia
 uñ a uertetur in aeternæ bñtitudinis lætitiā. (Sequitur mulier cum pa
 rit tristitiam habet qa uenit hora eius.) Mulierem dicit sc̄tām ecclesiā
 ppter fecūditatem bonoꝝ opeꝝ: & quia spūales deo filios gignere nū
 quā desinit. Hoc mulier cum parit tristitiam habet qa uenit hora eius.
 (Cum autem peperit puez iam nō meminit p̄surre ppter gaudium qa
 natus est homo in mūdum.) Quia nimirum sc̄tā ecclesia q̄diu in mun
 do spūalium uirtutum p̄fectibus insistit: nunq̄ mūdi tentatiōib⁹ exerce
 ri desistit. At quum de uictō laboꝝ certamine ad palmam peruenit: iam
 nō meminit p̄surre p̄cedentis ppter gaudium perceptive retributionis.
 Non sunt em̄ cōdigne passiōes huius temporis ad superuenturam glo
 riam: q̄ reuelabitur in nobis. (Non meminit inquit p̄surre propter gau
 dium: qa natus est homo in mundum.) Sicut enim mulier nato in hoc
 mundo homine lætatur: ita ecclesia nato in uitam futuram fideliū po
 pulo digna exultatione repletur: pro qua eius natiuitate multum labo
 rans & gemens in p̄senti qñ parturiens dolet. Nec nouum debet cui q̄
 uideti: si natus dicatur: qui ex hac uita migrauerit. Quomodo em̄ con
 suete nasci dñ cum quis de utero matris p̄cedens hanc in lucem egredi
 tur: ita etiam rectissime potest natus appellari q̄ solut⁹ a uincul⁹ carnis
 ad lucē sublimat̄ aeternam. Vnde mos obtinuit ecclesiastic⁹: ut dies btō
 rum martyꝝ siue p̄fessorꝝ xp̄i: quibus de sæculo transierunt natale suo
 citemus: eorumq̄ solēnia non funebria: sed natalicia dicantur. Sequi
 tur: dominus exponens ipse paradigma: quod de muliere p̄senti. (Et

Luce. xliii. g.

psal. cxxv.

Mulier dicit sc̄tā ecclesiā.

ro na. viii. o

Quare nata
les otes appel
en qñ moriū
ur sancti

atas p̄senti

uos igitur nunc qdem tristitiā habetis. Iteꝝ aut uidebo uos: & gaudebit
 cor uñm: & gaudiū uñm nemo tollet a uobis. (Quod de ipsis qdem dis
 cipulis facile intelligitur qa tristitiā habuerūt passio ac sepulto dño sed
 facta resurrectiōis gloria gauisi sunt uiso dño: & gaudiū eoꝝ nemo tu
 lit ab eis. Quia & si postmodū persecutionis p xp̄i nomine ac tormenta
 passi sunt: spe tñ resurrectiōis & uisōis illi⁹ accēsi libēter q̄q̄ aduersa fe
 rebāt: immo oē gaudiū existimabāt cū in tētatiōes uarias inciderēt. De
 niq̄ coeli a principib⁹ sacerdotū: ut scriptū ē: ibāt gaudentes a p̄spectu p̄ci
 lii qm̄ digni habitū sunt p nomine iesu p̄tumeliā pati. Gaudiū eorū ne
 mo tulit ab eis qa talia patiēdo p xp̄o: meruerunt regnare sine fine cum
 xp̄o. Sed & om̄s ecclia per hui⁹ uite labores & āgustias ad aeterna coele
 stiu tēdit p̄mia gaudioꝝ: attestate ap̄lo: qa per mltas tribulatiōes opor
 tet nos introire in regnū dei. qd̄ aut ait. (Iterū uidebo uos & gaudebit
 cor uñm: uidebo uos dixit: eripiā uos ab aduersariis cor dabo uos uictō
 res me uos decertantes semper uidisse p̄babo. Q̄ n̄ em̄ nō uideret suos
 maxime p̄suras circūuētōs cū qb⁹ se ip̄e omnib⁹ dieb⁹ sc̄li manere p̄mi
 sit. sed morietib⁹ inter tormēta fidelib⁹ arbitrat̄ eos tortores diuino cas
 rere p̄sidio dicētes. Vbi ē de⁹ eoꝝ. Vnde qdā ex hic circūsept⁹ erumnis
 aiebat. Vide dñe afflictiōne meā: qm̄ erect⁹ ē inimic⁹. Qd̄ ē aperte dice
 re. Qm̄ inimic⁹ inseq̄ns ceruicē superbie p̄tra tuos humiles attollit: tuo
 nos auxilio p̄ditor n̄ om̄ps subleua. te uictis ac repulsis hostibus n̄os
 semper agones uidisse tibi hos placuisse comproba. Videt itaq̄ electos
 post tristitiā dñs: quū eoꝝ patiētiā dānato impugnatore remūerat. Po
 test & ita intelligi qd̄ ait. (Iteꝝ aut uidebo uos) qñ diceret Iteꝝ uobis ui
 dentibus appareo: quō dixit abrahæ. Nunc cognoui q̄ timeas dñm: p
 eo ut diceret. Nūc cognoscere homines feci qd̄ timeas dñm: q̄ hacten⁹
 nesciebāt qd̄ ap̄d me certū semper habui. Si ergo fr̄es charissimi salu
 bri nūc tristitia afficimur: si iuxta hortamenta apl̄i spe gaudētes in tri
 bulatiōe existimus patiētes. Si n̄ra errata. Si miserias pximōꝝ debita la
 mentatiōe dessemus: uidebit nos iteꝝ dñs. i. uidēdum se nobis oñdet in
 futuro: qui quondā nos uidere fidei suæ nobis agnitiōem largiēdo: di
 gnatus est. Videbit ut coronet: qui quondā uidit ut uocaret. (Videbit
 & gaudebit cor uñm: & gaudium uñm nemo tollet a uobis) qa hac est
 uera & unica merces eoꝝ: qui scdm̄ deum p̄tristantur: de perpetua eius
 uisione gaudere. Quam p̄fecto mercedē promisit ipse sublimiter cū
 ait. Beati mūdo corde: qm̄ ipsi deū uidebunt. Quā desiderabat ardēter
 propheta cū dicebat. Sitiuit anima mea ad deū uiuū: qñ ueniā & appare
 bo ante faciem dei? Quam se apl̄us cum suis similibus accepturum eē
 gratulatur: qui certaminū suoꝝ conscius cōfidenter protestatur dicēs.
 Videm⁹ nunc per speculum in enigmate: tunc aut facie ad facie. Quā
 nos quoq̄ & fideliter querere & ueraciter apprehendere donet ipse cer

Actuum. v. g.

Actuū. xliii. o.

Mat. xxv. d.
Luce. i. c.

Sc̄t. xxi. c.
Roma. xi. o

Mat. v. a.
psal. xli.

1. Corin. xiii. d.

tantum auxiliator & innocentiū remunerator Iesus xps dñs noster qui
nuit & regnat cum patre. &c.

¶ Segmentum ex euangelio iohannis. xvi. cap. B. qd' canitur
in dñica quarra post pascha.

In illo tpe. d. d. i. d. f. Vado ad eum qui misit me: & nemo ex uobis
interrogat me quo uadis. Sed ego ueritatem dico uobis: tristitia
implebit cor uim. Sed ego ueritatem dico uobis: expedit uobis ut
ego uadam. Si em̄ non abiero paraclytus nō ueniet ad uos. Si aut̄
abiero mittā eū ad uos. Et cū uenerit ille arguet mundū de pctō & de
iusticia & de iudicio. De pctō qdem q̄a nō crediderūt in me. De iusticia
uero quia ad p̄m uado: & iā nō uidebitis me. De iudicio aut̄ q̄a prin-
ceps hui⁹ mūdi iā iudicat⁹ est. Adhuc multa habeo uobis dicere: sed nō
potestis portare modo. Cum aut̄ uenerit ille spūs ueritatis: docebit uos
oēm ueritatē. Non em̄ loq̄tur a semetipso sed q̄cūq; audiet loq̄tur: & q̄
uētura sunt annūciabit uobis: ille me clarificabit: q̄a de meo accipiet &
annūciabit uobis. Omnia q̄cunq; habet p̄r mea sunt: propterea dixi q̄a
de meo accipiet & annūciabit uobis.

¶ Ex dictis sancti augustini epi de uerbis domini.

Significat sic se itur ad eum q̄ misit illum: ut null⁹ interrogaret
qd' palā fieri uisu corporis cernerēt. Nā superi⁹ interrogauerāt
eū quo esset iturus: dum ad passionē properauit. Et r̄ndit eo se
iturum: quo illi tūc sequi nō possent: nunc aut̄ sic se dicit iturū
ut nullus quo uadit interroget: nubes em̄ suscepit eum q̄n̄ ascendit ab
eis: & euntē in coelū non uerbis q̄sierunt: sed oculis uiderunt. (Sed quia
hęc locutus sum uobis inq̄ tristitia impleuit cor uim.) Videbat utiq;
qd' illa sua uerba in eoz cordib⁹ agerent: spūalem quippe nondū hñtes
interius p̄solationē: quā per sp̄m sc̄m fuerāt habituri: id qd' exterius in
xpo uidebāt: amittere metuebant (Sed ego ueritatē dico uobis expedit
uobis ut ego uadā.) Ac si aperte diceret. Expedit ut forma serui uis sub-
trahat aq̄ ectibus: quatin⁹ amor diuinitatis aptius uis infigatur menti-
bus. Expedit ut notā uobis formā celo inferā quatinus per hoc maiori
desiderio illuc suspiretis. (Si em̄ nō abiero paraclytus nō ueniet ad uos.
Si aut̄ abiero mittā eū ad uos.) Nō q̄a nō poterat ipse in terra posit⁹ da-
re sp̄m discipulis. Hęc loq̄t cū aperte legit: q̄a post resurrectionem ap-
parens eis insufflauit & dixit eis. Accipite sp̄m sc̄m. Sed ipso in terra po-
sito & corporaliter conuersante cum eis non ualebant ad illum erige-
re mentē ad sitienda munera gr̄æ coelestis. Ascendente aut̄ illo ad coe-
los & illi pariter omne desiderium suum in illum transferebāt. Ideo cap-
pates spūs sancti iam facti erant: non ultra de morte eius cōtristati sed p̄
missionis eius munere letati: Pater autem nec lal. oriosa exposiōe in-
digeret: cur eundem spiritum paraclytum id est consolatorem cognomi-

Joan. xv. c.

Sp̄m sanctū
cur paraclytus
appellauit.

nauerit. Quia nimirum corda discipulorum quæ recessus ipsius mesta
reddidisset: huius consolaretur & recrearet aduentus. Non quod antea
spiritus sanctus non esset in cordibus discipulorum uel etiam antiquo-
rum sanctorum: sed manifesta plenitudine ante sic non fuit dactus quo
modo post ascensionem die decimo in centum uiginti homines trans-
missus legitur. Sed in nullo opere cuiuslibet persona patris: uel spiritus
sancti totiusq; sanctæ trinitatis operatio defuit. Sed oportebat ita insi-
nuari trinitatem ut quis nulla esset diuersitas substantiæ: singillatim ta-
men commendaretur distinctio personarum. (Et cū uenerit ille arguet
mundum.) Quid est quod dixit cum uenerit ille arguet mundū? Nū-
quid xps dum esset in mundo non arguit mundū de his omnibus q̄ se-
quūtur? Sed xps solam iudeoz gentem arguit. spūs uero sc̄s in disci-
pulis eius toto orbe diffusus: non unam gētem intelligitur arguisse: sed
mūdum. In quo arguit: in eo per sp̄m sc̄m charitas diffusa est in cordi-
bus eoz q̄ foras mittit timorem: ut non metuerūt mūdum. I. amatores
mundi arguere de peccato: & de iusticia: & de iudicio. Quā sententiam
ipse xps exposuit dicens. (De peccato: quia non credunt in me.) Pecca-
tum incredulitas q̄si speciale posuit. Quia sicut fides origo uirtutū: ita
solidamentum est uiciorum in incredulitate persistere. Dño terribiliter
attestante qui ait. Qui aut̄ non credit iam iudicat⁹ est: quia non credit
in nomine unigeniti filii dei.

Charitas foras
mittit timorē.

Fides origo
uirtutū ac.
Joan. iii. c.

¶ Segmentum ex euangelio iohannis. xvi. cap. E.
qd' canitur dominica. v. post pascha. Historia hu-
ius euangelii facta est anno xpi. xxxiii. nono k̄las
ap̄rlis. feria quinta in coena dñi.

In illo tempore dixit dominus Iesus discipulis suis. Si quid petieritis
patrem in nomine meo dabit uobis. Usq; modo non petistis
quicquam in nomine meo. Petite & accipietis ut gaudium uestrū
sit plenum. Hęc in prouerbis locutus sum uobis. Veniet hora cū
iam non in prouerbis loquar uobis: sed palam de patre meo annuncia-
bo uobis. In illo die in nomine meo petetis. Et nūc dico uobis: q̄a ama-
stis & credidistis quia a deo exiui. Exiui a patre & ueni in mundum. Itē
rum relinquo mundum: & uado ad patrem. Dicant ei discipuli eius.
Ecce nunc palam loqueris & prouerbum nullum dicis nunc scimus
quia scis omnia: & non est opus tibi ut quiste interroget. In hoc credi-
mus quia a deo existi.

¶ Homilia beati Augustini episcopi.

Dvobis modis intelligi potest. Vel quia in nomine meo nō
petistis: quod nomen non sicut cognoscendum est cognos-
cistis: uel non petistis quicquam: quoniam in comparatiōe re-
rum quas petere debuistis pro nihilo habēdum est quod pe-

Quis non petit quod ad sempiternam salutem & gaudium aeternum non pertinet nihil petere uideat ad comparationem illius petitionis: quod petere debuit. (Vsq; modo non petistis quicquid in nomine meo.) Vel ita intelligendum est non petierunt eatenus in nomine saluatoris quod dum ipse saluatoris uisibilis presentia compleret: minus ad inuisibilia salutis dona mentis intuitu exererat. Qui uero contra rationem salutis sue petit non petit in nomine iesu. Hinc dominus sequenter ait. (Petite & accipietis ut gaudium uerum sit plenum.) Significans quod sit nobis petendum. i. ut plenum si gaudium. Unde ait. (& accipietis.) Si illa petimus quod ad plenitudinem eternorum pertineat gaudiorum accipiemus. Plenum ergo gaudium beatitudinem perpetue pacis appellat. Ait itaque. (Petite & accipietis: ut gaudium uerum sit plenum.) Ac si patenter dicat. Non fluxa scilicet gaudia quae & moerore sunt permixta. & dolore sineceda sunt: sed illud singulare gaudium a patre petite cuius plenitudo nullo cuiuslibet iniquitatis attractu minuat nullo unquam termino dissoluatur. (Hac in puerbis locutus sum uobis: uenit hora cum iam non in puerbis loquar uobis sed palam de patre annuntiabo uobis.) Nam paruuli fuerat: & necdum intelligere potuerant quomodo pater esset in filio: & filius in patre & cetera quae ad profunda mysteriorum diuinitate pertinebant: necdum scire potuerat: ideo in prouerbis quasi in enigmate loqui illis uidebat dominus: sed permittit illam horam in qua palam illis de patre loqueretur. Illam nimirum horam significabat quae eis peracta sua passione ac resurrectione spiritus sancti erat gratiam daturus. Tunc etiam spiritualiter instructi spirituali dilectione succens: quo perfectus omnia quae de agnitione diuinitatis mortalibus erat capienda ceperunt eo ardentius solam quae ad eius uisionem promerendam iuuant petere ac desiderare curauerunt. (In illa die in nomine meo petetis.) id est quae ad salutem tantummodo animarum uerum: & quae ad gaudia eterna pertinere uident petere incipientis: & maxime ut intelligatis quod dixi. Ego & pater unum sumus: uel quomodo pater sit in me & ego in patre. Tunc in eius nomine petunt qui dominum petere: quia in sancto eius nomine non aliud quam res ipsa est quae hoc nomine uocatur intelligunt. Hi possunt utrumque cogitare dominum nimirum iesum christum in quantum homo est pro nobis interpellare patrem. In quantum deus est: nos exaudire cum patre quod eum significasse arbitror ubi ait. (Et non dico uobis quia ego rogabo patrem de uobis.) Potest etiam non inconuenienter accipi quod ait. Et non dico uobis quia ego rogabo patrem de uobis: quia non de presenti rogo sed de futuro posuit rogo quod sanctis ad internam pacem receptis: non oportet sit iam aliquid rogare de illis quia nimirum tanta beatitudine donandi sunt quae amplior esse non possit.

¶ Segmentum ex euangelio Marci. xvi. cap. C quod canitur in die ascensionis domini. Historia ipso die facta est ascensionis scilicet feria quinta tertia nonas iunij anno dñi. xxxiii.

nostrem

plenum gaudium beatitudo pacis est.

Joan. x. f.

Pro scilicet non opus est rogare.

In illo tempore. Recubentibus undecim discipulis apparuit illis iesus: & exprobrauit incredulitatem illorum & duriciam cordis quia his qui uiderat eum resurrexisse non crediderunt & dixit eis. Euntes in mundum uniuersum: predicare euangelium omni creature. Qui crediderit & baptizatus fuerit: saluus erit. Qui uero non crediderit: condemnabitur. Si ergo autem eos qui crediderunt hec sequentem. in nomine meo demonia eiciet: linguis loquetur non uis: serpentes tollent. Et si mortiferum quid biberint non eis nocebit. Super egros manus imponet: & bene habebunt. Et dominus quidem iesus postquam locutus est eis: assumptus est in celum: & sedet a dextris dei. illi autem in profecti predicauerunt ubique: domino cooperante: & sermonem confirmante: sequentibus signis.

¶ Homilia beati gregorii papae de eadem lectione. Habita ad populum in basilica beati petri: in assumptione domini.

Quod resurrectionem dominicam discipuli crediderunt non tamen illorum infirmitas quae nostra (ut ita dicam) futura firmitas fuit. Ipsa namque resurrectio illis dubitantibus per multa argumenta monstrata est. Quod nos legentes agnoscimus quid aliud quod de illorum dubitatione solidamur. Minus enim mihi maria magdalena petiti quod citius credidit: quod thomas qui diu dubitauit. Ille etenim dubitatio uulnerum cicatrices tetigit: & de nostro pectore dubitationis uulnus amputauit. Ad insinuanda quoque ueritate dominice resurrectionis notandum nobis est quid lucas referat dicens. Conuerses precepit eis ab ierosolymis ne discederent. Et post pauca. Videntibus illis eleuatus est: & nubes suscepit eum ab oculis eorum. Notate uerba: signate mysteria. Conuerses eleuatus est: comedit: & ascendit: ut uidelicet per effectum comestitionis: ueritas patisceret carnis. Marcus uero priusquam celum dominus ascendat: eum de cordis atque infidelitatis duricia increpasse discipulos memorat. Qua in re quid considerandum est: nisi quod iccirco dominus tunc discipulos increpauit cum eos corporaliter reliquit: ut uerba que recedens diceret: incorde audientium arctius impressa remanerent. Increpata igitur eorum duritia quid ammonedo dicat audiamus. (Euntes in mundum uniuersum predicare euangelium omni creature.) Nunquid fratres mei scriptura euangelium uel insensatis rebus uel brutis animalibus fuerat predicandum: ut de eo discipulis dicatur. Predicite euangelium omni creature? Sed omnis creature nomine signatur homo. Sunt namque lapides: sed nec uiuunt nec sentiunt: Sunt herbe & arbuta: uiuunt quidem sed non sentiunt. Viuunt dico: non per animam sed per uiriditatem. Quia & paulus dicit. Insipiens tu quod seminas: non uiuificatur nisi prius moriatur. Viuit ergo quod moritur ut uiuificetur. Lapidis itaque sunt: sed non uiuunt. Arbuta autem sunt: uiuunt: sed non sentiunt. Bruta uero animalia sunt: uiuant sentiunt sed non discernunt. Angeli sunt: uiuunt sentiunt & discernunt.

magdalena et
to credens mi
nus nobis pre
stitit qua
Thomas qui diu
dubitauit.
Zicron. j. a.
Ibidem.

Uerba ueritas
recedentium alti
remanet fixa
coide audientium.

Euangelium quod
ter potest p
cari omni crea
ture.

i. Cor. xv. e.

scernūt. Omnis autē creature aliquid habet homo. Habet namq; eom
 manesse cū lapidibus. uiuere cū arboribus. sentire cū animalibus: in
 telligere cum angelis. Si igitur cōmune habet aliquid cū omni creatu
 ra homo iuxta aliquid omnis creatura est hō. Omni ergo creature p̄
 dicatur euangeliū: cū soli homini predicatur: q̄a ille uidelicet docetur
 propter quem in terra cuncta creata sunt: & a quo omnia per q̄ndā simi
 litudinē aliena non sunt. Potest etiā omnis creature noīe omnis natio
 gētium designari. Ante etenim dictū fuerat. In uiam gentiū ne abieri
 tis. Nūc autē dicitur. Omni creature p̄dicare ut. s. pri^o a iudea apostolo
 rū repulsa predicatio: tunc nobis in adiutoriū fieret: cū hāc illa ad dāna
 tionis sue testimonium superba repulisset. Sed cū discipulos ad p̄dicā
 dū ueritas mittit. quid aliud in mūdo facit nisi grana seminis spargit?
 Et pauca grana mittit in semine: ut multarū messium fruges recipiat
 ex nostra fide. Neq; etenim in uniuerso mundo tanta fidelium messis
 exurgeret: si de manu dñi super tationalem terram illa electa grana p̄
 dicatium non uenissent. Sequitur. (Qui crediderit & baptizatus fue
 rit saluus erit. Qui uero non crediderit condēnabitur.) Fortasse unus
 quisq; apud semetipsum dicat. Ego iam credidi saluus ero. Verum di
 cit si fidē operibus tenet. Vera etenim fides est que in hoc quod uerbis
 dicit: operib; nō cōtradicit. Hinc etenim est quod de quibusdā falsis fi
 delibus paulus dicit. Qui cōfitentur se nosse deum: factis autē negant
 Hinc iōanes ait. Quid dicit se nosse deū & mādata eius nō custodit: mē
 dax est. Quod cū ita sit: fidei nostre ueritatē in uite nostre consideratio
 ne debemus agnoscere. Tunc enim ueraciter fideles sum^{us}: si quod uer
 bis promittimus: operibus complem^{us}. I n die quippe baptismatis om
 nibus nos antiqui hostis operibus atq; omnibus pompis. abrenunciare
 promissimus. Itaq; unusquisq; uestrum ad considerationē suam mētis
 oculos reducat & si seruat post baptismum quod ante baptismum spo
 pondit: certus iam (quia fidelis est) gaudeat. Sed ecce si quod promisit
 minime seruauit: si ad exereēda praua opera: ad concupiscendas mun
 di pōpas dilapsus est: uideamus si iā scit plāgere quod errauit. Apud nā
 q; misericordem iudicē nec ille fallax habebitur: qui ad ueritatē reuer
 titur etiam post q̄ mentis. Quia omnipotēs deus dū libenter nostrā pe
 nitentiā suscipit: ipse suo iudicio hoc quod errauimus abscondit. Sequi
 tur. (Signa autē eos qui crediderint hec se q̄nt. I n noīe meo demonia
 eiciēt. linguis loquētur nobis. serpentes tollent. Et si mortiferum quid
 biberint: non eis nocebit. Super egros manus imponent: & bene habe
 bunt.) Nūquid iam fratres mei qui ista signa non facitis: minime cre
 ditis? Sed hec necessaria in exordio ecclesie fuerunt. Ut enim fides cre
 sceret miraculis fuerat nutrienda. Quia & nos cum arbuta plātamus.
 rādiu eis aquā fundimus: quousq; ea in terra iam cōualuisse uideamus.

Ad potest dici
eis creatura.

Ad h. x. a.

Que sit uera fi
des.

Ad timo. x. a.
I. Ioan. ii. a
Fideles ueraci
ter sunt qui o
peribus cōplēt
q̄ uerbis pro
spitunt.

Ad miracula fue
rūt in exordio
ecclesie necessaria.

At si semel radicem fixerint irrigatio cessabit. Hinc est em̄ qd̄ paul^{us} dī
 cit. Lingue in signum sunt non fidelib; sed infidelibus. Habem^{us} de his
 signis atq; uirtutibus q̄ adhuc subtili^{us} cōsiderare debeam^{us}. Sct̄a quippe
 ecclesia quotidie spūaliter facit: qd̄ tunc per ap̄los corporaliter facie
 bat. Nam sacerdotes eius cum per exorcismi gr̄am manū credentibus
 imponūt: & habitare malignos spūs in eoz mēte cōtradunt: qd̄ aliud
 faciūt nisi demonia eiciūt. Et fideles quiq; q̄ iam uite ueteris sēcularia
 uerba dereliquūt: sct̄a autem mysteria insonāt: p̄dicatoris sue laudes & po
 tentiam quātum p̄ualent: narrāt: qd̄ aliud faciūt nisi nouis linguis lo
 quunt. Qui dum bonis suis exhortatiōib; militiam de alienis cordib;
 auferūt: serpētes tollunt. Et dum pestiferas suasiōes audiūt: sed tamen
 ad operationem prauam minime pertrahunt: mortiferū qdem est qd̄
 bibūt sed nō eis nocebit. Qui quotiēs pximos suos in bono opere infir
 mari cōspiciūt. dum eis tota uirtute cōcurrūt: & exemplo suae operatiōis
 illoz uitam roborāt: qd̄ aliud faciūt nisi super egros man^{us} imponūt ut
 bene habeāt. Quae nimiz miracula. tāto maiora sunt quāto spiritalia.
 tāto maiora sunt quāto per hęc nō corpora: sed animae suscitant. Hęc
 itaq; signa fr̄es charissimi auctore deo si uultis uos facitis. (Ex illis enim
 exteriorib; signis obtineri uita. Hęc operatiōib; nō ualeat. Nā corpora
 lia illa miracula oñdūt aliqñ sanctitatē: nō autē faciūt. Hęc uero spirita
 lia q̄ agunt in mēte: uirtutē uite nō oñdunt sed faciunt. I lla habere &
 mali possunt: istis autē perfrui nisi boni nō possunt. Vnde de quibusdā ue
 ritas dicit. Multi mihi dicēt in die illa. Dñe dñe nōne in nomine tuo p̄
 phetauim^{us}: & in tuo nomine demonia eiecim^{us}: & in nomine tuo uirtu
 tes multas fecim^{us}. Et tūc cōfitebor illis q̄a nō noui uos: discedite a me q̄
 operamini iniquitatē. Nolite ergo fr̄es charissimi amare signa q̄ possunt
 cū reprobis haberi cōia: sed hęc q̄ modo dixim^{us}: charitatis atq; pieta
 tis miracula amate: q̄ tāto securiora sunt quāto & occulta: & de quibus
 ap̄ dñm eo maior sit retributio: quo apud homines minor ē gl̄ia. Seq
 tur. (Et dñs qd̄ de iesus postq̄ locut^{us} est eis: assumpt^{us} est in coelū: & sedet a
 dextris dei.) I n ueteri testamēto cognouim^{us} qd̄ helias sir rapt^{us} in coe
 lum. Sed aliud est coelū aethereū: aliud aereū. Coelum quippe aereū terre
 est proximū. Vnde & aues coeli dicim^{us}: q̄a eas uolitate in aere uidem^{us}.
 I n coelū itaq; aereū helias subleuat^{us} est: ut in secretā quādā terre regio
 nem repēte duceret: ubi in magna iā carnis & spūs quiete uiueret quo
 usq; ad finē mundi redeat & mortis debitum soluat. I lle etem̄ mortem
 distulit: nō euasit. Redemptor autem n̄ q̄a non distulit superauit. nāq;
 resurgēdo cōsumpsit: & resurrectiōis sue gloriā ascēdendo declarauit.
 Notandum quoq; est q̄ helias in curru legitur ascendisse: ut uidelicet
 aperte demonstraretur: quia homo purus adiutorio indigebat alieno.
 Per angelos quippe facta illa & ostensa sunt adiumenta: quia nec ad
 h ii.

Sacerdotes et
hodie memōia
p̄nt cōgere.

Ad miracula sc̄ta
tate oñdūt sed
nō faciūt

Ad h. vii. c.

Ad h. vi.

Ad h. Reg. ii. b
Celus ēz ethe
reū & aereū.

Ad h. Reg. ii. b.

coelum quoddem aereum per se ascendere poterat: quem nature suae infirmitas grauabat. Redemptor autem noster non curru non angelis subleuatus legitur: quia qui fecerat omnia: nimis super omnia sua uirtute ferebat. Illo etiam reuertebatur ubi erat: & inde redibat ubi remanebat. Quia cum per humanitatem ascenderet in coelum: per diuinitatem suam & terram pariter continebat & coelum. Sicut autem ioseph a fratribus uenditus uenditionem repemptoris nostri figurauit. Sicut enoch translatus: atque ad celum aereum helyas subleuatus: ascensionem dominicam designauit. Ascensionis ergo suae dominus & praenuncios & testes habuit. Vnum autem legem: alium sub lege. ut quandoque ueniret ipse qui ueraciter celos penetrare potuisset. Unde & ipse ordo in eorum quoque utrorumque subleuatione per quendam incrementa distinguitur. Nam enoch translatus: helyas uero ad celum transuectus esse memoratur: ut ueniret postmodum qui nec translatus nec transuectus celum aethereum sua uirtute penetraret. Qui nobis in se credentibus: quia carnis suae quoque mundiciam largiretur: & sub eo per incrementa temporum uirtus castitatis excreceret: in ipsa quoque eorum translatione: qui ascensionem dominicam ut uidelicet famuli designauerunt: & in seipso: qui ad coelum ascendit: dominus ostendit. Nam enoch quidem uxorem & filios habuit. helyas uero neque uxorem neque filios legitur habuisse. Penesate ego quomodo per incrementa creuerit mundicia sanctitatis: quod & per translatus famulos: & per ascendens dominum personam patenter ostenditur. Translatus namque est enoch & per coitum genitus & per coitum generans. Assumptus uero est dominus neque per coitum generans: neque per coitum generatus. Considerandum nobis est: quid est quod marcus ait. Sedet a dextris dei: & stephanus dicit: Video celos apertos & filium hominis stantem a dextris dei. Quid est quod hunc marcus sedentem: stephanus uero stantem se uidere testatur. Sed scitis fratres quia sedere iudicantis est: stare uero pugnantis uel adiuuantis. Quia ergo redemptor noster assumptus in celum: & nunc omnia iudicat: & ad extremum iudex omnium ueniet: hunc post assumptionem marcus sedere describit: quia post assumptionis suae gloriam iudex in fine uidebitur. Stephanus uero hunc in labore certaminis positum stantem uidit quem adiutorem habuit: quia ut iste in terra persecutorum infidelitate uinceret: pro illo de celo illius gratia pugnauit. Sequitur. (Illi autem perfecti predicauerunt ubique domino cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis.) Quid in his considerandum est: quid memorari & commemorandum: Nisi quod preceptum obedientiam uero signa secuta sunt.

¶ Segmentum ex euangelio iohannis. xiiii. cap. C. quod canitur die sancto penthecostes. Historia facta est anno Christi. xxxiii. ix. Kalendas aprilis. feria. y. cenae domini.

In illo tempore. dicit dominus. Si quis diligit me sermonem meum seruabit. Et pater meus diliget eum: & ad eum ueniet: & mansionem apud eum faciemus. Qui non diligit me sermones meos non seruat. Et sermo nem quem audistis non est meus sed eius qui misit me patris. Hec locutus sum uobis apud uos manens: paraclytus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo ille uos docebit omnia: & suggeret uobis omnia quaecumque dixerit uobis. Pacem relinquo uobis: pacem meam do uobis. Non quomodo mundus dat: ego do uobis. Non turbetur cor uestrum neque formidet. Audistis quia ego dixi uobis. uado & uenio ad uos. Si diligetis me gauderetis utique quia uado ad patrem: quia pater maior me est. Et nunc dixi uobis priusquam fiat: ut cum factum fuerit credatis. iam non multa loquar uobiscum. Venit enim princeps mundi huius. & in me non habet quicquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem: & sicut mandatum dedit mihi pater sic facio.

¶ Homilia beati gregorii papae de eadem lectione. Habita ad populum in basilica sancti petri die sancto penthecostes.

Iber fratres charissimi euangelice uerba lectionis sub breuitate transcurrere: ut post diutius liceat in contemplatione: ratione solennitatis immorari. Hodie namque spiritus sanctus repentino sonitu super discipulos uenit: mentesque carnalium in sui amorem permutauit. Et foris apparentibus linguis igneis intus facta sunt corda flammata: quia dum deum in ignis uisionem susceperunt: per amorem suauiter arserunt. Ipse namque spiritus sanctus amor est. Unde & iohannes dicit. Deus est charitas. Qui ergo me in tegra deum desiderat: propheta iam habet quem amat. Neque enim quisquam posset deum diligere: si eum quem diligit non haberet. Sed ecce si unusquisque noster requiratur: an diligat deum: tota fiducia & securam mentem rudent: diligo in ipso autem lectionis exordio audistis quid ueritas dixit. (Si quis diligit me sermonem meum seruabit.) Probatio ergo dilectionis exhibitio est operis. hinc in epistola sua idem iohannes dicit. Qui dicit diligo deum & mandata eius non custodit mendax est. Vere enim diligimus: si ad mandata eius a nostris nos uoluptatibus coarctamur. Nam qui adhuc per illicita desideria diffluit profecto deum non amat: quia ei in sua uoluntate contradicit. (Et pater meus diliget eum: & ad eum ueniet & mansionem apud eum faciemus.) Penseate fratres charissimi quanta sit ista solennitas habere in cordis hospicio aduentum dei. Certe si domum nostram quisquam diues aut prepotens amicus intraret: omni festinantia domus tota mundaretur: ne quid fortasse esset quod oculos amici intrantis offenderet. Tergat ergo sordes prauis operis qui deo preparat domum mentis. Sed uide te quid ueritas dicat. (Ueniet & mansionem apud eum faciemus.) In quorundam etiam corda uenit: & mansionem non facit: quia per contradictionem quidem dei respectum percipiunt: sed tentationis tempore hoc ipsum

Sermonem quem non credit laur. in tantum errore puenisse interpretem ut diceret sermo nescit sermo quod sicut apud grecos & ipse testatur uidisse uetus codices in quibus erat sermo. paraclytus substituti uide et ut inquit laur. dicendum erat paraclytus autem scilicet spiritus ne iugerentur duo substantias precipue quod apud grecos neutrum est & e peculiere nomen scilicet spiritus habet quod accendit ante pe. contra regum la latini sermo nis quod penul. e longa erat que scribendum p. e. paraclytus quod per. i. significat aliud. sed in p. i. coiter scribitur a doctoribus ut ego i expositio ne himozum dixi. neque dicitur grece quem quod dixerit uobis sed qui dixi uobis quod ad uentante obitu non locutus erat cum apostolis multa. i. Joan. iij. d.

Sen. xxxvii. f. Bene. v. d. Ascensionis sue dñs pñcios habuit. Benclis. v

Enoch in celū trāslat⁹ uxorē & filios habuit.

Mar. xvi. d. dicitur. vij. g

Redemptor grece describit sedes marco: quem in stantē stephanus testat⁹ est.

Probatio
lectionis est
exhibito opis
Joan. iii. d.
Domu mentis
pparet qd om
vigne recipere
vellet.

Zamor dei e
nunq socius.

Mat. xviii. d.

Zid Ro. viii.

Spus scis uo
mae consolator.

Doctoris lingua
in vacuu labo
rat nra int sit
qui doceat.

quo copuncti fuerat: obliuiscunt. Sicq ad perpretada pcta redeunt: as
si hec minime plaxissent. Qui ergo deu uere diligit: q etiam madata cu
sto lit: in eius corde dñs & uenit & matione facit. quia sic eu diuinitatis
amor penetrat: ut ab hoc amore tetationis tpe no recedat. Ille ergo ue
re amat: cuius uidelicet mente delectatio praua excosensu no superat.
Na tanto quisq a superno amore disungit: quanto inferius delectatur
Vnde & adhuc subditur. (Qui no diligit me sermões meos no seruat)
Ad uosmetipsos ergo fratres charissimi intror: redite: si deu uere ama
tis: exquirete. Nec tn sibi aliquis credat: q qd sibi anim? sine operis atte
statione rñderit: de dilectione conditoris lingua mens & ultra requirat.
Nunqua est dei amor ociosus. Operatur em magna si est: si uero opera
ti renuit: amor no est. (Et sermonem que audistis no est meus: sed ei? q
misit me patris.) Scitis fratres charissimi quia ipe qui loquitur unigeni
tus filius uerbū patris est. & qui a seipso no loquit. Ideo sermo que loq
tur filius: no est filii: sed patris: quia ipse fili? uerbū est patris. (Hec locu
tus sum uobis apud uos manes:) Quado no maneret apud eos: q ascē
surus celū promittit dicēs. Ecce ego uobiscū sum omnib? dieb? usq ad
cōsumationem seculi. Sed uerbū in carnatū & manet: & recedit. Rece
dit corpore: manet diuinitate. Apud eos ergo tunc se māsilē perhibet
quia is qui inuisibili semper potestate presens erat: corporali iam uisio
ne recedebat. (Paraclitus aut spūs scūs que mittet pī in nomine meo:
ille uos docebit omnia: & suggeret uobis omnia q cūq dixerit uobis.)
Nostis plurimum fratres mei q græca locutione paraclitus: latine ad
uocatus dicitur uel consolator. Qui idcirco aduocatus dicitur: quia p
errore deliquentium apud iusticiam patris interuenit. Qui unius sustā
tiæ cum patre & filio exorare p delinquentibus perhibetur: q a eos quos
repleuerit exorantes facit. Vnde & paulus dicit. Ipse em spiritus postu
lat pro uobis gemitib? inenarrabilibus. Sed diceret quis. Minor est qui
postulat q qui postulantur: quomodo ergo spūs postulare dicitur: qui
minor non est? Sed ipse spūs postulat: quia ad postulandum eos quos
repleuerit inflammat. Consolator autem idem spiritus uocatur: quia
de peccati perpetracione merentibus dam spem nenie preparat: ab af
flictione tristitie mentem leuat. De quo recte promittitur. (Ipe uos do
cebit omnia.) Quia nisi idē spiritus cordi assit audietis: ociosus est ser
mo doctoris. Nemo ergo docenti homini tribuat quod ex ore docētis
intelligit. Quia nisi intus sit qui doceat. doctoris lingua exterius in ua
cuū laborat. Ecce unā loqntis uocē oēs pariter auditis nec tn pariter se
sum audite uocis percipitis. Cū ergo uox dispar nō sit: cur in cordib? ue
stris dispar est uocis intelligētia nisi q a per hoc qd uox loqētis cōiter
admonet: ē magister interior q de uocis intelligētia quosdā specialiter
docet. De hac unctione spūs rursus per ioannē dicit. Sicut unctō eius

docet nos de omnib? Per uocē ergo nō instruit: qñ mēs per spm nō un
gitur. Sed cur ista de doctrina hominū loqmur: qñ & ipse pditor nō ad
eruditionē hominis loqē: si eidē homini per unctionē spūs nō loqtur?
Certe caym priusq fratricidiū opere perpetraret: audiuit: peccasti. qesce
(Sed q a culpis suis exigēb? uoce est admonit? nō unctioe: audire uer
ba dei potuit: sed seruare qtempit. (Rqrendū uero nobis est: cur de eo
dem spū dicat: suggeret uobis omnia: cū suggerere soleat eē minoris?
Sed q a suggerere aliqñ dicim? subministrare: inuisibili spūs suggerere
dī non q nobis scētiam ab imo inferat: sed ab occulto. (Pacem relin
quo uobis: pacem meā do uobis.) Hic relinquo: illic do. Seqñub? relin
quo: perueniētibus do.

Segmentum ex euangelio ioannis. iii. cap. A. quod canis
tur dnica in trinitate. Historia facta est anno Christi. xxxi.
xvi. K las maii. feria. iiii.

In illo tpe. Erat hō ex phariseis nicodemus ne mine princeps iu
dcoz. Hic uenit ad iesum nocte & dixit ei. Rabbi: scimus q a deo
uenisti magister. Nemo em pōt hęc signa facere q tu facis: nisi fue
rit de? cū eo. Rñdit iesus & dixit ei. Amē amē dico tibi: nisi qs rena
tus fuerit denuo nō pōt uidere regnū dei. Dicit ad eum nicodem? Quo
modo pōt homo nasci cum sit senex? Nunqd pōt in uētre matris suæ
iterato introire & renasci: Rñdit iesus. Amē amē dico tibi. Nisi quis re
natus fuerit ex aqua & spū sancto nō pōt introire in regnum dei. Quod
natum est ex carne caro est. & qd natum ē ex spū spūs est. Non mireris
quia dixi tibi: oportet uos nasci denuo. Spūs ubi uult spirat: & uocē eius
audis: sed nescis unde ueniat aut quo uadat. Sic est omnis qui natus ē ex
spiritu. Rñdit nicodemus & dixit ei. Quomodo possunt hęc fieri: Rñ
dit iesus & dixit ei tu es magister in isrl & hęc ignoras? Amen amē dico
tibi: quia qd scimus loquimur. & quod uidimus testamur: & testimoniū
nīm non accipitis. Si terrena dixi uobis & non creditis quomodo si di
xero uobis coelestia credetis? Et nemo ascēdit in coelum nisi q descēdit
de coelo: filius hominis que est in coelo Et sicut moyses exaltauit serpētē
in deserto: ita exaltari oportet filium hominis: ut omnis q credit in ipm
non pereat sed habeat uitam æternam. Sic em deus dilexit mundum ut
filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum non pereat:
sed habet uitam æternam.

Homilia uenerabilis bedæ pbi.

Sicut ex lectione sancti euangelii fratres charissimi audistis prin
ceps iudæorum uenit ad dominum iesum nocte cupiens secreta
eius allocutione plenius instrui: discere mysteria fidei: cuius aper
ta ostensione signorum aliquatenus iam rudimenta perceperat.
Qui quoniam prudēter ea quæ ab illo fieri uidebat intelligere curauit:

Joan. iio.
Sen. iij. b.

Nisi qs rena
tus fuerit lau
ren. tā grecorū
rōne sequitur
qñ ubi naturā
dicit h qō genē
te fuerit. a quo
pōt hō gigni
ra deinceps.
Item spūs quō
uult spirat et.
tu est magister
israel hoc ē is
israel.
Nume. xxi. 8

sublimiter ea q̄ ab illo q̄rebat inuestigare promeruit. (Rabbi inquit sc̄i-
mus q̄a a deo uenisti magister. Nemo em̄ potest hec signa facere q̄ tu fa-
cis nisi fuerit deus cū eo.) A deo igit̄ iesum uenisse ad magistreriū coele-
ste mūdo adhibēdū p̄fessus est. Deum cū illo fuisse miraculis p̄dentib⁹
intellexit: necdum tñ ip̄m deum esse cognouit. Sed q̄a quē magistrum
nouerat ueritatis: eū perfecte docēdus adit: merito ad agnitiōē uerita-
riseius perfecte docēdus subiit: merito utriusq̄ nat̄ ueritatis ei⁹ diuinitas.
f. & humanitatis: sed & passionis atq̄ ascensionis ipsius archana perce-
pit: necnō etiam modum sc̄d̄e regenerationis ingressum regni coelestis
aliacq̄ per plura doctrine euangelice sacramenta dño reuelante didicit.
(Rñdit ei iesus & dixit.) Amen amē dico tibi nisi quis renatus fuerit de-
nūo nō potest uidere regnum dei. Quæ sentētia tāta apert⁹ lucet cun-
ctis fidelib⁹ q̄nto p̄stat q̄a sine hui⁹ luce fideles esse neq̄unt. Quis et em̄
sine lauacro regenerationis remissionē p̄c̄ōrum consequi: & regnum
ualeat intrare celoz⁹? Sed nicodemus qui uenit nocte ad dñm necdum
lucis mysteria capere nouerat. Nam & nox in q̄ uenit ipsam eiusq̄ p̄me-
batur ignorantiam designat. Necdum em̄ eorū numero sociatus erat.
Quibus ait ap̄s. fuisistis aliquñ tenebre: nūc aut̄ lux in dño. Sed inter eos
potius remanebat. Quibus loq̄batur Esaias. Surge illuminare ierusalē
quā uenit lumen tuū: & gloria dñi super te orta est. Rñdit ergo & ait.
Quomodo pōt homo nasci cum sit senex? Nunquid potest in uentrem
matris sue iterato introire & renasci? Quia em̄ sc̄d̄ æ natiuitatis adhuc
nescius perseuerabat: de salute aut̄ sua iam sollicitus extiterat necessa-
rio de una quam nouerat natiuitate an possit iterari: uel quo ordine re-
generatio possit impleri q̄rebat: ne hui⁹ p̄pers remanēdo uite coelestis
particeps esse neq̄ret. Notandum aut̄ q̄a qd̄ de carnali dixit. hoc etiā de
sp̄ali est regeneratione sciendum: nequa q̄ uidelicet ea postq̄ semel ex-
pleta fuerit posse repeti. Siue em̄ hereticus siue sc̄ismaticus siue facino-
rosus quisq̄ in confessiōe sanctæ trinitatis baptizet non ualet illē q̄ ita
baptizatus est: a bonis catholicis rebaptizari: nec confessio uel inuoca-
tio tāti nominis uideat annullari. Et quia nicodem⁹ ad primam domi-
ni respōsiōem sollicitus quomodo sit intelligēda diligēter inquirat. me-
retur audire. (Amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit ex aqua
& sp̄u sc̄tō: nō potest introire in regnum dei.) Cuius notuitatis modū
subleq̄nter exponēs: prorsusq̄ a carnali distidguēs ait. (quod natum est
ex carne caro est: & quod natum est ex spiritu spiritus est.) natura sp̄i-
tus inuisibilis: carnis est uisibilis. Et ideo carnalis generatio uisibiliter
administratur uisibilibus incrementis. Qui in carne nascitur per æta-
tam momenta proficit. Spiritus autem generatio tota inuisibiliter a-
gitur. Nam uideretur quidem qui baptizatur in fontem descendere uis-

Sine baptis-
mate nemo ac-
cipiet remissio-
ne peccatorum.
Epheli. v. c

2. i. c. l. x. a.

Baptismus a
quocumq̄ fiat
nō ualet reite-
rari.

Sp̄s & carnis
diuersa natura

detur aquis intinctus ascendere. Quid aut̄ lauacrū in illū regeneratio-
nis egerit minime potest uideri. Sola aut̄ fidelium pietas nouit: q̄a pec-
cator in fontē descendit sed purificatus ascendit. Filius aut̄ mortis descen-
dit: sed filius resurrectionis ascendit. Filius p̄uaricationis descendit: sed fi-
lius diei ascendit. Filius ire descendit: sed filius misericordiæ ascendit: sola
ecclesia mater q̄ generat nouit. Ceterū oculis insipientium uidet̄ talis
exire de fonte qualis intrauit: totūq̄ iocus esse quod agitur. Vnde in fi-
ne uidentes gloriam sanctorū dicet̄ gemētēs in tormētis. Hic sunt quos
aliquando habuimus in derisum: & in similitudinē improperii. Quo-
modo ergo computati sunt inter filios dei? Ait apostolus iōanes. Cha-
rissimi inquit nunc dei filii sumus: & nondum apparuit quid erimus.
(Quod ergo natum est ex sp̄u sp̄us est:) quia ex aqua & sp̄u regenerat⁹
inuisibiliter in nouum mutatur hominem & de carnali efficitur sp̄ualis.
Qui ideo recte non solum sp̄ualis: sed etiam sp̄ualis sp̄us uocat⁹: q̄a
sicut substantia spiritus inuisibilis est nostris aspectibus: ita is qui per gra-
tiam dei renouatur inuisibiliter fit sp̄ualis & dei filius: cum uisibiliter ho-
minibus caro & filius hominis appareat. Sequitur. Non mireris q̄a dixit
tibi oportet uos nasci denuo. (Sp̄us ubi uult spirat & uocem ei⁹ audis &
nō scis unde ueniat aut quo uadat. Sic est omnis qui natus est ex sp̄u.)
Sp̄us ubi uult spirat: quia ipse habet potestatem cuiuscūq̄ quem gratia
sue uisitationis illustret: & uocem eius audis dum te presente loquit̄ is:
qui sp̄u sancto repletus est: (sed nō scis unde ueniat aut quo uadat.) q̄a
etiam si te p̄sente quempiam ad horā repleuerit non potest uidere quō
intrauerit uel quō redierit: quia natura est inuisibilis. Sic est omnis q̄ na-
tus est ex sp̄u. Et ipse em̄ inuisibiliter agente sp̄u incipit esse qd̄ nō erat:
ita ut infideles nesciant unde ueniat & quo uadat q̄a ḡra regeneratio-
nis uenit in adoptionē filioꝝ dei: & uadit in p̄ceptionem regni coelestis.
Querente adhuc nicodemo (quomodo possint hec fieri rñdit iesus &
dixit ei. Tu es magister in israel & hec ignoras?) Nō quasi insultare uo-
lens ei qui magister uocetur cum sit ignarus celestium sacramentorum
sed ad hūilitatem illū puocans sine qua ianua celestis non pōt inueni-
ri. Amen amen dico tibi quia qd̄ scimus loquimur: & qd̄ uidimus testa-
mur & testimonium nostrum nō accipitis. (Si terrena dixi uobis & non
creditis: quomodo si dixero uobis celestia credetis?) Terrena dixit illis
ut in superiori lectiōe inuenim⁹: cum de passiōe & resurrectione sui cor-
poris quod de terra assumpserat loq̄ret̄ dicens. Soluite templum hoc
& in trib⁹ dieb⁹ excitabo illud: nō tñ credebant uerbo quod dixit. Sed
ne hoc quidem intelligere ualebant: quia nō de alio quā de tēplo cor-
poris sui diceret. Qui ergo tertena audientes nō capiebant: quāto ma-
gis ad celestia. i. ad diuine generatiōis capiēda mysteria non sufficiunt.
Addit aut̄ adhuc dñs de celestib⁹ sacramētis & de terrenis instruere eū

Sola fidelium
pietas nouit et
sectum baptis-
matis.

Sapient. v. a.

1. i. c. l. x. a.

Joan. i. a.

quem uidit sapienter & diligenter his q̄ audit intendere. Celestis namq̄
 ascensio eius ad uitam sempiternam: terrena uero exaltatio ei⁹ ad mor-
 tem temporalem. Dicit ergo de celestibus. (Et nemo ascendit in coelū
 nisi qui descendit de celo. Filius hominis qui in celo est.) Merito autē q̄ris
 quō filius hominis uel descendisset de celo: uel eo tempore quo hęc in
 terra loq̄batur iam fuisset in celo. Nota est namq̄ confessio fidei ca-
 tholicæ q̄a descendens de celo filius dei filium hominis in utero uirgi-
 nis assumpsit eumq̄ completa dispensatione passiōis suæ resuscitauit a
 mortuis: & assumpsit in celum. Non ergo caro x̄pi descendit de celo: ne-
 q̄ ante ips̄i ascensionis erat in celo. Et qua rōne dī. Nisi qui descendit de
 celo filius hominis: qui est in celo: nisi quia una x̄pi persona est in duab⁹
 existens naturis: atq̄ ideo filius hominis recte dī & descendisse de celo:
 & ante passionem fuisse in celo. Quia quod in sua natura habere non
 potuit: hoc in filio dei a quo assumptus est habuit. Sed & hoc q̄rendum
 quomodo dictum sit. (& nemo ascendit in celum nisi q̄ descendit de celo.)
 cum omnes electi se ueraciter q̄sunt ascēsurus in celum p̄mittēte
 sibi dño. Quia ego ubi sum: illic & minister meus erit. Cuius tñ nodum
 q̄stiones apertissima ratio soluit: quia uidelicet mediator dei & hominū
 homo x̄ps iesu electorum omnium caput est. Item omnes electi eius-
 dem capitis membra sunt dicente ap̄lo. Et ips̄m dedit caput super omnē
 ecclesiam. Et rursum. Vos em̄ estis corpus x̄pi & membra de membro.
 Nemo ascendit in celum nisi x̄ps in corpore suo qd̄ est ecclesia: qui in se-
 ipso primum ceteris apl̄s eminentioribus nimirum membris suis
 ascendit: & exinde membris suis quotidie ascendentibus se colligit in coe-
 lum. Quisquis in celum ascendere desiderat ei qui de celo descendit: &
 est in celo se uera fide & dilectionis unitate q̄ungat: aperte intelligens
 quia nullo ordine nisi per eum qui descendit de celo: potest ascendere
 in celum. Vnde alias ipse dicit: nemo uenit ad p̄sem: nisi per me. (Et sic
 cut moyses exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filiū ho-
 minis.) Mira magisterii celestis arte dñs magistro legis mosaice ad spi-
 ritualem legis eiusdem sensum inducit: recordās historie ueteris: & hęc
 in figuram suæ passionis atq̄ humanæ salutationis factam edisserens.
 Narrat quippe liber numerorum quia percussus in heremo ppl̄s israel
 itineris longi ac laboris tedio murmurauit cōtra dñm & moysen. Ideo
 q̄ miserit dominus in illum ignitos serpentes ad quorū plagas & mor-
 tes plurimorum: cum clamarent ad moysen & ille oraret iussit eū dñs
 facere serpentem æneum & ponere pro signo. Qui percussus inq̄t aspe-
 xerit eum uiuet. Et ita factum est. Plaga igitur serpentium ignito-
 rum: uenena sunt & incentiua uitiorum quæ animam quam tangunt
 spirituali morte perimunt. Et bene murmurans contra dominum po-
 pulus: serpentium moribus sterneretur ut ex ordine flagelli exterior

is: agnosceret quantum intus perniciem murmuratio pateretur: Exal-
 tatio autē serpentis ænei quam dū percussit aspicerent sanabantur. Pas-
 sio est enim nostri redemptoris in cruce: in cuius solum fide regnū mor-
 tis & peccati superatur. Recte etenim per serpentes peccata que animā
 simul & corpus ad interitum trahunt: exprimentur: non solum quia
 igniti: quia uirulenti: quia ad perimendum sunt: uerum etiā quia per
 serpentem primi parentes nostri ad peccandum persuasi: ac de imorta-
 libus sunt peccando mortales effecti. Recte per serpētē æneū dñs osten-
 ditur qui uenit in similitudinem carnis peccati. Quia sicut æne⁹ serpēs
 effigiem quidem ignitis serpentibus similem: sed nullū profusus in suis
 membris habens ardorem ueneni percussus a serpētibus sua exaltatio-
 ne sanabat. Sic nimirum redemptor humani generis non carnem pec-
 cati. Sed similitudinem induit carnis peccati in qua mortem crucis pa-
 tiēdo credēs in se ab omni peccato & ab ipsa etiā morte liberaret. Ut
 omnis qui credit in ipso nō pereat sed habeat uitam eternam. Cuius
 quidem uerbi pater sensus quia qui credit in iesum non solum perditio-
 nem euadit perarum sed & uitam percipit eternam. Et hoc inter figu-
 ram dicitur & ueritatem. quia per illam uitā elongatur temporalis. Per
 hęc uita donatur sine fine misura. Sed curandum sollerter: ut quod
 intellectus bene sentit: operatio cōdigna p̄ficiat: quatinus cōfessio re-
 cte nostre fidei pie & sobrie conuersando ad perfectionē promissæ no-
 bis uite mereatur attingere. Verū quia hec de filio hominis dicunt qui
 exaltari in cruce & mortē uoluit pati: ne putaret nicodem⁹ filiū tantum
 hominis eum esse a quo uita esset expectanda perpetua. Curauit ei do-
 minus etiam diuinitatis sue patefacere archanum: unumq̄ & eundem
 filium hominis mundi ostenderet esse saluatorem. Nam sequitur. (Sic
 enim deus dilexit mundum: ut filium suum unigenitum daret: ut om-
 nis qui credit in eum: non pereat sed habeat uitam eternam.) Vnde no-
 tandum q̄ eadē de filio dei unigenito replicat. que de filio hominis in
 cruce exaltato p̄miserat dicens: (ut omnis q̄ credit in eū: nō pereat: sed
 habeat uitā eternā.) Iam p̄fecto idē redēptor n̄r fili⁹ dei atē sc̄la existēs fili⁹
 hominis fact⁹ ē in fine sc̄lor. ut qui per diuinitatis sue potētā nos crea-
 uerat ad perfruēdā uite b̄titudinē perēnis: ipse per fragilitatē humanita-
 ti n̄re nos restauraret ad recipiēdā q̄ perdidimus uitā. Vnde nobis sa-
 ragendum est fratres charissimi ut diuinis b̄nificiis uicē repēdentes dili-
 gamus toto corde: tota anima: tota uirtute deū patrem: qui nos tanto
 amore prior dilexit: ut proprio filio suo non parceret: sed p̄ nobis om-
 nibus traderet illum. Diligamus ipsum filium qui cum in forma dei es-
 set: nostre libertatis & uite gr̄a formam dei accepit factusq̄ est obedi-
 ens usq̄ ad mortem: mortem autē crucis. Et sicut de eo dicit ioānes ap̄-
 postolus: qui dilexit nos & lauit nos a peccatis n̄ris in sanguine suo. Di-

Exaltatio ser-
 pentis en e i pas-
 sio ē xpi. Per
 serpentes quis
 deliquit.

Xps in similitu-
 dine carnis pe-
 ccati sed nō in
 peccato uenit.
 Quid inter si-
 guram & uerit-
 tatem distat.

sollicitus.

Philipp. ii. d.

apoc. i. b.

q̄stionij

Joan. it. d.
 Eius caput.
 Ephe. i. d.
 Jo. i. d.
 Corpus xpi
 est ecclesia

Joānis. xiiij.

in. xiiij. a.

rigamus sanctum eiusdē patris & filii spūm in cuius unctione signati sumus in die redemptionis qui ubi uult spirat: & ubicūq; spirat cōtinuo flāmam eiusdem diuine dilectionis accendit. Credamus ipsum patrem & filiū & spūm sanctū unū esse deum: & dñm nostrum. Ac debitis laudibus exaltemus nomē eius inuicē: cui est gloria imperiū & potestas ante secula seculorum. Amen.

Segmentum ex euangelio luce. xvi. cap. D. quod canitur dñica prima post trinitatem.

Sendicus pe multimā acuit. Mortuus aut diues in greco est.

Mortuus est aut & uices sepul- tulusq; in iser no elenās ocu los suos. &c.

Itē filirecorda re q; accepisti tu bona tua in uita tua. Itē in his omnib; &c. sic transferēdū dicit laurenti

Et sup hec oia iter nos & uos uoz agomagna firmata est ut hi qui uolunt trāire hinc ad uos non possit neq; q; istic ad nos trāsiretēt q; chaos nō le- gitur grece. si des edificatur per allegoriā.

Itē filirecorda re q; accepisti tu bona tua in uita tua. Itē in his omnib; &c. sic transferēdū dicit laurenti

Et sup hec oia iter nos & uos uoz agomagna firmata est ut hi qui uolunt trāire hinc ad uos non possit neq; q; istic ad nos trāsiretēt q; chaos nō le- gitur grece. si des edificatur per allegoriā.

In illo tempore Dixit dominus Iesus discipulis suis parabolam hanc. Homo quidā erat diues q̄ induebatur purpura & bysso: & epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam medicus nomine Lazarus: q̄ iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus: cupiēs saturari de micis q̄ cadebant de mēsa diuitis: & nemo illi dabat. Sed & canes ueniebant: & lingebant ulcera eius. Factum est autē ut moreretur medicus & portaretur ab angelis in sinū abrahe. Mortuus est autē & diues & sepultus est in inferno. Eleuās autē oculos suos cū esset in tormentis uidit abraham a longe & lazaru in sinu eius: & ipse clamans dixit. Pater abrahe miserere mei: & mitte lazaru ut intingat extremum digiti tui in aquam: ut refrigeret linguā meam: quā crucior in hac flamma. Et dixit illi abraham. Fili recordare: quia recepisti bona in uita tua: & lazarus similiter mala. Nunc autē hic consolatur: tu uero cruciaris. Et in his omnibus inter nos & uos chaos magnum firmatum ē: ut hi q̄ uolūt hinc trāsire ad uos non possint: neq; inde huc trāsmeare. Et ait. Rogo ergo te pater ut mittas eū in domū patris mei. Habeo enim quinq; fratres ut testes illis ne & ipsi ueniāt in hūc locū tormentorū. Et ait illi abraham. Habēt moysen & pphetas audiāt illos. At ille dixit. Nō pater abraham sed si quis ex mortuis ierit ad eos penitentiā agēt. Ait autē illi. Si moysen & pphetas non audiunt: neq; si quis ex mortuis surrexerit credent.

Homilia beati gregorii pape de eadem lectione habita ad populum in basilica beati laurentii martyris dñica prima post trinitatem.

In uerbis sacri eloquii fratres charissimi: prius seruanda est ueritas hystorie: & postmodum requirenda spiritalis intelligentia allegorie. Tunc namq; allegorie fructus suauiter carpitur: cum prius per hystoriam in ueritatis radice solidatur. Sed quia non nunquam allegoria fidem edificat. Et hystoria moralitatem nos quia auctore deo iam fidelibus loquimur: non ab re credimus si ipsum loquendi ordinem post ponamus: quatinus qui fidem iam firmam tenent prius de allegoria: aliquid breuiter audire debeatis. Et quod nobis de mortalitate hystorie ualde est necessarium: hoc in expositionis nostre ordine seruetur extremum. Quia ea plerumq; solent melius recoli que contingit postmodum audiri. Sēsus ergo allegoricos sub bre

uitate transcurrimus: ut ad mortalitatis latitudinem citius uenire ualeamus. (Homo quidam erat diues & induebatur purpura & bysso & epulabatur quotidie splendide.) Quē frēs charissimi quē diues iste q̄ induebatur purpura & bysso & epulabatur quotidie splendide: nisi iudaicū populū designat: q̄ cultum uitæ exterioris habuit: qui accepte legis delictis ad nitorē usus est non ad utilitatem. Quem uero lazarus ulceribus plenus nisi gentilem populum figuratiter exprimit. Qui dum cōuersus ad dñm pētā sua nō erubuit p̄teriri: huic uulnus in cute fuit. In cutis quippe uulnere uirus a uisceribus trahitur & foris erumpit. Quid est ergo pētōrum cōfessio nisi q̄dam uulnerum raptio quā peccati uir salubriter aperitur in p̄fessione q̄ pestifere latebat in mente. Vulnere etē cutis in superficie trahunt humorē putredinis. Et confitēdo pētā quid aliud agimus nisi malum qd̄ in nobis latebat aperimus. Sed lazarus uulneratus quia gentilem quemq; ad cognitiōem legis admittere superbus ille populus despiciēbat. Qui dum doctrinam legis nō ad charitatem habuit sed ad elationē quasi acceptis operibus t̄muit. Et quia ei uerba deferebant de scientia: quasi mice cadebant de mensa. At contra iacētis pauperis uulnera lingebant canes. Nonnunq; solent in sacro eloquio per canes p̄dicatores intelligi. Canum etē lingua uulnus dum lingit curat quia & doctores sancti dum in confessione peccati nostrinos instruunt q̄si uulnus mētis per linguā tangunt. Et quia nos loquēdo a peccatis eripiunt quasi tangēdo uulnera ad salutē reducūt. Quia etē canū nomine p̄dicatoz lingua signatur dum per psalmistā dī. Lingua canū tuoz exini: micis ab ipso. Ex iudeis quippe in fidelibus sancti p̄dicatores electi sunt qui in affectione ueritatis cōtra fures latronesq; uenientes: magnos p̄ dño (ut ita dicam) latratus de derunt. Quod p̄tra de quorūdam reprobatione dī. Canes muti non ualentes latrare: quia igitur p̄dicatores sancti pētā d̄ amnant: confessionem uero pētōrum approbant dicentes. Confitemini alterutrū pētā uā: & orate pro inuicem ut saluemini. Uulnera lazari canes liugūt. Sancti etē doctores dū gentiliū confessiones accipiūt: mentium uulnera saluti restituunt. Vnde & bñ lazarus interpretatur adiutus: quia & ipsi hunc ad ereptionem iuuant: quā eius uulnera per lingue correptionē curāt. Pōt etiā per linctiōem canū lata aduulsiū lingua signari. Adulātib; etē uulnera nra ligere est: (qd̄ plerūq; solent etiā ipsa mala q̄ nos in nobis rephendim; in p̄bo fauore laudare. Cōtingit uero ut uterq; moreretur. Diues qui induebatur purpura & bysso sepultus est in inferno: in sinū uero abrahe lazarus ab angelis ductus est. Quid abrahe sin; nisi secretā requiē significat patrū. De qua ueritas dicit. Multi inquit ab oriente & occidente ueniunt & recumbent cū abraā & isaac & iacob in regno celoz. Filii autē regni eiciētur

Diues mal' iudaicū populū representat.

Confessio ap̄t uuln' peccati.

p̄dicatore dñi canes.

psal. lxxv.

Esate. lvi. d.

Jacobi. v. d.

Lazarus adiutus interpretatur. Adulatores si gnant p̄ canes lingētes.

Matth. viij. d.

in tenebras exteriores. Qui enim purpura & bysso inductus dicitur recte regni filius uocatur. Qui de longinquo ad uidentium lazari oculos leuat: quia dum per damnationis sue supplicia infideles a nimo sunt: fideles quosque ante diem extremi iudicii super se in regem attendunt quorum post gaudia contemplari nullatenus possunt. Longe uero est quod conspiciunt quia illuc per meritum non attingunt. In lingua autem amplius ardere ostenditur: cum dicitur. (Mitte lazari ut intingat extremum digiti sui in aquam ut refrigeret linguam meam: quia crucior in hac flamma.) Infidelis populus uerba legis in ore tenuit: sed opere seruare contempsit: ubi ergo amplius ardebat: ubi se ostendit scire quod facere noluit. Quapropter bene de doctis & negligentibus per salomonem dicitur. Omnis labor hominis in ore eius: sed anima illius non implebitur. Quia quisquis ad hoc solummodo laborat ut sciat quod loqui debeat: ab ipsa refectioe sua scientiae mente uacua ieiunat: ab extremo digito se tangi desiderat: quia aeternis suppliciis datus optat operatione iustorum uel ultima participari. Cui respondetur quod in hac uita bona receperit: quia omne suum gaudium foelicitatem transitoriam putauerit. Habere hic etiam possunt & iusti bona nec tamen haec recompensatione recipere quia dum meliora. id est aeterna appetunt eorum iudicio quilibet bona affuerint: cum sanctis desideriis aestuant bona minime uidentur. Unde dauid propheta quod regni diuitiis multisque obsequiis fulciebatur quauis & haec ad necessitatem bona esse conficeret: tamen singulariter bono inhiatere aestuabat dicens. Mihi autem adherere deo bonum est: Inter haec uero notandum est quod ei dicitur. (Memento fili.) Ecce eum abraham filium uocat: quod tamen a tormento non liberat. Quoniam huius infidelis populi praecedentes praes fideles: quia multos a sua fide deuiasse considerant: eos nulla compassione a tormentis eripiunt: quos tamen per carnem filios recognoscunt. In tormentis autem diues positus quinque fratres habere se perhibet: quia superbus idem iudaicus populus qui es magna iam parte damnatus est: sequaces suos quos super terram reliquit quinque libris moysi carnaliter intellectis uel quinque sensibus corporis deditos nouit. Quinatio ergo numero fratres quos reliquerat exprimit: quia eos ad spiritualem intelligentiam non assurgere in inferno positus gemit. Petit ut ad eos lazarus mittatur: cui quia moysen & prophetas habeat dicitur. Sed ait quia non credent (nisi quis ex mortuis resurrexerit.) cui primum respondet. (Si moysen & prophetas non audiunt: nec si quis ex mortuis resurrexerit credent ei.) (Certe de Moysen ueritas dicitur. Si crederetis Moysi crederetis utique & mihi. De me enim ille scripsit: impletur ergo quod per abraham responsionem dicitur: Ex mortuis enim dominus resurrexerit: sed iudaicus ille populus: quia moysi credere noluit ei etiam quod resurrexerit ex mortuis: credere contempsit. Cuius moysi uerba spiritus ualiter intelligere contempsit: ad eum de quo Moyses locutus fuerat:

Ligu. malioi
nites quare
plus ardece
teris mebris
Eccle. vii.

psal. lxxij.

Diues malus
habuisse quos
fratres.
Iudaicus populus
magna ex parte
damnatus est.

Joan. v. 9.

non peruenit. Hec nos fratres charissimi proinda gaudis alegorie miseris succincte transcurrere sufficiat: nunc ad intuendam latius rei gestae mortalitate animis recurrat. (Homo quidam erat diues: & induabatur purpura & bysso: & epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus: qui iacebat ante ianuam diuitis ulceribus plenus.) Nonnulli putant precepta ueteris testamenti districtiora esse quam noui sed hi nimirum improvida consideratione falluntur. In illo etenim non tenatia: sed rapina mulctatur. Ibi rex iuste sublata: quae drupit restitutione ponitur: Hic autem diues non aliena abstulisse reprehenditur: sed propria non dedisse. Nec dicitur quod uel quaequam oppresserit sed quia in acceptis rebus se extulit. Hinc ergo hinc sum opere colligendum est quae pena multandus sit: qui aliena diripit: si in inferno damnatione percussus: qui propria non largitur. Nemo ergo secum se eximet dicens. Ecce aliena non rapio: sed concessis licite rebus fruor quia diues iste non in circo punitus est quoniam aliena abstulit sed quia acceptis rebus semetipsum male dereliquit. Hoc quoque fuit quod hunc inferno tradidit: quia in sua felicitate timidus non fuit: quia precepta dona ad usum arroganter inflexit: quia uiscera pietatis ignorauit: quia peccata sua redimere etiam cum sibi abundare pecunia: uoluit. Et sunt nonnulli qui cultum subtilium preciosarumque uestium non putant esse peccatum. Quod si uidelicet culpa non esset: nequaquam sermo dei tam uigilanter exprimeret: quod diues quod torquetur apud inferos bysso & purpura indurus fuisset. Nemo qui peius uel menta preciosa nisi ad inanem gloriam querit uidelicet ut honorabilior ceteris esse uideatur. Nam quae pro sola inani gloria uestimentum queritur: respicitur restatur: quod nemo uult ubi preciosis uestibus indui ubi ab aliis non possit uideri: Quae culpa possumus melius etiam ex diuerso colligere quia si abiectio uilis indumenti uirtus non esset euangelista uigilanter de iohanne non diceret. Erat indutus pillis camelorum. Sed notandum nobis est magnopere in ore ueritatis de superbo diuite & humile paupere: quanta sit ordo narrationis. (homo quidam erat diues.) Et primum sub infero. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus. (Certe in populo plus solent nomina diuitum quam pauperum sciri.) Quid est ergo quod dominus de paupere: & diuite uerbum faciens: nomen pauperis dicit & nomen diuitis non dicit: nisi quod deus humiles nouit atque approbat & superbos ignorat. Unde & quibusdam de miraculorum uirtute superbientibus in fine dicitur est. Nescio nos unde sitis. discedite a me omnes qui operamini iniquitate. At contra moysi dicitur. Nouite ex nomine. Ait ergo & de diuite: homo quidam. Ait de paupere Egenus nomine lazarus. Ac si aperte dicat. Paupere humilem scio superbum diuitum necio. Illud cognitum per approbationem huius. Hunc per iudicium reprobationis ignoto. Praefandum nobis est etiam quanta conditor noster omnia consideratio

Testamenti
nisi precepta sunt
faciliora quam
ueteris.

duplo

Bona propria
non largies di
nari potest.

Uestes precio
sissimas an sit
peccatum.
Uestimenta si
ciosa nemo nisi
ad inanem glo
riam querit.

Mat. j. 9.
Mat. iij. 9.

Diuitum nomi
plus solent sciri
quam pauperum.

Mat. viij. d.

Ezo. xliij. d.

ne dispensat. Vna etenim res non pro una reagitur: nam ecce plenus ulceribus mendicus lazarus ante ianuam diuites iacet. Quia de re una dñs iudicia duo expleuit: habuisset etenim fortasse aliquam excusationem diues: si lazarus pauper & ulcerosus ante eius ianuam non iacisset: si remotus fuisset si eius inopia nõ esset oculis importuna. Rursus si longe esset diues ab oculis ulcerosi pauperis minorem tolerasset in animo tentationem pauper. Sed dum egenum & uulneratũ ante ianuam diuitis & deliciis affluens posuit: in una eadẽque re: & ex uisione pauperis non miserẽtũ diuiti cumulum dñationis intulit & rursus ex uisione diuitis tẽtandum quotidie pauperẽ prouabit. Quantas namq; hunc egenũ & uulneribus obsessum tentationes creditis in sua cogitatione tollerasset: cũ ipse egeret pane & non haberet etiã salutẽ atq; ante se diuitem cerneret salutẽ & dilicias habere cũ uoluptate se dolore & frigore afficiat: illũ gaudere cõspiceret: bysso & purpura uestiri: se de primi uulnerib; illũ de laere acceptis rebus: se egere: illũ nolle largiri. Quantum putam; fratres charissimi tũc in corde pauperis tumultus tẽtationis fuit: cui certe poterat ad penam sufficere paupertas etiam si Ianus esset: Rursus sufficisset egritudo etiã si subsidiũ adesset. Sed ut probaretur a pli; pauper simul hũc & paupertas & egritudo tabefecit: atq; in su per uidebat pcedentẽ diuitẽ obsequentib; cũ eis circũ fulciri: & se infirmitate & inopia a nullo uisitari. Nam q̃a nemo ei ad uisitandũ aderat: testatur canes qui licenter uulnera linge bāt. Ex una ergo re oipotẽs deus duo iudicia exhibuit: dũ lazaru pauperem ante ianuã diuitis iacere permisit: ut & diues impi; dñationis sibi augeter ultionẽ & tentat; pauper cresceret ad remunerationẽ. Cõspiciebat ille quotidie cui nõ miseretur. uidebat uide de quo paret: Duo inferius corda: sed un; de super inspector quia & hĩc tẽtando exercebat: ad gloriã & illũ tollerando expectabat ad penam. Nã sequitur. (Factũ est aut; ut moreretur lazarus & portare tur ab angelis in sinũ abrahe. Mortuus est aut; & diues & sepultus est in inferno.) Quia nimirũ diues eũ cui in hac uita misereri non uoluit in suam supplicio positus patronũ querit. Nam ecce subiũgitur. (quia eleuans oculos cũ esset in tormẽtis: uidit abraam a longe & lazaru in sinu ei; & ipse clamãs dixit. Pater abraam miserere mei: & mitte lazaru ut intingat extremũ digiti sui in aquam ut refrigeret linguã meã: quia crucior in hac flãma.) O quanta est subilitas iudicioꝝ dei. O quam dũctricite agitur bonoꝝ actũ: malorũq; retributio. Certe superius dictũ est q̃a in hac uita lazaru cadẽtes micas de mēsa diuitis q̃rebat & nemo illi dabat. Nunc de supplicio diuitis dicitur: q̃a de extremo digito lazari distillat aquam in ore suo concupiscit. Hinc ergo hinc fratres charissimi colligite quanta sit districtio seueritatis dei. Diues enim iste q̃ uulnerato pauperi in mēse sue uel minima dare noluit: in inferno posit; usq;

Ex una re iudicia duo deo exhibuit.

Actus bonorum & malorum retribuitur: ubi agitur.

ad minima querẽda puenit. Nã & gutã aque petiit qui micas panis negauit. Sed notadũ ualde est quid sit: quod diues in igne positus linguã suã refrigerari petiit. Mos q̃ppe est sacri eloqui: ut & aliquãdo aliud dicat; sed ex eodẽ dicto aliud innuat. Superius aut; hũc supbũ diuitẽ dñs nõ loquacitati uacantem dixerat: sed superflue conuiuante. Neq; hũc de loquacitate notauit: sed cũ elatione & tenacia de edacitate peccasset. Sed quia abundare in conuiuio loquacitas solet is qui hic male conuiuatus dicitur: apud infernum grauius in lingua ardere perhibet. Primum namq; male conuiuanti bus famulatur culpa loquacitatis. post loquacitate uero ludendi leuitas sequit. Nã q̃ edacitatem lusus sequatur testatur scriptura diuina q̃ ait. Sedit ppl's māducare & bibere: & surrexerũt ludere. Sed priusq; ad lusum moueatur corp;: ad iocos & uerba inania mouetur lingua. Quid ergo est quod innuitur: q̃a in tormẽtis posit; diues linguã suã refrigerari postulat; nisi quod is qui cõuiuando magis de loquacitate peccauerat. per retributiõis iustitiã in lingua atroci; ardebat; Sed cũ graui ualde est pauore pensandũ: hoc qd; ei per abrahe rñsionem dicit. (Fili recordare quia recepisti bona in uita tua: & lazaru sũt mala. Nũc hic cõsolatur: tu uero cruciaris) Ista fr̃es charissimi sentẽtia pauore poti; indiget q̃ expositiõẽ. Nã si qui estis: qui in hoc mũdo exterioris boni aliqd accepistis: ipsum (ut ita dicã) exterioris donũ pertimescere debetis: ne uobis pro quorũdã uestroz; actũ recõpẽsatiõẽ sit datũ: ne iudex qui hic bona exteriora restituit a retributione bone intimi uos repellat: ne honor hic uel diuitie nõ ad augmentũ uirtutis sed remuneratione sit laboris. Ecce em̃ dũ dicitur. (Recepisti bona in uita tua) indicat; & diues iste bõi aliqd habuisse ex quo in hac uita bona recepit. Rursusq; dũ de lazaro dicitur q̃a recepit mala: pfecto monstratur & lazaru habuisse malũ aliquid quod purgaret. Sed mala lazari purgauit ignis inopie: & bona diuitis remunerauit felicitas tũc euntis uite. Illum paupertas afflixit & restitit: istũ abundantia remunerauit & repulit. quicunq; ergo bona in hoc seculo habetis: cum uos bona egisse recolitis ualde de ipsis pertimescite: ne cõcessa uobis bonoꝝ eorũdẽ remuneratione sit bonoꝝ. Et cũ quoslibet pauperes nõnulla reprehensibilia perpetrasse cõspicitis: nolite despiciere: nolite desperare: quia fortas se quos superfluitas tenuissime prauitatis inqnat: camin; pauperatis purgat. De uobis oĩno pertimescite: q̃a nõnulla etiã male acta p̃pera uita secuta est. De illis uero sollicitẽ p̃sate: quia eorũ uita magis tra paupertas cruciat quousq; ad uite rectitudinem perducatur. Sequitur (Et in his omnib; inter nos & uos chaos magnũ firmatũ est ut hi qui uolũt ad nos trãsire: nõ possint: nec inde hũc trãsire.) Quia in re ualde q̃rẽdũ est: quomodo dicat; hi qui uolũt ad nos trãsire non possint Quia em̃ hi qui in inferno sũt: ad beatoꝝ sortẽ trãsire cupiãt: dubium tra.

Cõsuetudine sunt plena loquaci attis.

Exo. xxxij. b. Diues malus q̃re atrocius i lingua ardebat

Bonũ si q̃s a deo hẽamus pertimescamus.

Salozũ lazari bonorum diuitis q̃ fuit remun. aliteratio.

Dñati an; uelint trãsire ad saluatoꝝ eorũ tra.

non est. Qui uero iam in beatitudinis sorte suscepti sunt: quopacto dei quia transire ad eosque in inferno cruciatur uolunt? Sed sicut transire reprobi ad electos cupiunt. id est a suppliciorum suorum afflictione migrare: ita ad afflictos atque in tormentis positos transire iustorum: est mente ire per misericordiam: eosque uelle liberare. Sed qui uolunt de bonorum sorte ad afflictos atque in tormentis positos transire non possunt: quia iustorum anime quis in sue nature bonitate misericordiam habeat. Iam tamen auctores sui iusticie quicquid tanta rectitudine restringunt: ut nulla ad reprobos compassionem moueant. Ipse quippe iudici precordatur: cui inheret: & eis quos eripere non possunt: nec ex misericordia descendunt: quia tamen illos tunc a se uidebunt extraneos: quantum ab eo quem diligunt auctore suo respiciunt esse repullos. Nec iniusti ergo ad bonorum sorte transierunt: quia damnatione perpetua restringuntur. Neque iusti transire ad reprobos possunt: quia erecti iam per iusticiam iudicii eis nullo modo ex aliqua compassionem miserentur. Sed postquam ardenti diuini de se spes tollitur: eius animus ad propinquos quos reliquit recurrit: quia reproborum mentem pena sua quicquid inutiliter erudit ad charitatem: ut iam tunc et suos spiritualiter diligat: qui hic dum peccata diligenter nec se amabant. Unde nunc subdit. (Rogo te ergo pater: ut mittas eum in domum patris mei: habeo enim quicquid fratres: ut testetur illis ne & ipsi ueniant in hunc locum tormentorum.) Qua in re notandum est: ardenti diuini quantum ad supplicium cumulat: ad penam namque suam ei & cognitio seruatur & memoria. Cognoscit enim lazari: quem despexit. fratrum quoque suorum meminit: quos relinquit. Perfecta quippe ei ultio de paupere non esset si hunc in retributione non recognosceret. & perfecta poena in igne non esset: si non hoc quod ipse patitur et suis timeret. Ut ergo peccatores in supplicio amplius puniantur: & eorum uideatur gloriam quos contempserunt: & de illorum est poena torquentur: quos inutiliter amauerunt. Credendum uero est: quod ante retributionem extremi iudicii iniusti in requiem quosdam iustos respiciunt: ut eos uidentes in gaudio non solum de suo supplicio: sed et de illorum bono crucientur. Iusti uero in tormentis semper intuentur iniustos ut hinc eorum gaudium crescat. quia malum respiciunt: quod misericorditer euaserunt: tantoque maiores creatori suo gratias referunt: quanto uident in aliis quod ipsi perpeti (si essent relictii) potuerunt. Nec illam tamen beatitudinis claritatem apud iustorum animam fuscant aspecta poena reproborum: quia ubi iam compassio misericordie non erit: minui proculdubio bonorum latitiam non ualebit. Quid autem mirum si dum iniusti iniustorum tormenta respiciunt: hoc eis eueniat in obsequio gaudio: quoniam & in pictura niger color substernit ut albus uel rubes clarior uideatur sicut dictum est. Tanto bonis sua gaudia excrescunt: quanto eorum oculis damnatorum mala subterit: que euaserunt. Et quis eis sua gaudia ad perfructum plene sufficiat: mala tamen reproborum absque dubio semper respiciunt: quia qui creatoris sui claritate uident: nil in creatura agere quod uideri non possint. Petenti autem diuini ut lazari mittat: ab abraam prius rideatur (habet moysen & prophetas: audiant illos.) Sed qui dei uerba despe-

Dauit quoniam uidetur saluatus in augmentum supplicij.

Iusti in iustorum tormenta commiserere possunt

xerat: hanc audire non posse suos sequentes estimabat. Unde & respondit diues. (Non pater mihi: sed si quis ex mortuis ierit ad eos: poenitentiam agent.) Cui mox ueraci sententia dicitur. (si moysen & prophetas non audiuit: nec si quis ex mortuis resurrexit credet.) Quia nimis que uerba legis despiciunt: redemptoris precepta que ex mortuis resurrexit: quanto subtiliora sunt tanto hec diffidius implebunt. Minus est enim quicquid per legem dei quam hoc quod per dominum iubetur. Illa enim dari decimas precepit: redemptor uero non ab his que perfectio nem sequuntur omnia dimitti iubet. Illa peccata carnis refecat: redemptor uero non illicitas cogitationes etiam datur. (Sic ergo moysen & prophetas non audiuit: nec si quis ex mortuis resurrexerit credent) quia hi qui uerba legis precepta implere negligunt: saluatoris nostri mandatis altioribus obedire quam conualescunt. Et nimis constat quia cuius implere dicta renuunt: ei proculdubio credere recusant. Hanc nos de ipsa rei gestae consideratione dixisse sufficiat.

Precepta redemptoris sunt subtiliora preceptis legis.

Segmentum ex euangelio Luce cap. xiiii. D. quod canis dñica. ii. post trinitatem. historia facta est Anno xpi. xxxii. v. K's octo dñica.

In illo tempore. D. id est. similitudinem hanc. Homo quidam fecit cenam magnam & uocauit multos. Et misit seruum suum hora cenae dicere inuitatis ut ueniret: quia iam parata sunt omnia. Et coeperunt omnes simul excusare. primus dixit ei. Villa emi: & necesse habeo exire & uidere illam. Rogo te: habere me excusatum. Et alter dixit iuga bouem emi quicquid: & eo parare illa. Rogo te: habere me excusatum. Et alius dixit. uxorem duxi: & ideo non possum uenire. Et reuersus seruus nunciavit hanc domino suo. Tunc iratus pater familias dixit seruo suo. Exi cito in plateas & uicos ciuitatis: & pauperes ac debiles cecos & claudos introduce huc. Et ait seruus. domine factum est ut imperasti: & adhuc locus est. Et ait dominus seruo. Exi in uias & fepes & conpelle intrare: ut impleatur domus mea. Dico autem uobis que nemo uirorum illorum que uocati sunt: gustabit cenam meam.

Homilia beati Gregorii papae de eadem lectione. Habita ad populum in basilica bonorum apostolorum philippi & iacobi dñica. ii. post trinitatem.

Hoc distare fruges charissimi inter delicias corporis & cordis scilicet: quod corporales deliciae cum non habentur graue in se desiderium accendunt cum uero habite eduntur: comedentem protinus in fastidium per facietatem uertunt. At contra spirituales deliciae cum non habentur in fastidio sunt: cum uero habentur: in desiderio. Tantoque a comedente amplius esuriuntur: quanto & abesuriente amplius comeduntur. In illis appetitus placet: experientia displicet. In istis appetitus uilis est: & experientia magis placet. In illis appetitus saturitatem: saturitas fastidium generat. In istis autem appetitus

Corporales deliciae plus desiderium accendunt.

saturitate & saturitas appetitū parit. Augēt em̄ spūales delitiæ delide-
 riū in mēte dū faciār q̄a q̄ntomagis eaz̄ sapor percipit̄: eo apli⁹ cogno-
 scit̄ quo auidi⁹ ametur. Et iccirco nō habite amari nō p̄nt̄: quia eaz̄ sa-
 por ignoratur. Quis em̄ amare ualeat qd̄ ignorat̄? Proinde psalmista
 nos amonet cū dicit. Gustate & uidete qm̄ suavis est dñs. Ac si aperte di-
 car. Suauitate ei⁹ nō cognoscitis si hāc minime gustatis. Sed cibū uitæ
 ex plato cordis tāgite: ut pb̄ates eius dulcedinem amare ualeatis. Has
 aut̄ delicias homo tūc amisit: cū in paradysō peccauit. Extractus em̄ a
 cibo eterne dulcedinis os clausit. Vnde nos quoq; nati in hui⁹ peregrinā-
 tiōis erūna hūc fastidio si ueniētes: nescim⁹ quid desiderare debem⁹.
 Tantoq; se amplius fastidii nrī morbus exaggetat: quātomagis ab esu
 illius dulcedinis animus elongatur. Et eo iā internas delicias nō appe-
 tit: quo eas comedere diu longe q̄ distueuit. Fastidio ergo nrō tabesce-
 mus: & longa inēdie peste fatigamur. Et quia gustate intus nolum⁹ pa-
 ratam dulcedinē: amamus foris miserī famē nostrā. Sed superna nos
 pietas nec deserētēs se deserit. Cōtētas em̄ illas delicias ad memorię no-
 lit̄: & oculos reuocat: easq; nobis p̄ponit in p̄missione torporem excutit
 atq; ut fastidium nrm̄ repellere debeam⁹ inuitat. ait nāq; (Homo qui-
 dā fecit coenā magnā & uocauit multos.) Quis iste homo est nisi ille
 de quo per prophetā dī. Et homo est: & quis cognouit eū? Qui fecit ce-
 nā magnā: quia sacietatē nobis interne dulcedinis p̄parauit. Qui uoca-
 uit multos sed pauci ueniūt: quia nō nūq; ipsi qui per fidē ei subiecti sūt
 eterno ei⁹ conuiuio male uiuēdo p̄traditūt. sequitur. (Misit aut̄ seruū
 suū hora coenæ dicere inuitatis ut uenirēt.) Quid hora coenæ nisi finis
 est mūdi? In quo nimirū nos sum⁹: sicut iā dudū paulus testatur dicens.
 Nos sumus in quo fines sæculorū deuenerūt. Si ergo hora iā coenæ est
 cū uocamur: tāto minus debem⁹ excusare a conuiuio dei: quāto appropin-
 quasset iā cernimus finē sæculi. Quo em̄ pensamus: quia nihil est qd̄
 restat: eo debem⁹ pertimescere: ne tps̄ gr̄e quod p̄sto est pereat. Iccirco
 aut̄ hoc conuiuū dei nō prādiū sed coena nominatur: quia post prādiū
 cena restat. Post cenā uero conuiuū nullū restat. Et quia æternum dei
 conuiuū nobis extremū p̄parabitur: rectū fuit ut hoc nō prādiū sed ce-
 na uocaretur. Sed quis per hunc seruū qui a p̄fe familias mittit ad inui-
 tādum: nisi p̄dicatoꝝ ordo designatur. De quo uidelicet ordine quis
 adhuc indigni existimus. quīs p̄torum nrorum p̄deribus grauamur
 & nos tū in istis diebus sumus: & cum de edificatione uestra uobis ali-
 quid loquor: hoc est quod ago. Seruus enim sum summi p̄is famili-
 as. Cum uos ammoneo ad contemptum sæculi: inuitare uos uenio ad
 cenā dei. Nemo me propter me hoc in loco despiciat. Et si ad inuitā-
 dum nequaquā dignus appareo: sed tamen magne sunt delitiæ quas
 promitto. Sæpe fratres mei solet euenire quod dico: ut persona potēs

psal. xxxiii.

Multi sunt q̄
nesciūt qd̄ dñi
derare obcār.

Escebi. viij.
Cena magna
fecit dñs.

1. Corin. x. c.

Cena facta nul-
lus restat con-
uiuio.

famulū habeat despectū: cūq; per eū suis fortē uel extraneis aliqd̄ respō-
 sum mādāt: nō despicitur persona loq̄ntis serui: q̄a seruat in corde reue-
 rētia miterētis dñi. Nec p̄sant q̄ audiūt per quē: sed qd̄ uel a quo audiāt.
 Ita ergo fr̄es ita uos agite. & si nos fortitā digne despiciatis: in mente tñ
 uī a uocātis dñi reuerētia seruate. Cōuiue fieri summi p̄is familias libe-
 ter obedite. Corda uīa discutite atq; ex eis mortale fastidiū pellite. Ad
 repellēdū nāq; fastidiū uīm̄: iā parata sunt om̄ia. Sed si adhuc carnales
 estis fortasse epulas carnales inquiritis. Ecce ipse carnales epule in spūa
 li uobis alimēto quere sunt. Ad abstergēdum nāq; mētis uīæ fastidiū:
 in cena dñi ille uobis singularis agn⁹ occisus est. Sed qd̄ agim⁹: qui hoc
 qd̄ subiungit̄ adhuc fieri a multis sepe uidem⁹? (Et ceperūt simul om̄es
 excusare.) Offerre deus qd̄ rogari debuerat: nō rogat̄ dare uult qd̄ uix
 sperari poterat: ut dignaretur largiri postulat⁹: & tñ cōtemnitur. Con-
 tentorib⁹ uero paratas delicias refectiōis æternæ denūciat: & tñ simul
 oēs excusant. Ponamus atē oculos mētis minima: ut possim⁹ digne p̄-
 sare maiora. Si quis piā potens ad inuitādum quemlibet pauperē mitte-
 ret: quid fr̄es rogo: qd̄ pauper ille faceret: nisi de eadem sua inuitatione
 gaudere: respōsum humilē redderet: uestē mutaret: ire quātoti⁹ festina-
 ret: ne prior se ad potentis cōuiuiū alter occurreret? Homo ergo diues
 inuitat: & pauper occurrere festinat. Ad dei conuiuū inuitamur & ex-
 cusamus. Sed ecce inter hoc extimare possum⁹: qd̄ sibi corda uīa respō-
 deāt. Occultis em̄ fortasse sibi cogitatiōibus dicūt excusare nolu-
 mus. Ad illd̄ em̄ superne refectiōis cōuiuiū & uocari & peruenire gratu-
 lamur. Loq̄ntes uobis talia mētēs uīe ueꝝ dicūt: si nō plus terrena q̄ cœ-
 lestia diligunt. Si nō aplius rebus corporalibus q̄ spūalibus occupātur.
 Vnde hic quoq; ipsa excusantiū causa subiungit̄: cum p̄tin⁹ subinferet̄
 (Prim⁹ dixit. uillā emi & necesse habito exire & uidere illā. Rogo te ha-
 be me excusatum.) Quid per uillā nisi terrena substātia designat̄? Exiit
 ergo uidere uillā: q̄ sola exteriora cogitat p̄pter substātiā. (Alter dixit
 Iuga boum emi qnq; & eo probare illa. rogo te habe me excusatum.)
 Quid in quinꝝ iugis boum nisi quinꝝ corporis sensus accipim⁹? Qui
 recte quoq; iuga boum uocati sunt: quia in utroq; sexu gemināt. Qui
 uidelicet corporales sensus quia interna comprehendere nesciunt: sed
 sola exteriora cognoscunt: & deserentes intima: ea quæ extra sunt tan-
 gunt: recte per eos curiositas designatur: quæ dum alienam querit uitā
 discutere semper sua intima nesciens studet exteriora cogitare. Graue
 nāq; curiositatis est uisum: q̄ dum cuiuslibet mentem ad inuestigādum
 uitam proximi exterius ducit: semper ei sua intima abscondit: ut ali-
 na sciens se nesciat. Et curiosi animus quāto petitus fuerit alieni meriti: tā-
 ro fiat ignarus sui. Propter hoc namq; & de eisdem quinꝝ iugis boum
 dī. (Eo probare illa. rogo te habe me excusatum.) Ipsa em̄ excusantiū

Illa terrenā
 substātiā sig-
 nificat.
 Quinꝝ quinꝝ
 iuga qnq; sens
 suos replentat.

uerba a uerbi sui significatione nō discrepāt: dū dicit. Eo pbare illa: q̄a
 uidelicet aliq̄n pertinere pbatio ad curiositatē solet. Sed notandū est
 q̄d & is q̄ ppter uillam: & eis q̄ ppter pbāda iuga boum a cena sui inuit
 tatoris se excusat: humilitatis uerba p̄misit dicens. (Rogo te habe me ex
 culatum.) Dum em̄ dicit rogo te & uenire p̄remittit: humilitas sonat in
 uoce: superbia in actiōe. Et ecce hęc diiudicat praua quisq̄ cum audit:
 nec tñ ea q̄ diiudicat: agere desistit. Nam dum cui libet peruerse agenti
 dicimus querere: deum seq̄re: mūdum relinq̄: ubi hūc nisi ad dñicā cē
 nam uocamus: licet dum rñdet: ora p̄ me: quia p̄tōr sum: hoc facere
 nō possum: quid aliud agit: nisi & rogat & excusat. Dicens namq̄ quia
 p̄tōr sum: humilitatem insinuat: subiūgens autem p̄uerti nō possum:
 superbiam demōstrat. Rogādo igit̄ excusat q̄a & humilitatem super
 ducit in uoce & superbiā exercet in actiōe. (Alius aut̄ dixit: uxore duxi
 & ideō nō possum uenire.) Quid per uxorem nisi uoluptas carnis acci
 pitur. Nam q̄uis bonum sit p̄iugium atq̄ ad p̄p̄gādā sobolem p̄u
 dentia diuina p̄stitutum. Nonnulli tñ nō per hoc fecunditatem prolis
 sed desideria expectum uoluptatis: & idcirco per rem iustam significari
 pōt non incongrue res iniusta. Ad cenam ergo uos aeterni cōuiuii sum
 mus p̄ familias inuitat: sed dum aliq̄ auariā: aliq̄ curiositatē: alius uo
 luptati carnis est dedit: nimir̄ reprobī sim̄ul oēs excusant: dum hūc ter
 rena cura occupat: illum alieni actus sagax cogitatio deuastat: alterius
 etiā mētē uoluptas carnalis inq̄nat: fastidiosus q̄sq̄ ad eternā uite epu
 las non festinat. Sequitur. Reuersus seruus nunciauit hec dño suo. Tūc
 iratus p̄ familias dixit seruo suo. Exi cito in plateas & uicos ciuitatis: &
 pauperes debiles cecos & claudos introduc huc. Ecce qui terrene sub
 stantiā plus iusto incumbit: uenire ad dominicā cenam recusat: qui
 labori curiositatis insudat: p̄parata uitā & alimenta fastidit: qui carna
 libus desideriiis inseruit: spiritualis conuiuii: apulas respuit. Quia ergo
 uenire superbi renunt: pauperes eliguntur. Cur hoc est? Quia iuxta
 pauli uocem infirma mundi eligit deus: ut confundat fortia. Sed notan
 dum nobis est quomodo describantur qui ad cenam uocātur: & ueni
 unt. Pauperes & debiles dicuntur qui iudicio suo apud semetip̄os infir
 mi sunt. Nam pauperes & quasi fortes sunt: q̄ & positi in paupertate su
 perbiunt. Ceci uero sunt qui nullum ingenii lumen habēt. Claudī quo
 q̄ sunt: qui rectos gressos in operatione non habent. Sed dum morum
 uitia in membrorum debilitate signantur: profecto liquet: quia sicut il
 li p̄tōres fuerunt. qui uocati uenire uoluerunt: ita ara hi quoq̄ pecca
 tores sunt: qui inuitantur: & ueniunt. Sed p̄tōres superbi respuuntur: ut
 peccatores humiles eligantur. Hos itaq̄ eligit deus quos despicit mūdus:
 quia plerumq̄ ipsa despectio hominem reuocat ad semetip̄sum. I s em̄
 qui patre reliquit: & p̄tē subitā: quā perceperat prodige expendit:

Coniugii do
mum est.

Quarta curio
sitas & volup
tatis in uo
luptate

f. Corint. i. o.
pauperes & de
biles q̄ dñi.

De eligit quos
mūdus despicit.
Luc. xv. o

post q̄ extirire cepit: in se reuert̄ dixit. Quanti mercenarij in domo pa
 mei abūdant panib⁹. Longe quippe a se discesserat: quando peccabat.
 Et si nō esuriisset: in semetip̄sum minime rediit. Quia postq̄ terrenis
 rebus indiguit: tūc cogitare cepit quid de sp̄ualib⁹ amisit. Pauperes er
 go & debiles ceci & claudī uocātur & ueniūt quia infirmi quiq̄: atq̄ in
 hoc mūdo nō habent ubi delectentur. Quod bñ amalechitarū puer ille egypti
 p̄ti⁹ designat. qui a malechitis p̄danub⁹ atq̄ currentib⁹ eger remansit
 in uia: & fame sitiq̄ aruit. quē cum dauid inuenit: e cibum potumq̄ p̄bu
 it: qui llico cōualescens dux dauid factus est. Conuiuantes amalechi
 tas reperit: & eos qui se debilem reliquerant: cum magna fortitudine
 prostrauit. Amalechita quippe populus lambens uocatur. Et quid p̄ lā
 bentem populū nisi mentes seculariū designantur: qui terrena cūcta
 ambiendo quasi lambūt: dum solis t̄palib⁹ delectātur. Quasi em̄ popu
 l⁹ lambens p̄dam facit: dum terrena diligentes lucra de alienis danni
 s exaggerant. Sed puer egypti⁹ eger in uia relinquitur quia peccator q̄
 q̄ dum infirmari: ab hui⁹ mūdi statu ceperit: mox secularibus mentib⁹
 in despectū uenit. Quem tñ dauid inuenit: eiq̄ cibum & potum p̄bet q̄a
 manu fortis dñs abiecta mundi nō despicit: & plerumq̄ eos qui sequi
 mundum minime ualentes: q̄ si in uia remanent: ad amoris sui gratiā
 cōuertit: eisq̄ uerbi sui cibum potumq̄ porrigit: & q̄ si duces sibi in uia e
 ligit: dū suos etiā p̄dicatores facit. Dū em̄ christū peccatorū cordibus i
 ferunt: q̄ si dauid super hostes ducunt. Qui cōuiuātes amalechitas ue
 lut dauid gladio feriunt: quia superbos quosq̄ qui se in mūdo despexe
 rant: dñi uirtute p̄ternūt. Puer ergo egypti⁹ qui in uia remāserat: ama
 lechitas interfecit: quia plerūq̄ ipsi mentes seculariū p̄dicādo superant
 qui prius cū secularib⁹ currere in hoc mundo non ualebant. Sed dedu
 ctis ad cenam pauperibus quid puer subiungat audiamus. (Domine
 factum est ut imperasti: & adhuc locus est.) Multi tales ad cenam do
 minicā ex iudea collecti sunt: sed multitudo que ex israelitico popu
 lo credidit: locum superni conuiuii non impleuit. Intrauit iam frequē
 tia iudeorum. Sed adhuc locus uacat in regno: ubi suscipi debeat nu
 merositas gentium. Vnde & eidem seruo dicitur. (Exi in uias & sepes: &
 compelle intrare ut impleatur domus mea.) Cum de uicis & plateis ad
 cenam quosdam dominus inuitat: illum uidelicet populū designat:
 qui tenere legem sub urbana conuersatione nouerat. Cum uero con
 uias suos colligi ex uis & sepibus p̄cipit: nimirum a grestem popu
 lum colligere id est gentilem querit. de cuius significatione per psalmi
 stam dicitur. Tūc exultabunt omnia ligna siluarū āte faciem dñi qm̄
 uenit. Ligna enī n silue gēces uocate sunt: qui in infidelitate sua torte
 & infructuose semper fuerunt. Quia ergo ex illo aggrati usu conuersi

i. regū. xxx. e

Amalech: ita po
pulus lambens
uocatur.

Gloria tempora
se multi conan-
tur apprehende-
re & nequeunt.

Offic. iij.

Die cuiusq; fi-
delis vir deus
est.

Offic. iij.

Die nre mace-
ria sepeliuntur.

unt ad certam iudicam quasi ex sepibus uenerunt. Notandum uero est
quod in hac imitatione tertia non dicitur inuita sed compelle intrare. Alii enim
uocant & uenire continent. Alii uocantur & ueniunt. Alii autem nequaquam di-
citur quia uocatur: sed compelluntur ut intraret. Vocatur & uenire continent
quidomni quidem intellectus accipiunt: sed eundem intellectum opibus non se-
quuntur. Vocatur & ueniunt: qui acceptam intellectus gratiam operando per-
ficiunt. Quidam uero sic uocantur ut et compellantur. Nam sunt nonnulli qui bona
facienda intelligunt: sed hec facere desunt. Videtur quod agere debeant: sed hec
ex desiderio non sequuntur. His plerumque (ut superius diximus) contingit ut eos
in carnalibus desideriis suis mundi huius aduersitas feriat: apprehendere tem-
poralem gloriam contendant: & nequeant: & dum per alta pelagi quasi ad gran-
diores curas huius seculi nauigare proponunt: semper aduersis fluctibus ad
deiectionis sue littora repellantur. Cumque se fragili in desideriis suis aduersante
mundo conspiciunt: quid de se auctori suo debeant commemorant: ita ut ad
eum erubescere redeant: qui cum superbietae pro mundi amore desererent
Sepe namque nonnulli ad temporalem gloriam proficere nolentes aut longa egrit-
tudine tabescunt: ut afflicti iniuriis concidunt: aut percussi grauius danis
affliguntur: & in mundi dolore uident: quia nihil consistere de eius uoluptate
debuerunt: sequi ipsos in suis desideriis reprehendentes: ad deum corda con-
uertunt. De his quippe dominus per prophetam dicit. Ecce ergo sepiam uiam tu-
am spinis: & sepiam eam maceria: & semitas suas non inueniet: & sequitur
amatores suos: & non apprehendet eos: quare & non inueniet eos: & dicit. Va-
dam & reuertar ad uirum meum priorem: quia bene mihi erat tunc magis quam
nunc. Vir uniuscuiusque fidelis anime deus est: quia hec uidelicet ei est con-
iuncta per fidem. Sed illa que coniuncta deo fuerat aia amatores suos
sequitur: quoniam mens que iam credidit per fidem: adhuc se in mundis spiritibus inope-
ratione subternit: mundi gloriam querit: carnali delectatione pascitur: ex
quisitis uoluptatibus nutritur. Sed plerumque omnipotens deus talem animam
misericorditer respicit: & eius uoluptatibus amaritudines permiscet. Un-
de dicit. Ecce ego sepiam uias tuas spinis. Vie eternam nostre spinis septe-
sunt: quoniam in hoc quod male cupimus: dolorum compunctiones inuenimus.
Et sepiam eos maceria: & semitas suas non inueniet. Via nostre maceria
sepiuntur: cum desideris nostris dure in hoc mundo obiectiones resistunt. Et
semitas nostras inuenire non possumus: quia hoc quod male querimus
adipisci prohibemur. Et sequitur amatores suos: & non apprehendet
eos: quare & non inueniet eos. quia malignos spiritus quibus se in su-
is desideriis anima subdit: ad desideriorum suorum effectum minime con-
prehendit. Sed ex hac salubri aduersitate quanta utilitas nascatur: ad-
augit cum subditur: & dicit. Vadam & reuertar ad uirum meum prio-
rem: quia bene mihi erat tunc magis quam nunc. Postquam ergo uias suas
spinis sepias inuenit: postquam amatores suos apprehendere non ualet: ad amo-

DEAL
rem uiri prioris redit: quia plerumque postquam in hoc mundo non
mus obtinere quod uolumus: postquam in terrenis desideriis de impossibilitate
lassamur: tunc ad mentem deum reducimus: tunc placere incipit quod dispi-
cebat: & is cuius nobis amara fuerant precepta: repetere dulcescit in memo-
ria & peccatrix anima que adultera conata est esse: nec tamen aperto opere potuit:
decernit esse fidelis consilium. Qui ergo huius mundi aduersitatibus facti ad
dei amorem redeunt atque a presentis uite desideriis corriguntur: quod isti fratres mei
nisi compelluntur ut intraret. Sed ualde est tremenda sententia: que peritum subin-
fertur: interta hac cordis aure percipite fratres: & domini mei (in quantum peccato-
res fratres mei: in quantum iusti domini mei) interta hac aure percipite: ut tanto eam
minus se natiatis in examine: quanto nunc auditis formidolosius in predicatio-
ne ait enim. (Dico enim uobis quia nemo uirorum illozum uocati sunt: gustauit
cenam meam.) Ecce uocat per se. uocat per angelos. uocat per presbiteros. uocat per
prophetas. uocat per apostolos: uocat per pastores. uocat etiam per nos: uo-
cat plerumque per miracula: uocat plerumque per flagella. uocat aliquando per huius
mundi prospera. uocat aliquando per aduersa. Nemo contemnat: ne dum uocat ex-
cuset: cum uoluerit intrare non ualeat. Audite quod sapientia per salomonem
dicat. Tunc inuocabunt me & non exaudiam: mane consurgent: & non inuenient
me. Hic est quod fatue uirgines tarde uenietae clamant dicentes. Domine domine a-
peri nobis. Sed iam tamen aditum quod tibi dicitur. Amen dico uobis nescio uos.
Quid inter hec fratres charissimi nisi relinquere omnia debemus? & curas mundi
post ponere: solis desideriis eternis inhiare? Et si cuncta huius mundi relin-
quere non potestis: sic tenete quod huius mundi sunt: ut tamen per ea non teneamini
in mundo. ut terrena res possideatur & non possideat.

¶ Segmentum ex euangelio luce. xy. cap. A quod canitur dominica. iij. post tri-
nitatem. hystoria facta est anno christi. xxxiii. vi. kalendas septembris. feria. v.

In illo tempore. Accesserunt ad dominum iesum publicani & peccatores: ut
audirent illum. Et murmurabant pharisei & scribe dicentes. Quia
hinc peccatores recipit & manducat cum illis: Et ait ad illos para-
bolam istam dicens. Quis ex uobis homo qui habet centum oues & si per-
diderit unam ex illis: nonne dimittit nonaginta nouem in deserto & uadit
ad illam que perierat donec inueniat eam: & cum inuenit eam: imponit in hume-
ros suos gaudens & ueniens domum conuocat amicos & uicinos dicens illis.
Congratulamini mihi quia inueni ouem meam que perierat. Dico uobis: quod ita
gaudium erit in celo super uno peccatore penitentiam agente: quam supra nonaginta
nouem iustis quoniam non indigent penitentia: Aut que mulier habens dragmas de-
ce si perdiderit dragmam unam nonne accedit lucernam & euertit domum & que-
rit diligenter donec inueniat eam. Et cum inuenit: conuocat amicas & uici-
nas dicens. Congratulamini mihi: quia inueni dragmam quam perdideram. Ita
dico uobis gaudium erit in celo super uno peccatore penitentiam agente.

¶ Homilia beati clementis.

Bona nos ue-
cat multiplici-
ter.

Prover. i. d.

albat. xxy. a

Bona mundi
qualiter sunt te-
nenda.

Empus quod corpori meo ualde contrarium est: loqui
 me diu de expositione euangelii longa mora interueniente pro
 hibuit sed non quia lingua tacuit: ardere charitas cessauit. Hoc et
 tunc dico quod apud se unusquisque uerum cognoscit. Plerumque charitas
 quibusdam occupationibus prepedita: & integra flagrat in corde: & tunc
 non monstratur in opere. Quia & sol cum nube tegitur non uidetur in ter
 ra & tunc ardet in celo. Sic esse occupata charitas solet: & in terra uim sui ar
 doris exprimit: & foris flamas operis non ostendit. Sed quia nunc ad loque
 dam tempus rediit uestra mensura accendat ut mihi tanto amplius loqui
 libeat quanto hoc uere mentes desiderabiliter expectant. Audistis in lectione
 euangelica fratres mei. (Quia peccatores & publicani accesserunt ad redempto
 rem nostrum.) & non solum ad colloquendum sed etiam ad conuersendum recepti
 sunt. (Quod uidentes pharisei indignati sunt.) Ex qua recolligitur quia
 uera iusticia compassione habet: falsa iusticia indignationem quibus & iusti
 si soleant recte peccatoribus indignari. Sed aliud est quod agit typo super
 bie aliud quod zelo discipline: indignatur etenim sed non indignatus: des
 perant: sed non desperat. Persecutionem commouent sed amantes quia & si
 foris increpationes per disciplinam exaggerant in terra tamen dulcedinem per cha
 ritatem seruant. Preponunt sibi in animo ipsos: plerumque quos corrigunt melio
 res existimant eos quoque quos iudicat. Quod uidelicet agentes & per dis
 ciplinam arguunt subditos & per humilitatem custodiunt semetipsos. At contra
 hi qui de falsa iusticia superbire solent ceteros quos despicunt nulla infir
 mitatibus nisi a condescendunt. Et qui se peccatores esse non credunt: eo deterius
 peccatores sunt. De quorum perfecto numero pharisei extiterunt: qui diiudican
 tes dominum quod peccatores suscipiet: a terribili corde ipsum forte mente reprehendebat.
 Sed quia egri erant: ita ut egros se esse nescirent: quoniam quod erant agnoscerent
 celestis eos medicus blandis fomentis curat. Benignum paradigma obicit.
 & in eorum corde uulneris tumorem premit. Ait namque. (Quis es uobis homo qui
 habet centum oves: & si perdidit unam ex illis nonne dimittit nonaginta nouem
 in deserto & uadit ad illam que perierat.) Ecce mira dispensatione pietatis
 similitudinem ueritas dedit: quod & in se homo ipse recognosceret. Et tunc hec spe
 cialiter ad ipsum auctorem hominum pertinet. Quia enim centenarius numerus
 perfectus est: ipse centum oves habuit cum sanctorum angelorum substantiam & ho
 minum possedit. Sed una ovis tunc perit quoniam peccando homo pascula uitedere
 liquit. Dimisit autem nonaginta nouem oves in deserto quia illos summos an
 gelorum choros reliquit in celo: Cum autem celum desertum uocat: nisi quod
 desertum uocat derelictum. Tunc autem celum homo deseruit cum peccauit. In
 deserto autem nonaginta nouem oves remanserunt quoniam in terra dominus unam qui
 rebat. Quia rationalis creature numerus angelorum uidelicet & hominum
 qui ad uidentem dominum conditum fuerat periret: homo erat imminutus. Et ut per
 fecta summa ouium ad integraretur in celo homo: perditus que rebatur in

is impe
 Ch. p. 112
 cop. 112
 elois mon
 stratur.

Uera iusticia
 compassionem ha
 bet falsa dedi
 gnationem.

que

Cur celum uoca
 tur desertum ra
 tionalis crea
 turas ad uiden
 dum dominum
 hinc conuenit.

terra. Nam quod hic euangelista dicit in deserto an
 ut significet in excelsis: quia nimirum oves que non perierant in sublimi
 bus stabant. Et cum inuenit ouem imponit in humeros suos gaudens ouem
 in humeris suis imposuit: quia humanam naturam suscipiens peccata
 nostra in se portauit. Et ueniens domum conuocat amicos & uicinos di
 cens. (Congratulamini mihi quia inueni ouem que perierat.) Inuen
 ta oue ad domum redit quia pastor noster reparato homine ad regnum
 celeste rediit: sibi amicos & uicinos inuenit. Illos uidelicet angelorum
 choros qui amici eius sunt: quia uoluntate eius continue in sua stabilitate
 te custodiunt. Vicini quoque eius sunt quia claritate uisionis illius sua as
 siduitate perfruuntur. Et notandum quod non dicit congratulamini
 inueniente oue: sed mihi quia uidelicet eius est gaudium uita nostra & cum
 nos ad celum reducimus solentatem lætitiæ illius implemus. (Dico
 uobis quod ita gaudium erit in celo super uno peccatore poenitentiam
 agente: quam supra nonaginta nouem iustos qui non indigent poenit
 entia.) Considerandum nobis est fratres mei. Cur dominus plerumque de con
 uersis peccatoribus: quam de stantibus iustis in celo gaudium esse fa
 teatur unde hoc: nisi quod ipsi per quotidianum uisionis experimen
 tum nouimus? Quia plerumque hi qui nullis se oppressos peccatorum
 mollibus sciunt: stant quidem in uia iusticie nulla illicita perpetrat: sed
 tamen ad celestem patriam anxie non anhelant. Tantoque sibi in rebus
 licitis usum præbent quanto se perpetrasse illicita nulla meminerunt.
 Et plerumque pigri remanent ad exercenda bona præcipua: quia ualde
 sibi secuti sunt quod nulla commiserunt mala grauiora. At contra
 nonnunquam hi qui se aliqua illicita egisse meminerunt: ex ipso suo
 dolore compuncti inardescunt in amorem dei: seseque in magnis uirtu
 tibus exercent. Cuncta difficilia sancti certaminis appetunt omnia
 mundi derelinquunt. Honores fugiunt: acceptis contumeliis lætan
 tur si agra desiderio: ad celestem patriam anhelant. Et quia se erras
 se a deo considerant: damna præcedentia. Lucris sequentibus recom
 pensant. Maius ergo de peccatore conuerso quam de stante iusto gau
 dium fit in celo: quia & dux in prælio plus eum militem diligit qui post
 fugam reuersus hostem fortiter præmit: quam illum qui nunquam ter
 ga præbuit: & nunquam aliquid fortiter gessit. Sic agricola illam ar
 plius terram amat quæ post spinas uberes fruges profert: quam eam que
 nunquam spinas habuit & nunquam fertilem messem produxit. Sed in
 ter hæc sciendum est: quia sunt plerique iusti in quorum uita tamen est
 gaudium ut eis quelibet peccatorum poenitentia præponi nullatenus possit.
 Nam multi nullorum sibi malorum sunt consci: & tamen in tanti ar
 doris afflictione se exercent: ac si a peccatis omnibus coagularentur.
 Cuncta etiam licita respuunt ad despectum mundi sublimiter accin

Amici dei sunt
 qui sunt.
 Quia nra gau
 dium est xpi.

uoy m

Cur de conuer
 so peccatore pl
 gaudium in celo
 quia de iustis

Iusti poenitent
 tis uoluntate

Lumē intesta
 ditinuitas i car
 ne est.
 qd dicitur.
 Domū euerit
 quid sit.

voluit omne qd licet. bona sibi amputat etiā pcessas
 ptemnūt hūilita: inuisibilib? accēdūtur. Lamētis gaudēt: in cunctis se
 metipfos humiliāt. Et sicut nōnulli: pētā opey: sic ipsi pētā deplorāt cog
 gitationū. Quid itaq; istos nisi iustos dixerim & penitētes q se & in peni
 tentia de pētō cogitationēs humiliāt: & recti semper in opere perseverāt
 Hinc ergo colligēdū est qntum deo gaudiū faciat: qū humiliter plāgit
 iustus: si facit in caelo gaudiū qū hoc qd male gessit: per penitētiā dam
 nat in iustus. Sequitur aut q mulier hīs dragmas decē: & si perdidit dra
 gmā unā nōne accēdit lucernā: & euerit domū & qrit diligēter donec
 inueniat. &c. (Qui signat per pastore ipse & per mulierē: pte eū de? ip
 se & dei sapiētia. Et qā imago exprimit in dragma: mulier dragma per
 didit: qū scilicet hō qui pēdit? ad imaginē dei fuerat: peccādo a similitudi
 ne sui pēditoris recessit. Sed accēdit mulier lucernā: qā dei sapiētia appa
 ruit in hūanitate. Lucerna qppe lumē intesta est. Lumē uero intesta ē di
 uinitas in carne. De q uidelicet testa sui corporis dicit ipsa sapiētia. Ex
 aruit uelut testa uirtus mea. Quia em testa in igne solidat: ei? uirtus si
 cut testa exaruit: qā assumptā carnē ad resurrectiōis gloriā ex passionis
 tribulatiōe roborauit. (Accēsa aut lucerna euerit domū) qā mox ut ei?
 diuinitas per carnē claruit: omnis se nīa psciētia cōcussit. Domus nāq;
 eueritur cū cōsideratiōe sui reatus hūana cōscientia perturbatur. Qui
 eueritiōis sermo nō discrepat ab eo qd in aliis codicibus legit: emūdat:
 qā nimis praua mēs si nō prius per timorē euerit: ab assuetis uitiis non
 emūdat. Euerla ergo domo inuenit dragma: quia cū perturbat con
 sciētia hominis reparatur in homine similitudo cōditoris. (Et cū inue
 nerit: cōuocat amicas & uicinas suas dicēs. Cōgratulamini mihi omēs
 quia inueni dragmā meā q perdidērā.) Quā amicā uel uicinā nisi ille
 peccitates caeloꝝ sunt iā supernis dedite q tanto superne sapientiē iuxta
 lunt: quāto ei per grām cōtinue uisiōis appropinquant.

¶ Laus deo. § III

¶ Expliciter homiliae diuersorum authorum in segmenta
 ex quattuor euangelistis excerpta quae diebus dominicis per
 annum cantantur: de nouo emēdatā: auctā: a notate & nu
 per impressā Hispali opulentissima ac nobilissima Hispa
 niarum urbe per Ioannē Varela tribunus eiusdem ciuitate.
 Anno ex quo uerbum caro factum est & habitauit in nobis.
 M. D. xxxiii. die uero nono mensis februarii.

ram dei genitricem
 delgado Licenciatus carmen pientissime dica
 tum.

Candida uerbigenae genitrix sanctissima prolis.
 Quae es super angelicis glorificata thronis:
 Candida q̄ superas ebur & cristalla nitore.
 Intus & exterius cādida tota uigens.
 Candida quae uincis niueo cādore columbas.
 Et speciosa nimis: & pia mī aue.
 Candida nos meritos tibi nunc celebramus honores.
 Accipe sollicitas corde gemente p̄ces.
 Candida tu primum concepta es mente creatis.
 Postmodo labe carens carnis origo tuae.
 Candida tunc forma stellas superabat eoas.
 Oraq; tunc prima cādidiōra niue.
 Candida cui brachia: & frons candida: candida certix.
 Albentes plusq; lilia cana. genae.
 Candida cādentes uicit pueritia flores.
 Cum teneris ānis membra tenella forent.
 Candida crescentis fuerat reuerentia uultus.
 Clarus & in toto corpore cādor erat.
 Candida te grauitas tenuit iuuenilibus ānis.
 Angelici mores: mens humilifq; pudor.
 Candida plus multo tunc facta es: flāmine dātes.
 Cum xps carnes induit ipse tuas.
 Candida sic reliquos uixisti nobilis ānos.
 Quod tibi terra parem: nec dabit usq; polus.
 Candida nā dextrā nati sine fine beatis
 Intemerata tenes uirgo benigna tui.
 Candida purpureos succendit tirā amictus:
 Stringit & auratā gemme azona togā.
 Candida bisseis frontem p̄ acingeris astric.
 Sustinet albentes clara diana pedes.
 Candida cādidiōra: iā cādentiōra rerum.
 Effice nos meritis tempus in omne tuos.
 Magna tua est bonitas uirgo: tu mitis ocellos.
 Conuertere & p̄cibus semper adesto piis.
 Inspice quā multis iactetur uita periclis.
 Non uelis humanum diua perire genus.

Quod ut omne ad lucem unum.
tamen interea fragilis miserere clientis.
Alma parens notis annue quaeso meis.

CTABVLA AD PROMPTVS INVENIEN-
dum euāgelia & homilias q̄ in hoc libro continentur secun-
dum numerum foliorū ordine alphabetico.

A Nno quodecimo imperii.	Homilia uene. bede pb̄i. fo. xli.
Homilia b̄i gregorii. fo. ix.	Ego sū pas. bo. Ho. b. gre. fo. lii.
Ascendente iesu in nauiculam.	Erat hō ex pha. ni. ho. ni. ue. be. lx
Homilia origenis. fo. xxix.	Homo qdā erat diues qui in.
Assumpsit aut̄ iesus duodecim discipulos.	Homilia beati gregorii. fo. lxvii.
Homilia b̄i gregorii. f. xxxvi.	Homo quidā fecit cenā magnā.
Abiit iesus trans mare galilee.	Homilia beati grego. fo. lxxvi.
Homilia uene. be. fo. xliii.	In principio erat uerbu & uerbu.
Accesserūt ad. d. iesu pu. & pha.	Homilia beati augustini. fo. xliii.
Homilia b̄i clemē. fo. lxix.	Miserunt iudei ad hierosolymam.
Cū audisset iohannes in uinculis.	Homilia beati gregorii. fol. vii.
Homilia beati gregorii. fo. v.	Maria magdalene & maria iacobi
Cū natus eēt iesus in bethleem.	Homilia beati grego. fo. xlviii.
Homilia b̄i gregorii. fo. xviii.	Modicum & iam non uidebitis.
Cū factus eēt dñs iesus annoꝝ	Homilia uenerab. bede. fo. liiii.
Homilia uene. be. fo. xx.	Nuprie facte sunt in cana galilee.
Cū descendisset iesus de monte.	Homilia uenera. bede. fo. xxii.
Homilia origenis. fo. xxvi.	Postq̄ consumati sunt dies.
Cum turba plurima conueniret.	Homilia uenerabilis be. fo. xvi.
Homilia b̄i grego. fo. xxxv.	Quis es tuobis arguet me de.
Cū appropinq̄isset. d. i. Hieroso.	Homilia beati grego. fo. xliiii.
Homilia uene. bede. fo. xly.	Recubentibꝫ undecim discipu.
Cum sero eēt die illa una sabba.	Homilia beati gregorii. fo. lvii.
Homilia b̄i gregorii. fo. liii.	Sise factū ē regnū coel. ho. q̄ semē.
Ductus est iesus in desertum	Homilia beati augusti. fo. xxxi.
Homilia b̄i grego. fo. xxxviii.	Sise factū ē regnū coc. homini p̄i.
Erunt signa in sole & luna & stel.	Homilia beati grego. fo. xxxii.
Homilia beati grego. fo. iii.	Si quis diligit me sermonē meum.
Exultauit iesus in spū sc̄to.	Homilia beati gregorii. fo. lix.
Homilia b̄i augusti. fo. xxxii.	Si quid petieritis p̄m in nomine.
Egressus inde iesus secessit in par.	Homilia beati augustini. fo. lxx.
Homilia uenera. bede. fo. xl.	Vado ad eum qui misit me &.
Erat iesus eiciens demonium.	Homilia beati augustini. fo. ly.

LUDOVICVS LINARES RONDENSIS AN-
grammaticae p̄fessor. Cādida uerbigrine genū hoc carmē elegia-
cum nō minus lepidum & decorum: quā qd̄ ab elegiacis scri-
bi solet. tā facile est: ut explanationis non egeat: nec tñ nihil dī-
cā interdum uocabula explanabo. In quo carmine Petrus nuñez del
gado cathedraticus deiparā uirginem post innumeras laudes alloqui-
tur: primo ut p̄ces n̄as accipere dignetur. deinde ne genus humanum
in tātis periculis constitutum perire uelit quāquidē ob causam illiꝫ ge-
nitricem dei fuisse p̄stat. postremo ut suis uotis: q̄ sanctissima credimus
esse faueat. Cādida. cādidas dī qui omnia bono oculo aspicit: nulliq̄
inuidet aut detrahit. thronis. thronus grece: latinæ pp̄riæ regis dī sed-
des. ebur. dens elephātis hoc solum est ebur. Cādida. idest sine macula.
columbas. columbæ dictæ qd̄ colla earum ad singulas conuersiones
colores mutat. octonis ānis uiuunt sc̄d̄m Pliniū. pia. idest misericors iu-
xta illd̄ o clemens o pia. Aue. salutādi uerbum est defectiuū. Aue gr̄a-
ce dī chere. hebraice salalach. idest pax tecum. cōcepta est mente crea-
tis. Prouerbioꝝ. viii. necdum erāt abyssi & ego iā concepta eram. mēs
est q̄ uiuimus. animus quo sumus homines qd̄ terra nec polꝫ dabit pa-
rem. Sedulius in. ii. Nec primā uisa es nec similem habere sequentem.
polus. sumitas spheræ: interea. idest dum hoc geritur ut dirigas & reliq̄
nā interea particula p̄terita negotia coniungit futuris. plura erāt sed
nos his contenti exoptatum portum intramus.

visitas unum meo ist cy dis facta

[Handwritten notes and signatures]
L. de O. Linares Anno de 1630

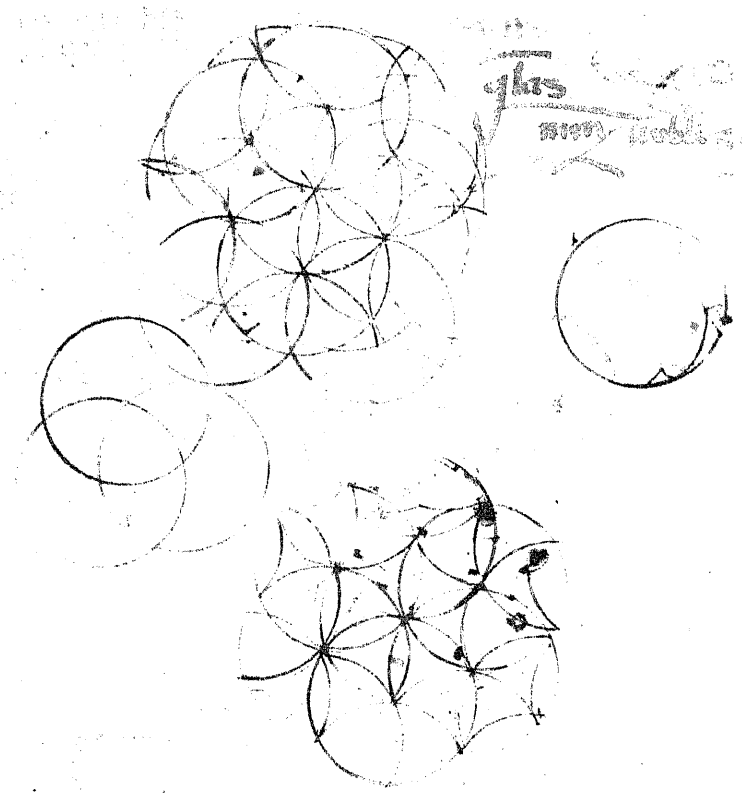
~~1457~~ ~~in caven inter...~~

In illo tempore cum factus iesus dominus

Franciscus chio

ingenium

3 que la...

gls
my nob...